

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**DIAGNOZA I ANALIZA SPOŁECZNA
PROBLEMÓW MIESZKAŃCÓW
POWIATU SIERPECKIEGO**

**DOKUMENT PRZYGOTOWANY PRZEZ INSTYTUT BADAWCZY IPC
NA ZLECENIE POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W SIERPCU**

**Instytut Badawczy IPC
ul. Ostrowskiego 30
53-238 Wrocław**

Autorzy:

Artur Kotliński

Jarosław Sawicki

Bartłomiej Kazubski

Żaneta Rosiak

Katarzyna Pilarczyk – Mańko

Magdalena Romaniecka - Bogacz

SIERPC 2012

IPC
INSTYTUT BADAWCZY

„Z WAMI DLA WAS”
PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH
EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Spis treści

WSTĘP	4
METODY BADAWCZE	6
ANALIZA DESK RESEARCH	8
CHARAKTERYSTYKA POWIATU SIERPECKIEGO	8
PODSTAWOWE ZMIENNE SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE	9
PROGNOZA LUDNOŚCI DLA POLSKI DO 2030 ROKU	9
DEMOGRAFIA POWIATU SIERPECKIEGO	12
PROGNOZY LUDNOŚCI DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	13
KWESTIA SPOŁECZNA BEZROBOCIA	22
RYNEK PRACY	25
POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA W POWIECIE SIERPECKIM	25
POZIOM BEZROBOCIA	25
STRUKTURA BEZROBOCIA	30
INSTRUMENTY RYNKU PRACY	40
ŚRODKI FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU	42
POZIOM WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI	44
ZASOBY POWIATU W KONTEKŚCIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	59
OCHRONA ZDROWIA	60
PROBLEM UBÓSTWA	62
OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE SIERPECKIM	69
WYBRANE ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE WYPŁACANE PRZEZ POWIAT (DECYZJE ADMINISTRACYJNE) 73	

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ PROWADZONE PRZEZ POWIAT SIERPECKI (W CAŁYM OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM).....	74
BADANIE IŁOŚCIOWE - ANKIETA AUDYTORYJNA	76
PODSUMOWANIE	154
WYNIKI BADANIA IŁOŚCIOWEGO TECHNIKĄ CATI.....	162
PODSUMOWANIE	209
BADANIE JAKOŚCIOWE – IDI	213
WYNIKI BADANIA JAKOŚCIOWEGO	214
PODSUMOWANIE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH	225
SPIS TABEL, WYKRESÓW, MAP I RYSUNKÓW	229

Wstęp

Na zlecenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu w okresie od 28 czerwca 2012 roku do 30 września 2012 roku zostały przeprowadzone badania społeczne z mieszkańcami Powiatu Sierpeckiego. Badania objęły szerokie grupy mieszkańców, zostały zastosowane różne metody i techniki badawcze, w celu jak najszerszego zobrazowania zjawisk. W badaniu zastosowano następujące techniki badawcze:

- analiza danych zastanych (desk research);
- badanie ilościowe CATI z 601 losowo wybranymi mieszkańcami powiatu;
- badanie ilościowe techniką ankiety audytoryjnej z uczniami szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych z terenu powiatu (515 osób);
- badanie jakościowe techniką indywidualnego wywiadu pogłębionego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym (35 osób).

Diagnoza społeczna jest dokumentem, w którym opisuje się określone sytuacje, zdarzenia i społeczne uwarunkowania danej społeczności.

Opracowanie diagnozy społecznej jest niezbędnym etapem w trakcie procesu wprowadzania zmian: zarówno, jeśli planowane są całkowicie nowe rozwiązania, jak i gdy konieczność dokonania konkretnych zmian wynika z uciążliwości obecnych warunków.

Bezpośrednim rezultatem przeprowadzenia diagnozy społecznej jest raport, który stanowi podstawę do przeprowadzenia prognoz przyszłych wydarzeń oraz działań.

Najważniejsze rodzaje diagnozy społecznej:

- diagnoza historyczno-przyczynowa (wskazuje na przyczyny i mechanizmy pojawienia się problemu społecznego);
- diagnoza twórcza lub kreatywna (podejmuje próbę wskazania czynników społecznych, które mogą stać się załączkiem pożądaných zmian);
- diagnoza poznawcza (daje w sposób opisowy lub porównawczo-opisowy charakterystykę diagnozowanego fragmentu rzeczywistości w zestawieniu z szerszymi procesami i zjawiskami społecznymi, stanowi podstawę budowania wiedzy teoretycznej o danym problemie społecznym).

Diagnoza społeczna to badania, które odpowiadają na pytanie: „jak jest?”. Są one podejmowane z przesłanek społecznych (zwykle w odpowiedzi na sytuację problemową w życiu społecznym) i mają cele praktyczne (zastosowanie wiedzy naukowej dla skutecznego przekształcania rzeczywistości).

Najważniejsze przedmioty diagnozy społecznej w polityce społecznej:

- poziom (standard) życia – stopień zaspokojenia potrzeb materialnych;
- jakość życia – zaspokojenie pozostałych potrzeb (niematerialnych), związanych z zadowoleniem z życia;
- typy stosunków społecznych – relacje np.: pracodawca – pracownik (stosunki pracy), mieszkaniac – społeczność lokalna (badania samorządności), obywatel – państwo (zagadnienia bezpieczeństwa socjalnego), bogaci – biedni (nierówności społeczne);
- funkcjonowanie polityki społecznej, w tym jej instytucji;
- sfery życia społecznego, które są ważnym kontekstem dla prowadzenia polityki społecznej, np.: sytuacja ludnościowa, gospodarka i zachodzące w niej procesy, kultura i wartości społeczeństwa i ich przemiany.

Metody badawcze

Metoda **DESK RESEARCH** nie posiada określonego czasu czy fazy realizacji. Pozyskiwanie i eksploracja danych trwa przez cały okres realizacji projektu badawczego. Dokumenty zastane są także na bieżąco uzupełniane i zestawiane z pozyskanymi w trakcie pozostałych etapów badania materiałami. Efektem analizy desk research jest diagnoza badanego określonego problemu na badanym obszarze, charakterystyka wszystkich jego grup składowych oraz opis i weryfikacja działań podejmowanych przez instytucje na nim działające.

Podstawę analizy desk research stanowią dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne etc. Współpraca z Klientem gwarantuje wysoki poziom otrzymanych informacji.

Cechą tej metody, jest to że wiedza do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych istnieje i jest dostępna, ale poszczególne dane, które dają cały obraz sytuacji są rozproszone w różnych instytucjach i dokumentach. Głównym zadaniem badawczym było więc zgromadzenie tych informacji, posegregowanie ich, zaplanowanie działań oraz wyznaczenie działań do ich realizacji.

ANKIETA AUDYTORYJNA to z kolei jedna z technik badawczych stosowanych w naukach społecznych, polegająca na zebraniu w pewnej przestrzeni, zazwyczaj w pomieszczeniu, które w jakiś sposób związane jest z badaną kategorią (np. klasa szkolna itd.) wybranej lub wylosowanej grupy osób i rozdaniu im ankiet do wypełnienia.

Ankieter w takiej sytuacji nie przeprowadza wywiadu osobiście z każdym respondentem, ani nie odczytuje pytań, a jedynie ogranicza się do podania celu prowadzonych badań i ewentualnie tłumaczy, jak ankietę należy wypełnić.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W odróżnieniu od innych technik ankietowych w tym przypadku uzyskuje się praktycznie stuprocentową zwrotność materiału.

Computer Assisted Telephone Interview (CATI) to wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny. W przypadku danego projektu z tej techniki skorzystano w celu zebrania informacji nt. problemów społecznych od dorosłych mieszkańców powiatu. Z uwagi na specyfikę problematyki i często bardzo intymne pytania, sięgnięto po tę technikę by respondentom stworzyć poczucie anonimowości. W badaniach realizowanych techniką CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon a respondenci w tego typu projektach są zwykle dobierani poprzez losowe tworzenie numerów telefonów, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza - np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi.

Projekt zakładał również realizację badań jakościowych. W zwykłej ankiecie respondent styka się zazwyczaj z listą gotowych odpowiedzi na pytania. W **Indywidualnym Wywiadzie Pogłębionym (IDI)** nacisk kładzie się na swobodę wypowiedzi. Ankieter tak kieruje rozmową, aby poruszone były wszystkie tematy, ale pozwala na pełną swobodę wypowiedzi respondenta. Z tego powodu wywiad z reguły trwa ok. 1 godziny.

Badanie IDI dostarcza informacji na temat odczuć związanych z daną problematyką, wrażeń, przemyśleń i motywów.

Dzięki wywiadam pogłębionym:

- dobrze poznajemy opinie i postawy rozmówców,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- opisujemy motywy działań,
- opisujemy postawy wobec zjawisk społecznych.

Analiza desk research

Charakterystyka powiatu sierpeckiego

Powiat sierpecki położony jest w północno - zachodniej części województwa mazowieckiego. Należy do najstarszych ziem północnego Mazowsza, leży w dolinie rzeki Sierpienicy, rozdzielając Ziemię Płocką i Dobrzyńską¹.

Powiat sierpecki jest jednym z 37 powiatów ziemskich województwa mazowieckiego i obejmuje 7 gmin o łącznej powierzchni 852 km² (2,4% powierzchni województwa). Sieć osiedleńczą tworzy 1 miasto (Sierpc) i 251 miejscowości wiejskich.² Należy do drugiego pod względem wielkości podregionu województwa mazowieckiego, ciechanowsko- płockiego, który liczy 777953 ha.³

Powiat sierpecki obejmuje gminy: Sierpc, Mochowo, Gozdowo, Rościszewo, Szczutowo, Zawidz i miasto Sierpc, które jest stolicą powiatu i jednocześnie siedzibą Starostwa

---

¹ <http://powiat.sierpc.pl/>

² <http://www.kronikipolskie.pl/mazowieckie/sierpecki/>

³ „Wybrane dane o Województwie Mazowieckim”, Urząd Statystyczny w Warszawie, dane opracowane 30.04.2012 roku.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Powiatowego. Graniczy z powiatami: żuromińskim i plockim leżącymi w obrębie województwa mazowieckiego oraz z powiatem lipnowskim i rypińskim z województwa kujawsko – pomorskiego. Przez rejon powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne - drogowe i kolejowe, dając połączenie z Warszawą, Toruniem, Bydgoszczą, Gdańskiem i Płockiem. Sierpc oddalony jest 40 km od Płocka, 125 km od Warszawy, 85 km od Torunia⁴

Powiat ma charakter rolniczy, użytki rolne stanowią 80,0% powierzchni, grunty leśne - 14,3%, zurbanizowane i zabudowane - 3,2%, a pod wodami - 0,5%. Ponad 50% powierzchni (według oszacowania w 2008 r.) to obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione.⁵ Powiat sierpecki zamieszkuje **54 271 osób - 27 764 kobiet i 26 507 mężczyzn** (stan na 2011 r.)⁶.

Podstawowe zmienne społeczno-demograficzne

Prognoza ludności dla Polski do 2030 roku

Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek dzietności jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się: zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia, trudności na rynku pracy,

---

⁴ <http://powiat.sierpc.pl/>

⁵ <http://powiat.sierpc.pl/>

⁶ Karta Powiatu sierpeckiego, centrum pomocy rodzinie....

zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym. Zgodnie z opiniami ekspertów, w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności z obecnej średniej 1,22 dziecka na kobietę do około 1,1 w 2010 r., po czym w latach 2011-2020 można oczekiwać niewielkiego wzrostu dzietności do wartości około 1,2. Taki poziom dzietności nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń.

Tabela 1. Dzietność i trwanie życia do 2030 r.

Wyszczególnienie		2002	2010	2020	2030
Dzietność		1,25	1,10	1,20	1,20
Trwanie życia	Ogółem	74,5	76,9	78,7	80,0
	Mężczyźni	70,4	73,3	75,8	77,6
	Kobiety	78,8	80,6	81,8	83,3

W dalszym ciągu będzie następował spadek umieralności i systematyczny wzrost przeciętnej długości trwania życia do poziomu ok. 77,6 roku dla mężczyzn oraz do 80 lat dla kobiet w 2030 r.; jednak odrabianie zaległości w tej dziedzinie w stosunku do krajów najbardziej rozwiniętych będzie następowało wolniej niż w ostatniej dekadzie.

W całym okresie prognostycznym, w wyniku małej liczby urodzeń i przy niewielkim wzroście liczby zgonów, przyrost naturalny będzie ujemny, a po roku 2020 zjawisko to będzie się jeszcze pogłębiać.

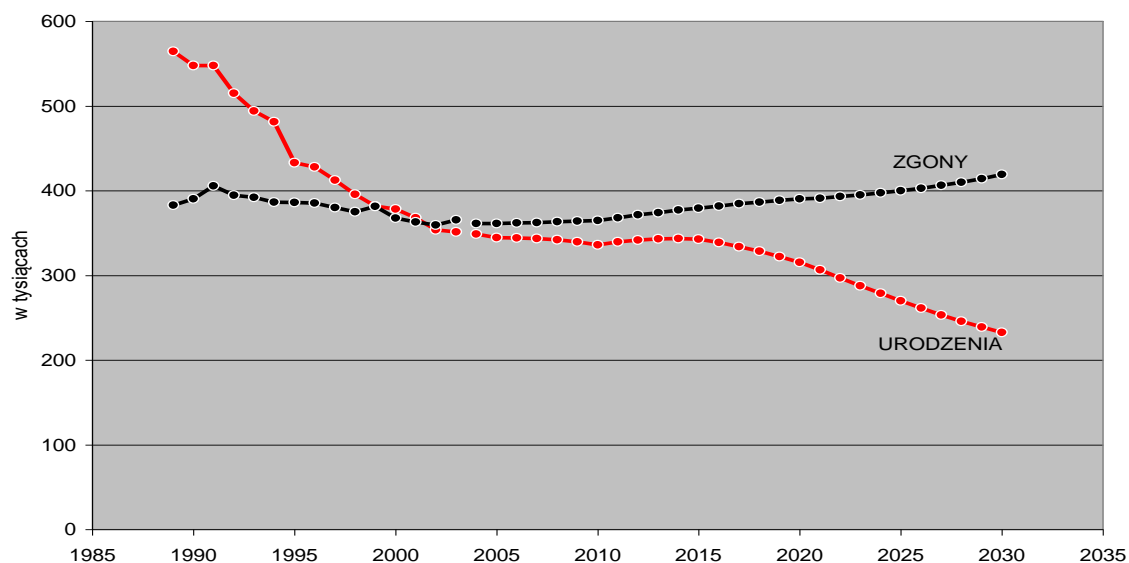
Malejąca dzietność i wzrastająca długość życia powodują starzenie się społeczeństwa. Do 2030 roku - średni wiek mieszkańca Polski (obecnie wynosi on około 37 lat) wzrośnie do ponad 45 lat, z tendencją do dalszego wzrostu.

Biorąc więc pod uwagę tendencje demograficzne warto podkreślić szczególnie trudną sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur. Wysokość ww.

świadczeń jest w dużym stopniu zbyt niska, aby w wystarczający sposób zaspokoić potrzeby seniorów z problemami zdrowotnymi. Tymczasem potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym będą wzrastać równoległe ze zmieniającą się strukturą demograficzną naszego społeczeństwa.

Wykres 1. Urodzenia i zgony w latach 1989-2003 oraz prognoza dla Polski do 2030 r.

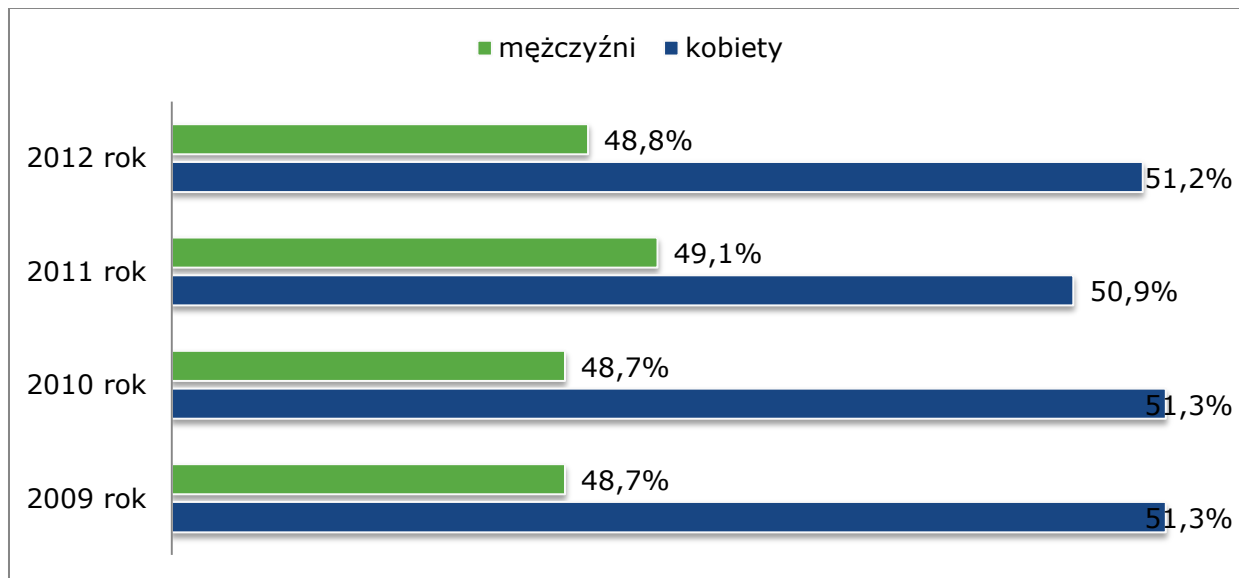

Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje także odzwierciedlenie na poziomie lokalnym. Według nieoficjalnych szacunków pracowników Jednostek Samorządu Terytorialnego z Powiatu Sierpeckiego w najbliższych latach może dojść do drastycznego spadku urodzeń spowodowanych migracją ludzi młodych do większych ośrodków przemysłowych.

Demografia powiatu sierpeckiego

Rysunek 1. Procent mężczyzn i kobiet w powiecie sierpeckim w latach 2009 - 2012

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W powiecie sierpeckim dominują kobiety, od 2009 roku ich liczba w porównaniu do mężczyzn utrzymują się w stałej średniej proporcji 51% do 49% mężczyzn.⁷

⁷ BDL i własny szacunek

Tabela 2. Liczba kobiet i mężczyzn w powiecie sierpeckim od 2009 do 2012 roku.

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2009 rok	27191	25837	53028
2010 rok	27035	25751	52786
2011 rok	27360	26423	53783

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Liczba kobiet w powiecie sierpeckim zwiększyła się z 27191 w 2009 roku do 27764 kobiet w 2012 roku, liczba mężczyzn również wzrosła z 25837 w 2009 roku do 26507 w 2012 roku. Ogólna liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego również wzrosła z 53028 osób w 2009 roku do 54271 osób w 2012 roku. ⁸

Prognozy ludności dla województwa mazowieckiego

W latach 2008 – 2010 liczba urodzeń żywych wynosiła kolejno – 602 osoby, 556 osób, 605 osób a liczba zgonów kolejno 574, 657 i 622 osób. Przyrost naturalny w 2008 roku wynosił 28, w 2009 -101, a w 2010 – 17.

Zgodnie z przyjętymi założeniami prognozy ludności na lata 2008-2035, zmiany w intensywności urodzeń i zgonów spowodują utrzymanie się na Mazowszu dodatniego przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) do 2015 roku.

⁸ BDL

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

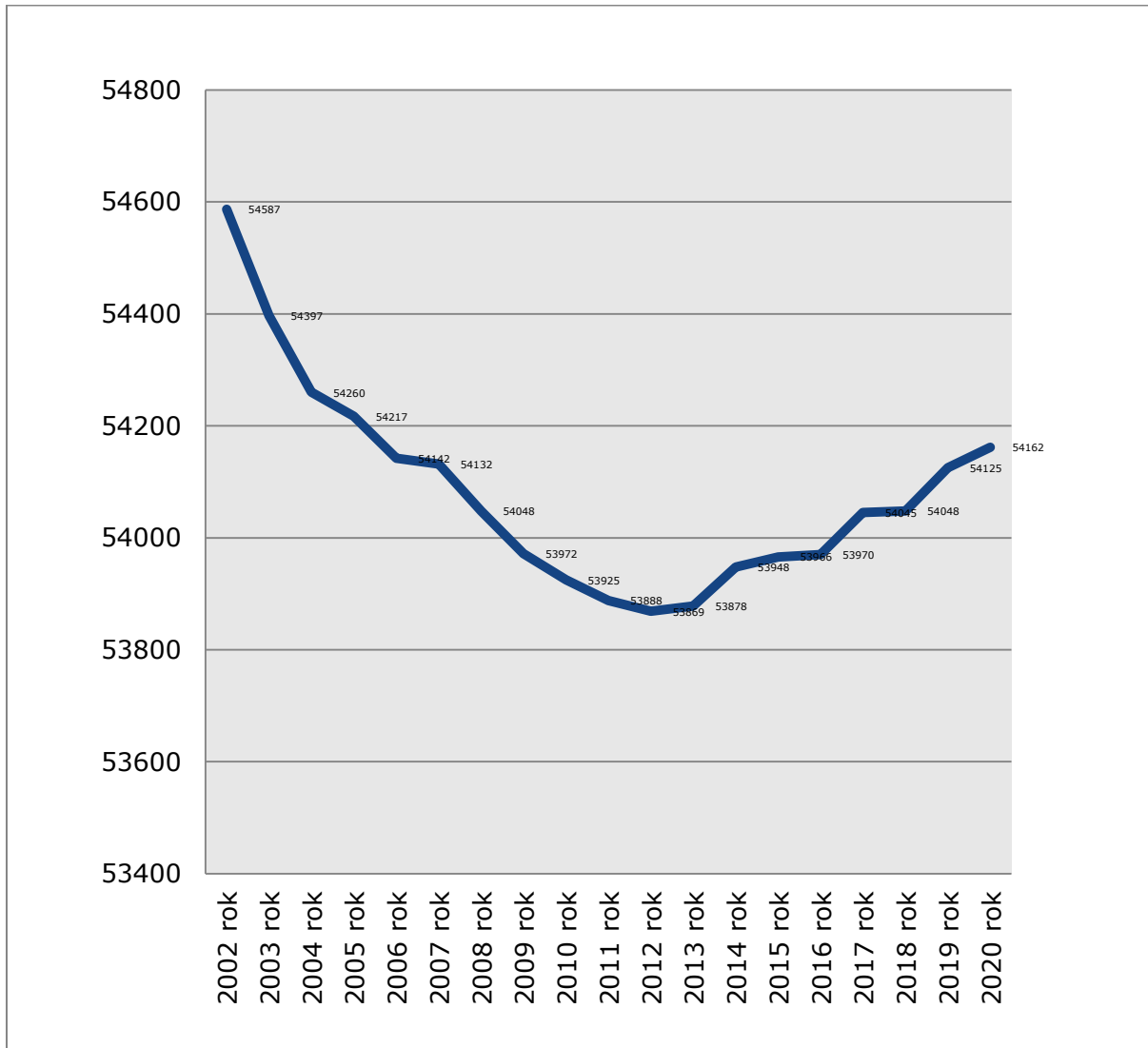

W kolejnych latach – wraz z postępującymi niekorzystnymi zmianami w strukturze ludności według wieku oraz zmniejszaniem się liczebności kobiet w wieku rozrodczym – przewidywany jest ujemny przyrost naturalny, który z każdym kolejnym rokiem prognozy będzie się pogłębiać. Nadwyżka zgonów nad urodzeniami w 2035 r. wynosić będzie ponad 20 tys. Jest to efektem z jednej strony zmniejszającej się liczby urodzeń, z drugiej zaś – wydłużania się przeciętnego trwania życia.

W układzie powiatów tylko w 13 (spośród 42), prognozowany jest wzrost liczby ludności w stosunku do danych rzeczywistych z 2010 r. Liczba ludności zwiększy się w powiatach sąsiadujących z Warszawy: w powiecie piaseczyńskim o 46,4%, nieco mniej w powiecie grodziskim (29,9%), legionowskim (28,9%), wołomińskim (23,2%) i warszawskim zachodnim (21,2%). W większości powiatów Mazowsza liczba ludności w 2035 r. zmniejszy się. Największe spadki wystąpiły w powiecie lipskim (o 23,2%), przysuskim (22,4%), sokołowskim (21,2%) i łosickim (20,3%).

Rysunek 2. Szacunkowa liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego od 2002 do 2020 roku.

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego od 2002 roku systematycznie spada, z 54587 osób do 53888 osób w 2011 roku, według szacunku liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego będzie stopniowo wzrastać aby w 2020 roku osiągnąć zbliżoną liczbę mieszkańców powiatu do 2002 roku - 54162 osób. W wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji liczba ludności w porównaniu z 2011 roku zmniejszyła się o 0,45%.⁹

Szacunki te uwzględniają jednak szereg innych czynników, które wpłynąć będą w przyszłości na liczbę ludności powiatu i jego zdolność do pracy (m.in. zwiększająca się średnia wieku kobiet i mężczyzn oraz wzrost liczby osób niepełnosprawnych).

Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Według jego wyników w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła blisko 5,5 mln, w tym około 4,5 mln posiadało prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności, a 4,3 mln spośród nich stanowiły osoby w wieku 15 lat i więcej. Według wyników kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzonego przez GUS liczba tych ostatnich od tego czasu systematycznie spadała i w 2011 roku wynosiła około 3,4 mln osób (dokładnie 3384 tys.). Oznacza to, że 10,6% ludności w wieku 15 lat i więcej posiada prawne orzeczenie niepełnosprawności.

W 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym wynosiła około 2,0 mln (dokładnie 2024 tys.), co stanowiło 8,4% ludności w tym wieku.¹⁰

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem

---

⁹ Karta powiatu

¹⁰ dane; Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym. Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w roku 2011 27,4% osób w wieku 15 lat i więcej miało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), 40,6% tych osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub równoważne) a 32,1% - orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności (lub równoważne). Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym odsetek osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności jest mniejszy, przy wyższym odsetku osób z lekkim stopniem niepełnosprawności (odsetki wynoszą odpowiednio: 20,8%, 41,8% i 37,4%).¹¹

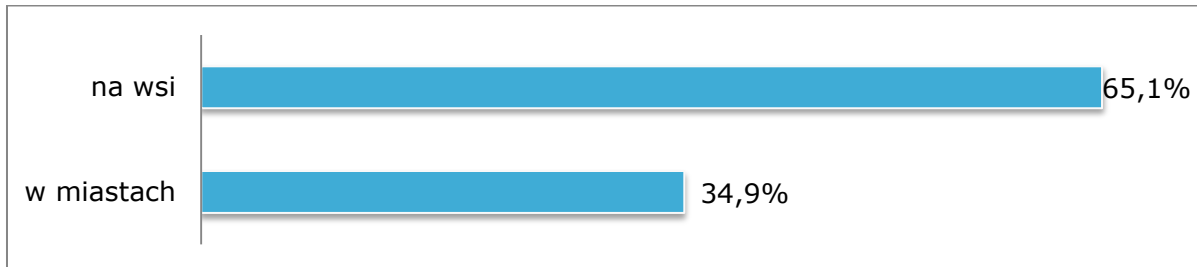
Ten aspekt demograficzny jest niezmiernie istotnym elementem, który wskazuje tendencję również w obszarze terytorium powiatu sierpeckiego. Przy projektowaniu celów strategicznych, operacyjnych koniecznym jest uwzględnienie zarówno działań pod kątem osób starszych jak i zwiększających się potrzeb z zakresu niepełnosprawności.

---

¹¹ dane; Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

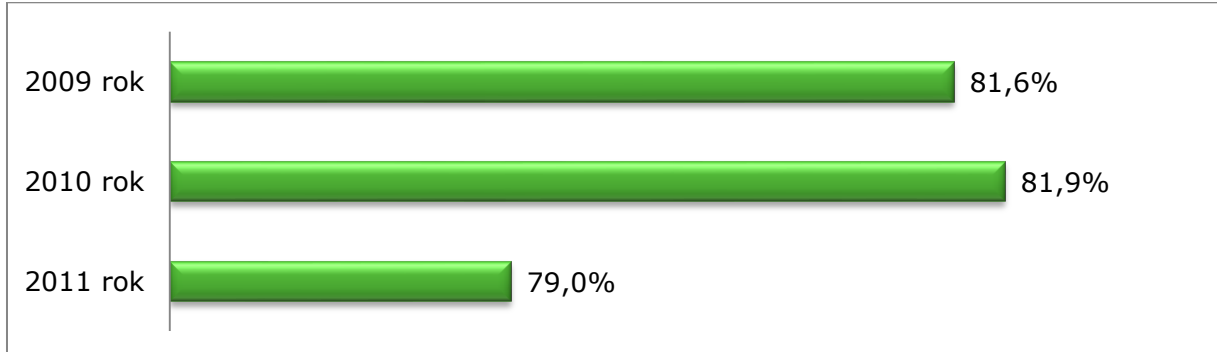
Rysunek 3. Procent ludności powiatu sierpeckiego zamieszkałych na wsi i w miastach - stan na 2011 rok.

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego wynosi 53,8 tys., tj. 1,0% ludności województwa, w mieście mieszka 18,8 tys. osób (34,9%), a na obszarach wiejskich – 35,0 tys. (65,1%).¹²

Rysunek 4. Procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej/ powiat sierpecki na lata 2009- 2011.

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

¹² Bank Danych Lokalnych

Procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej spada, z 81,6% w 2009 roku do 79,0% w 2011 roku.¹³

Tabela 3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sierpeckim

Rok	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie sierpeckim
2011 rok	2 863,24 zł
2010 rok	2 812,38 zł
2009 rok	2 703,99 zł

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie sierpeckim od 2009 roku wzrosło z 2703,99 zł do 2863,24 zł w 2011 roku.¹⁴

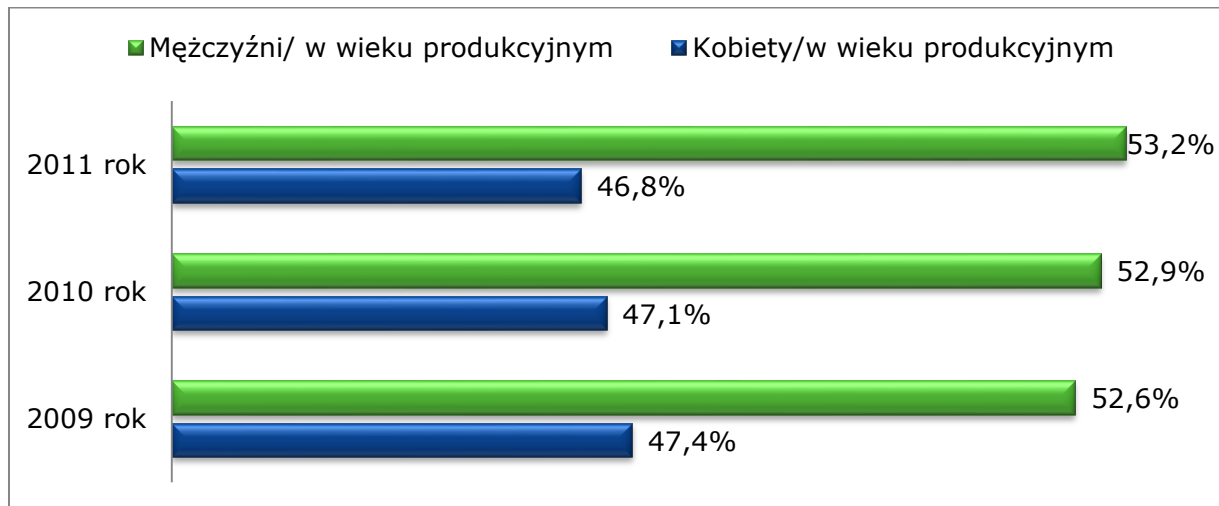
---

¹³ Bank Danych Lokalnych

¹⁴ Bank Danych Lokalnych

Rysunek 5. Procentowy rozkład mężczyzn i kobiet w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Od 2009 roku proporcja procentowa mężczyzn w wieku produkcyjnym w stosunku do kobiet wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim wzrasta, z 52,6% do 47,4% w 2009 roku do 53,2% do 46,8% w 2011 roku.¹⁵

¹⁵ Bank Danych Lokalnych

Tabela 4. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009 - 2011.

Rok	Kobiety/w wieku produkcyjnym	Mężczyźni/ w wieku produkcyjnym	Ogółem
2009 rok	15516	17250	32766
2010 rok	15454	17372	32826
2011 rok	15390	17493	32883

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W 2011 roku liczba kobiet w wieku produkcyjnym wzrosła z 15516 (w 2009 roku) do 15390, liczba mężczyzn również wzrosła z 17250 (w 2009 roku) do 17493 w 2011 roku.¹⁶

Tabela 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - powiat sierpecki
2009 rok	62
2010 rok	61
2011 rok	60

źródło: Oszacowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób od 2011 roku zmniejszyła się z 62 na 100 osób do 60 na 100 osób.

¹⁶ Bank Danych Lokalnych

Kwestia społeczna bezrobocia

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989 i 1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do grupy krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało ujawnienie się bezrobocia na szeroką skalę. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. Natomiast wąską stosują państwowe Urzędy Pracy (powiatowe lub wojewódzkie). Mianowicie bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 65 lat w przypadku kobiet i 67 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce bezrobocie stało się kwestią społeczną. Świadczy o tym przede wszystkim dynamika, skala i struktura tego zjawiska, jak i jego

negatywne konsekwencje odczuwane coraz silniej. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Prowadzi też do narastania kwestii społecznych jak: kwestia ubóstwa, edukacyjna, zdrowotna itd., których rozwiązania powinna podjąć się m. in. polityka społeczna. Walka z bezrobociem jest możliwa przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych trwałych miejsc pracy. Zadania polityki społecznej w sferze walki z bezrobociem koncentrują się wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia m. in. przez ochronę prawną, przed zwolnieniami grupowymi i indywidualnymi; ochrony egzystencji jednostki i rodziny dotkniętej brakiem pracy oraz kreowania zatrudnienia i pomocy w znalezieniu pracy. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o zatrudnieniu. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale także powinny zachęcać do podjęcia pracy. Aby (choćby częściowo) przełamywać bariery te 1 lutego 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33).¹⁷

Ustawa ta ma na celu m.in. uporządkowanie wzajemnych relacji pomiędzy powiatowymi urzędami pracy a ośrodkami pomocy społecznej. Zmieniony art. 50 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stwierdza: „(...) bezrobotnym, będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy (są to bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale, kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez

---

¹⁷ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33)

kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotni niepełnosprawni), korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy w okresie 6 miesięcy od dnia utraty prawa do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania: powinien przedstawić propozycję zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych lub na wniosek ośrodka pomocy społecznej może skierować do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej lub uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.”¹⁸

Oznacza to, że dla wymienionych już powyżej „wspólnych klientów” przygotowano specjalne dwie możliwe ścieżki działań. Ścieżka pierwsza to samodzielne działanie Powiatowego Urzędu Pracy, który powinien podjąć wobec takiej osoby działania aktywizacyjne. Ścieżka druga to nowo wprowadzona możliwość aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej, dająca ośrodkowi pomocy społecznej prawo do zwrócenia się do powiatowego urzędu pracy o skierowanie osoby bezrobotnej do projektu aktywizacyjnego (kontrakt socjalny, program). W przypadku skierowania – na wniosek ośrodka pomocy

---

¹⁸ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33)

społecznej – osoby bezrobotnej w projektach o charakterze indywidualnym lub środowiskowym, powiatowy urząd pracy oraz ośrodek pomocy społecznej są obowiązane informować się wzajemnie o planowanych działaniach wobec bezrobotnych w trybie określonym w zawartym porozumieniu. Oznacza, to, że współpraca, która nastąpi w wyniku współdziałania powinna zostać określona w specjalnym porozumieniu.

Rynek Pracy

Poziom i struktura bezrobocia w powiecie sierpeckim

Poziom bezrobocia

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.12.2009r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wyniosła 3685 osób, w tym 1868 kobiet i była :

- niższa w porównaniu do końca :
  - grudnia 2007r. o 242 osoby,
- wyższa w porównaniu do końca :
  - grudnia 2008r. o 502 osoby,
  - czerwca 2009r. o 208 osób.¹⁹

---

¹⁹ <http://www.pup-sierpc.samorzady.pl>; Roczna informacja o bezrobociu – 2009 rok.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.12.2010r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wyniosła 3921 osób, w tym 1999 kobiet i była:

- wyższa w porównaniu do końca :
  - grudnia 2009r. o 236 osób,
  - grudnia 2008r. o 730 osób.

Na koniec 2010 roku w PUP Sierpc było zarejestrowanych 197 osób niepełnosprawnych, w tym 19 poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Do końca grudnia 2010r. ogółem 242 osoby zostały włączone i 254 osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych.²⁰

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wyniosła 4353 osoby, w tym 2320 kobiet. Począwszy od 2009r. liczba bezrobotnych miała tendencję rosnącą i przedstawiała się następująco:

W okresie sprawozdawczym: styczeń – grudzień 2011 :

- zarejestrowało się ogółem 4332 osoby, w tym 1072 z prawem do zasiłku (w analogicznym okresie roku ubiegłego 5022, tj. o 690 osób więcej);
- z ogółu zarejestrowanych w Urzędzie:

821	po raz pierwszy uzyskało status bezrobotnego,
1140	dotychczas nie pracowało,

²⁰ <http://www.pup-sierpc.samorzady.pl>; Roczna informacja o bezrobociu – 2010 rok.

2736	zamieszkiwało tereny wiejskie,
511	powyżej 50 roku życia,
895	bez kwalifikacji zawodowych,
1535	bez doświadczenia zawodowego,
204	samotnie wychowuje co najmniej jedno dziecko do lat 18.

Na koniec 2011r. w PUP Sierpc były zarejestrowane 202 osoby niepełnosprawne, w tym 19 poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Do końca grudnia ogółem: 256 osób zostało włączonych i 227 wyłączonych z ewidencji osób niepełnosprawnych.²¹

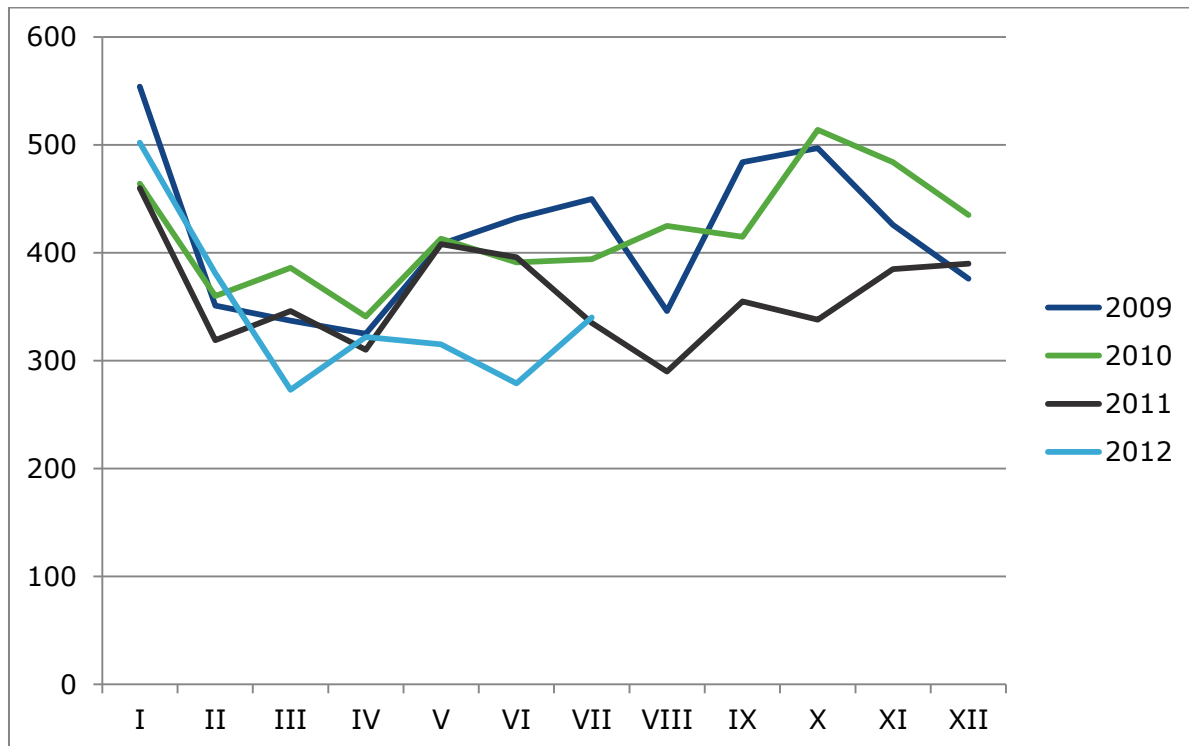
Liczbę nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 z podziałem na miesiące przedstawia poniższy wykres:

---

²¹ <http://www.pup-sierpc.samorzady.pl>; Roczna informacja o bezrobociu – 2011 rok.

Rysunek 6. Liczba nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Najwyższy poziom nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu latach 2009-2012 występował na początku roku – w styczniu, wynosząc średnio 495 osób (554 osoby w 2009 roku a w 2012 roku 502 osoby), do lutego każdego roku poziom nowo zarejestrowanych spadał do średnio 352 osób (gdzie najmniej zarejestrowało się 319 osób w lutym 2011 roku), w marcu osiągnął poziom średnio 335 nowo rejestrujących się (najmniej również zarejestrowało się w 2011 roku – 319 osób), w kwietniu średnio 324 osoby (najmniej w 2011 roku – 310 osób). Od maja

średnia nowo rejestrujących się w Urzędzie Pracy w Sierpcu zaczyna wzrastać osiągając poziom średniej 386 osób (najniższą wartość przyjmując w maju 2012 roku – 315 osób), nieznacznie spada w czerwcu do 374 i 379 osób w lipcu. Do października średnia bezrobotnych w latach 2009-2011 nadal stopniowo wzrastała osiągając poziom 449 osób, aby do końca roku znów spaść do średniej 400 osób. Z powyższego wykresu wynika więc, że w powiecie sierpeckim najwyższy wskaźnik nowo rejestrujących się następował na początku roku, przed sezonem letnim (okres drugiego kwartału) i na początku czwartego kwartału.

Szczegółową liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych w Urzędzie Pracy w Sierpcu z podziałem na lata i miesiące przedstawia tabela poniżej:

Tabela 6. Liczba nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.

Miesiące	2009	2010	2011	2012
	rok	rok	rok	rok
I	554	464	460	502
II	351	360	319	381
III	337	386	346	273
IV	325	341	310	322
V	408	413	408	315
VI	432	391	396	279
VII	450	394	335	340
VIII	346	425	290	

IX	484	415	355
X	497	514	338
XI	426	484	385
XII	376	435	390

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Struktura bezrobocia

Na koniec grudnia 2009r. struktura bezrobocia w powiecie sierpeckim przedstawiała się następująco :

- kobiety stanowiły 50,7 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych,
- osoby zamieszkujące tereny wiejskie - 62,2 %.

Na koniec grudnia 2010r. struktura wybranych kategorii bezrobotnych w powiecie sierpeckim przedstawiała się następująco :

- 51,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły kobiety,
- 64,4% - osoby zamieszkujące tereny wiejskie.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy :

856	do 25 roku życia,
2140	długotrwale bezrobotni,
559	kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia,
701	powyżej 50 roku życia,
833	bez kwalifikacji zawodowych,
1237	bez doświadczenia zawodowego,
2379	bez wykształcenia średniego,
286	samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do lat 18,
178	niepełnosprawni.

W okresie sprawozdawczym: styczeń – grudzień 2011 roku: zarejestrowało się ogółem 4332 osoby, w tym 1072 z prawem do zasiłku (w analogicznym okresie roku ubiegłego 5022, tj. o 690 osób więcej).

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy :

1071	do 25 roku życia,
2519	długotrwale bezrobotni,
601	kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia,
733	powyżej 50 roku życia,
1167	bez kwalifikacji zawodowych,
1437	bez doświadczenia zawodowego,
2452	bez wykształcenia średniego,
305	samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do lat 18,
183	niepełnosprawni. ²²

Liczbę nowo zarejestrowanych kobiet w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009 – 2012 z podziałem na miesiące przedstawia poniższy wykres:

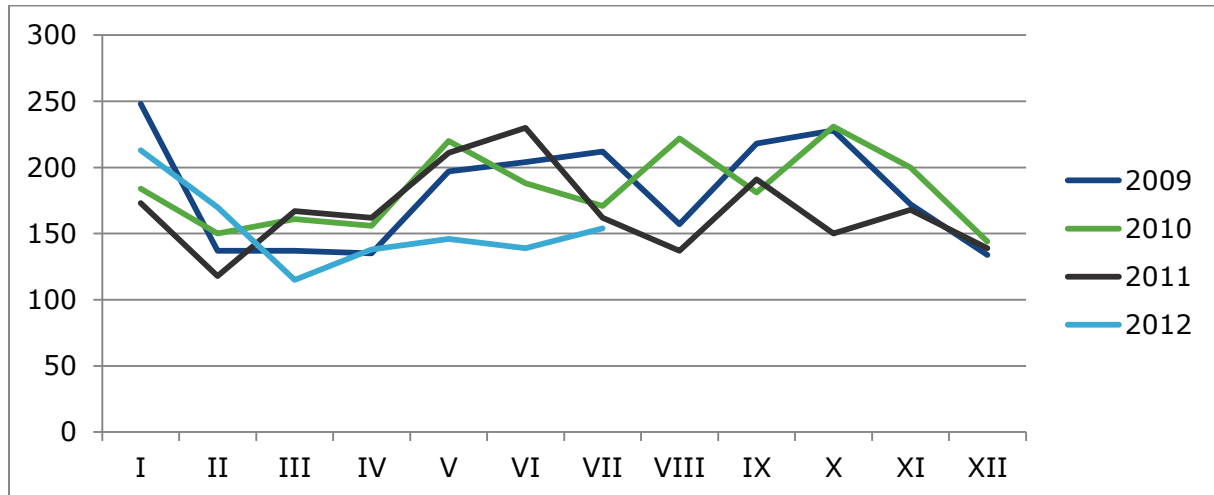
---

²² Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Rysunek 7. Liczba kobiet nowo zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Najwyższa średnia z lat 2009-2012 nowo zarejestrowanych kobiet w Urzędzie Pracy w Sierpcu przypada na styczeń i wynosi 204 kobiety (najmniej w styczniu 2011 roku – 173 kobiety, najwięcej 248 kobiet w 2009 roku), równie wysoka średnia kobiet, które zarejestrowały się po raz pierwszy przypada na październik – 203 kobiety oraz wrzesień – 196 kobiet. W latach 2009-2012 średnia nowo zarejestrowanych kobiet do marca stopniowo malała aby zacząć wzrastać w okresie od kwietnia do lipca, średnia w okresie letnim (lipiec-wrzesień) znów zaczęła spadać aby wzrosnąć ponownie w miesiącach wrzesień – październik i stopniowo obniżyć się aż do końca roku (w grudniu w latach 2009-2011 osiągnęła średnią 139 kobiet).

Szczegółową liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w Urzędzie Pracy w Sierpcu z podziałem na lata i miesiące przedstawia tabela poniżej:

Tabela 7. Liczba kobiet nowo zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.

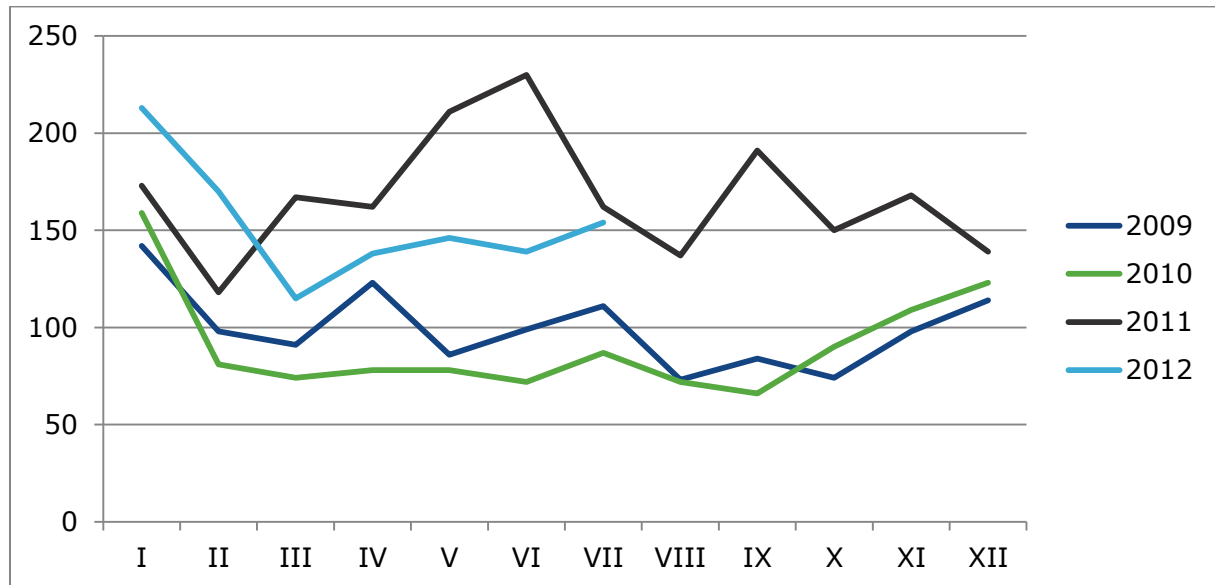
Miesiące	2009	2010	2011	2012
	rok	rok	rok	rok
I	248	184	173	213
II	137	150	118	170
III	137	161	167	115
IV	135	156	162	138
V	197	220	211	146
VI	204	188	230	139
VII	212	171	162	138
VIII	157	222	137	
IX	218	181	191	
X	228	231	150	
XI	172	200	168	
XII	134	144	139	

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Liczbę bezrobotnych z prawem do zasiłku przyznawanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 z podziałem na miesiące przedstawia poniższy wykres:

Rysunek 8. Liczba bezrobotnych w powiecie Sierpeckim z prawem do zasiłku lata 2009-2012 – podział na miesiące.

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku była największa w 2011 roku, w tym roku również w maju osiągnęła największą liczbę 211 osób, największa średnia w latach 2009-2012 przypada jednak na czerwiec – 270 osób, najniższa średnia przypada w marcu w latach 2009-2012 – 171 osób. Najmniej bezrobotnych osób z prawem do zasiłku przypadło na czerwiec i sierpień 2010 roku – po 72 osoby.

Szczegółową liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych z prawem do zasiłku w Urzędzie Pracy w Sierpcu z podziałem na lata i miesiące przedstawia tabela poniżej:

Tabela 8. Liczba bezrobotnych w powiecie Sierpeckim z prawem do zasiłku lata 2009-2012 – podział na miesiące.

Miesiące	2009 rok	2010 rok	2011 rok	2012 rok
I	142	159	173	213
II	98	81	118	170
III	91	74	167	115
IV	123	78	162	138
V	86	78	211	146
VI	99	72	230	139
VII	111	87	162	154
VIII	73	72	137	
IX	84	66	191	
X	74	90	150	
XI	98	109	168	
XII	114	123	139	

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy W Sierpcu w latach 2009-2011 – kategorie wiekowe.

Rok	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-64
2009 rok	825	1079	749	791	203	38
2010 rok	856	1187	794	789	251	44
2011 rok	1071	1318	835	785	297	47

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

W liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zauważalne jest, że od 2009 roku w każdej z kategorii wiekowej liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrasta. Największy wzrost i największą liczbę bezrobotnych zaobserwować można w kategorii wiekowej 25-34 lata z 1079 osób w 2009 roku do 1318 osób w 2011 roku. Najmniej wzrasta i najmniejsza liczba bezrobotnych występowała w kategorii wiekowej 60-64 lata z 38 osób w 2009 roku do 47 osób w 2011 roku. Niepokojący wydaje się znaczny w porównaniu z 2009 rokiem wzrost najmłodszych bezrobotnych w kategorii wiekowej 18-24 lata – z 825 osób do 1071 osób w 2011 roku.

Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009- 2011 – podział na wykształcenie.

Rok	Wyższe	Liceum Ogólnokształcące	Policealne i średnie zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2009	251	294	889	1079	1172
2010	288	324	930	1160	1219
2011	394	373	1134	1194	1258

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy - wyciąg z miesięcznych sprawozdań”.

Według danych, obliczonych przez Główny Urząd Statystyczny oraz opublikowanych na stronie www.psz.praca.gov.pl, na koniec listopada 2009 roku stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim wynosiła 18,5 % (Polska – 11,4 %, woj. mazowieckie - 8,8 %) i była wyższa o 1,8 % w porównaniu z danymi wykazanymi na koniec listopada 2008r. Na koniec listopada 2010r. stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim wyniosła 19,0 % (Polska – 11,7 %, woj. mazowieckie - 9,0 %) i była wyższa o 0,5 % w porównaniu do poprzedniego roku. Na koniec listopada 2011r. stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim wyniosła 22,5 % (Polska – 12,1 %, woj. mazowieckie - 9,6 %) i była wyższa o 3,5 % w porównaniu do końca listopada roku poprzedniego.

Liczbę bezrobotnych w powiecie sierpeckim w zestawieniu ze stopą bezrobocia przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Liczba bezrobotnych w powiecie sierpeckim a stopa bezrobocia w latach 2009-2011.

Rok	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
2009	3685	18,4
2010	3921	21,2
2011	4353	22,5

Źródło: Bank Danych lokalnych

Liczba bezrobotnych w powiecie sierpeckim od 2009 roku stopniowo wzrasta z 3685 osób do 4353 osób, co za tym idzie znacznie wzrosła od 2009 roku stopa bezrobocia z 18,4% do 22,5%²³ w 2011 roku.

Zestawiając dane na temat powiatu sierpeckiego w stosunku do województwa mazowieckiego, w 2011 rok w stosunku do końca 2010 r. bezrobocie w województwie mazowieckim przedstawiało się następująco: wzrosło o 1.214 osób (o 0,5%) - w kraju spadek o 3,7%, a w porównaniu do czerwca 2010 r. liczba bezrobotnych w województwie wzrosła o 11.683 osoby (o 5,1%) - w kraju o 2,1%. W ciągu 2011 roku bezrobocie wzrosło w 34 powiatach województwa. Największy procentowy wzrost odnotowano w m. Płock o 17,0% (o 1.161 osób) oraz w powiatach: ostrołęckim o 21,2% (o 978 osób), nowodworskim o 17,1% (o 543 osoby), lipskim o 15,7% (o 324 osoby), legionowskim o

²³ Stopa bezrobocia na koniec listopada 2011r.

15,2% (o 495 osób), **sierpeckim o 14,3% (o 512 osób)**, grodziskim o 13,7% (o 254 osoby) i płockim o 12,7% (o 843 osoby).²⁴

Instrumenty rynku pracy

W 2009 roku środki Funduszu Pracy oraz pozyskane środki z Europejskiego Funduszu Społecznego pozwoliły zaktywizować 1195 osób bezrobotnych, w tym w ramach :

prac interwencyjnych (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	29 osób, w tym 5 uzupełnień,
robót publicznych (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	124 osoby, w tym 11 uzupełnień,
staży u pracodawcy	632 osoby,
przygotowania zawodowego w miejscu pracy	5 osób,
refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	93 osoby, w tym 15 uzupełnień
udzielenia jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	105 osób,
szkoleń	207 osób.

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy”

²⁴ „Rynek pracy województwa mazowieckiego w I półroczu 2011 roku” Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, Zespół ds. Statystyk Rynku Pracy Wydział Regionalnej Polityki Rynku Pracy, Warszawa, październik 2011 roku.

W 2010 roku środki Funduszu Pracy oraz pozyskane środki z Europejskiego Funduszu Społecznego pozwoliły zaktywizować 1491 osób bezrobotnych, w tym w ramach :

prac interwencyjnych (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	6 osób (uzupełnienie),
robót publicznych (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	139 osób, w tym 4 uzupełnienia,
staży u pracodawcy	842 osoby,
refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	148 osób, w tym 38 uzupełnień,
udzielenia jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	126 osób,
szkoleń	230 osób.

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy”

Środki Funduszu Pracy oraz pozyskane środki z Europejskiego Funduszu Społecznego pozwoliły zaktywizować od początku roku 387 bezrobotnych (w 2010r. – 1491 osób), w tym w ramach :

robót publicznych (w tym uzupełnienie zatrudnienia)	20 osób,
refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (uzupełnienie zatrudnienia)	52 osoby,
udzielenia jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej z FP	41 osób,
staży u pracodawcy	271 osób,
szkoleń	3 osoby.

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy”

Realizowane projekty/programy w Powiatowym Urzędzie Pracy

<p>Projekt dla działania 6.1.2 „Wzmocnienie i rozwój publicznych służb zatrudnienia w regionie – część III”</p>	<p>Głównym celem projektu jest podjęcie działań na rzecz wzmocnienia i rozwoju publicznych służb zatrudnienia w powiecie sierpeckim, w tym upowszechnienie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego poprzez zatrudnienie dodatkowo pośredników pracy (2 osoby) oraz doradcy zawodowego.</p> <p>Projekt jest realizowany od dnia 01.01.2011r. do 31.12.2013r.</p> <p>Ogólna wartość projektu – 350.400 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie w wysokości 297.840 zł.</p>
<p>Projekt dla działania 6.1.3 „EFS na sierpeckim rynku pracy”</p>	<p>Celem projektu jest podjęcie działań aktywizacyjnych dla 221 bezrobotnych zarejestrowanych w tut. Urzędzie. Dla 180 osób został zorganizowany staż, 41 osób otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Okres realizacji - od dnia 01.01.2011r. do 31.12.2011r.</p> <p>Ogólna wartość projektu – 1.948.662,34 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie w wysokości 1.656.362,99 zł.</p>

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu; „Sprawozdania o rynku pracy”

Środki Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Limit środków Funduszu Pracy na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia i łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w powiecie sierpeckim w 2011

roku wyniósł 3.176.100,0 zł. i kształtuje się na poziomie 2008 roku, kiedy to stopa bezrobocia wynosiła 16,5% (obecnie 22,5%) przy liczbie 3966 osób bezrobotnych.

Od 1 stycznia 2011r. PUP Sierpc kontynuuje również projekt dla działania 6.1.3 „EFS na sierpeckim rynku pracy”. Ogólna wartość projektu – 1.948.662,34 zł. (w tym wkład własny 292.299,35 zł)

Wykorzystanie środków Funduszu Pracy (FP) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) do końca 2011r. (łącznie z zaangażowanymi) przedstawia się następująco:

prace interwencyjne	11.402,0
roboty publiczne	108.651,0
jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	777.500,0
staże	3.824.709,0
szkolenia i przekwalifikowania	30.927,0
koszty dojazdu do pracy	75.693,0
składki na ubezpieczenie społeczne rolników	1.356,0

Poziom wykształcenia ludności

W poniższej tabeli przedstawiono poziom i kierunki kształcenia w szkołach powiatu sierpeckiego oraz liczbę absolwentów kończących poszczególne kierunki w roku 2011, jak też prognozę na rok następujący:

Tabela 12. Poziom wykształcenia ludności

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę zlokalizowaną na terenie powiatu sierpeckiego w	Bezrobotni absolwenci w tym zawodzie niezależnie od umiejscowienia szkoły zarejestrowani w PIIP w	w tym	bezrobotni absolwenci ze szkół powiatu sierpeckiego	Przewidywani absolwenci szkół powiatu sierpeckiego w roku 2012	(5) : (3) w %
1	2	3	4	5	6	7	
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe							
311204	Technik budownictwa*	39	3	3	21	7,6923	
311408	Technik elektronik*	21	6	6	20	28,5714	
311504	Technik mechanik*	36	4	4	50	11,1111	
314207	Technik rolnik*	52	1	1	58	1,9231	
314403	Technik technologii żywności*	4	0	0	8	0	
322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	38	8	6	9	15,7895	

325509	Technik bezpieczeństwa i higieny pracy*	12	0	0	29	0
325511	Technik ochrony środowiska*	20	1	1	15	5
331403	Technik ekonomista*	92	9	9	73	9,7826
334306	Technik spedytor*	0	0	0	0	0
343602	Technik administracji*	14	0	0	0	0
351203	Technik informatyk*	78	11	11	63	14,1026
522305	Technik handlowiec*	8	0	0	8	0
Wykształcenie średnie ogólnokształcące						
00000	Bez zawodu	340	40	27	439	7,9412
Wykształcenie zasadnicze zawodowe						
512002	Kucharz małej gastronomii*	13	3	3	11	23,0769
514101	Fryzjer*	7	6	6	8	85,7143
522301	Sprzedawca*	9	3	3	11	33,3333
613003	Rolnik*	8	1	1	9	12,5000
712604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	25	2	2	20	8
712904	Technolog robót wykończeniowych w	0	0	0	21	0

	budownictwie*					
713201	Lakiernik*	8	4	4	1	50
722204	Ślusarz*	0	0	0	0	0
723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	29	7	6	33	20,6897
741103	Elektryk*	0	1	1	0	0
741201	Elektromechanik*	0	0	0	2	0
741203	Elektromechanik pojazdów samochodowych*	0	0	0	0	0
751105	Rzeźnik - wędliniarz*	0	0	0	0	0
751201	Cukiernik*	3	2	2	7	66,6667
751204	Piekarz*	1	0	0	1	0
752205	Stolarz*	3	2	2	0	66,6667

Źródło: „Absolwenci szkół powiatu sierpeckiego raport na podstawie danych za rok 2011.”
Opracowanie Justyna Morawska, Sierpiec 2012.

Tabela 13. Struktura zawodowa absolwentów szkół powiatu sierpeckiego według poziomu wykształcenia i zawodów w latach 2011 i 2012

Lp	Nazwa szkoły	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli daną szkołę zlokalizowaną na terenie powiatu sierpeckiego w roku 2011	Bezrobotni absolwenci danych szkół powiatu sierpeckiego zarejestrowani w PUP w końcu roku 2011	Przewidywani absolwenci w roku 2012	(6) : (5) w %
1	2	3	4	5	6	7	8
Szkoly policealne							
1	Policealna Szkoła Zawodowa Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Warszawie z siedzibą w Sierpcu	325509	Technik bezpieczeństwa i higieny pracy*	0	0	7	0
2	Szkoła Policealna w Studzieńcu	314207	Technik rolnik*	33	0	38	0
3	Szkoła Policealna dla Dorosłych	325509	Technik bezpieczeństwa i higieny pracy*	12	0	22	0

4	Szkoła Policealna dla Dorosłych	334306	Technik administracji*	14	1	0	7,1429
Szkoły średnie techniczne (technika, licea zawodowe)							
5	Technikum	331403	Technik ekonomista*	0	0	0	0
6	Technikum w Studzieńcu	314207	Technik rolnik*	9	1	20	11,1111
7	Technikum w Studzieńcu	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	38	6	9	15,7895
8	Technikum w Studzieńcu	314207	Technik rolnik*	0	0	0	0
9	Technikum Uzupełniające w Studzieńcu	314207	Technik rolnik*	10	0	0	0
10	Technikum Uzupełniające w Studzieńcu	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0	0	0	0
11	Technikum	331403	Technik ekonomista*	92	4	73	4,3478
12	Technikum	333108	Technik spedytor*	0	0	0	0

13	Technikum	351203	Technik informatyk*	58	5	47	8,6207
14	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych	314403	Technik technologii żywności*	4	0	8	0
15	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych	522305	Technik handlowiec*	8	0	8	0
16	Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	311204	Technik budownictwa*	39	0	21	0
17	Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	311408	Technik elektronik*	21	0	20	0
18	Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	311504	Technik mechanik*	27	1	38	3,7037
19	Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	325511	Technik ochrony środowiska*	20	0	15	0
20	Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	351203	Technik informatyk*	20	0	16	0
21	Technikum uzupełniające dla dorosłych w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	311504	Technik mechanik*	9	0	12	0

Licea ogólnokształcące

22	Liceum Profilowane	000000	Bez zawodu	49	11	53	22,449
23	Uzupełniająca Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zawidzu Kościelnym	000000	Bez zawodu	0	0	0	0
24	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zawidzu Kościelnym	000000	Bez zawodu	0	0	13	0
25	I Liceum Ogólnokształcące PUL w Sierpcu	000000	Bez zawodu	0	0	28	0
26	Drugie Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	000000	Bez zawodu	0	0	17	0
27	Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych na podbudowie szkoły zawodowej	000000	Bez zawodu	9	0	12	0
28	Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół	000000	Bez zawodu	23	1	32	4,3478

	nr 1 w Sierpcu						
29	Uzupełniająca Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zakładu Doskonaleń Zawodowego w Warszawie z siedzibą w Sierpcu	000000	Bez zawodu	0	0	9	0
30	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zakładu Doskonaleń Zawodowego w Warszawie z siedzibą w Sierpcu	000000	Bez zawodu	10	0	11	0
31	Liceum Ogólnokształcące im. m. Henryka Sucharskiego w Sierpcu	000000	Bez zawodu	224	15	242	6,6964
32	Liceum Ogólnokształcące	000000	Bez zawodu	25	0	22	0
Zasadnicze szkoły zawodowe							
33	Zasadnicza Szkoła	512002	Kucharz małej	6	0	2	0

	Zawodowa Specjalna		gastronomii*				
34	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	0	0	3	0
35	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna	751204	Piekarz*	0	0	1	0
36	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Studzieńcu	512002	Kucharz małej gastronomii*	17	1	11	5,8824
37	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Studzieńcu	613003	Rolnik*	0	0	8	0
38	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	512002	Kucharz małej gastronomii*	1	1	1	100
39	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	514101	Fryzjer*	7	3	8	42,8571
40	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	522301	Sprzedawca*	9	2	11	22,2222

41	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	"13201	Lakiernik*	8	4	1	50
42	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	722204	Ślusarz*	0	0	0	0
43	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	0	0	3	0
44	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	741103	Elektryk*	0	0	0	0
45	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	741201	Elektromechanik*	0	0	2	0
46	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	741203	Elektromechanik pojazdów samochodowych*	0	0	0	0
47	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	751105	Rzeźnik wędliniarz*	- 0	0	0	0
48	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	751201	Cukiernik*	3	2	7	66,6667
49	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	751204	Piekarz*	0	0	0	0

50	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	752205	Stolarz*	3	2	0	66,667
51	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	712604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	25	1	20	4
52	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	712904	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie*	0	0	21	0
53	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Zespole Szkół nr 1 w Sierpcu	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	27	1	29	3,037

Źródło: „Absolwenci szkół powiatu sierpeckiego raport na podstawie danych za rok 2011.”
Opracowanie Justyna Morawska, Sierpc 2012.

Wśród 860 absolwentów szkół w 2011 roku na terenie powiatu sierpeckiego najwięcej osób posiadało wykształcenie średnie ogólnokształcące (39,5%). Ponad 48,1% ogółu absolwentów stanowili absolwenci szkół policealnych i średnich technicznych. Wśród zawodów uzyskanych przez absolwentów z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym najliczniej reprezentowane były: technik budownictwa, technik rolnik, technik ekonomista i technik informatyk. Zasadnicze szkoły zawodowe w roku 2011 opuściło 106 absolwentów - 12,3%. Najliczniej, bo reprezentowanym przez 29 absolwentów z wykształceniem zasadniczym był zawód „mechanik pojazdów samochodowych”. Z danych pozyskanych w raporcie „Absolwenci szkół powiatu

sierpeckiego raport na podstawie danych za rok 2011." opracowanym przez Justynę Morawską wynika, że ze szkół zlokalizowanych na terenie powiatu sierpeckiego przewidują się, że struktura wykształcenia absolwentów opuszczających szkoły w roku 2012 nieznacznie się zmieni. Największą grupę (439 osób) będą stanowili absolwenci szkół, średnich ogólnokształcących ich udział procentowy wzrośnie do poziomu 47,8% w stosunku do ogółu absolwentów. Przewidywana liczba absolwentów szkół policealnych i średnich zawodowych to 354, co będzie stanowiło 38,6% ogółu absolwentów, a więc zmaleje o 9,5%. Liczba osób kończących zasadnicze szkoły zawodowe wzrośnie ze 106 do 124 osób. Wzrośnie też ich udział w odniesieniu do ogółu absolwentów szkół powiatu sierpeckiego o 1,2%.²⁵

Ważnym wskaźnikiem w tym obszarze jest tzw. współczynnik skolaryzacji netto. Jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych na początku danego roku szkolnego w wieku 7-12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) przez liczbę ludności w wieku 7-12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym²⁶.

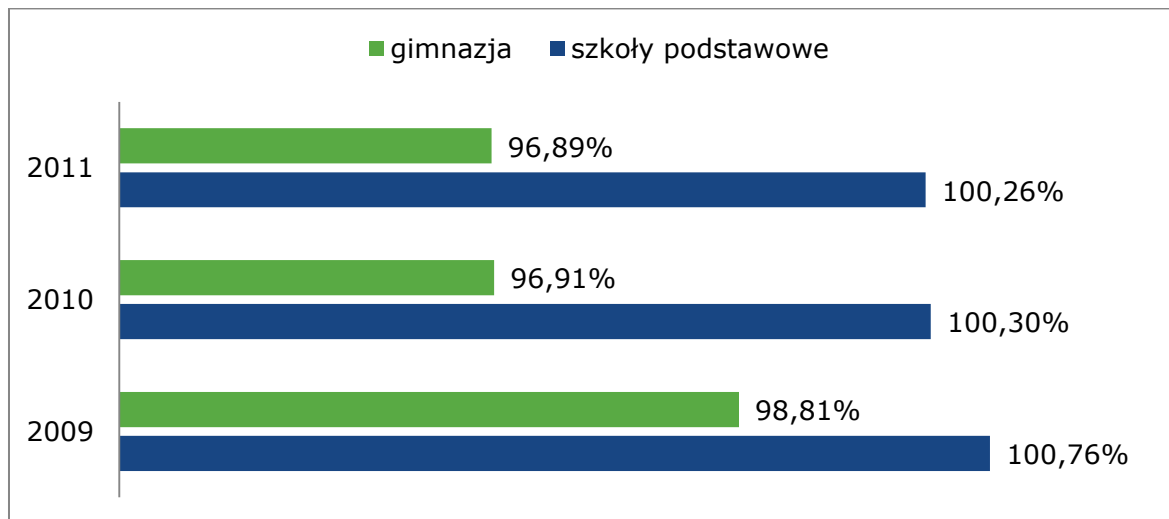
²⁵ „Absolwenci szkół powiatu sierpeckiego raport na podstawie danych za rok 2011.” Opracowanie Justyna Morawska, Sierpiec 2012.

²⁶ http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-5064.htm

Współczynnik skolaryzacji brutto w powiecie sierpeckim w latach 2009-2012 przedstawia poniższy wykres:

Rysunek 9. Współczynnik skolaryzacji brutto w powiecie sierpeckim w latach 2009-2012 – gimnazja i szkoły podstawowe.

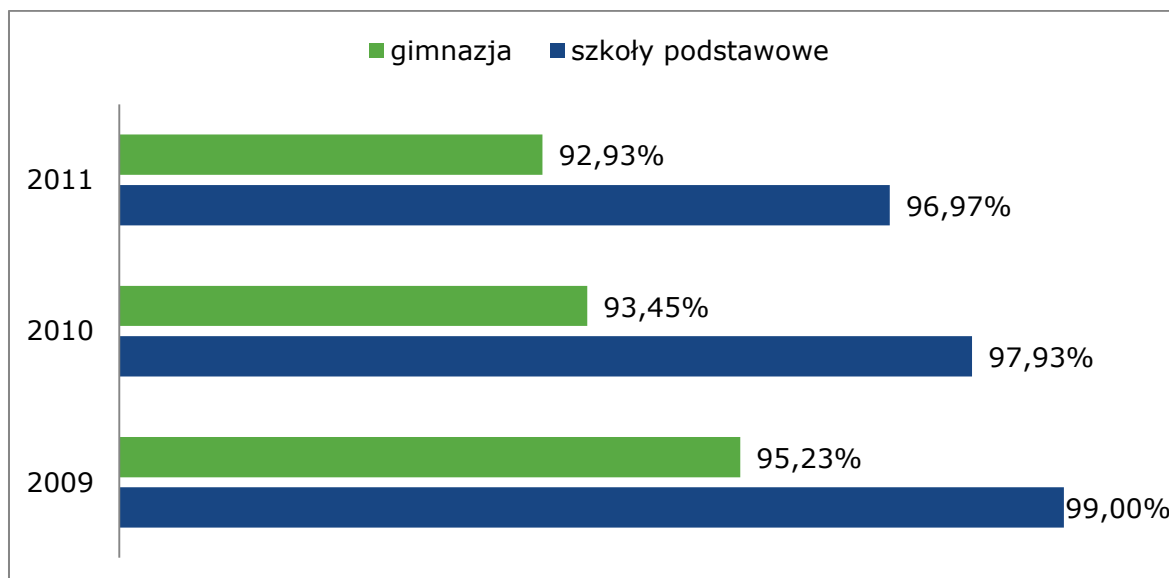
Źródło: Bank Danych lokalnych

Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych nieznacznie spadł z 100,76% w 2009 roku do 100,26% w 2011 roku, w gimnazjach można zaobserwować podobną sytuację z 98,81% w 2009 roku współczynnik ten spadł o około 2% do 96,89%.

Rysunek 10. Współczynnik skolaryzacji netto.

Źródło: Bank Danych lokalnych

Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych z 99,0% w 2009 roku spada o około 3% w 2011 roku, w szkołach gimnazjalnych również można zanotować spadek o 3 % do 92,93% w 2011 roku.

Tabela 14. Liczba absolwentów szkół w powiecie sierpeckim, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości.

Grupa absolwentów	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Maturzyści i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych zawodowych	275	238	319
Licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych	271	252	266
Licea ogólnokształcące specjalne dla młodzieży	73	0	0

Uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez specjalnych)	15	0	0
Uzupełniające dla młodzieży specjalnej	0	0	0
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	0	12	0
Uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	14	0	7

Źródło: Bank Danych lokalnych

Liczba maturzystów i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zawodowych od 2009 roku wzrasta z 275 osób do 319 w 2011 roku, zanotować można również spadek liczny absolwentów liceów ogólnokształcących dla młodzieży (z wykluczeniem specjalnych) z 271 w 2009 roku do 266 w 2011 roku.

Liczbę szkół w powiecie sierpeckim (stan na 2010 rok) przedstawia tabela poniżej:

Tabela 15. Liczba i typ szkół w powiecie sierpeckim - 2010 rok.

Typ szkoły	Liczba szkół
Szkoły podstawowe	23
w tym specjalne	1
Gimnazja	12
w tym specjalne	1
Szkoły ponadgimnazjalne	27

Źródło: Bank Danych lokalnych

Wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 35% wydatków budżetu powiatu w 2010 r.²⁷ a już 39% (17.362.187,20 zł – wykonanie w 99,93% w planowanej kwocie)²⁸ w 2011 roku.

Zasoby powiatu w kontekście infrastruktury społecznej

Tabela 16. Infrastruktura społeczna w powiecie sierpeckim w 2011 roku pod względem liczby wymienionych obiektów

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	Liczba obiektów
Liczba szkół średnich	12
W tym: liczba szkół przygotowujących do zawodu	8
Liczba szkół wyższych	0
Liczba szpitali	1
Liczba sal widowiskowych (kino, teatr itp.)	1
Liczba obiektów sportowych (boiska, hale sportowe, stadiony)	10
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	0

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

²⁷ Bank Danych Lokalnych

²⁸ UCHWAŁA NR 357.62.2012 ZARZĄDU POWIATU W SIERPCU z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie przekazania sprawozdania z wykonania Budżetu Powiatu i z wykonania planu finansowego Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów opieki Zdrowotnej w Sierpcu za 2011 rok.

W 2011 roku w powiecie sierpeckim według informacji PCPR w Sierpcu znajdowało się 12 szkół średnich, w tym 8 przygotowujących do zawodu, jeden szpital, jedna sala widowiskowa oraz 10 obiektów sportowych.

Z dostępnych danych pochodzących z zestawień statystycznych Banku Danych Lokalnych wynika również, że w 2010 roku w powiecie sierpeckim występowało 17 klubów sportowych, które rekrutowały 1380 członków.

Liczbę podmiotów gospodarczych w powiecie sierpeckim przedstawia tabela poniżej:

Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.

Liczba podmiotów gospodarczych	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba ogółem zarejestrowanych podmiotów na terenie gmin powiatu	2961	3109	3055
Liczba spółdzielni socjalnych ogółem działających na terenie powiatu	0	0	0

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Liczba ogółem zarejestrowanych podmiotów na terenie gmin powiatu sierpeckiego w 2011 roku wzrosła do 3055 z 2961 w 2009 roku. Na terenie powiatu nie zanotowano działających spółdzielni socjalnych.

Ochrona zdrowia

Według danych z 2010 roku na jednego mieszkańca powiatu sierpeckiego przypada 5 porad udzielonych przez 4 zakłady opieki zdrowotnej w powiecie.

W powiecie występuje jedna placówka pomocy społecznej, która w 2010 roku posiadała 64 miejsca i w 100% je wykorzystywała²⁹.

Tabela 18. Liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim, liczba miejsc w przedszkolach a liczba dzieci w przedszkolach.

Rok	liczba przedszkoli	liczba miejsc w przedszkolach	liczba dzieci w przedszkolach
2009 rok	5	471	506
2010 rok	7	562	586
2011 rok	6	516	598

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Od 2009 roku liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim wzrosła z 5 do 6 w 2011 roku, zwiększyła się z tym liczba miejsc w przedszkolach z 471 do 516. Liczba dzieci w zestawieniu z liczbą miejsc w przedszkolach w 2011 roku przekraczała możliwości placówek o 82 miejsca.

---

²⁹ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010, Urząd Statystyczny w Warszawie

Tabela 19. Liczba punktów przedszkolnych w powiecie sierpeckim, liczba miejsc w punktach przedszkolnych a liczba dzieci w punktach przedszkolnych.

Rok	liczba punktów przedszkolnych (bez specjalnych)	liczba miejsc w przedszkolach	liczba dzieci w przedszkolach
2009 rok	4	63	59
2010 rok	4	70	65
2011 rok	4	63	55

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

W przypadku punktów przedszkolnych (występuje ich stała liczba w latach 2009-2011), w 2011 roku możliwość miejsc w tych placówkach nie została wykorzystana w 2011 roku z 63 miejsc wykorzystano 55.

Problem ubóstwa

Z analizy danych uzyskanych z Miejskiego oraz Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej znajdujących się na terenie Powiatu Sierpeckiego wynika, że jeśli chodzi o powody przyznania pomocy to na pierwszym miejscu lokuje się ubóstwo.

Ubóstwo można pojmować w sposób absolutny lub względny (relatywny). W podejściu absolutnym ubogie są te gospodarstwa domowe, te osoby, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych w danych warunkach za podstawowe.

W podejściu względnym ubóstwo rozważane jest jako forma nierówności, nadmiernego dystansu między poziomem życia poszczególnych grup ludności: ubogie są te osoby, te rodziny, których poziom życia jest znacznie niższy niż pozostałych członków danego społeczeństwa.

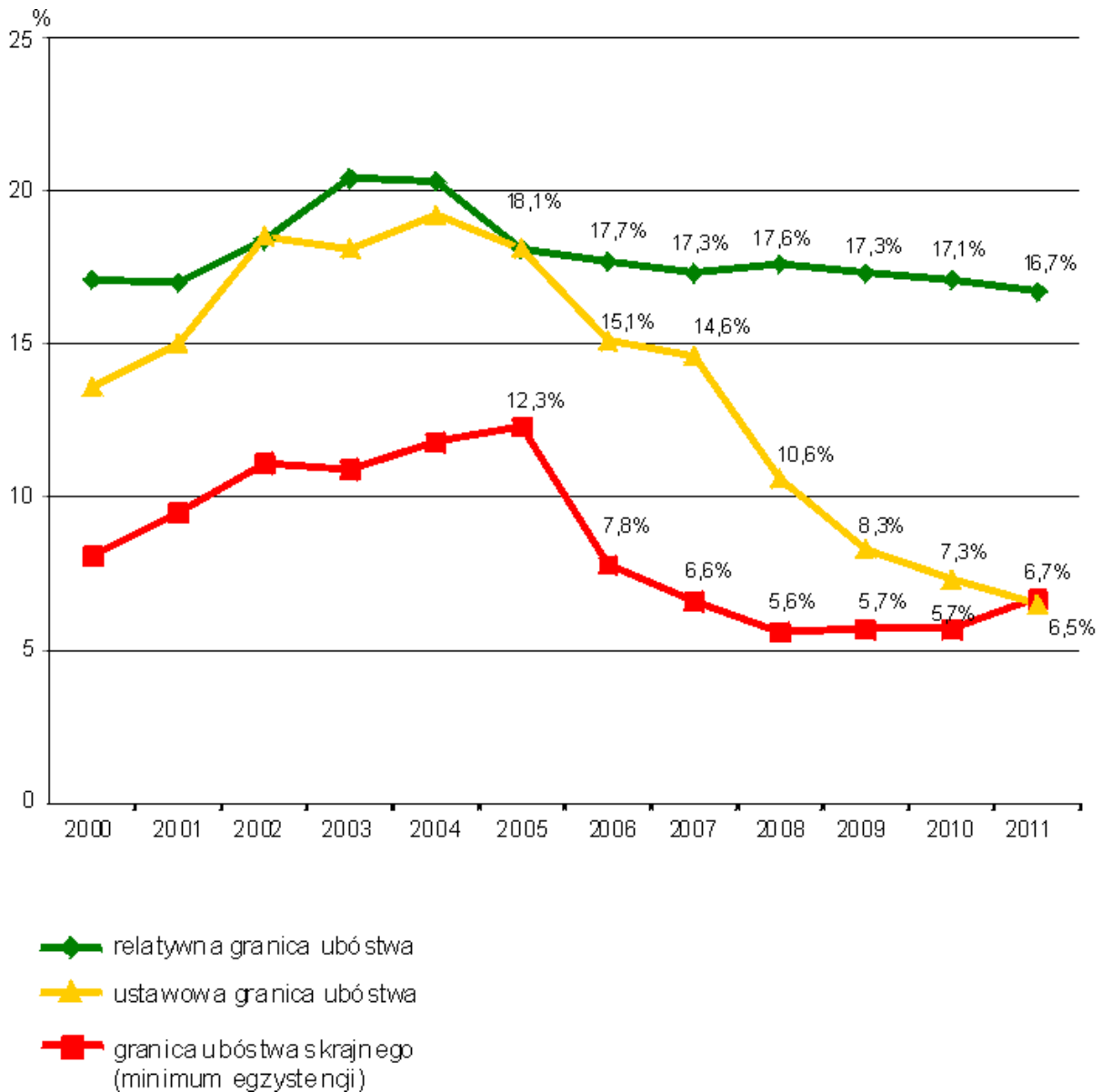
Po okresie spadku w latach 2006-2008, a następnie paroletniej stabilizacji, w roku 2011 odnotowano wzrost poziomu zagrożenia ubóstwem skrajnym w Polsce odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. znajdujących się poniżej minimum egzystencji) wzrósł o 1 pkt. proc. w stosunku do roku 2010 i wyniósł 6,7%.

Na nieco niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym - 16,7% w 2011 roku w porównaniu z 17,1% w roku 2010, przy czym w tym czasie realna wartość relatywnej granicy ubóstwa nieznacznie spadła.

Poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło 6,5% osób w gospodarstwach domowych (spadek o 0,8 pkt. proc.). Należy przy tym zauważyć, że po raz pierwszy odsetek osób w gospodarstwach domowych skrajnie ubogich był wyższy niż odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej kwot uprawniających do ubiegania się o przyznanie świadczeń pieniężnych z systemu pomocy społecznej.

Wykres 2. Zagrożenie ubóstwem w Polsce w latach 2000 – 2011 (według przyjętych w danym roku granic ubóstwa)

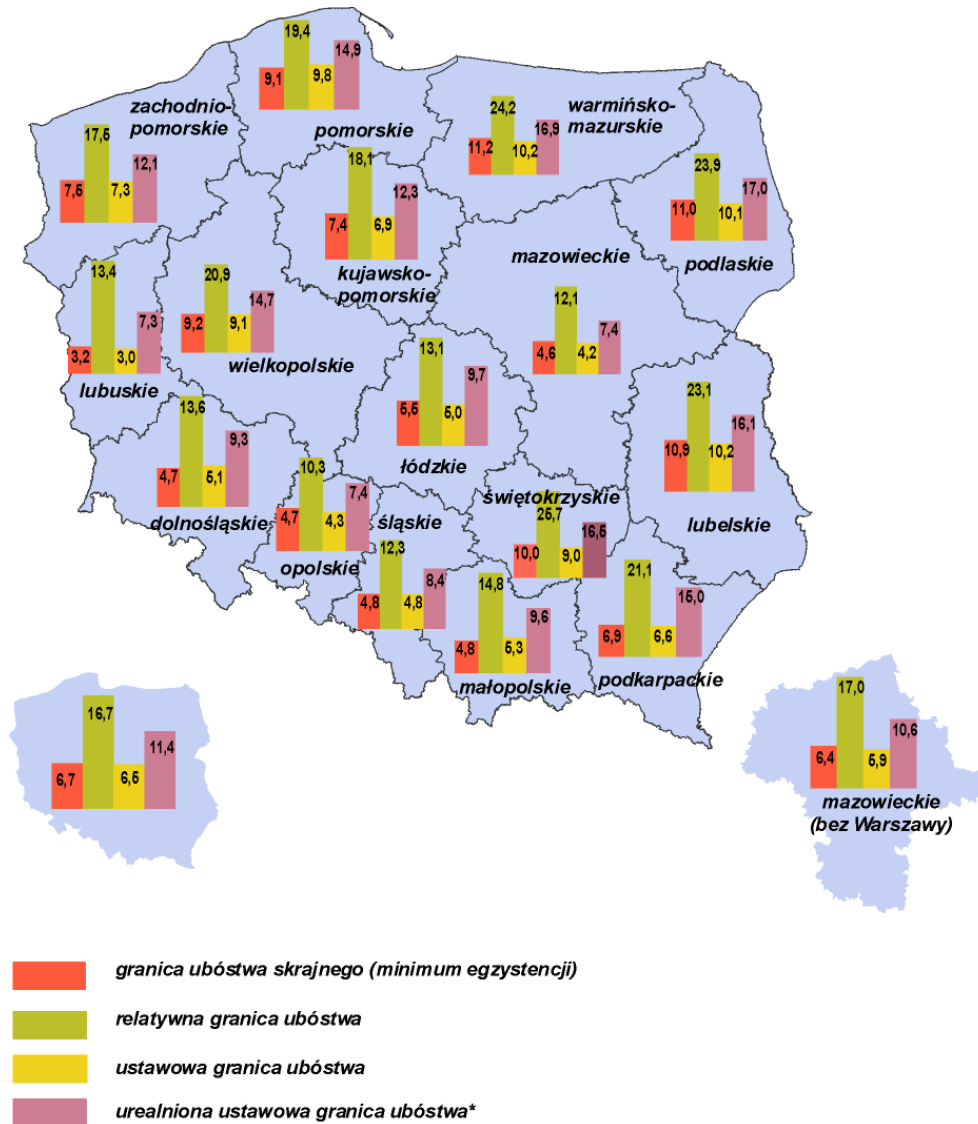

Źródło: Szacunki GUS na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.

Mapa 1. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w 2011 r., wg województw (procent osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granic ubóstwa)

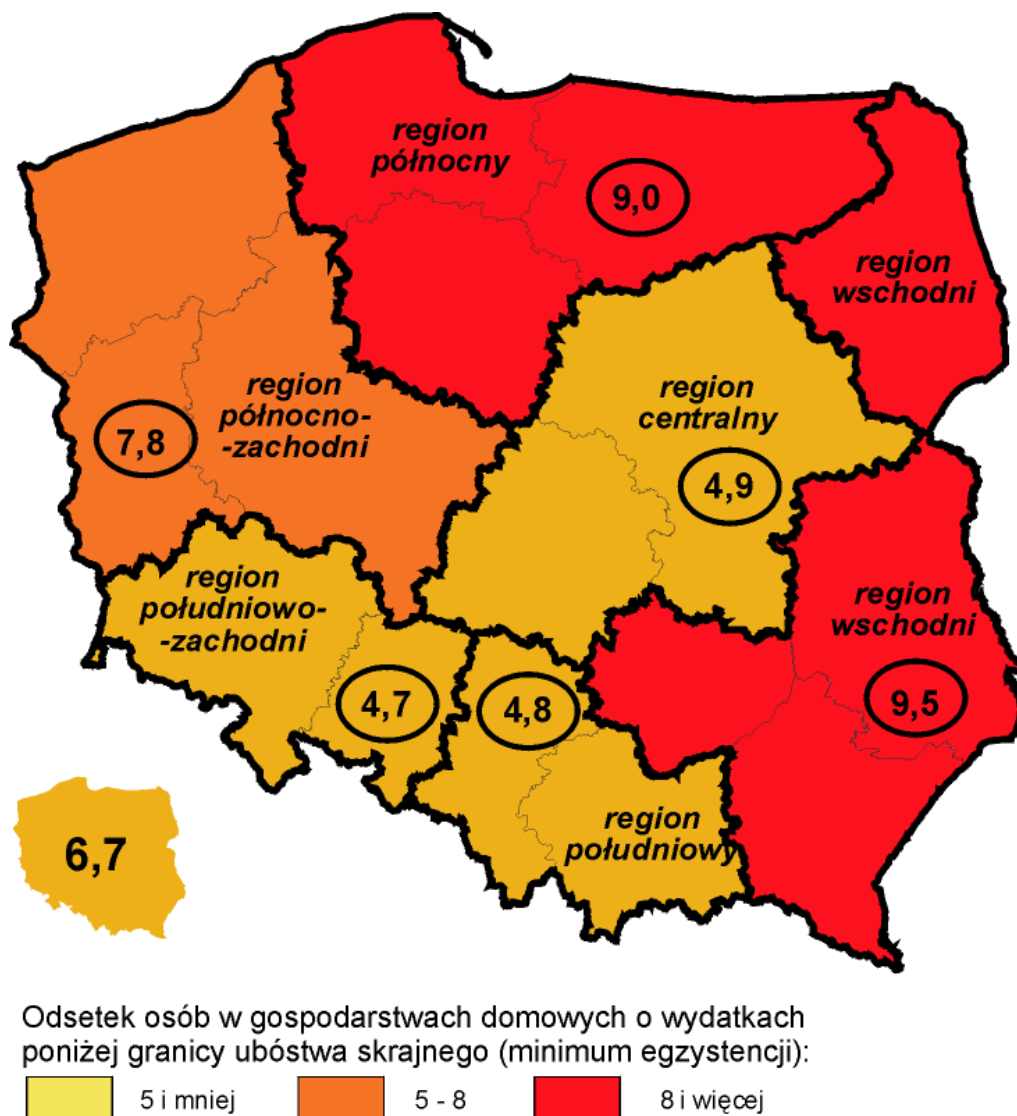

- w cenach z IV kwartału 2006 r.

Źródło: Szacunki GUS na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.

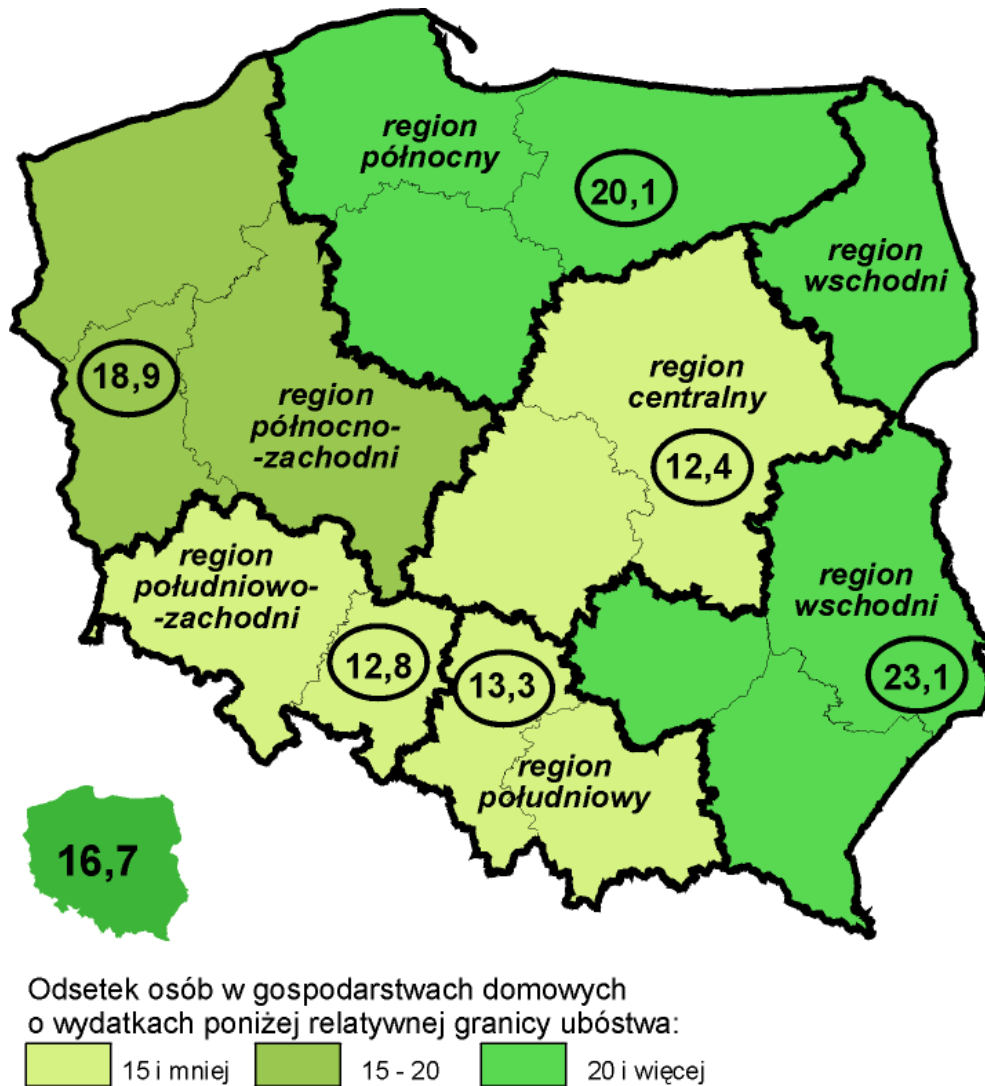
Mapa 2. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w 2011 r., wg regionów

Źródło: Szacunki GUS na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.

Mapa 3. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2011 r., wg regionów

Źródło: Szacunki GUS na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.

W wymiarze terytorialnym zasięg ubóstwa był największy w regionach wschodnim i północnym, a w szczególności w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim i świętokrzyskim.

Ubóstwo powoduje doniosłe ujemne skutki społeczne. Zmniejsza ono popyt na towary, a przez to chłonność rynku, co działa hamująco na rozwój gospodarczy. Uniemożliwia lub znacznie utrudnia korzystanie ludzi ubogich z istniejących szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia. Przyczynia się do wzrostu przestępczości, przede wszystkim przestępstw przeciwko mieniu. Sprzyja rozwojowi patologii społecznych, takich jak narkomania i bezdomność. Niedoskonałość systemów pomocy osobom i rodzinom ubogim może działać demoralizująco, zmniejszając motywację do zdobywania kwalifikacji zawodowych i do poszukiwania pracy. Ubóstwo reprodukuje się samodzielnie, ubodzy rodzą i wychowują dzieci skazane na pozostawanie w sferze ubóstwa. Z ubogich rekrutuje się warstwa ludzi, którzy zmuszeni są przyjmować pracę brudną, niebezpieczną i naruszającą godność ludzką. Ubodzy zmuszeni są przyjąć każde warunki wynagrodzenia, jakie im się oferuje.³⁰

W większości krajów podobnie jak w Polsce ubóstwo dotyka najsilniej osoby o niskim statusie zawodowym, bezrobotnych, którzy utracili prawo do świadczeń, osoby starsze wiekiem, uchodźców, emigrantów zatrudnionych nielegalnie. Osoby żyjące dłuższy czas w ubóstwie tracą szanse poprawy sytuacji, ulegają marginalizacji społecznej. Ubóstwo to nie tylko niskie zarobki, ale również brak pracy, mieszkań, opieki zdrowotnej, szkolnictwa i miejsca w społeczeństwie.³¹

---

³⁰ T. Kowalak, E. Leś, Kwestia ubóstwa [w:] Polityka społeczna, red. A. Rajkiewicz,

³¹ B. Schulte, Referaty na VI Europejski Kongres Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, W-wa,

Ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie sierpeckim

Tabela 20. Powiat sierpecki i ogólna ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2011/2012.

Rok 2011/2012	miasto Sierpc, gmina Gozdowo, gmina Mochowo, gmina Rościszewo, gmina Sierpc, gmina Szczutowo, gmina Zawidz.
Ubóstwo w powiecie (Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa kryterium – dochód na 1 osobę nie może przekraczać 351 zł)	1 310 osób
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	1 727 osób
Liczba rodzin zastępczych	63 rodziny
Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej	74 osoby
Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	35 osób
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	1 538 rodzin
Pracownicy socjalni zatrudnieni w OPS / PCPR	25 pracowników / 3 pracowników
Średnia liczba mieszkańców / rodzin przypadająca na 1 pracownika socjalnego	2 171 osób / 61 rodzin
Liczba gmin realizujących projekt POKL	7 gmin
Wysokość środków (w zł) niezbędnych (w 2011 i 2012 roku) na realizację zadań własnych gmin /	10 203 000 zł / 3 796 000 zł (2011)

powiatu z zakresu pomocy społecznej	10 746 000 zł / 4 892 000 zł (2012)
Wysokość środków (w zł) niezbędnych (w 2011 i 2012 roku) na realizację zadań zleconych gmin / powiatu z zakresu pomocy społecznej	17 616 000 zł / 376 000 zł (2011) 19 538 000 zł / 736 000 zł (2012)
Wysokość środków (2011 i 2012 rok w zł) na prowadzenie i utrzymanie: OPS / PCPR	3 606 000 zł / 1 656 000 zł (2011) 3 908 000 zł / 1 716 000 zł (2012)
Liczba ośrodków wsparcia w powiecie	1 Dzienny Dom Pomocy
Domy Pomocy Społecznej	1
Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	1
Rodziny Dom Dziecka	brak
Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy	brak
Ośrodek Interwencji-Kryzysowej	brak
Mieszkania chronione	1
Centrum Integracji Społecznej / Klub Integracji Społecznej / Zakład Aktywności Zawodowej	brak
Klub Seniora / Uniwersytet III wieku	1 Uniwersytet
Warsztaty Terapii Zajęciowej	brak

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu-Karta powiatu sierpeckiego.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wynosi 1 310, za to liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia to 1 727 osób. W domach pomocy społecznej przebywają 74 osoby, w powiecie funkcjonuje jeden dzienny Dom Pomocy Społecznej. Projekt POKL realizowany jest przez 7 gmin powiatu.

Dane o korzystających z pomocy społecznej w powiecie sierpeckim (w całym okresie sprawozdawczym)³²

Tabela 21. Świadczenia z pomocy w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.

Świadczenia	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	140	143	137
W tym: korzystanie długotrwałe	0	0	0
Liczba świadczeń pieniężnych	131	133	132
Liczba świadczeń niepieniężnych	6	7	5
Liczba rodzin ogółem	112	111	104

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

W 2011 roku przyznano o 3 świadczenia mniej niż w 2009 roku – 137, z tego 132 stanowiły świadczenia pieniężne, przypadające na 104 rodziny.

³² Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu – Karta Powiatu Sierpeckiego.

Tabela 22. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2011.

RODZINY ZASTĘPCZE	2009	2010	2011
	rok	rok	rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	94	96	96
Liczba rodzin ogółem	66	64	63

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

W 2011 roku przyznano 96 świadczeń 63 rodzinom, liczba ta wzrosła o 2 świadczenia.

Tabela 23. Świadczenia przeznaczone na usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków

USAMODZIELNIENIE PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW	2009	2010	2011
	rok	rok	rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	46	47	41
Liczba świadczeń pieniężnych	45	45	41
Liczba świadczeń niepieniężnych	6	7	5

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Liczba świadczeń dla usamodzielnienia się pełnoletnich wychowanków wyniosła 41 w 2011 roku i w stosunku do 2009 roku spadła o 5 świadczeń.

Tabela 24. Liczba rodzin zastępczych w powiecie sierpeckim, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2011.

RODZINY ZASTĘPCZE	2009	2010	2011
	rok	rok	rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	94	96	96
Liczba rodzin ogółem	66	64	63

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Liczba rodzin zastępczych w powiecie sierpeckim wynosiła w 2011 roku 63 rodziny, liczba ta zmniejszyła z 66 rodzin w 2009 roku. Liczba świadczeń za to wzrosła do 96. W 2011 roku rodziny zastępcze opuściło 26 wychowanków, o 3 mniej niż w 2009 roku.

Wybrane świadczenia pieniężne wypłacane przez powiat (decyzje administracyjne)

Tabela 25. Rodziny spokrewnione z dzieckiem a liczba świadczeń.

RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM - OGÓŁEM	2009	2010	2011
	rok	rok	rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	81	81	83
Liczba rodzin ogółem	60	59	59

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

W powiecie sierpeckim w 2011 roku rodzin korzystających ze świadczeń było 59, a świadczenia przyznano 83 osobom, ogólna liczba rodzin spadła a liczba świadczeń w porównaniu z 2009 rokiem spadła.

Tabela 26. Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w latach 2009-2011.

Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba osób ogółem, którym przyznano decyzją świadczenie	81	81	83

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka wzrosło z 81 świadczeń w 2009 roku do 83 w 2011.

Wybrane usługi pomocy społecznej prowadzone przez powiat sierpecki (w całym okresie sprawozdawczym)

Tabela 27. Praca socjalna a liczba korzystających rodzin w latach 2009-2010.

PRACA SOCJALNA	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba rodzin	111	110	105
Liczba osób w rodzinach	314	298	300

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Liczba rodzin korzystających z pomocy socjalnej w 2011 roku wyniosła 105 osób, a korzystających tu osób w rodzinie – 300.

Tabela 28. Kontrakt socjalny prowadzony przez PCPR w latach 2009-2011

KONTRAKT SOCJALNY PROWADZONY PRZEZ PCPR	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba osób ogółem z zawartym kontraktem socjalnym	50	50	30

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Kontrakt socjalny prowadzony przez PCPR zawarło w 2011 roku o 20 osób mniej (30) niż w 2009 roku.

Tabela 29. Programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2009-2011

PROGRAMY ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	2009 rok	2010 rok	2011 rok
Liczba osób korzystających z usług - programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	18	16	12

Źródło: Ocena zasobów społecznych powiatu sierpeckiego, źródło PCPR w Sierpcu

Z programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2011 roku skorzystało o 6 osób mniej (12) niż w 2009 roku.

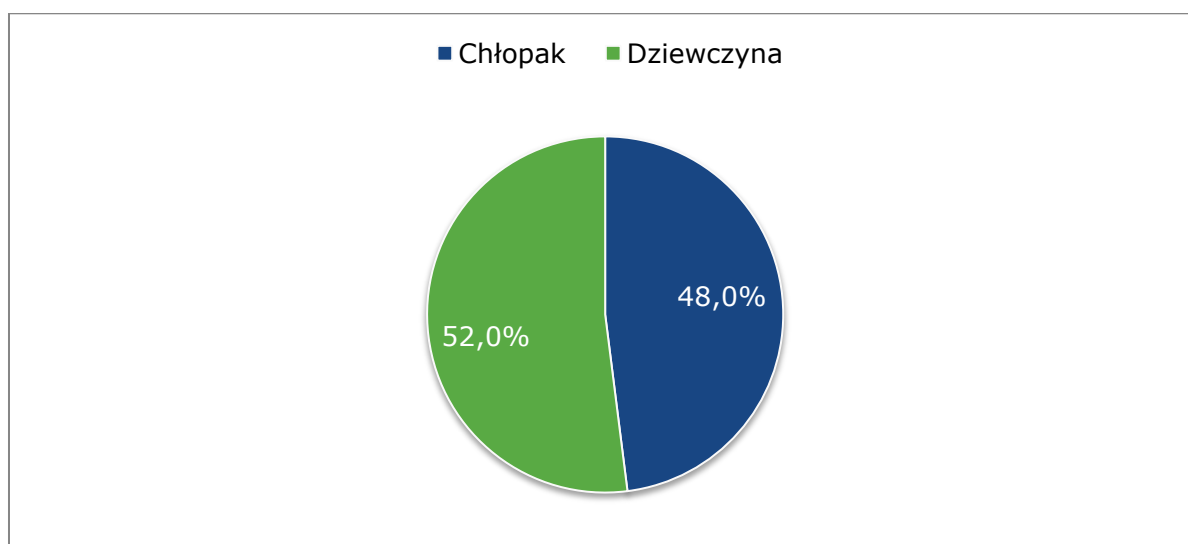

Badanie ilościowe - ankieta audytoryjna

Opis badanej próby

W badaniu wzięło udział 515 uczniów, uczęszczających zarówno do szkół gimnazjalnych jak i ponadgimnazjalnych. Zanim zostaną zanalizowane wyniki badań poniżej kilka wykresów przedstawiających strukturę badanej próby.

Wykres 3. Struktura próby w podziale na płeć

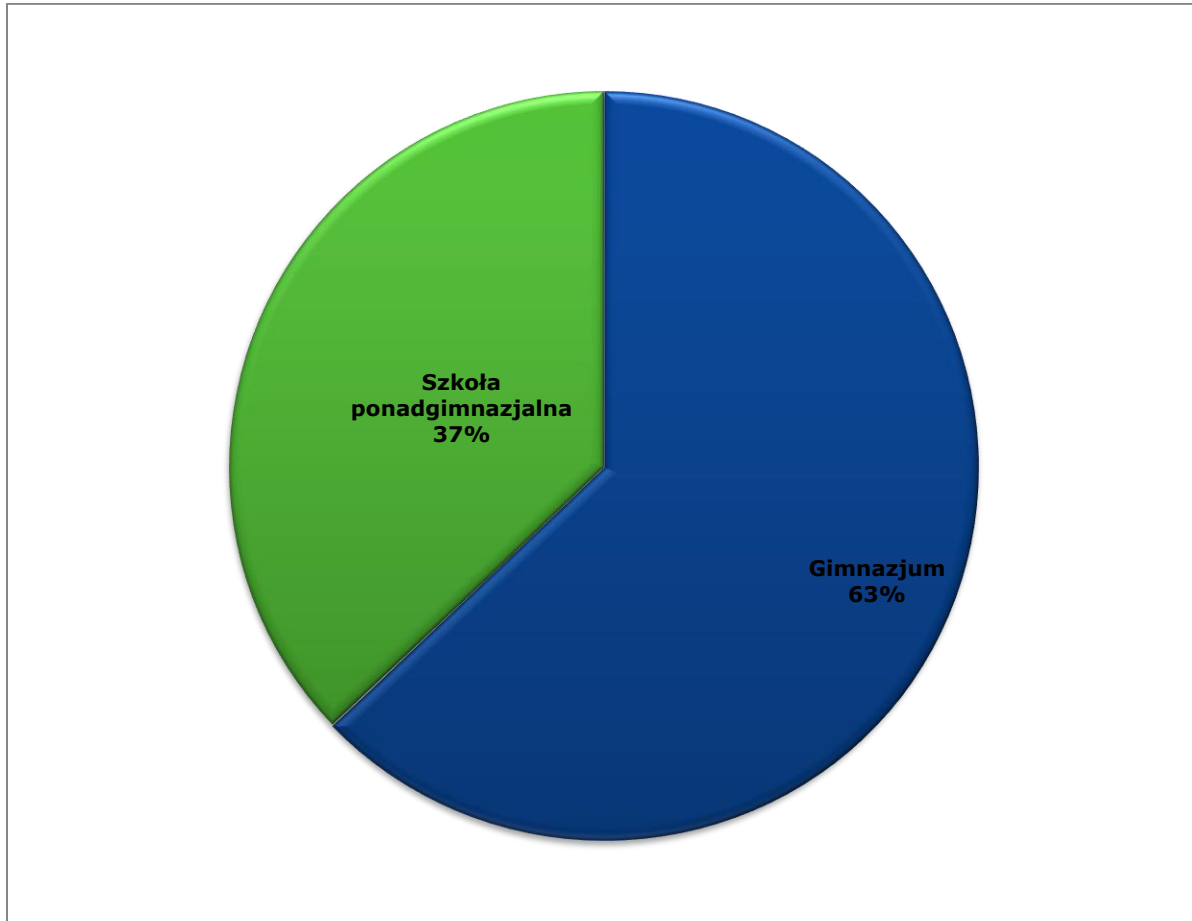

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W badanej próbie odsetek dziewcząt był nieco wyższy i wynosił 52% w stosunku do 48% chłopców. Gimnazjaliści w niniejszym badaniu byli w większości – 62,9%, w porównaniu do 37,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, co wynikało z doboru próby, proporcjonalnego do Powiatu Sierpeckiego.

Wykres 4. Struktura próby w podziale na szkołę do której uczęszcza respondent

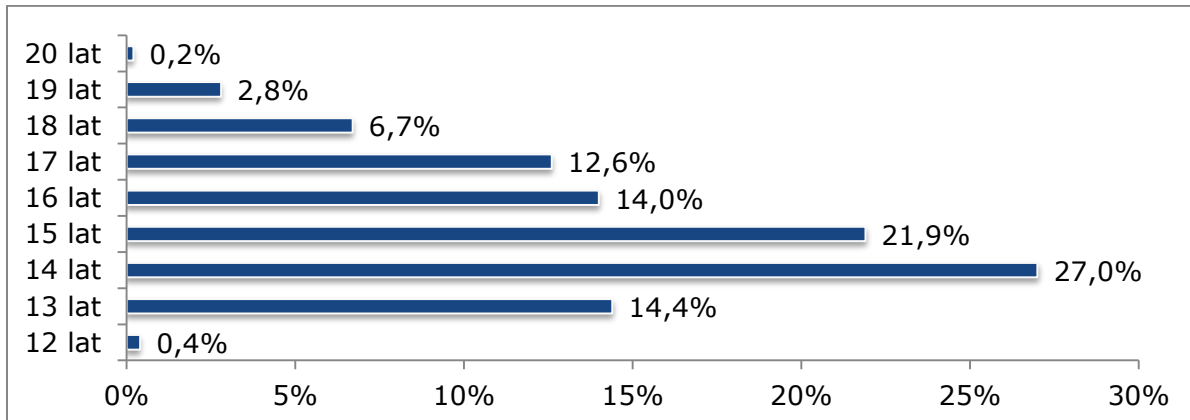

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W związku z tym, że odsetek gimnazjalistów w próbie był wyższy, większa jest również ilość młodszych uczniów, co przedstawił poniższy wykres. Najliczniejsi w próbie znaleźli się 14-latkowie – 27%. Drugi pod względem częstości w badanej populacji znaleźli się uczniowie w wieku 15 lat – 21,9%.

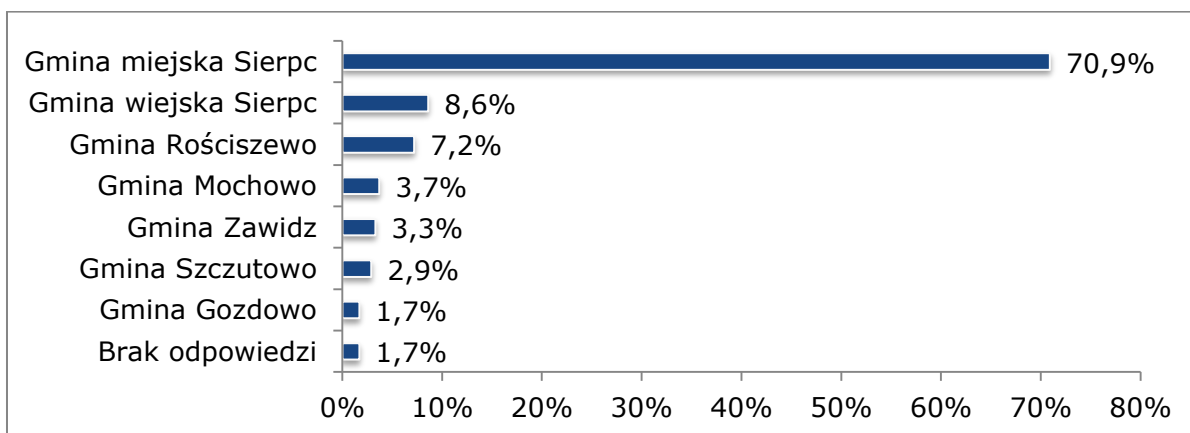
Wykres 5. Struktura próby w podziale na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

70% uczniów badanych pochodziło z Gminy Miejskiej Sierpc. Na drugim miejscu znaleźli się mieszkańcy Gminy Wiejskiej Sierpc – 8,6% badanych.

Wykres 6. Struktura próby w podziale na miejsce zamieszkania

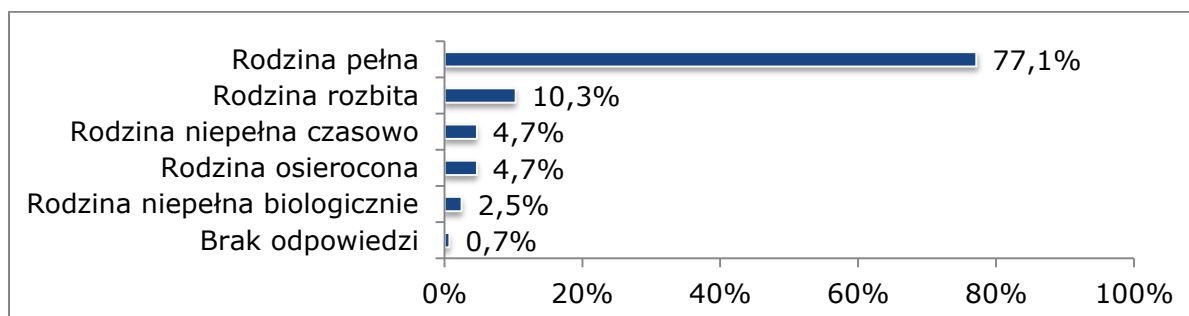

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowana większość badanej młodzieży szkolnej pochodziła z rodzin pełnych – 77,1%. Na drugim miejscu pojawiła się w odpowiedziach rodzina rozbita – 10,3%.

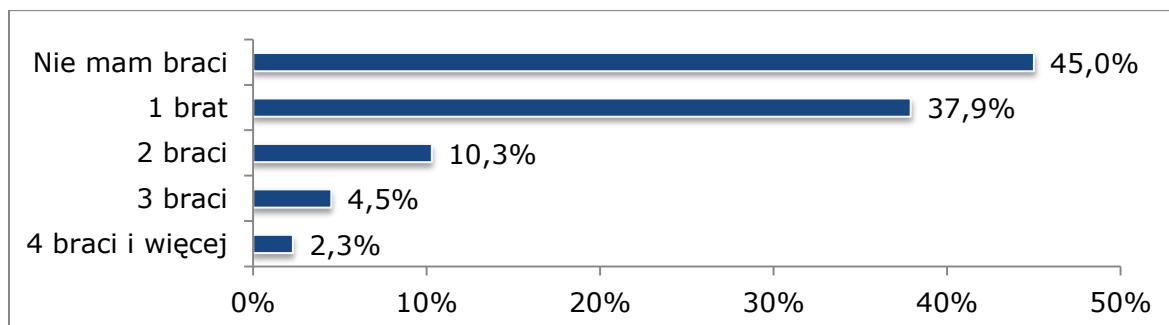
Wykres 7. Struktura rodzin badanych

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Badana młodzież w wieku szkolnym częściej posiadała siostry niż braci. Co drugi badany deklarował, że nie posiada braci. 37,9% badanych posiadało 1 brata, a 44,5% respondentów 1 siostrę.

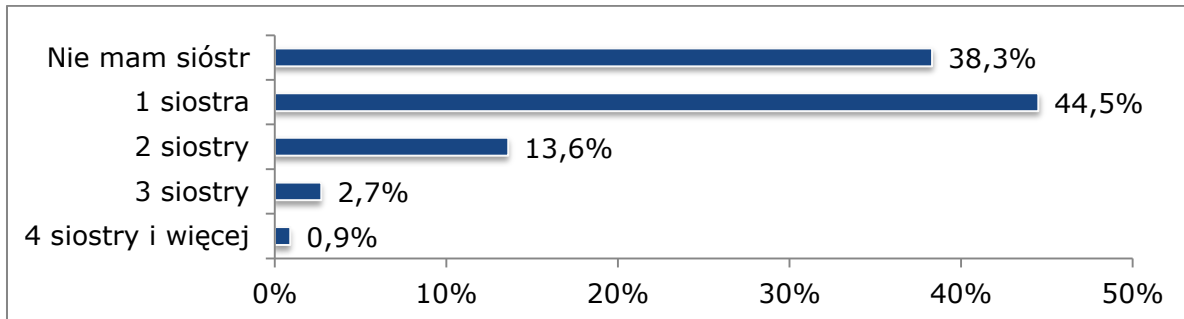
Wykres 8. Struktura próby w podziale na liczbę braci

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

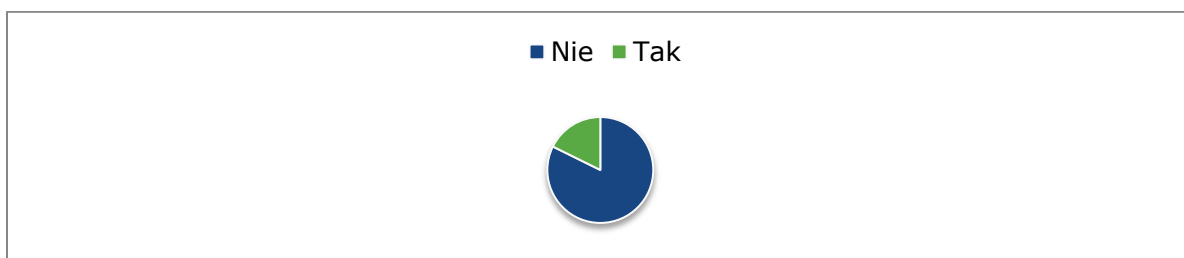
Wykres 9. Struktura próby w podziale na liczbę sióstr

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Młodzieży w ramach badań zadano również pytanie o to, czy mieszkają z dziadkami bądź innymi członkami dalszej rodziny. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała *nie*. Tylko 17,7% respondentów zadeklarowało, że mieszka z dziadkami.

Wykres 10. Struktura próby w podziale na zamieszkiwanie z dziadkami/innymi członkami dalszej rodziny

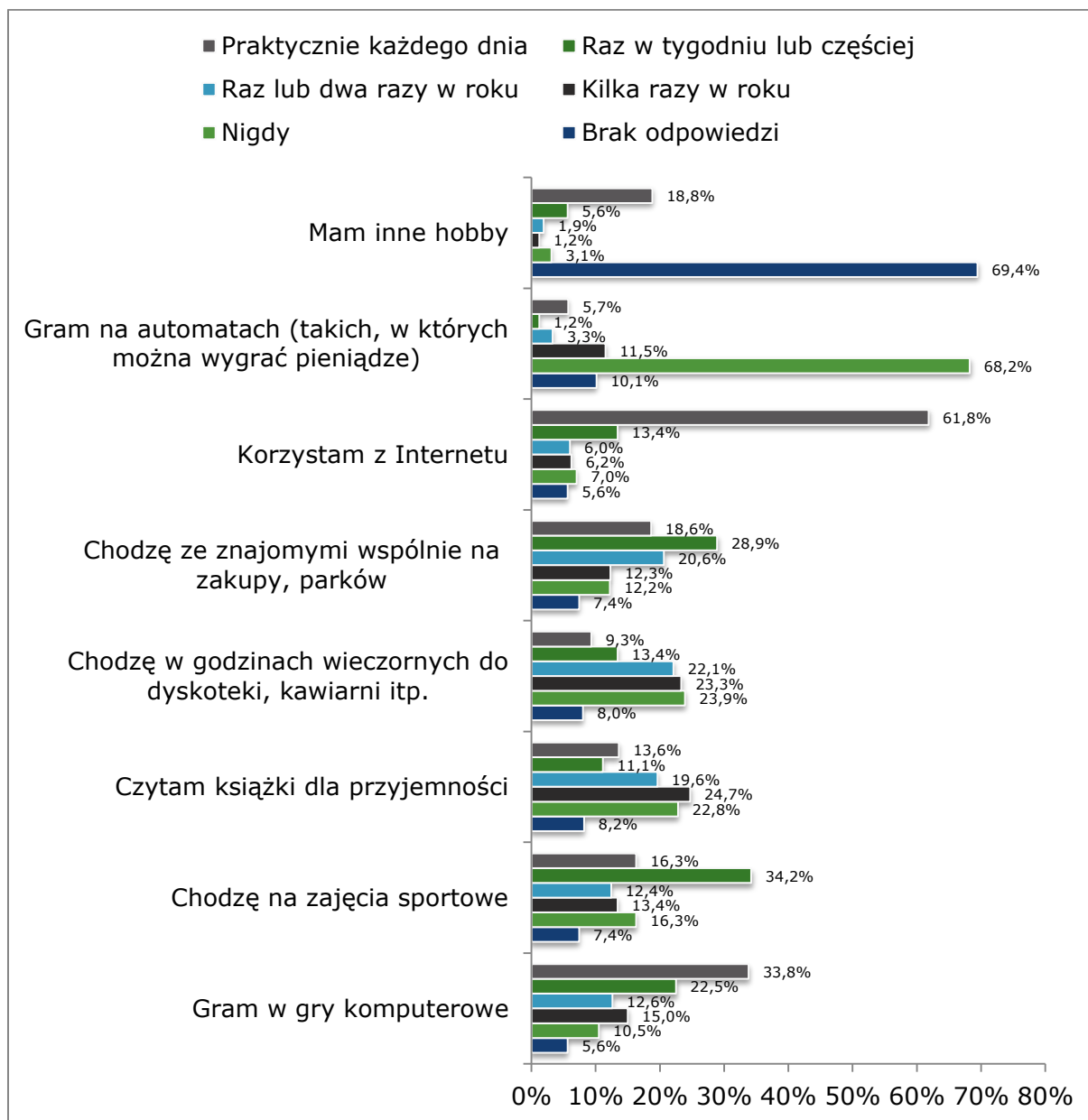
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Na wykresach w niniejszym rozdziale zostały uwzględnione braki danych, tak aby wyniki mogły być porównywalne ze względu na rozłączność kafeterii odpowiedzi w poszczególnych pytaniach. W związku z tym dla wszystkich analizowanych wykresów oraz tabel występuje to samo N, czyli liczba osób składająca się na badaną populację (N=515).

Wykres 11. Sposób, w jaki młodzież spędza czas wolny

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

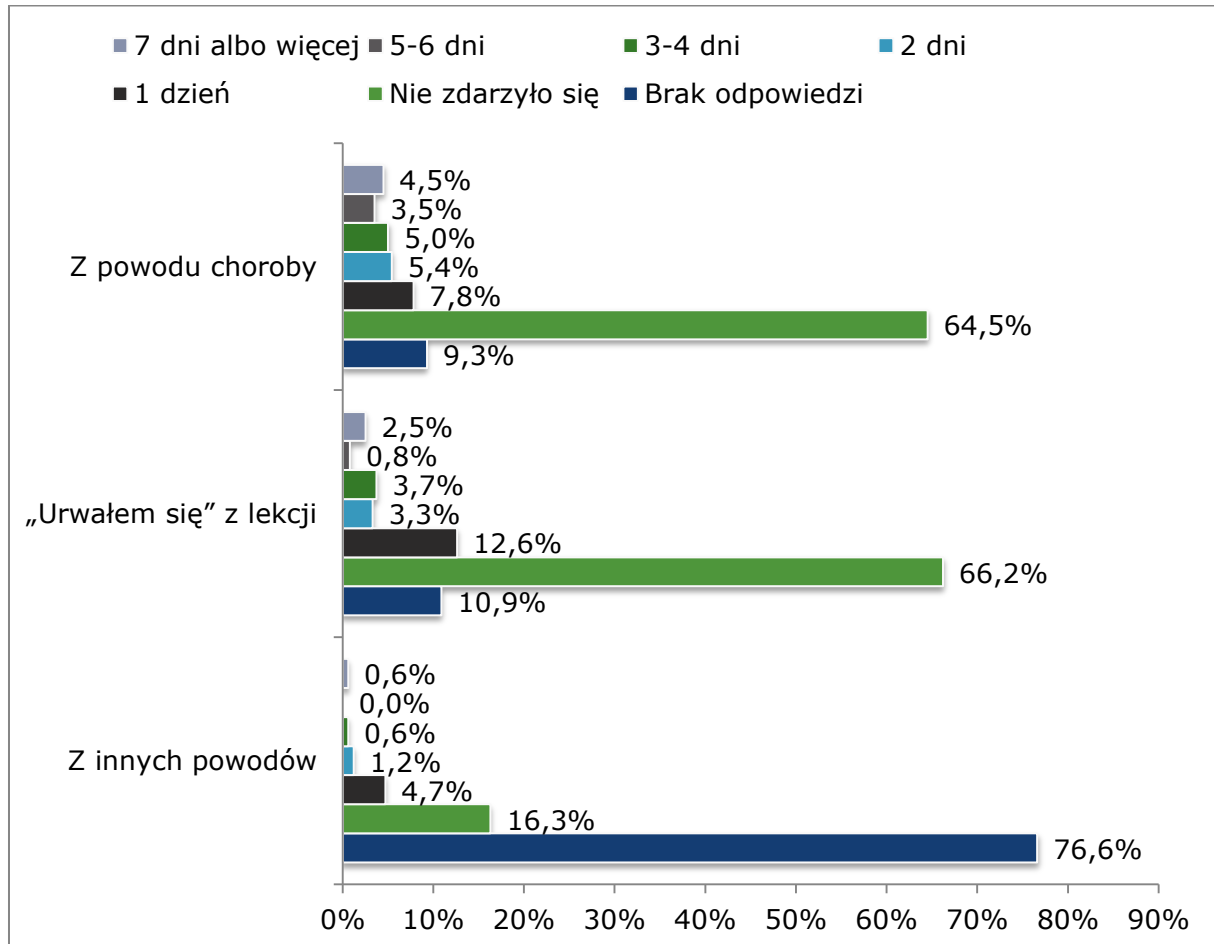

Jako pierwsze, badanym zostało zadane pytanie w jaki sposób spędzają swój wolny czas. 61,8% badanych praktycznie codziennie korzysta z Internetu. Z tą samą częstotliwością respondenci grają w gry komputerowe – 33,8% badanych. 34,2% ankietowanych chodzi raz w tygodniu lub częściej na zajęcia sportowe. 68,2% badanych nigdy nie grało na automatach, na których można wygrać pieniądze.

64,5% respondentów opuściło 3-4 dni w szkole w ciągu ostatniego miesiąca z powodu choroby. Nieco mniej – 66,2% badanych po prostu „urwało się” z lekcji przez tyle dni. 12,6% młodzieży szkolnej przyznało się do „urwania się” z lekcji 1 dzień w ciągu ostatniego miesiąca. 4,7% badanych opuściło 1 dzień w ciągu ostatniego miesiąca z innych powodów, takich jak: pielgrzymka, próby, zawody, bądź egzamin na prawo jazdy.

Wykres 12. Powody opuszczenia zajęć w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na liczbę dni

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Tabela 30. Powody i liczba dni opuszczonych w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na płeć

		Chłopak	Dziewczyna
Z powodu choroby	Brak odpowiedzi	11,3%	7,5%
	Nie zdarzyło się	59,5%	69,0%
	1 dzień	11,3%	4,5%
	2 dni	4,9%	6,0%
	3-4 dni	4,9%	5,2%
	5-6 dni	2,4%	4,5%
	7 dni albo więcej	5,7%	3,4%
		Chłopak	Dziewczyna
„Urwałem się” z lekcji	Brak odpowiedzi	12,6%	9,3%
	Nie zdarzyło się	56,3%	75,4%
	1 dzień	15,8%	9,7%
	2 dni	5,7%	1,1%
	3-4 dni	5,7%	1,9%
	5-6 dni	0,8%	0,7%
	7 dni albo więcej	3,2%	1,9%
		Chłopak	Dziewczyna
Z innych powodów	Brak odpowiedzi	76,1%	77,2%
	Nie zdarzyło się	16,2%	16,4%
	1 dzień	4,9%	4,5%
	2 dni	1,2%	1,1%
	3-4 dni	0,8%	0,4%
	5-6 dni	0,0%	0,0%
	7 dni albo więcej	0,8%	0,4%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Po podziale pytania na płeć widać było, że dziewczyny zdecydowanie rzadziej opuszczały zajęcia zarówno z powodu choroby, jak i rzadziej uciekają z zajęć. W dekompozycji pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać było, że więcej dni zarówno w powodu choroby, jak i z powodu ucieczki opuszcza uczniów szkół ponadgimnazjalnych niż gimnazjalistów.

Tabela 31. Powody i liczba dni opuszczonych w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na szkołę, do której uczęszcza respondent

		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Z powodu choroby	Brak odpowiedzi	7,4%	12,6%
	Nie zdarzyło się	71,9%	51,8%
	1 dzień	7,1%	8,9%
	2 dni	3,4%	8,9%
	3-4 dni	4,3%	6,3%
	5-6 dni	1,9%	6,3%
	7 dni albo więcej	4,0%	5,2%
		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
„Urwałem się” z lekcji	Brak odpowiedzi	9,6%	13,1%
	Nie zdarzyło się	76,2%	49,2%
	1 dzień	8,6%	19,4%
	2 dni	0,9%	7,3%
	3-4 dni	2,8%	5,2%
	5-6 dni	0,3%	1,6%
	7 dni albo więcej	1,5%	4,2%
		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Z innych powodów	Brak odpowiedzi	75,3%	79,1%
	Nie zdarzyło się	19,8%	10,5%

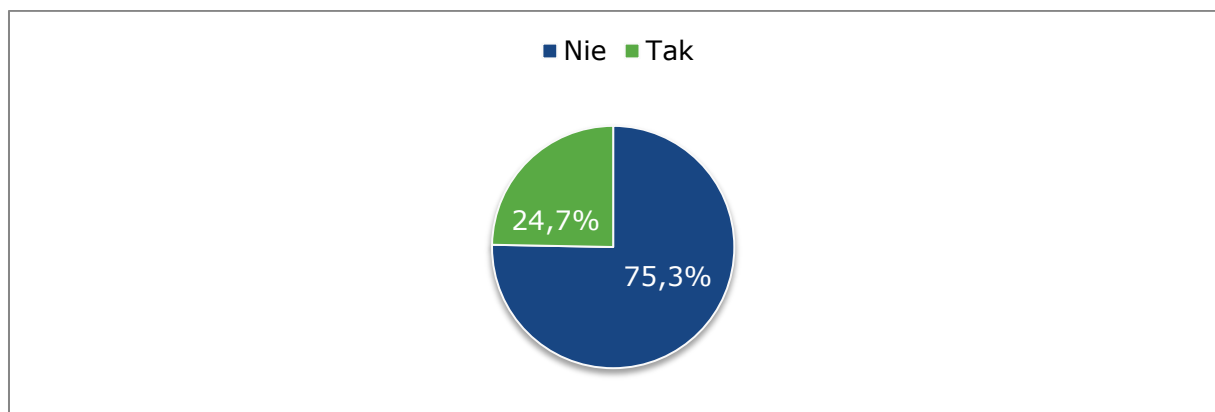

	1 dzień	3,7%	6,3%
	2 dni	0,6%	2,1%
	3-4 dni	0,6%	0,5%
	5-6 dni	0,0%	0,0%
	7 dni albo więcej	0,0%	1,6%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Młodzieży szkolnej zadano pytanie, czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś z ich znajomych porzucił szkołę. 24,7% badanych odpowiedziało, że tak.

Wykres 13. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę?

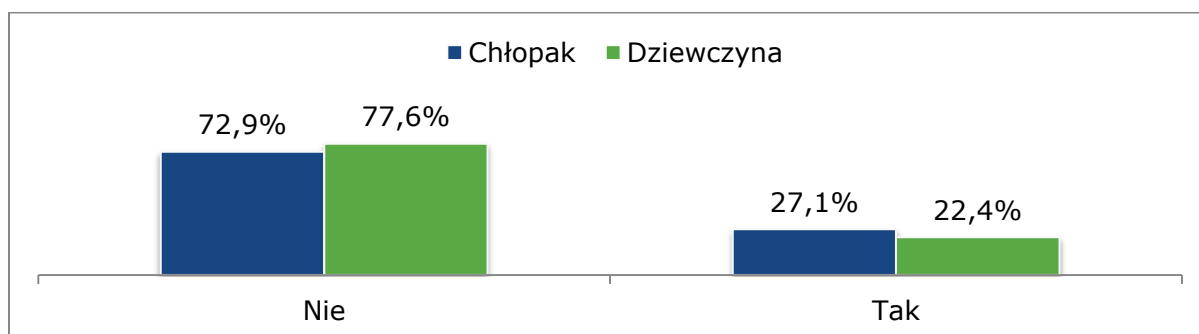

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Nieco większy odsetek chłopców wskazywał na porzucenie szkoły przez swoje koleżanki/kolegów – 27,1% w stosunku do 22,4% dziewczyn.

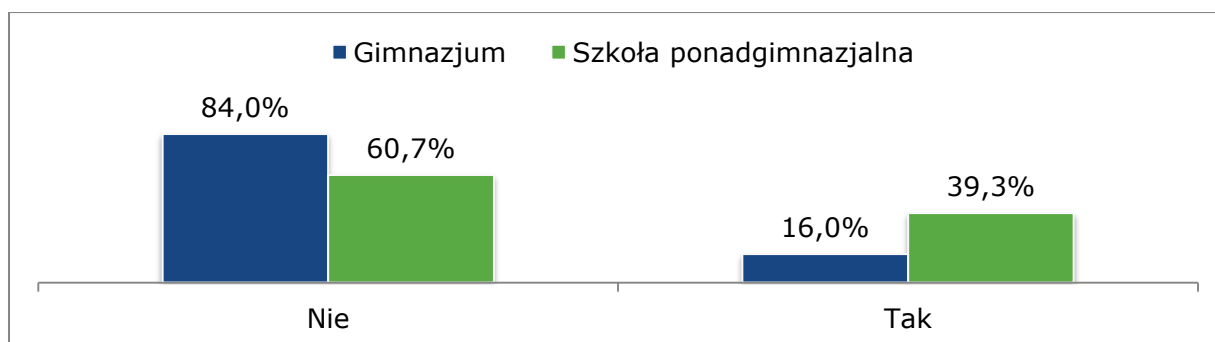
Wykres 14. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę? Pytanie w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W podziale tego pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać było, że zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklarowała, że ich znajomi w podanym okresie porzuciło szkołę.

Wykres 15. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

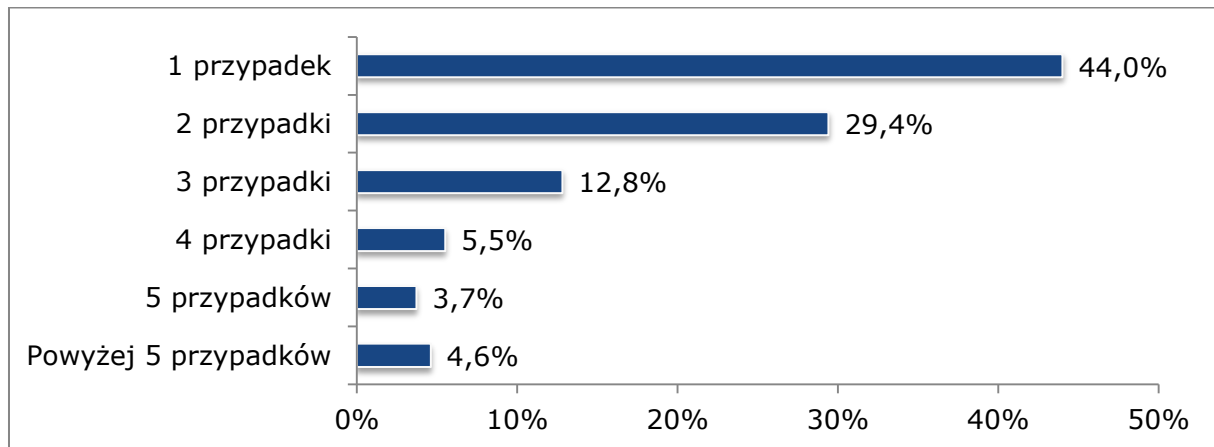

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W większości badana młodzież знаła 1 przypadek porzucenia szkoły przez znajomych – 44%. 29,4% młodzieży znało 2 takie przypadki.

Wykres 16. Liczba przypadków znanych respondentów, którzy w okresie 2009-2012 porzucili szkołę

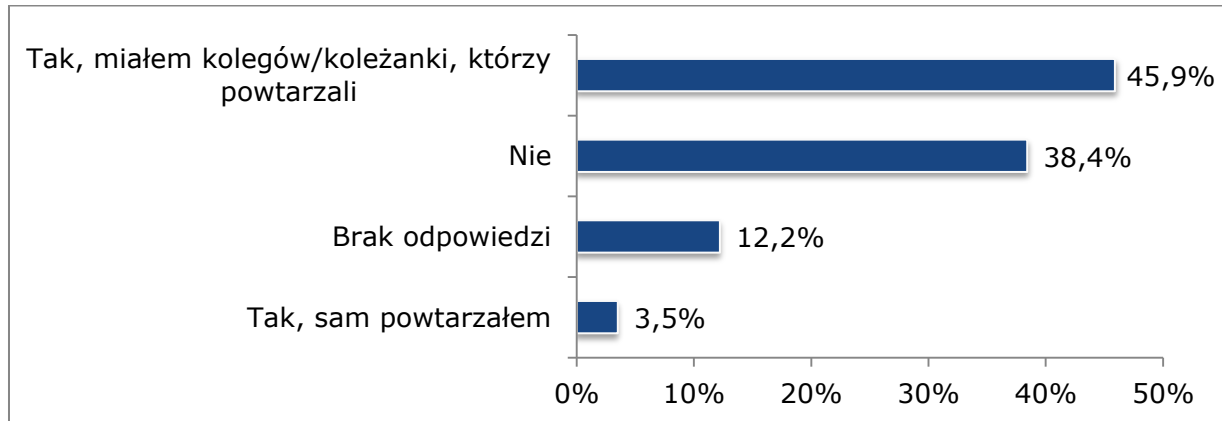
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowanie większy odsetek badanych miał znajomych, którzy powtarzali klasę (45,9%), niż znajomych, którzy porzucili szkołę. 38,4% respondentów nie ma takich znajomych, a 3,5% badanych twierdzi, że sami również powtarzali klasę.

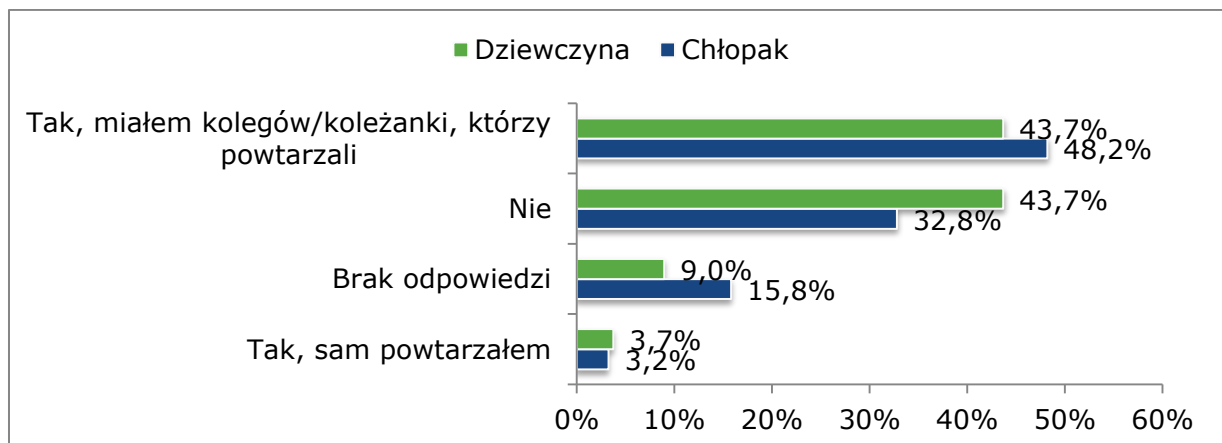

Wykres 17. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 18. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę? Pytanie w dekompozycji na płeć

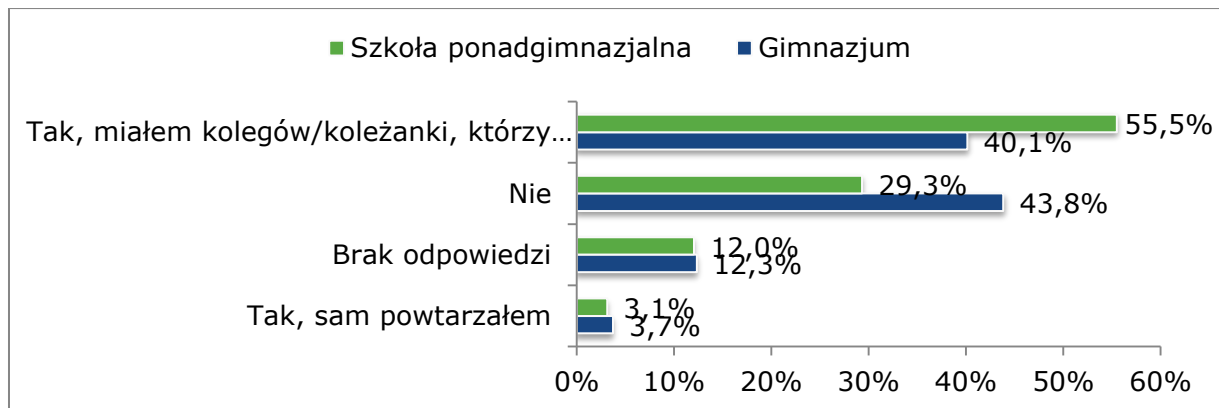
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Pytanie to w dekompozycji na płeć oraz szkołę pokazało, że nieco więcej chłopców posiadało znajomych, którzy powtarzali klasę – 48,2% w stosunku do 43,7% dziewczyn. Zdecydowanie większy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych twierdzi, że ma

kolegów/koleżanki, które powtarzały klasę – 55,5% w stosunku do 40,1% młodszych respondentów.

Wykres 19. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

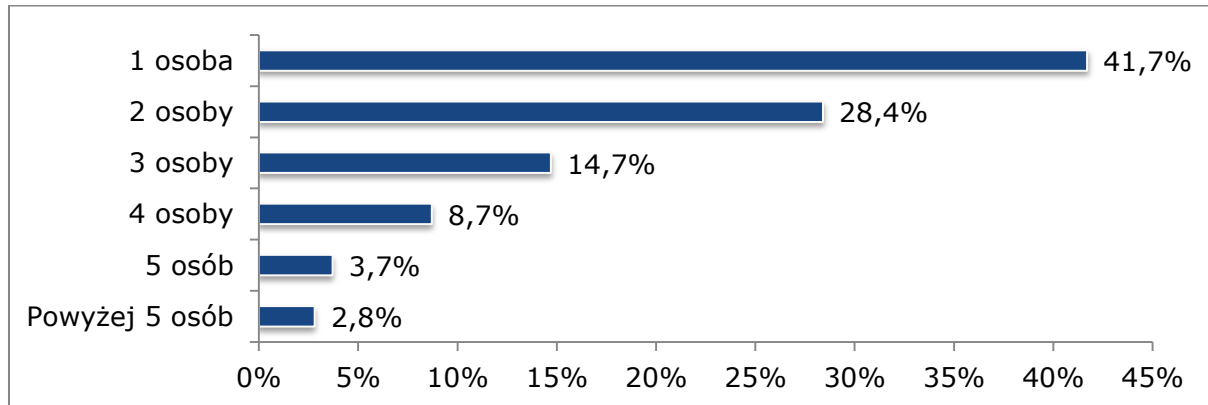

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zarówno liczba przypadków znajomych, którzy porzucili szkołę, jak i tych, którzy powtarzali klasę jest porównywalna. Respondenci mówią w większości o jednym takim przypadku – 41,7% badanych. Na drugim miejscu według częstości pada odpowiedź 2 osoby – 28,4% wskazań.

Wykres 20. Liczba przypadków znanych respondentów, którzy w okresie 2009-2012 powtarzali klasę

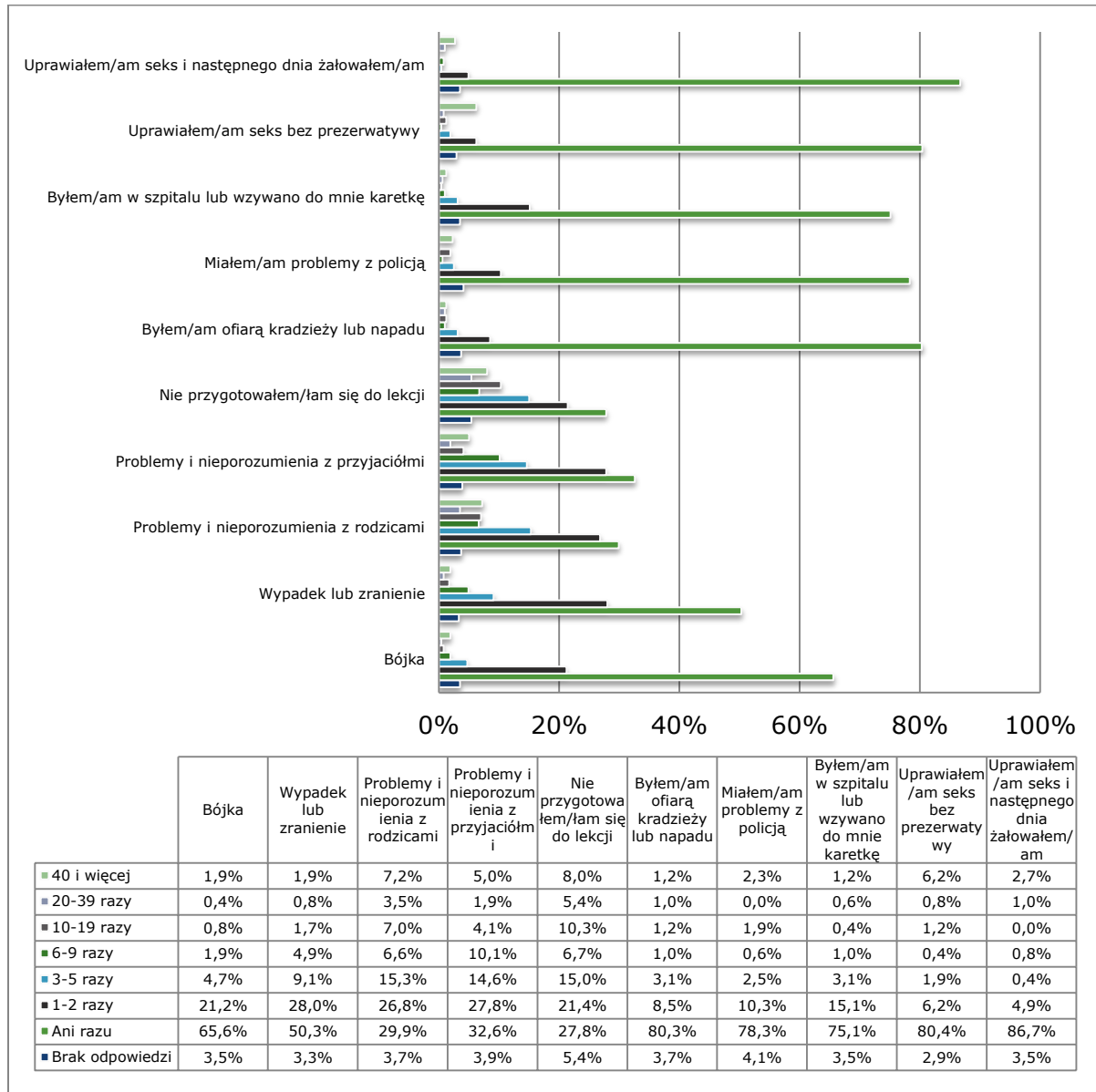

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W ramach badań zapytano młodzież szkolną czy brała udział w różnych zdarzeniach. W zdecydowanej większości przypadków przeważa odpowiedź *Ani razu*: 86,7% badanych nigdy nie uprawiało seksu i następnego dnia żałowało, 80,4% nigdy nie uprawiało seksu bez zabezpieczenia, do 75,1% badanych nigdy nie wezwano karetki, lub byli oni w szpitalu – takie zdarzenie miało miejsce 1-2 razy u 15,1% badanych. 78,3% młodzieży szkolnej nigdy nie miało problemów z policją, przy czym takie problemy deklarowało od 1-2 razy 10,3% badanych. 80,3% respondentów nigdy nie było ofiarą kradzieży lub napadu. Większe zróżnicowanie odpowiedzi występowało w takich zdarzeniach jak nieprzygotowanie do lekcji – gdzie 21,4% wskazywało na częstotliwość 1-2 razy, nieporozumienia z przyjaciółmi i rodzicami, gdzie taką częstotliwość wskazywało kolejno 27,8% i 26,8% badanych, a częstotliwość od 3 do 5 razy wskazywało kolejno 14,6% i 15,3% respondentów. Wypadek lub zranienie 1-2 razy miało 28% młodzieży szkolnej, a udział w bójce z tą częstotliwością deklarowało 21,2% badanych.

Wykres 21. Zdarzenia, w których badani udział badani w ciągu ostatnich 12 miesięcy

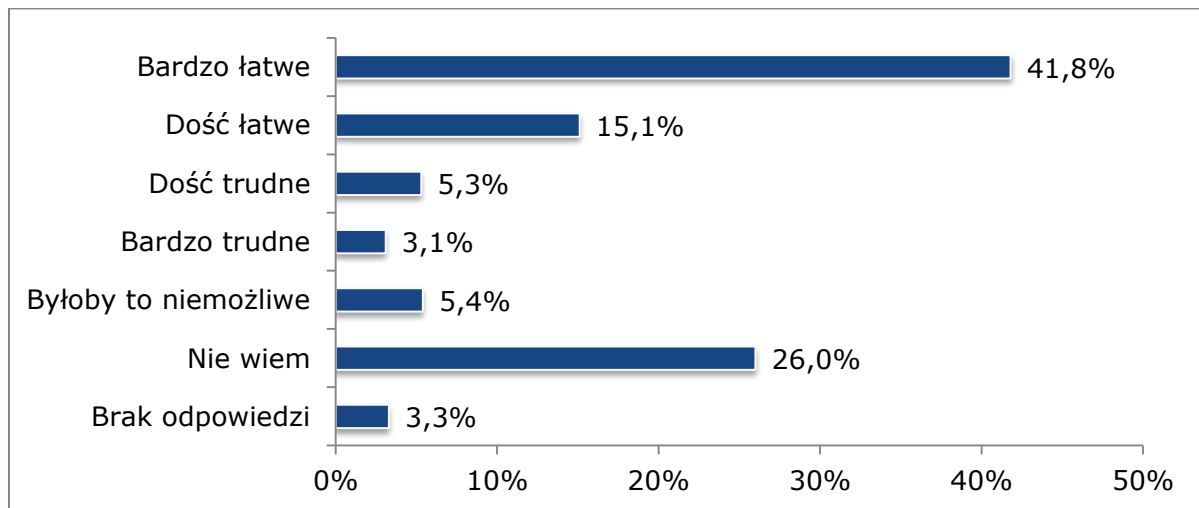

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Badana młodzież została zapytana o łatwość w zdobyciu papierosów. Aż 41,8% respondentów twierdziło, że byłoby to bardzo łatwe. 26% młodzieży deklaruje, że nie potrafi określić tej trudności.

Wykres 22. Ocena łatwości zdobycia papierosów

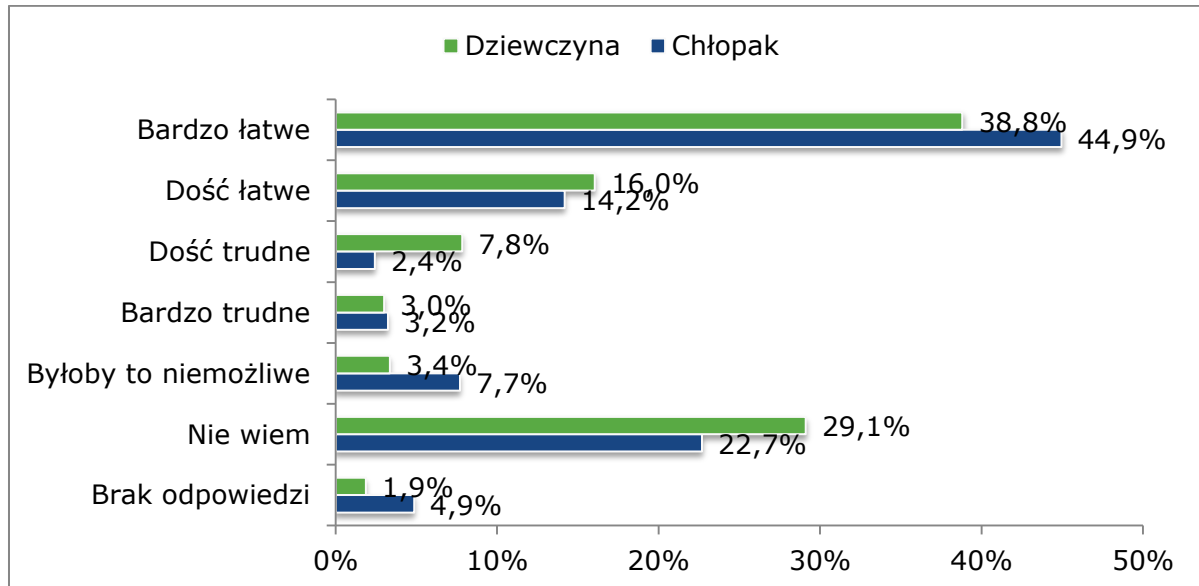

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Nieco więcej chłopców twierdzi, że zdobycie papierosów byłoby bardzo łatwe – 44,9% w porównaniu do 38,8% dziewczyn. Większy odsetek dziewczyn nie zna odpowiedzi na to pytanie – 29,1% w stosunku do 22,7% chłopców.

Wykres 23. Ocena łatwości zdobycia papierosów w dekompozycji na płeć

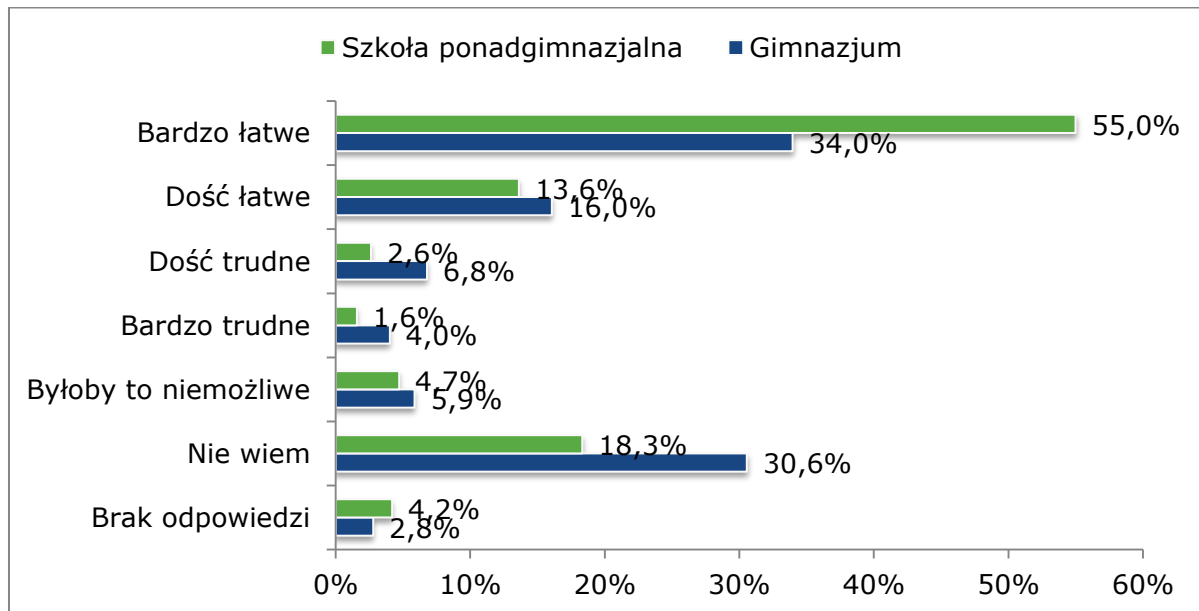

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Przede wszystkim starsi uczniowie – chodzący do szkoły ponadgimnazjalnej twierdzili, że zdobycie papierosów byłoby dla nich bardzo łatwe – 55,0% w stosunku do 34,0% gimnazjalistów. Analogicznie zdecydowana większość młodszych badanych nie zna odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 24. Ocena łatwości zdobycia papierosów w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

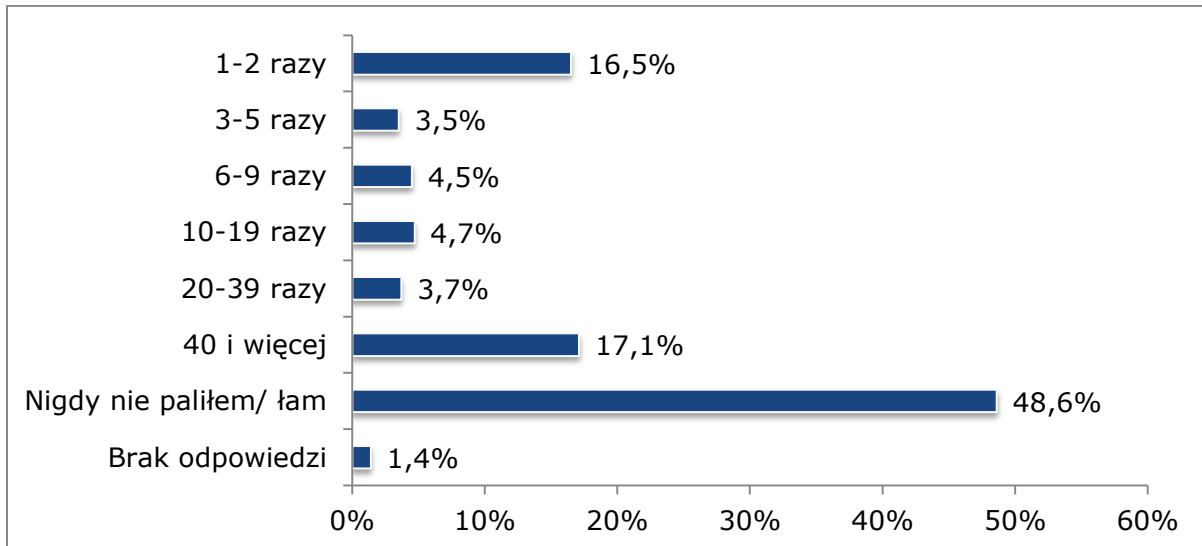

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Kolejne pytanie jakie zostało zadane młodzieży szkolnej dotyczyło ilości wypalonych papierosów w życiu. 16,5% badanych jedynie spróbowało palenia tytoniu, 48,6% nigdy nie paliło, a 17,1% respondentów wypaliło 40 i więcej papierosów. Można przypuszczać, że w tym odsetku badanych znaleźli się również ci, którzy palą nałogowo.

Wykres 25. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w ciągu swojego życia?

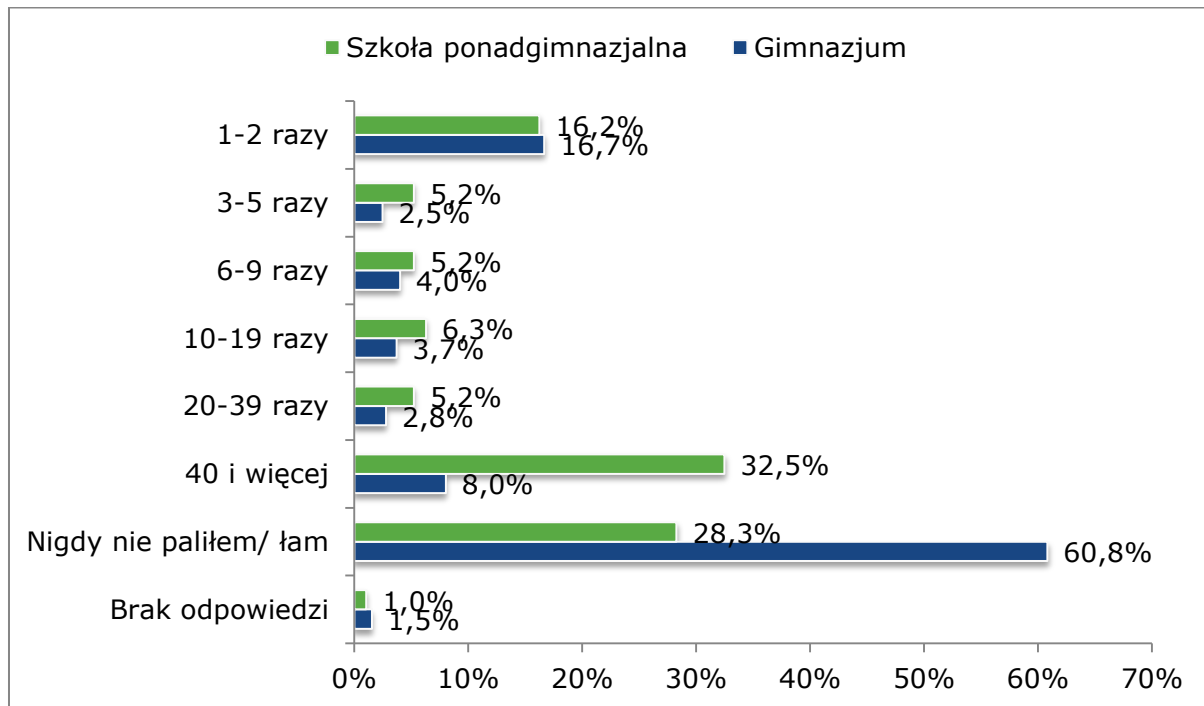
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Dekompozycja tego pytania na płeć nie pokazała różnic istotnych statystycznie. Po podziale tego pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać, że zdecydowana większość starszych uczniów wypaliła w życiu większą ilość papierosów. 32,5% starszych uczniów wypaliło 40 i więcej papierosów w porównaniu z 8,0% młodszych uczniów. Analogicznie młodzi badani stwierdzili, że nigdy nie palili papierosów – 60,8% w stosunku do 28,3% starszych uczniów.

**Wykres 26. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w ciągu swojego życia?
Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent**

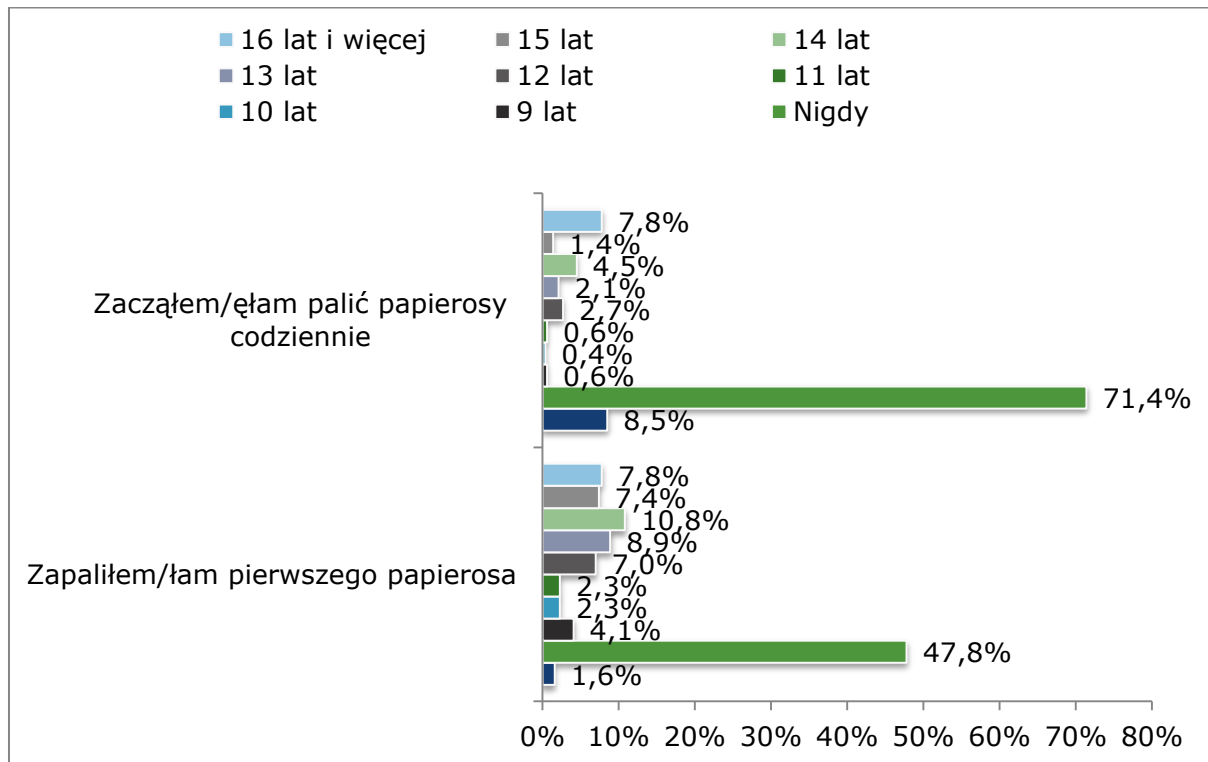

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Swojego pierwszego papierosa wypaliło w wieku 14 lat 10,8% badanych, a codziennie zaczęło palić 7,8% badanych w wieku 16 lub więcej lat.

Wykres 27. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Podział tego pytania na płeć pokazał, że swojego pierwszego papierosa wcześniej zapaliło nieco więcej chłopców niż dziewczyn. Dziewczyny później przechodzą inicjację palenia tytoniu. W przypadku palenia codziennego nie dostrzega się istotnych statystycznie różnic.

Tabela 32. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie w dekompozycji na płeć

	Zapaliłem/łam pierwszego papierosa		Zacząłem/ęłam palić papierosy codziennie	
	Chłopak	Dziewczyna	Chłopak	Dziewczyna
Brak odpowiedzi	0,8%	2,2%	6,5%	10,4%
Nigdy	48,2%	47,4%	76,5%	66,8%
9 lat	6,1%	2,2%	0,8%	0,4%
10 lat	3,2%	1,5%	0,4%	0,4%
11 lat	2,8%	1,9%	0,4%	0,7%
12 lat	7,3%	6,7%	2,4%	3,0%
13 lat	8,1%	9,7%	1,6%	2,6%
14 lat	10,1%	11,6%	4,0%	4,9%
15 lat	7,3%	7,5%	0,8%	1,9%
16 lat i więcej	6,1%	9,3%	6,5%	9,0%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Inicjacja palenia gimnazjalistów oscyluje wokół 13 roku życia – 9,6% badanych, a uczniowie szkół ponadgimnazjalnych podają wiek 14 lat – 15,2%. Zdecydowana większość gimnazjalistów nie pali codziennie papierosów, co koresponduje z poprzednimi wynikami. Codziennie zaczyna palić 19,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych w wielu 16 lat i więcej.

Tabela 33. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

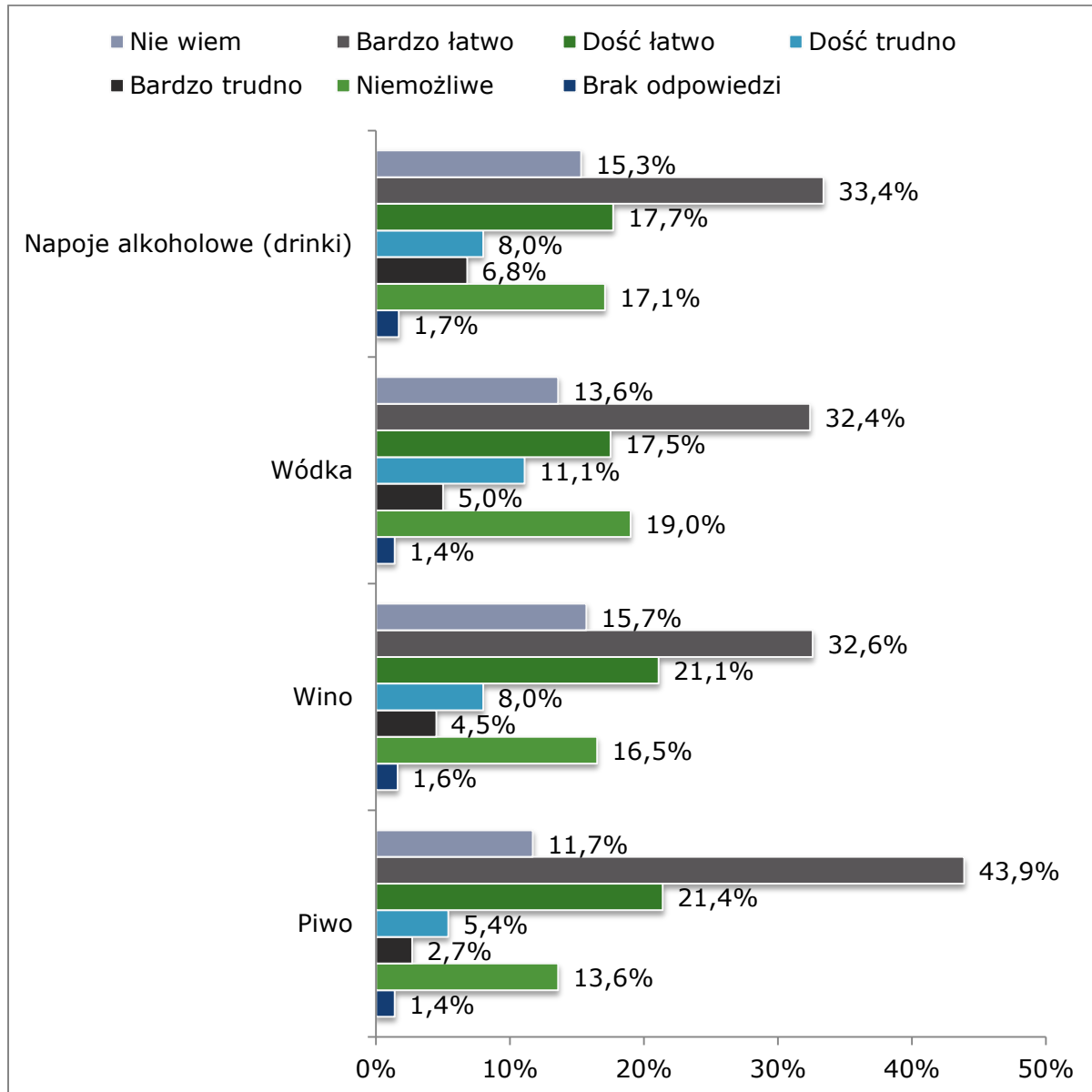
	Zapaliłem/łam pierwszego papierosa		Zacząłem/ęłam palić papierosy codziennie	
	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Brak odpowiedzi	1,5%	1,6%	7,4%	10,5%
Nigdy	60,5%	26,2%	82,1%	53,4%
9 lat	2,8%	6,3%	0,3%	1,0%
10 lat	2,5%	2,1%	0,3%	0,5%
11 lat	2,2%	2,6%	0,3%	1,0%
12 lat	8,6%	4,2%	2,8%	2,6%
13 lat	9,6%	7,9%	2,2%	2,1%
14 lat	8,3%	15,2%	3,7%	5,8%
15 lat	3,4%	14,1%	0,3%	3,1%
16 lat i więcej	0,6%	19,9%	0,6%	19,9%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Młodzież szkolną zapytano również o trudność w zdobyciu poszczególnych alkoholi. Jako najłatwiejsze w zdobyciu okazało się piwo – 43,9% respondentów odpowiedziało, że alkohol ten można zdobyć bardzo łatwo.

Wykres 28. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Większy odsetek chłopców stwierdził, że poszczególne alkohole można zdobyć bardzo łatwo. W przypadku piwa, określonym przez młodzież szkolną jako najłatwiejszy w zdobyciu, było to 48,2% chłopców i 39,9% dziewczyn, którzy wskazali na odpowiedź *bardzo łatwo*. Ocena trudności w zdobyciu wina jest podobna w przypadku dziewczyn i chłopców, a na większą łatwość w zdobyciu wódki, czy drinków wskazują chłopcy.

Tabela 34. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi w dekompozycji na płeć

		Chłopak	Dziewczyna
Piwo	Brak odpowiedzi	2,0%	0,7%
	Nieemożliwe	15,0%	12,3%
	Bardzo trudno	3,2%	2,2%
	Dość trudno	4,5%	6,3%
	Dość łatwo	19,0%	23,5%
	Bardzo łatwo	48,2%	39,9%
	Nie wiem	8,1%	14,9%
		Chłopak	Dziewczyna
Wino	Brak odpowiedzi	2,4%	0,7%
	Nieemożliwe	15,8%	17,2%
	Bardzo trudno	4,9%	4,1%
	Dość trudno	8,1%	7,8%
	Dość łatwo	22,7%	19,8%
	Bardzo łatwo	34,4%	31,0%
	Nie wiem	11,7%	19,4%
		Chłopak	Dziewczyna
Wódka	Brak odpowiedzi	2,0%	0,7%
	Nieemożliwe	19,4%	18,7%

	Bardzo trudno	4,9%	5,2%
	Dość trudno	11,3%	10,8%
	Dość łatwo	17,4%	17,5%
	Bardzo łatwo	35,6%	29,5%
	Nie wiem	9,3%	17,5%
		Chłopak	Dziewczyna
Napoje alkoholowe (drinki)	Brak odpowiedzi	2,4%	1,1%
	Nieosiągalne	17,0%	17,2%
	Bardzo trudno	8,5%	5,2%
	Dość trudno	8,9%	7,1%
	Dość łatwo	14,6%	20,5%
	Bardzo łatwo	36,4%	30,6%
	Nie wiem	12,1%	18,3%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Z racji starszego wieku młodzież szkół ponadgimnazjalnych określa zdobycie poszczególnych alkoholi jako zdecydowanie łatwiejsze w porównaniu z ocenami gimnazjalistów.

Tabela 35. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Piwo	Brak odpowiedzi	1,9%	0,5%
	Nieosiągalne	18,5%	5,2%
	Bardzo trudno	3,1%	2,1%
	Dość trudno	7,4%	2,1%
	Dość łatwo	25,3%	14,7%
	Bardzo łatwo	28,1%	70,7%
	Nie wiem	15,7%	4,7%

		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Wino	Brak odpowiedzi	1,9%	1,0%
	Nieosiągalne	21,3%	8,4%
	Bardzo trudno	4,9%	3,7%
	Dość trudno	9,9%	4,7%
	Dość łatwo	22,5%	18,8%
	Bardzo łatwo	19,1%	55,5%
	Nie wiem	20,4%	7,9%
		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Wódka	Brak odpowiedzi	1,9%	0,5%
	Nieosiągalne	25,6%	7,9%
	Bardzo trudno	7,1%	1,6%
	Dość trudno	10,5%	12,0%
	Dość łatwo	17,3%	17,8%
	Bardzo łatwo	19,8%	53,9%
	Nie wiem	17,9%	6,3%
		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Napoje alkoholowe (drinki)	Brak odpowiedzi	2,2%	1,0%
	Nieosiągalne	22,5%	7,9%
	Bardzo trudno	8,3%	4,2%
	Dość trudno	9,3%	5,8%
	Dość łatwo	17,9%	17,3%
	Bardzo łatwo	21,0%	54,5%
	Nie wiem	18,8%	9,4%

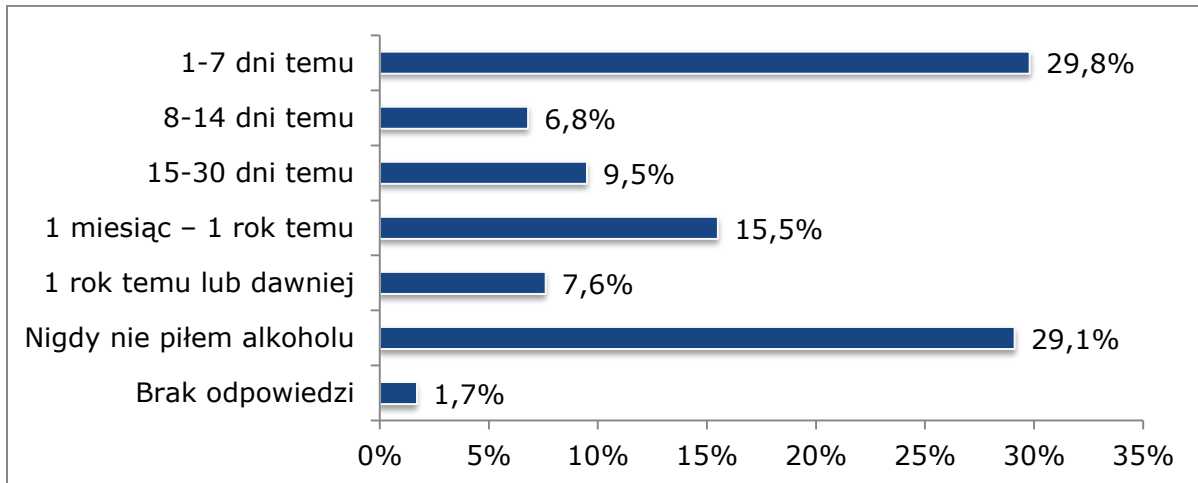
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Porównywalny odsetek badanych zadeklarowało, że nigdy nie piło alkoholu – 29,1%, jak tych badanych, którzy odpowiedzieli, że pili alkohol w ostatnim tygodniu – 29,8% respondentów.

Wykres 29. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol?

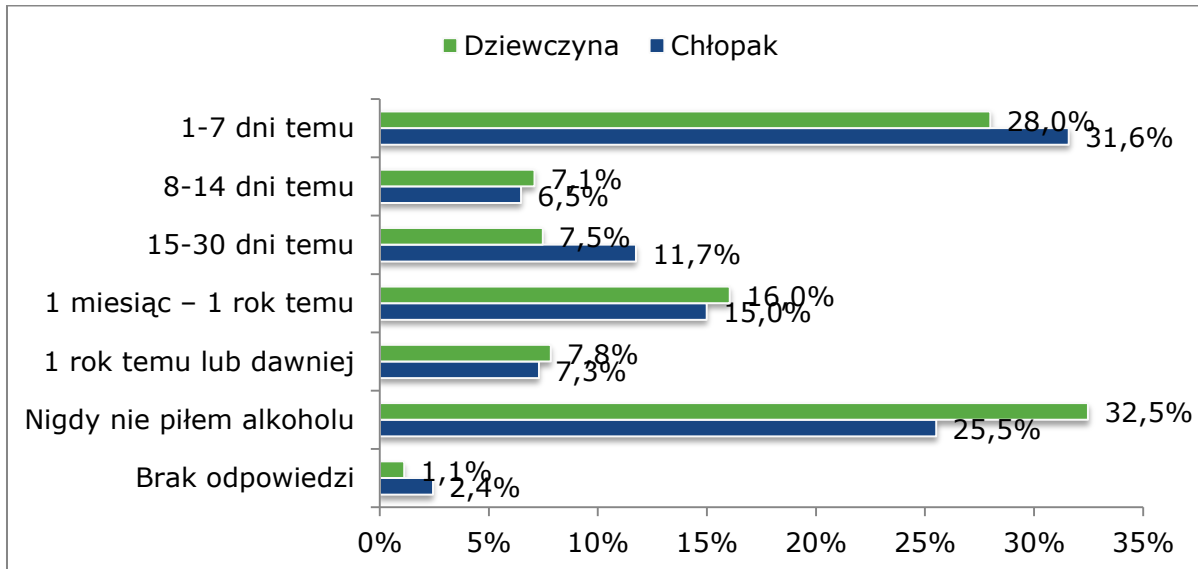

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowana większość dziewczyn zadeklarowała, że nigdy nie piła alkoholu – 32,5% w stosunku do 25,5% chłopaków. Analogicznie wyższy odsetek chłopaków zadeklarował, że pił alkohol w ciągu ostatniego tygodnia – 31,6% w porównaniu do 28,0% dziewczyn.

Wykres 30. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol? Pytanie w dekompozycji na płeć

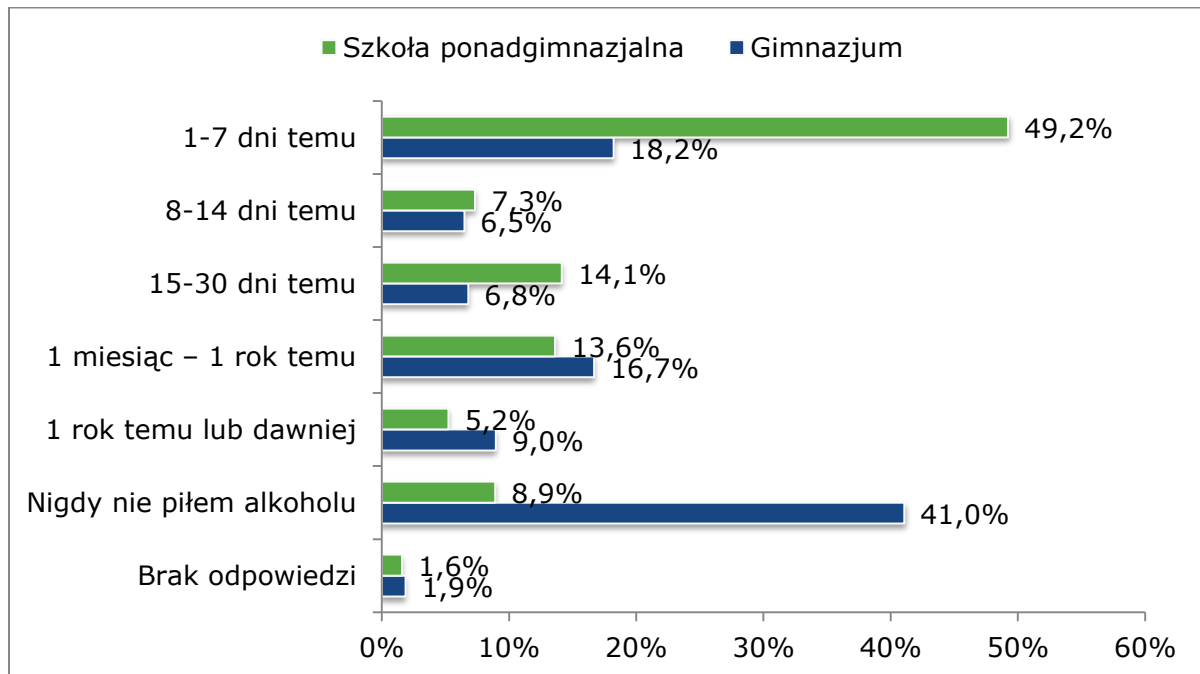

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Po dekompozycji pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać było, że zdecydowana większość starszych badanych piła alkohol w ciągu ostatniego tygodnia – 49,2% w porównaniu z 18,2% gimnazjalistów. 41,0% młodszych respondentów zadeklarowało, że nigdy nie piło alkoholu, o 32,1% więcej niż uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 31. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

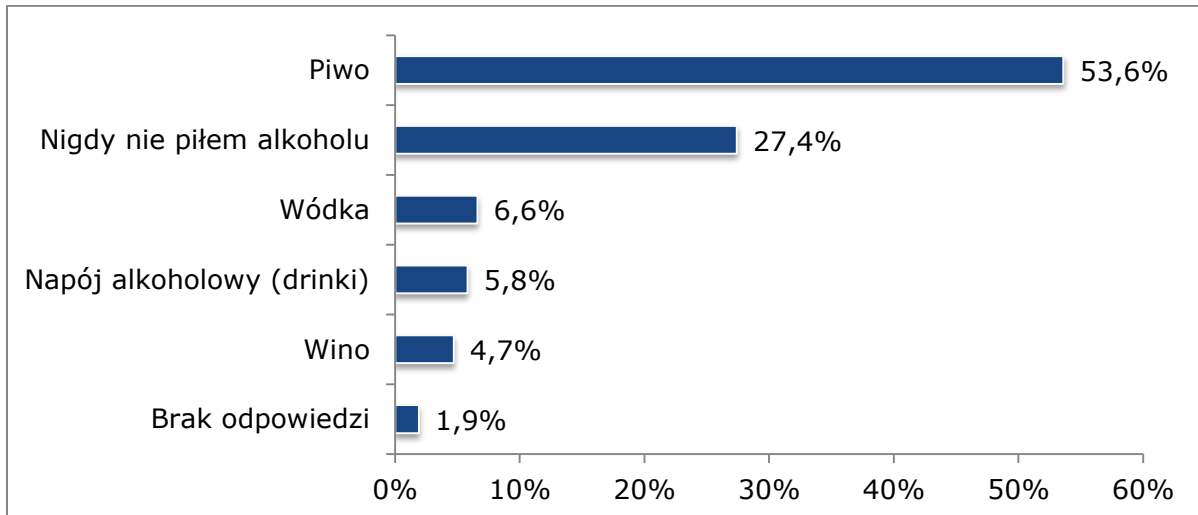

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Najczęściej spożywanym alkoholem przez badaną młodzież jest piwo – 53,6% wskazań na ten alkohol. Biorąc pod uwagę wynik wcześniejszego pytania o trudność w zdobyciu poszczególnych alkoholi, można z całą pewnością stwierdzić, iż piwo, które zdobyło największy odsetek wskazań na odpowiedź *bardzo łatwo* zostało ocenione przez pryzmat doświadczeń konsumenckich młodzieży.

Wykres 32. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną

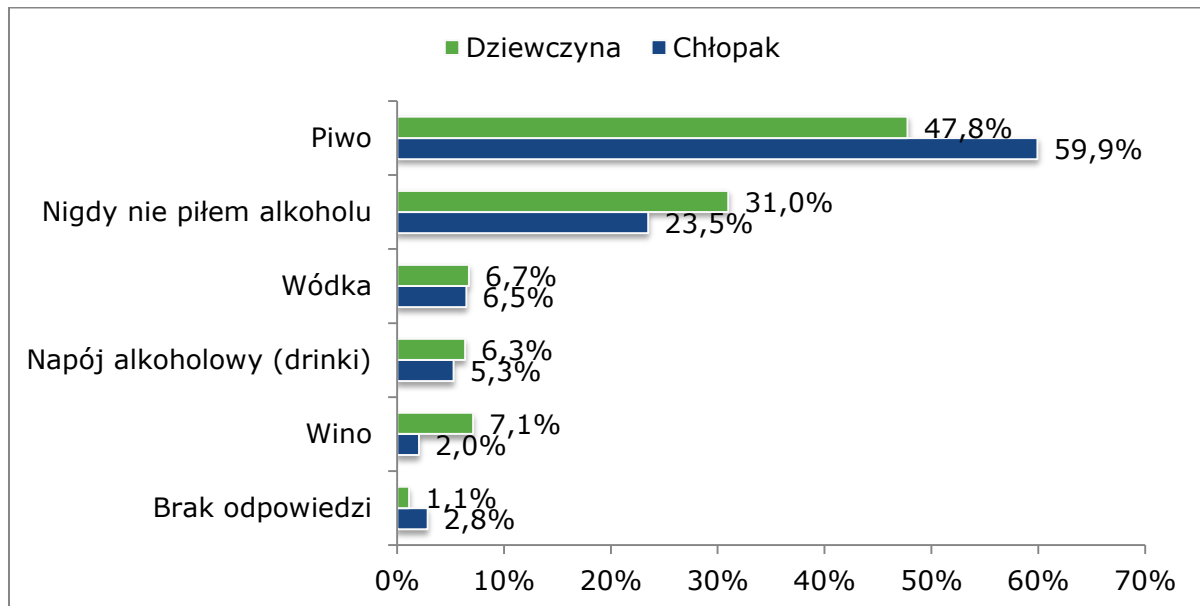

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Po podziale tego pytania na płeć, okazało się, że chłopcy w większości spożywali piwo – 59,9% w stosunku do 47,8% dziewczyn. Dziewczyny również w nieco wyższym odsetku spożywały wino – 7,1% w porównaniu z 2,0% chłopców.

Wykres 33. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną w dekompozycji na płeć

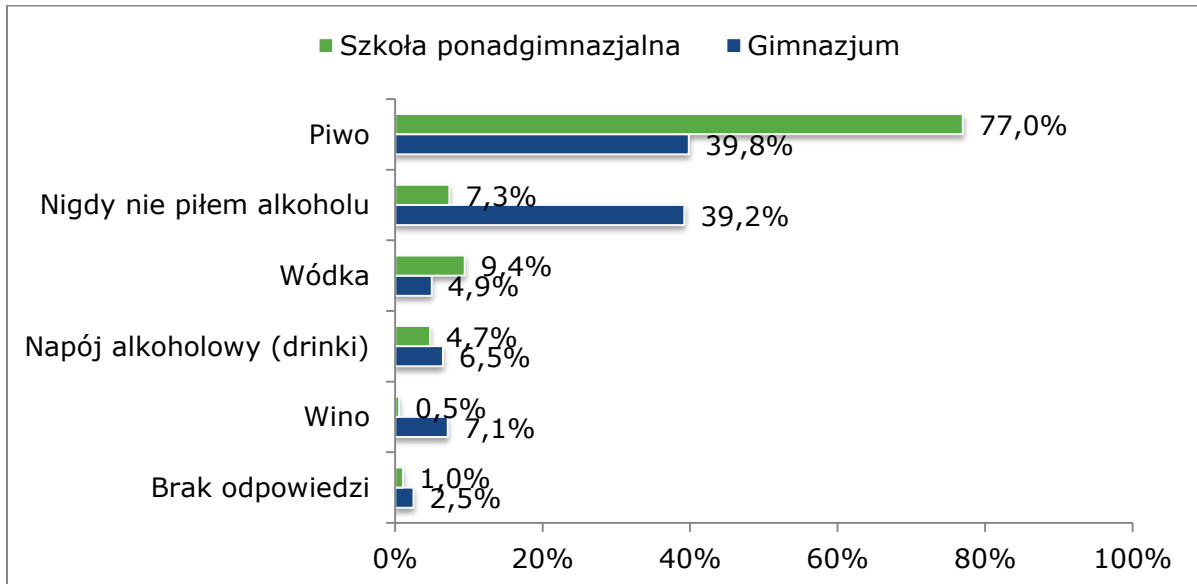

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowana większość gimnazjalistów nigdy nie spożywała alkoholu, ale za to częściej spożywała wino – 7,1% w porównaniu z 0,5% starszych uczniów. Zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych najczęściej piła piwo – 77,0% w stosunku do 39,8% gimnazjalistów.

Wykres 34. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

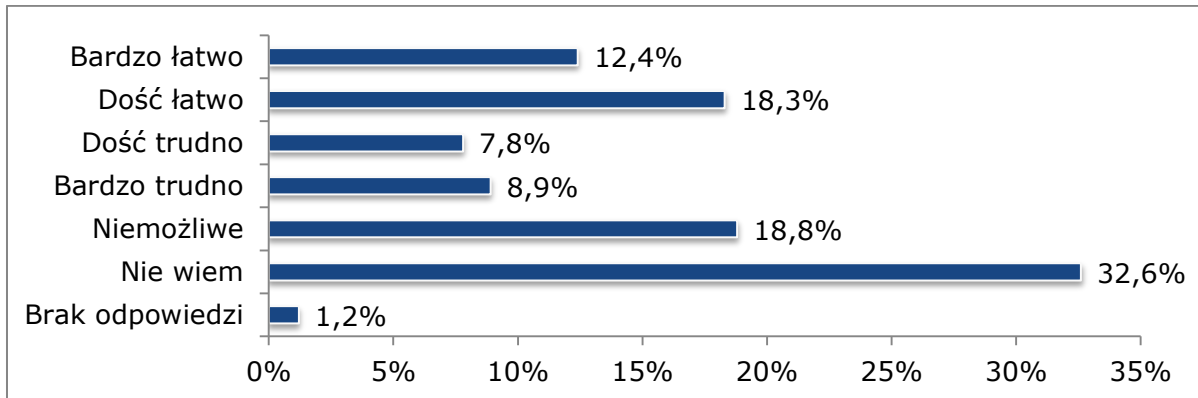

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Kolejne pytania, które zostały zadane badanej młodzieży dotyczyły substancji psychoaktywnych. Młodzież szkolna miała ocenić trudność zdobycia marihuany lub haszyszu. 32,6% badanych stwierdziło, że nie potrafi określić trudności. Dla 18,8% badanych jest to niemożliwe, jednak 18,3% respondentów twierdzi, że dość łatwo zdobyć te substancje. Niepokojące wydaje się to, że 12,4% badanej młodzieży uważa zdobycie tych substancji za bardzo łatwe.

Wykres 35. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu

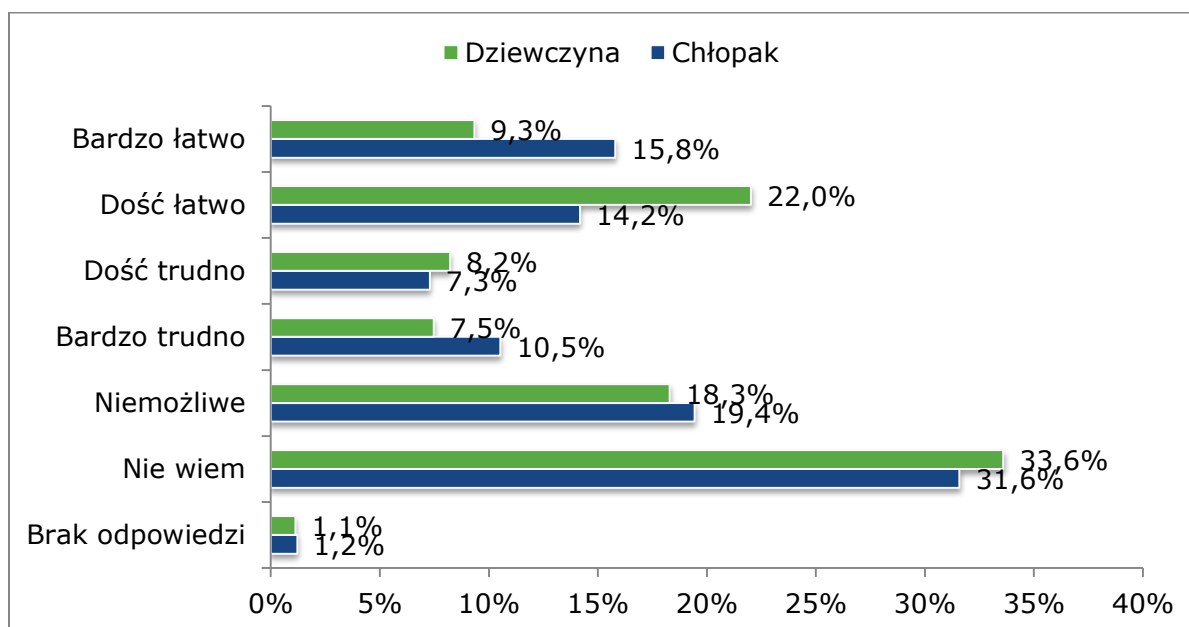

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Po podziale pytania na płeć okazało się, że większy odsetek chłopców stwierdziło, że zdobycie substancji psychoaktywnych jest bardzo łatwe – 15,8% w porównaniu z 9,3% dziewczyn. W odpowiedzi *dość łatwo* przeważały dziewczyny – 22,0% w stosunku do 14,2% chłopców.

Wykres 36. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na płeć

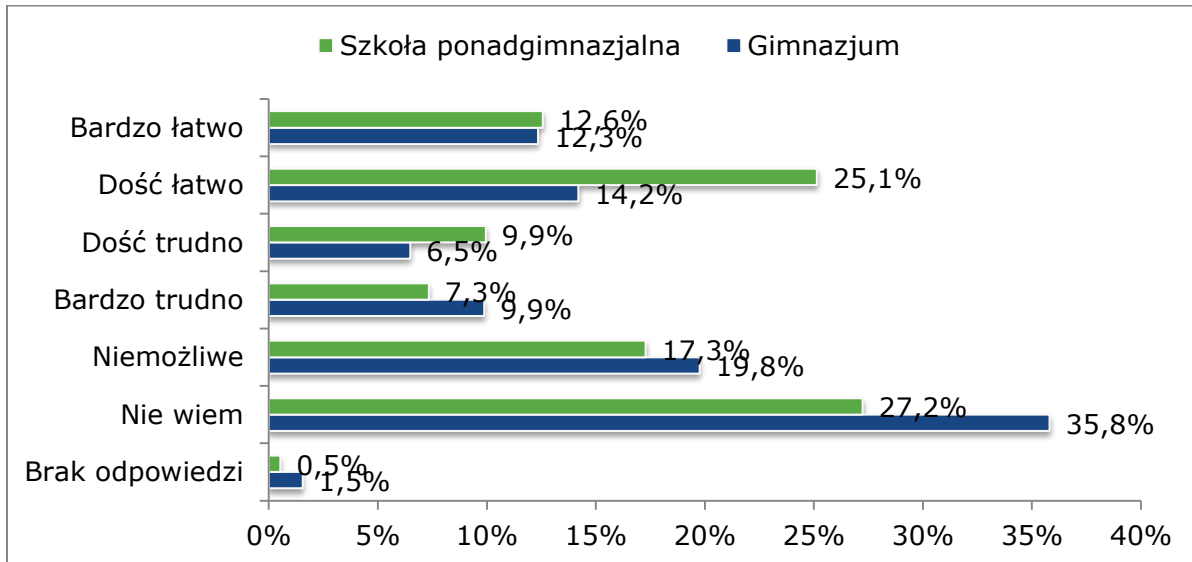
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych zadeklarowała, że dość łatwo można zdobyć haszysz lub marihuanę – 25,1% w porównaniu z 14,2% gimnazjalistów. Dla nieco wyższego odsetka młodszych uczniów zdobycie tych substancji jest niemożliwe, jak i ci sami badani nie wiedzą jaki jest stopień trudności w zdobyciu tych substancji.

Wykres 37. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

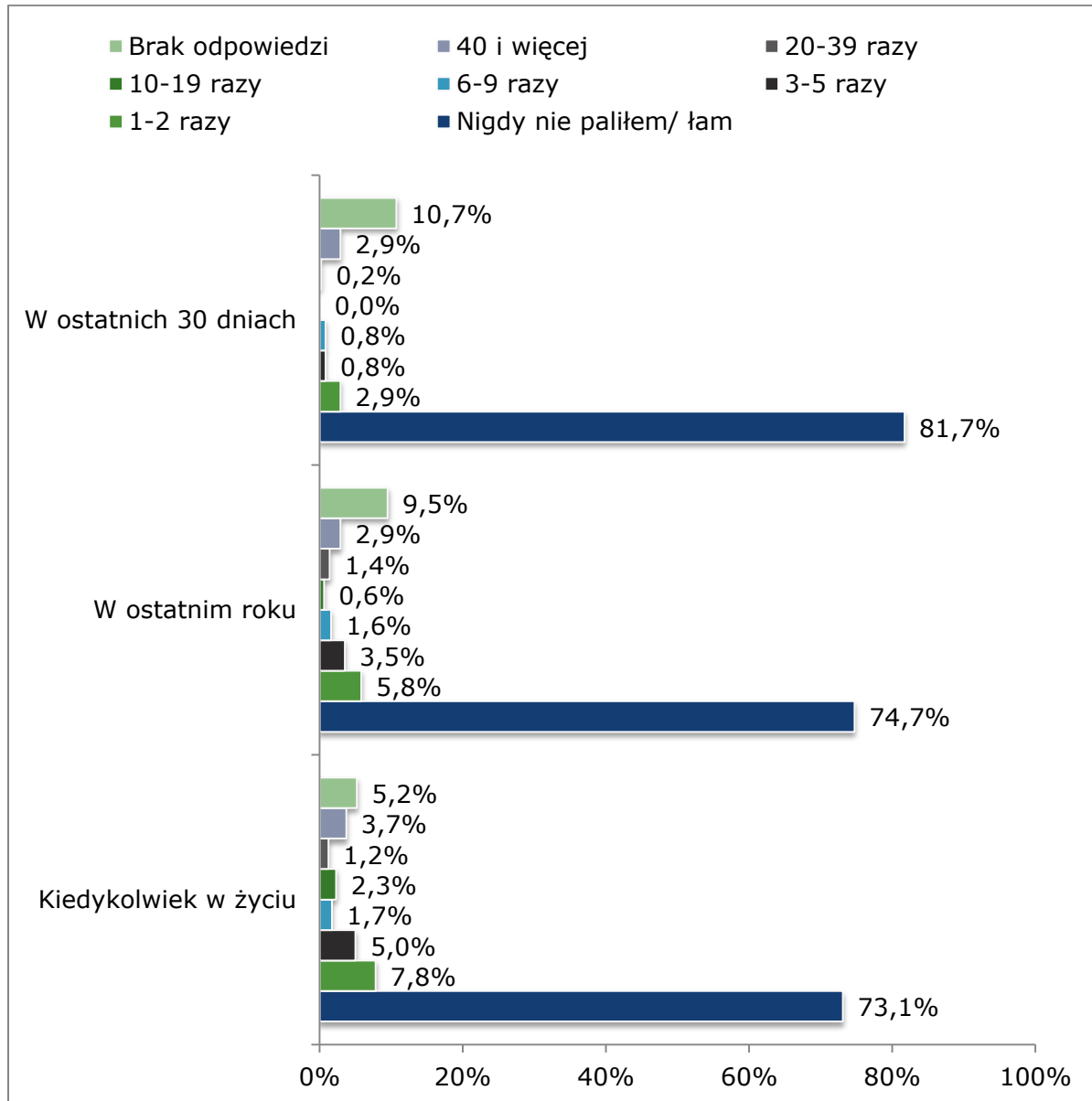

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowana większość badanej młodzieży nigdy nie paliła marihuany lub haszyszu. Kiedykolwiek w życiu od 1 do 2 razy spróbowało tego narkotyku 7,8% młodzieży, a od 3 do 5 razy 5,0% badanych. W przypadku skracania czasu – w ostatnim roku i w ostatnich 30 dniach odsetek dla poszczególnych częstotliwości malał.

Wykres 38. Częstotliwość palenia marihuany lub haszyszu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Dekompozycja tego pytania na płeć nie pokazała zależności istotnych statystycznie, natomiast podział na szkołę do której uczęszcza respondent pokazał pewne różnice. Kiedykolwiek w życiu od 1-2 razy spożyło te substancje 14,1% starszych uczniów i 4,0% gimnazjalistów. Odsetek palenia marihuany lub haszyszu w ostatnim roku był wyższy również dla tych uczniów – 12,0% w stosunku do 2,2% gimnazjalistów. W ostatnich 30 dniach od 1 do 2 razy spożyło te substancje 4,7% starszych uczniów i 1,9% młodszych.

Tabela 36. Częstotliwość palenia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

Kiedykolwiek w życiu		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
	Nigdy nie paliłem/ łąm	80,2%	61,3%
1-2 razy	4,0%	14,1%	
3-5 razy	2,2%	9,9%	
6-9 razy	2,2%	1,0%	
10-19 razy	1,5%	3,7%	
20-39 razy	0,9%	1,6%	
40 i więcej	4,0%	3,1%	
Brak odpowiedzi	4,9%	5,2%	
W ostatnim roku		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
	Nigdy nie paliłem/ łąm	82,1%	62,3%
1-2 razy	2,2%	12,0%	
3-5 razy	3,1%	4,2%	
6-9 razy	1,5%	1,6%	
10-19 razy	0,0%	1,6%	
20-39 razy	1,2%	1,6%	
40 i więcej	3,4%	2,1%	
Brak odpowiedzi	6,5%	14,7%	
W ostatnich 30 dniach		Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
	Nigdy nie paliłem/ łąm	85,8%	74,9%

1-2 razy	1,9%	4,7%
3-5 razy	0,9%	0,5%
6-9 razy	0,0%	2,1%
10-19 razy	0,0%	0,0%
20-39 razy	0,0%	0,5%
40 i więcej	4,0%	1,0%
Brak odpowiedzi	7,4%	16,2%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W ramach badania zapytano również młodzież szkolną, z jakich powodów zażyli narkotyki. 76,9% w nich twierdziło, że nigdy nie zażywali narkotyków. 9,1% badanych zrobiło to z ciekawości.

Wykres 39. Powody, z jakich respondent zażył narkotyki

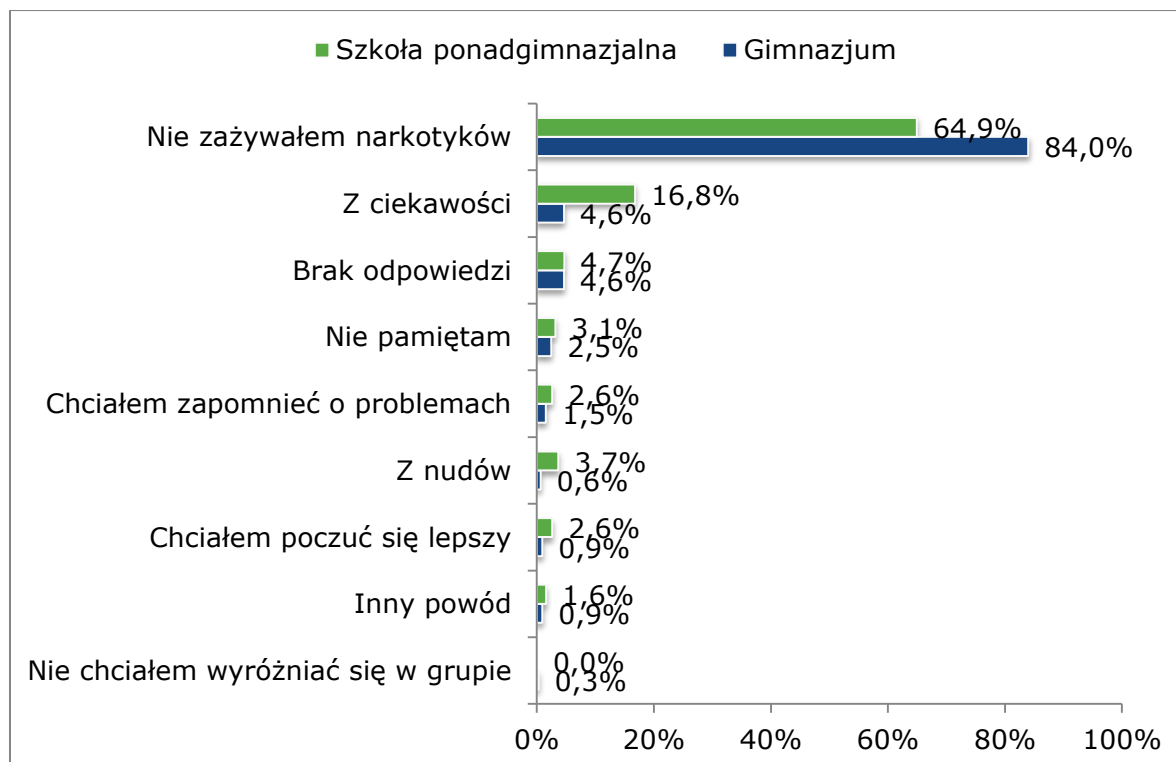

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała żadnych różnic pomiędzy badanymi. W podziale na szkołę widać, że zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych zażyło narkotyki z ciekawości – 16,8% w porównaniu z 4,6% gimnazjalistów.

Wykres 40. Powody, z jakich respondent zażył narkotyki w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Badanie z uczniami szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dotyczyło również spożywania innych substancji psychoaktywnych. Jak widać w poniższej tabeli częstotliwość od 1 do 2 razy badani wskazywali dla środków uspokajających – 8,3%, alkoholu z lekami – 4,3% oraz dopalaczy – 4,3%. Jednak dla wszystkich substancji przeważała odpowiedź *nigdy*.

Tabela 37. Ile razy w życiu zdarzyło ci się zażyć następujące substancje?

	Nigdy	1-2 razy	3-5 razy	6-9 razy	10-19 razy	20-39 razy	40 i więcej	Brak danych
Środki uspokajające (bez pozwolenia lekarza)	81,4%	8,3%	2,7%	1,4%	0,2%	1,2%	2,9%	1,9%
Amfetamina	90,1%	2,7%	0,6%	0,0%	1,2%	0,6%	2,7%	2,1%
LSD lub inne halucynogeny	91,5%	2,3%	1,0%	0,2%	0,0%	0,2%	2,9%	1,9%
Crack	92,3%	1,7%	0,6%	0,4%	0,4%	0,4%	2,3%	1,9%
Kokaina	91,8%	1,6%	0,6%	1,0%	0,0%	0,8%	2,1%	2,1%
Relevin	92,3%	1,7%	0,8%	0,2%	0,0%	0,6%	2,3%	2,1%
Heroina	93,6%	1,2%	0,2%	0,0%	0,4%	0,2%	2,1%	2,3%
GHB (pigułka gwałtu)	93,0%	0,4%	0,4%	0,4%	0,6%	0,4%	2,9%	1,9%
Sterydy anaboliczne	90,9%	2,2%	1,0%	0,2%	1,0%	0,4%	2,4%	1,9%
Narkotyki wstrzykiwane za pomocą strzykawki	93,0%	1,2%	0,0%	0,2%	0,4%	0,2%	2,7%	2,3%
Alkohol z lekami	88,3%	4,3%	1,2%	0,2%	0,8%	0,4%	2,3%	2,5%
Dopalacze	89,9%	4,3%	0,4%	0,2%	0,8%	0,2%	2,5%	1,7%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Bardzo ważny jest również wpływ najbliższego środowiska badanych na zachowania, dlatego zapytano młodzież szkolną o liczbę znajomych, którzy zażywają substancje psychoaktywne. 36,9% respondentów odpowiedziało że do 10 osób wśród znajomych pali papierosy, 28,0% wskazało na picie alkoholu przez taką liczbę znajomych, przy czym 29,9% stwierdziło że do 10 ich znajomych się upija. Aż 32,2% respondentów stwierdziło, że do 10 ich znajomych pali marihuanę lub haszysz.

Tabela 38. Liczba znajomych, którzy zażywają następujące substancje

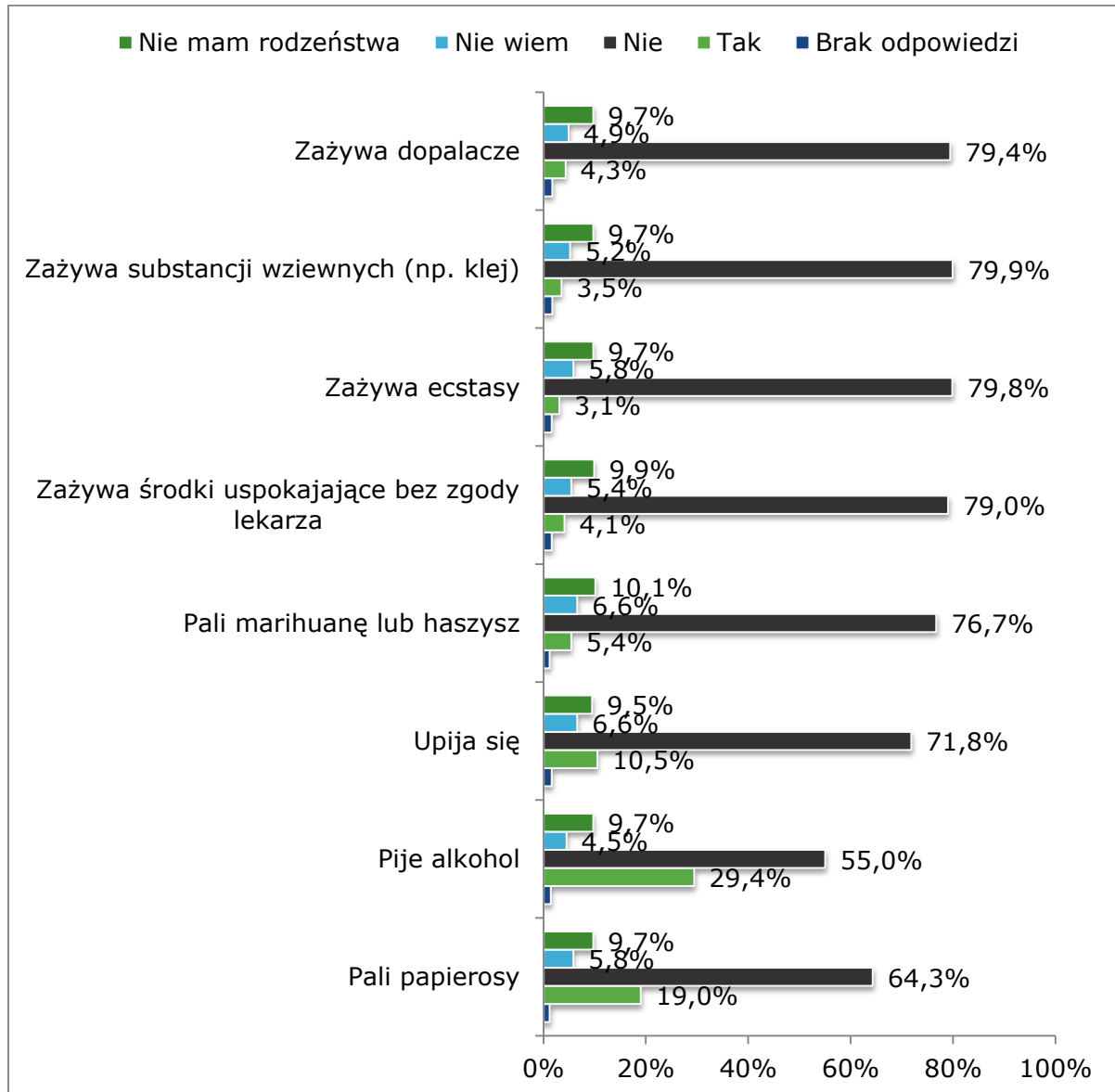
	Brak danych	Nikt	Do 10 osób	Do 20 osób	Do 30 osób	Wszyscy
Pali papierosy	1,0%	18,3%	36,9%	15,7%	18,6%	9,5%
Pije alkohol	1,4%	18,8%	28,0%	14,4%	18,4%	19,0%
Upija się	1,2%	34,7%	29,9%	12,4%	11,5%	10,3%
Pali marihuanę lub haszysz	1,6%	51,6%	32,2%	6,4%	3,5%	4,7%
Zażywa środki uspokajające bez zgody lekarza	1,9%	70,9%	18,9%	2,5%	2,3%	3,5%
Zażywa ecstasy	2,1%	80,3%	11,7%	1,2%	1,6%	3,1%
Zażywa substancji wziewnych (np. klej)	1,7%	79,8%	12,0%	1,4%	1,2%	3,9%
Zażywa dopalacze	1,6%	76,1%	14,1%	3,3%	1,2%	3,7%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wśród rodzeństwa badanych zdecydowana większość zróżnicowanych odpowiedzi występowała w przypadku picia alkoholu i palenia papierosów, gdzie kolejno 29,4% i 19,0% badanej młodzieży odpowiedziało *tak*.

Wykres 41. Czy któreś z twojego rodzeństwa zażywa następujące substancje?

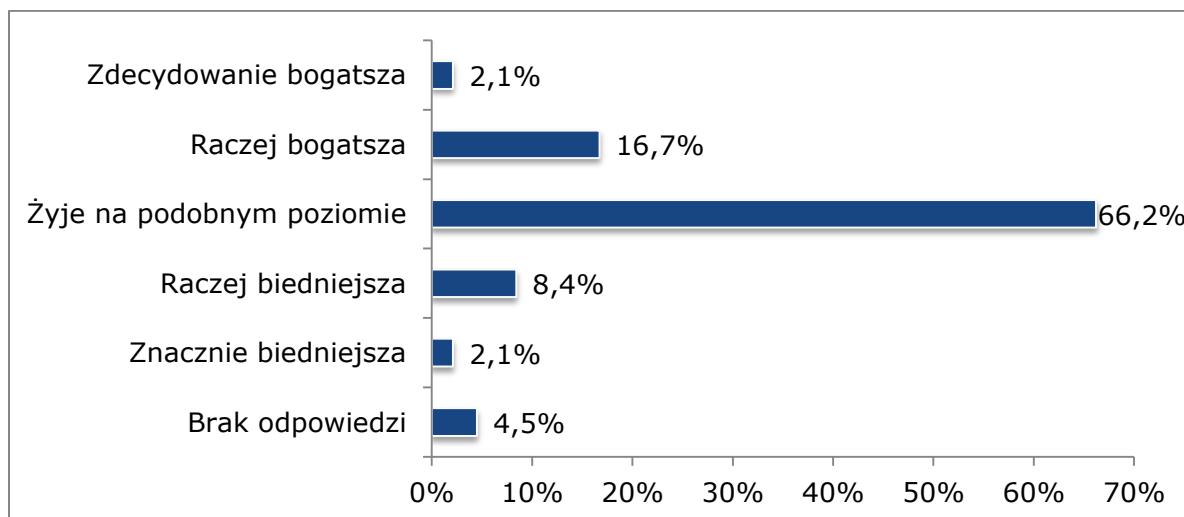

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 42. Ocena zamożności rodzin badanych na tle innych rodzin

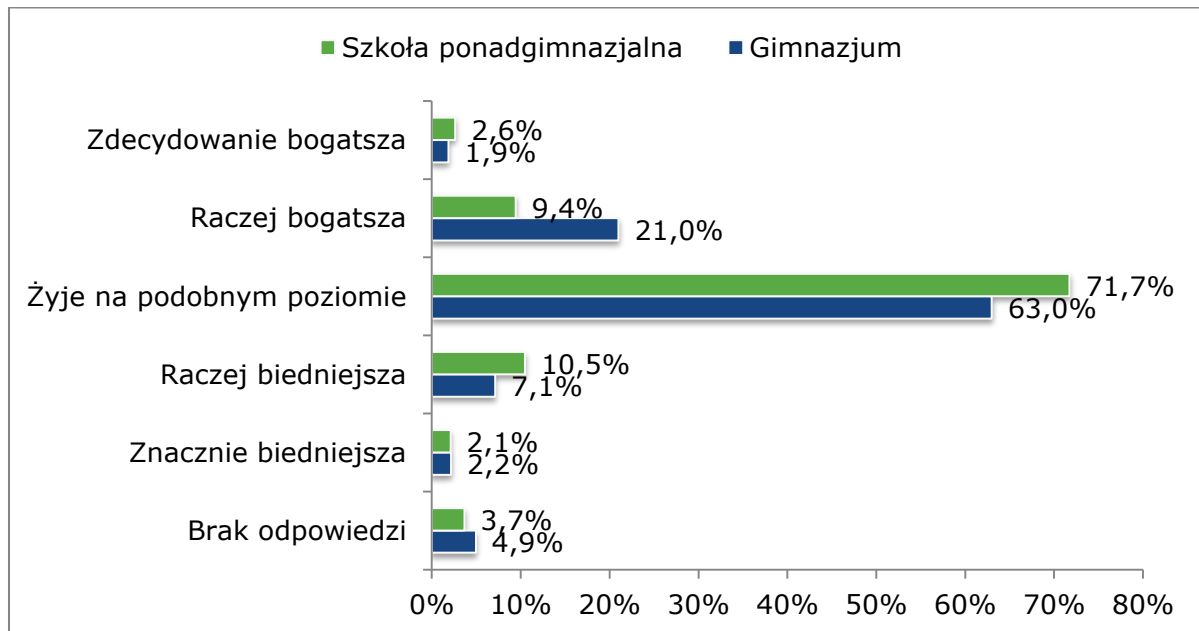
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Podczas badania ankietą audytoryjną poproszono młodzież o udzielenie odpowiedzi dotyczącej zamożności ich rodzin. 66,2% badanych odpowiedziało, że ich rodzina żyje na podobnym poziomie jak inne rodziny. 16,7% twierdzi, że jest raczej bogatsza, 8,4% respondentów odpowiedziało, iż ich rodzina na tle innych jest raczej biedniejsza.

Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała istotnych statystycznie różnic między badanymi. Po podziale pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać, że zdecydowana większość gimnazjalistów twierdziła, że ich rodzina jest raczej bogatsza od innych – 21,0% w porównaniu do 9,4% starszych uczniów. Nieco wyższy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych zadeklarował, że ich rodziny żyją na podobnym poziomie oraz, że są raczej biedniejsze, kolejno 71,7% i 10,5% w stosunku do odpowiedzi gimnazjalistów – 63,0% i 7,1%.

Wykres 43. Ocena zamożności rodzin badanych w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

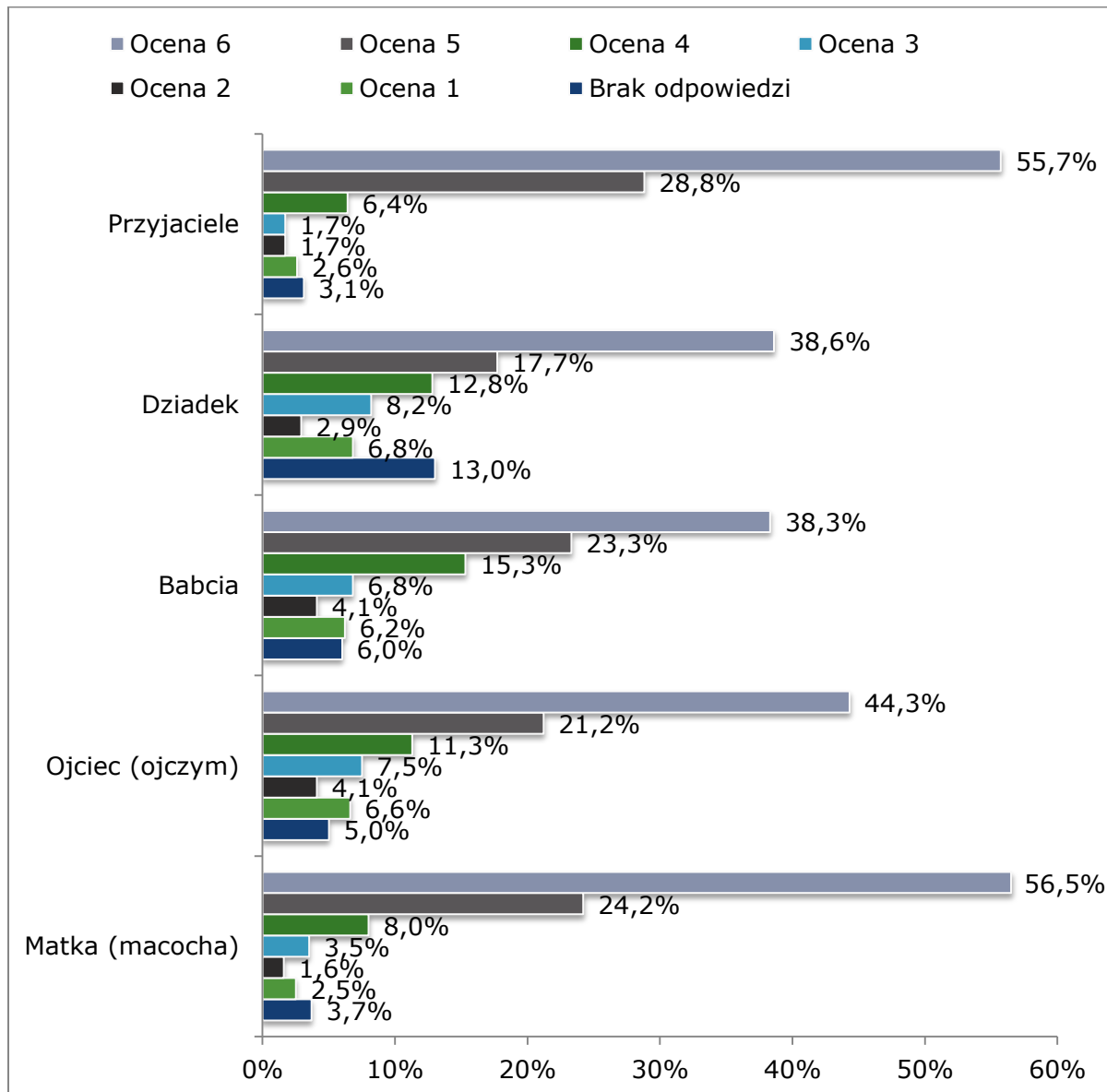

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Młodzież szkolną zapytano również jako oceniają oni w skali szkolnej swoje kontakty z najbliższymi. Okazało się, że najwyższą ocenę – 6 badani przypisali dla kontaktów z matką oraz z przyjaciółmi, kolejno 56,5% i 55,7%. Po dekompozycji tego pytania na płeć okazało się, że chłopcy wyżej oceniają kontakty z poszczególnymi osobami z rodziny, a dziewczyny wyżej oceniają kontakty z przyjaciółmi.

Wykres 44. Ocena zadowolenia z kontaktów z poszczególnymi członkami rodziny

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Tabela 39. Ocena zadowolenia z kontaktów z poszczególnymi członkami rodziny w dekompozycji na płeć

		Chłopak	Dziewczyna
Matka (macocha)	Brak odpowiedzi	5,3%	2,2%
	Ocena 1	4,0%	1,1%
	Ocena 2	0,4%	2,6%
	Ocena 3	2,4%	4,5%
	Ocena 4	7,7%	8,2%
	Ocena 5	22,3%	26,1%
	Ocena 6	57,9%	55,2%
Ojciec (ojczym)	Brak odpowiedzi	4,9%	5,2%
	Ocena 1	7,7%	5,6%
	Ocena 2	4,5%	3,7%
	Ocena 3	5,7%	9,3%
	Ocena 4	9,7%	12,7%
	Ocena 5	20,6%	21,6%
	Ocena 6	47,0%	41,8%
Babcia	Brak odpowiedzi	7,7%	4,5%
	Ocena 1	4,9%	7,5%
	Ocena 2	3,2%	4,9%
	Ocena 3	5,7%	7,8%
	Ocena 4	14,6%	16,0%
	Ocena 5	23,1%	23,5%
	Ocena 6	40,9%	35,8%
Dziadek	Brak odpowiedzi	14,6%	11,6%
	Ocena 1	6,1%	7,5%
	Ocena 2	3,2%	2,6%
	Ocena 3	6,9%	9,3%
	Ocena 4	8,5%	16,8%

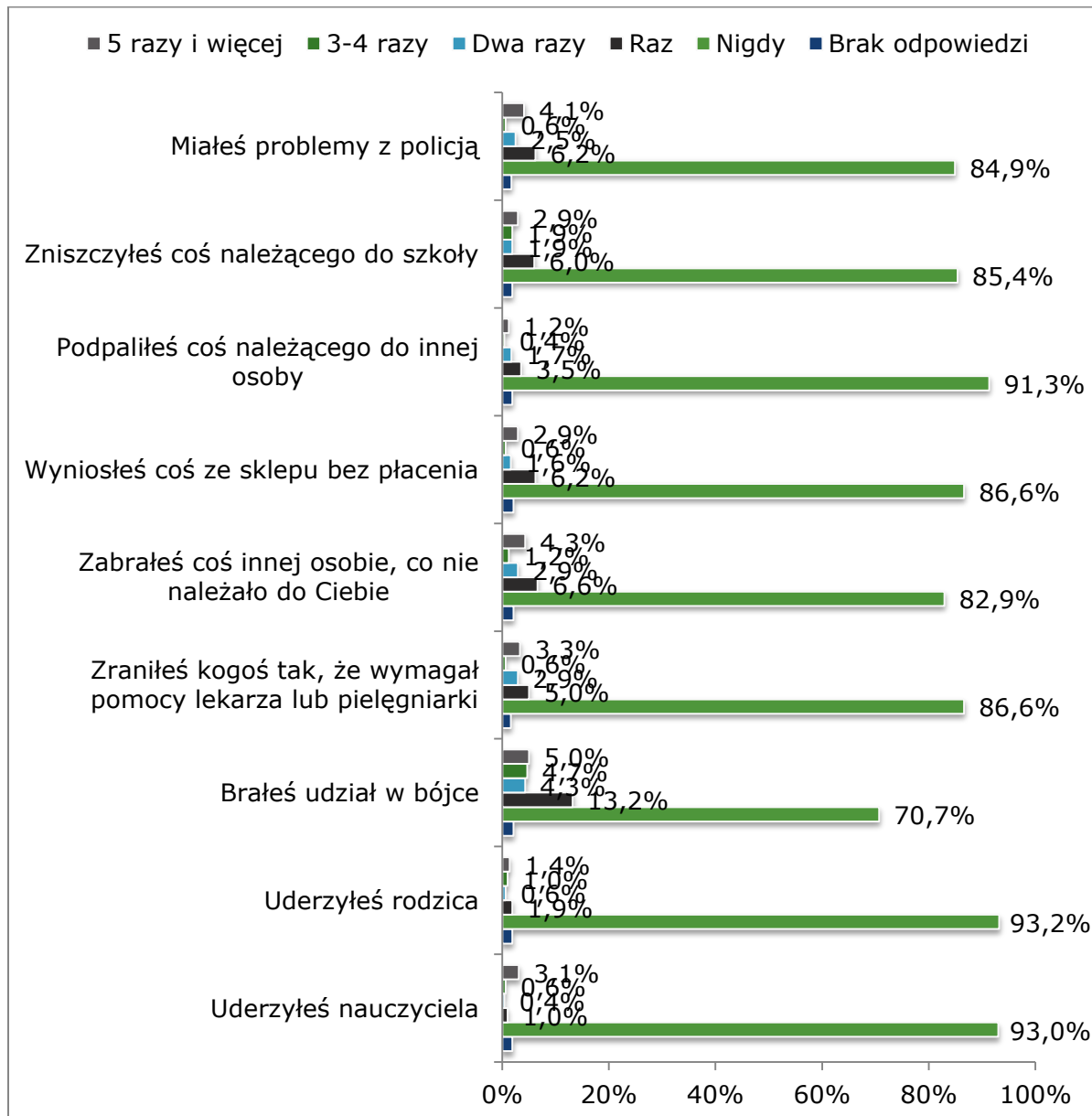
	Ocena 5	19,4%	16,0%
	Ocena 6	41,3%	36,2%
		Chłopak	Dziewczyna
Przyjaciele	Brak odpowiedzi	4,5%	1,9%
	Ocena 1	3,6%	1,5%
	Ocena 2	0,4%	3,0%
	Ocena 3	3,2%	0,4%
	Ocena 4	9,3%	3,7%
	Ocena 5	26,3%	31,0%
	Ocena 6	52,6%	58,6%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Kolejne pytania dotyczyły sytuacji i zdarzeń patologicznych. Badanym zadano pytania o pobicia, drobne kradzieże, wykroczenia, a także próby autodestrukcji. Są to niezwykle delikatne tematy, dla badanej młodzieży. W zdecydowanej większości sytuacji, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy, badani udzielają odpowiedzi *nigdy*. 13,2% badanych brało udział w bójce 1 raz, a 5% 5 razy i więcej. 5% respondentów zadeklarowało, że zraniło kogoś tak, że wymagał pomocy lekarza lub pielęgniarki. 6,6% młodzieży w wieku szkolnym przyznało, że zabrało 1 raz coś, co należało do innej osoby, przy czym 4,3% badanych zdarzyło się to 5 razy i więcej. 6,2% respondentów 1 raz wyniosło coś ze sklepu, 3,5% badanych z tą samą częstotliwością zadeklarowało podpalenie czegoś należącego do innej osoby. Nieco więcej – 6,0% młodzieży zadeklarowało, że 1 raz zniszczyło mienie szkoły, 6,2% miało problemy z policją.

Wykres 45. Ilość zdarzeń, z którymi respondent miał do czynienia w ciągu ostatniego roku

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

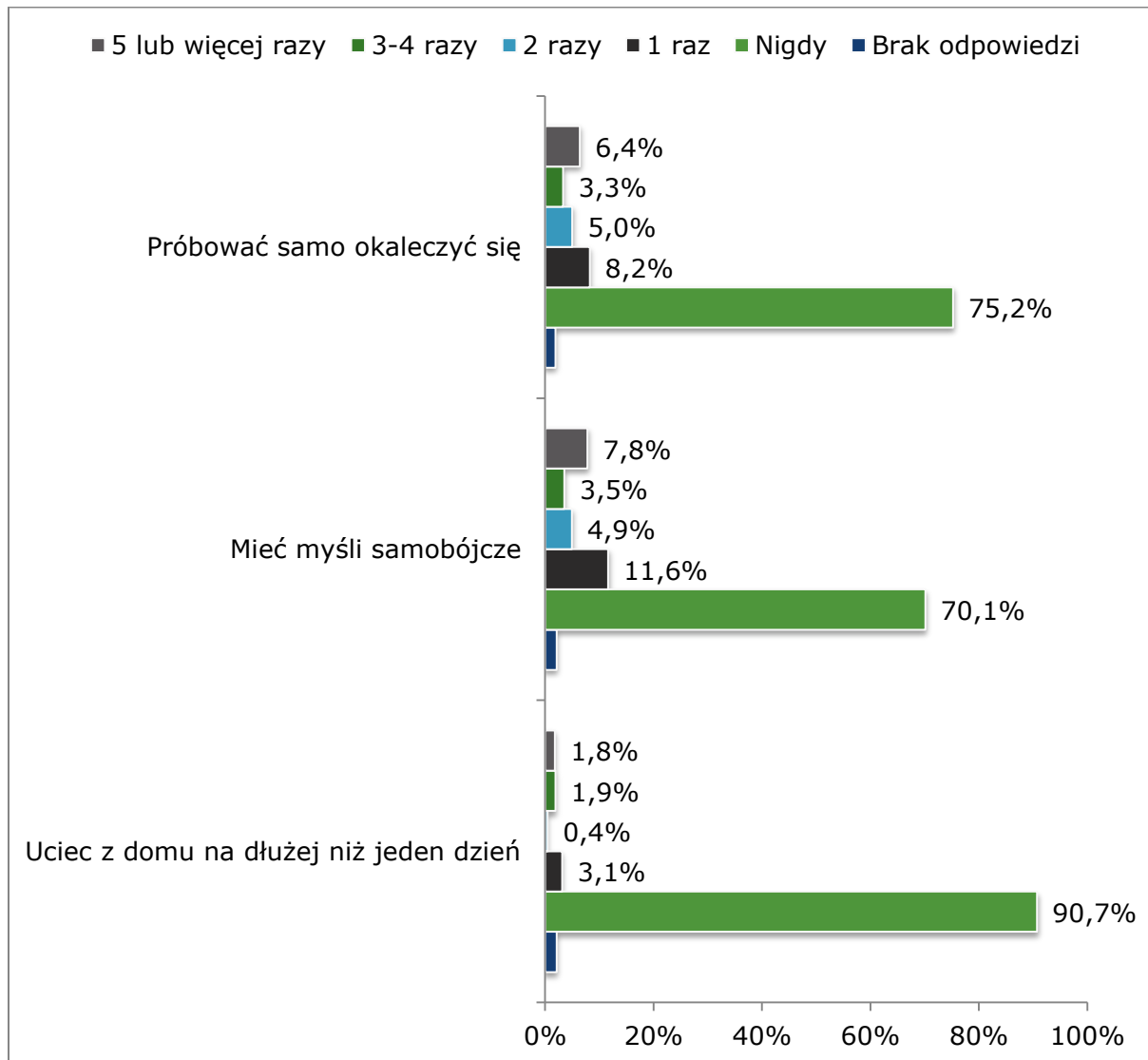
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kolejne pytanie dotyczyło zachowań autodestrukcyjnych oraz próby ucieczki z domu. W większości badana młodzież odpowiadała *nigdy*. Najwyższy odsetek tej odpowiedzi występował dla pytania o ucieczkę z domu – 90,7%. Niepokojącym wydaje się wynik odpowiedzi dla myśli samobójczych oraz prób samookaleczenia się, gdzie częstotliwość 1 raz wskazało kolejno 11,6% oraz 8,2% badanej młodzieży. 6,4% respondentów zadeklarowało próby samookaleczenia się o częstotliwości 5 lub więcej razy, a 7,8% badanych wskazało również na 5 lub więcej przypadków myśli samobójczych.

Wykres 46. Liczba przypadków, kiedy respondent miał do czynienia z następującymi sytuacjami

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Po dekompozycji tego pytania na płeć widać, że to dziewczęta w nieco większym stopniu deklarowały myśli samobójcze oraz próby samookaleczania się. Jednak przy

odpowiedziach o myślach samobójczych chłopcy w nieco wyższym odsetku zadeklarowali największą częstotliwość 5 razy i więcej – 8,5% w stosunku do 7,1% odpowiedzi dziewczyn. Chłopcy nieco częściej uciekali z domu na dłużej niż jeden dzień.

Tabela 40. Liczba przypadków, kiedy respondent miał do czynienia z następującymi sytuacjami w dekompozycji na płeć

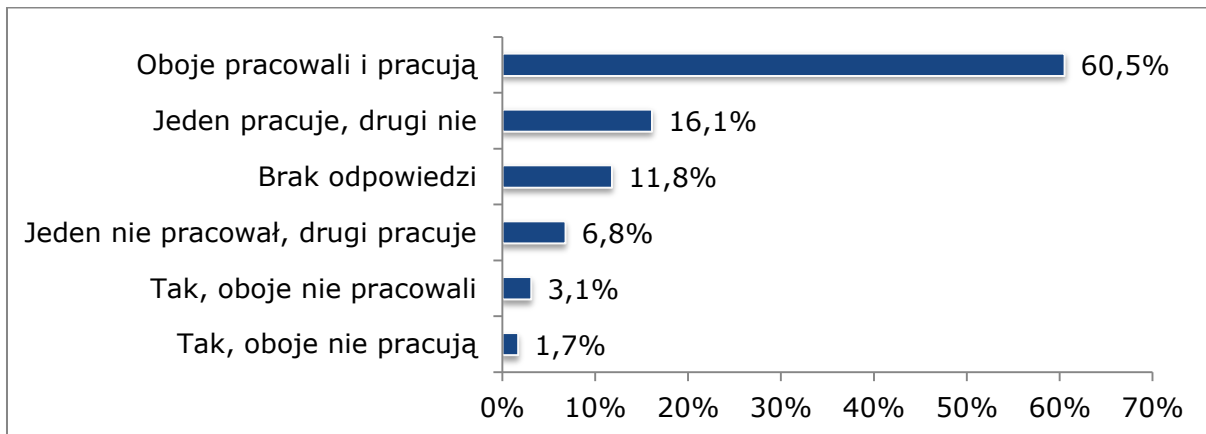
		Chłopak	Dziewczyna
Uciec z domu na dłużej niż jeden dzień	Brak odpowiedzi	2,8%	1,5%
	Nigdy	87,9%	93,3%
	Raz	4,0%	2,2%
	Dwa razy	0,4%	0,4%
	3-4 razy	2,4%	1,5%
	5 razy i więcej	2,4%	1,1%
		Chłopak	Dziewczyna
Mieć myśli samobójcze	Brak odpowiedzi	2,4%	1,9%
	Nigdy	75,3%	65,3%
	Raz	8,1%	14,9%
	Dwa razy	4,5%	5,2%
	3-4 razy	1,2%	5,6%
	5 razy i więcej	8,5%	7,1%
		Chłopak	Dziewczyna
Próbować samo okaleczyć się	Brak odpowiedzi	2,8%	1,1%
	Nigdy	81,8%	69,0%
	Raz	6,9%	9,3%
	Dwa razy	2,0%	7,8%
	3-4 razy	1,2%	5,2%
	5 razy i więcej	5,3%	7,5%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W ramach badań zapytano młodzież o pracę ich rodziców. 60,5% badanych stwierdziło, że ich rodzice pracowali i pracują. 16,1% respondentów stwierdziło, że jeden pracuje, a drugi nie.

Wykres 47. Czy w okresie 2009-2012 któryś z twoich rodziców nie pracował, bądź nie pracuje nadal?

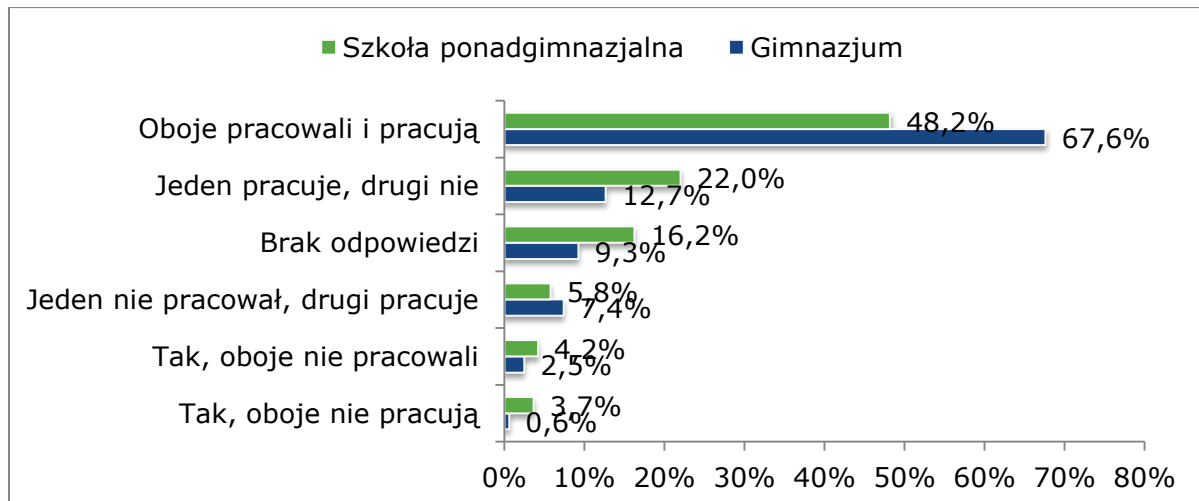

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Dekompozycja na płeć nie pokazała zależności. Po podziale pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent zdecydowanie wyższy odsetek gimnazjalistów stwierdził, że ich rodzice pracowali i pracują nadal – 67,6% w stosunku do 48,2% starszych badanych. U większego odsetka uczniów uczęszczających do szkoły ponadgimnazjalnej występuje sytuacja, że jeden z rodziców pracuje, a drugi nie.

Wykres 48. Czy w okresie 2009-2012 któryś z twoich rodziców nie pracował, bądź nie pracuje nadal? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

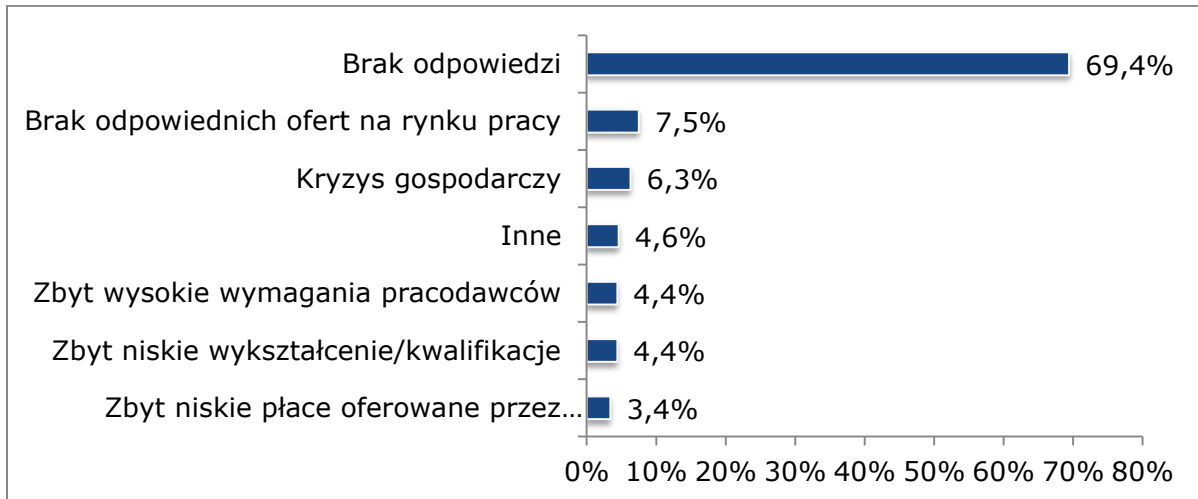

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Pytanie dotyczące pracy rodziców badanej młodzieży było na tyle problematyczne, że bardzo duży odsetek uczniów nie wskazał odpowiedzi na pytanie odnośnie powodów nie znalezienia pracy przez rodziców badanych. 7,5% odpowiedziało, że było to wynikiem braku odpowiednich ofert na rynku pracy, a 6,3% z badanych odpowiedziało, że przyczyną był kryzys gospodarczy.

Wykres 49. Powody nie znalezienia pracy przez rodziców badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Uczniom zadano pytanie, w jaki sposób powinno się pomagać osobom, które nie mogą przez dłuższy czas znaleźć pracy. 14,9% badanych twierdzi, że powinno się organizować prace interwencyjne przez Miasto/Gminę, a 10,9% odpowiada, że powinno się takim osobom pomagać w poszukiwaniu stażu.

Wykres 50. Sposoby pomocy dla osób, które przez długi czas nie mogą znaleźć pracy

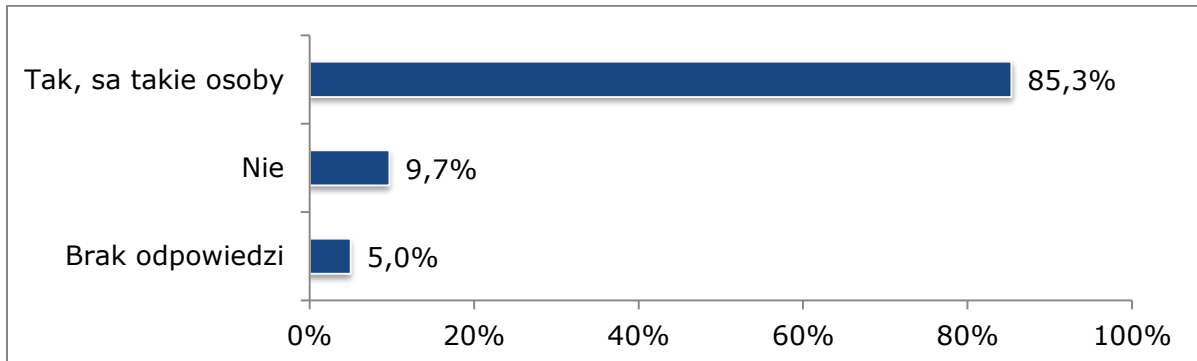

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W okolicy 85,3% badanych uczniów mieszkają osoby starsze. W dekompozycji pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać, że starsi respondenci częściej wskazywali na zamieszkanie osób starszych w ich okolicy.

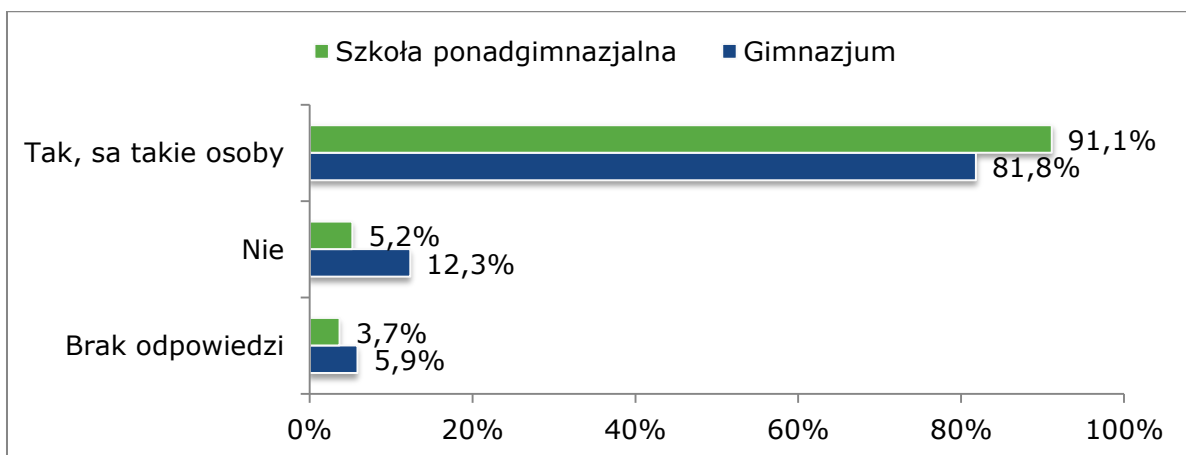

Wykres 51. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby starsze?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

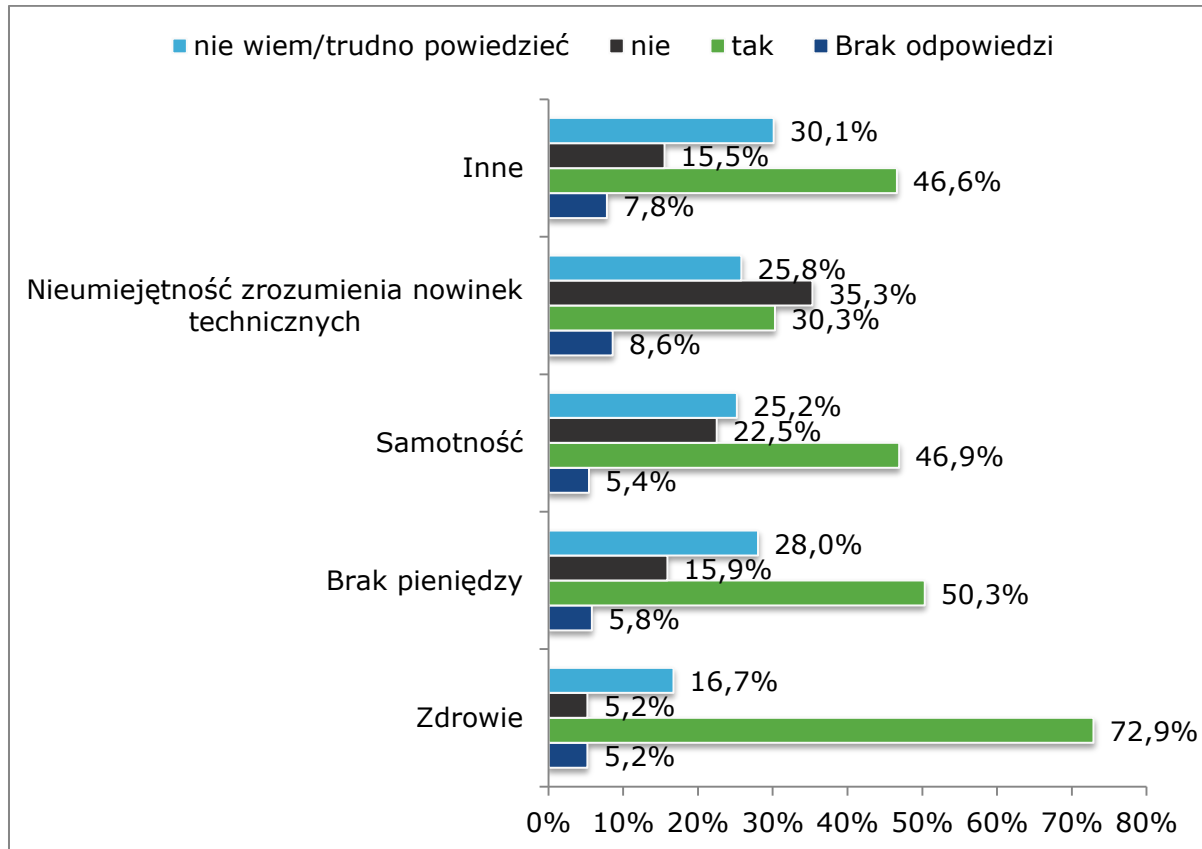
Wykres 52. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby starsze? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 53. Największe problemy osób starszych według badanych

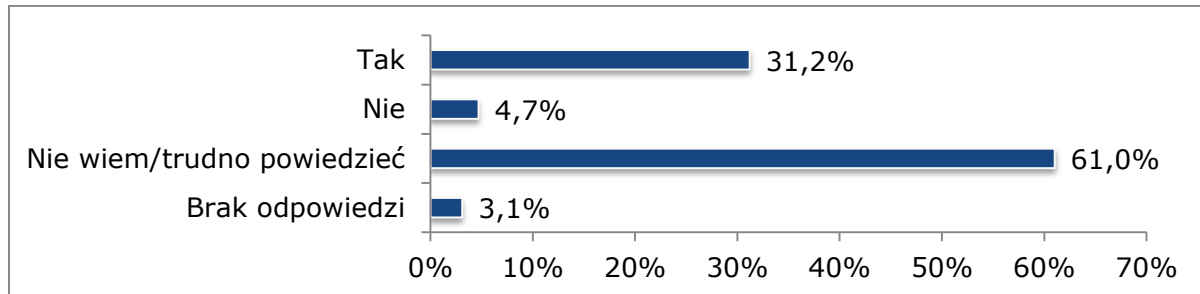

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Młodzież szkolną zapytano również z jakimi problemami zmagają się starsze osoby. Według zdecydowanej większości respondentów największym problemem starszych osób jest zdrowie – 72,9% wskazań. 50,3% uczniów wskazuje na brak pieniędzy, a 46,9% na samotność.

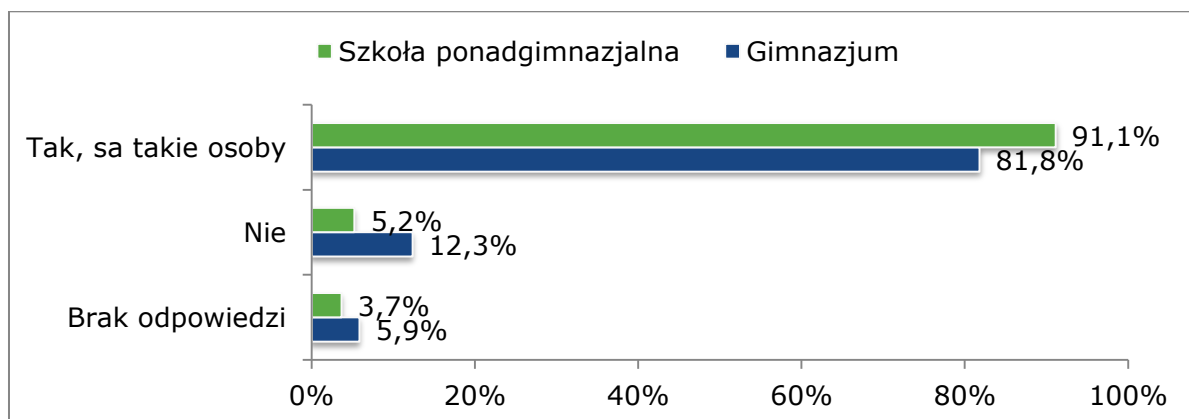
Wykres 54. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby niepełnosprawne?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

61,0% uczniów nie wie czy w okolicy również mieszkają osoby niepełnosprawne. 31,2% twierdziło, że tak. Dekompozycja na płeć nie pokazała zależności istotnych statystycznie. Według podziału na szkołę, do której uczęszcza respondent nieco więcej starszych uczniów deklaruje, że w ich okolicy mieszkają również osoby niepełnosprawne.

Wykres 55. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby niepełnosprawne? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

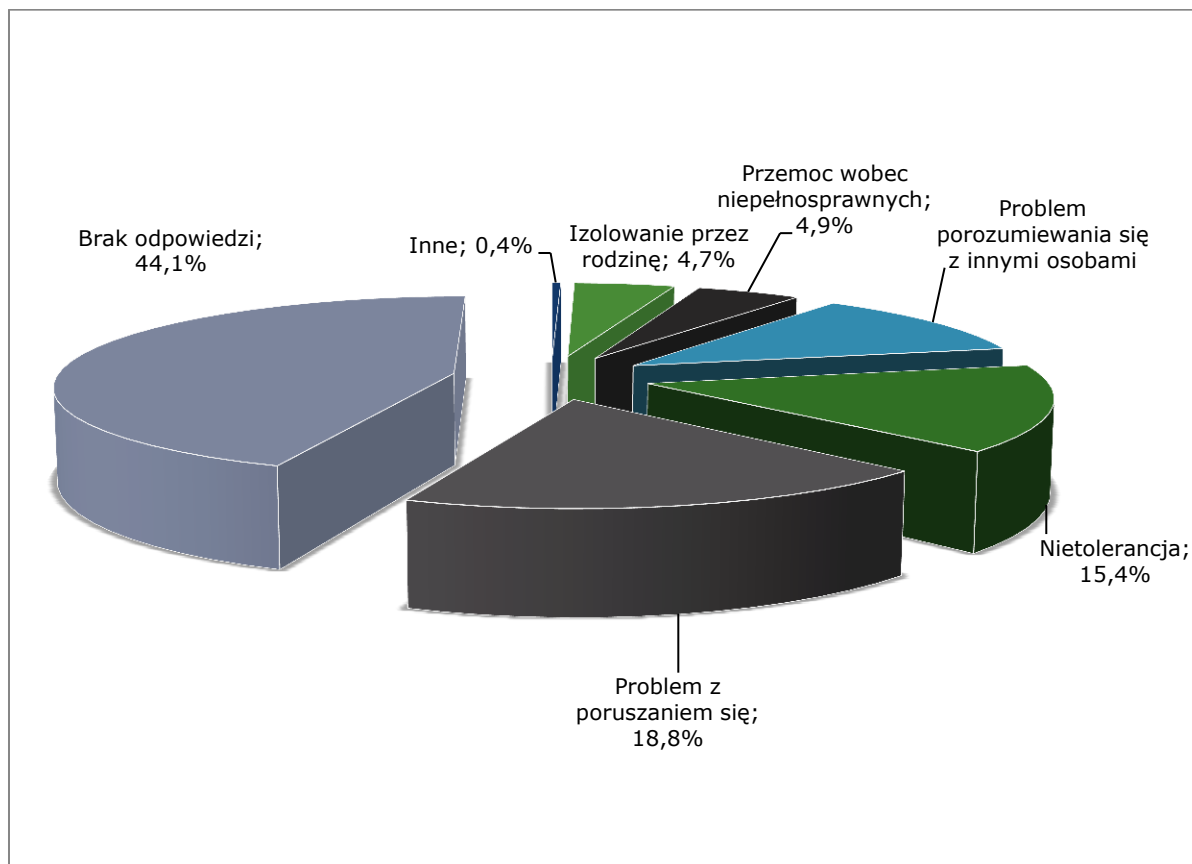
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W przypadku osób niepełnosprawnych również zadano pytanie uczniom o największe problemy tych osób. Było to pytanie wielokrotnego wyboru. 44,1% respondentów nie odpowiedziało na to pytanie. 18,8% ankietowanych stwierdziło, że takie osoby mają problem z poruszaniem się, a 15,4% odpowiedziało, że największym problemem osób niepełnosprawnych jest nietolerancja.

Wykres 56. Największe problemy osób niepełnosprawnych według badanych

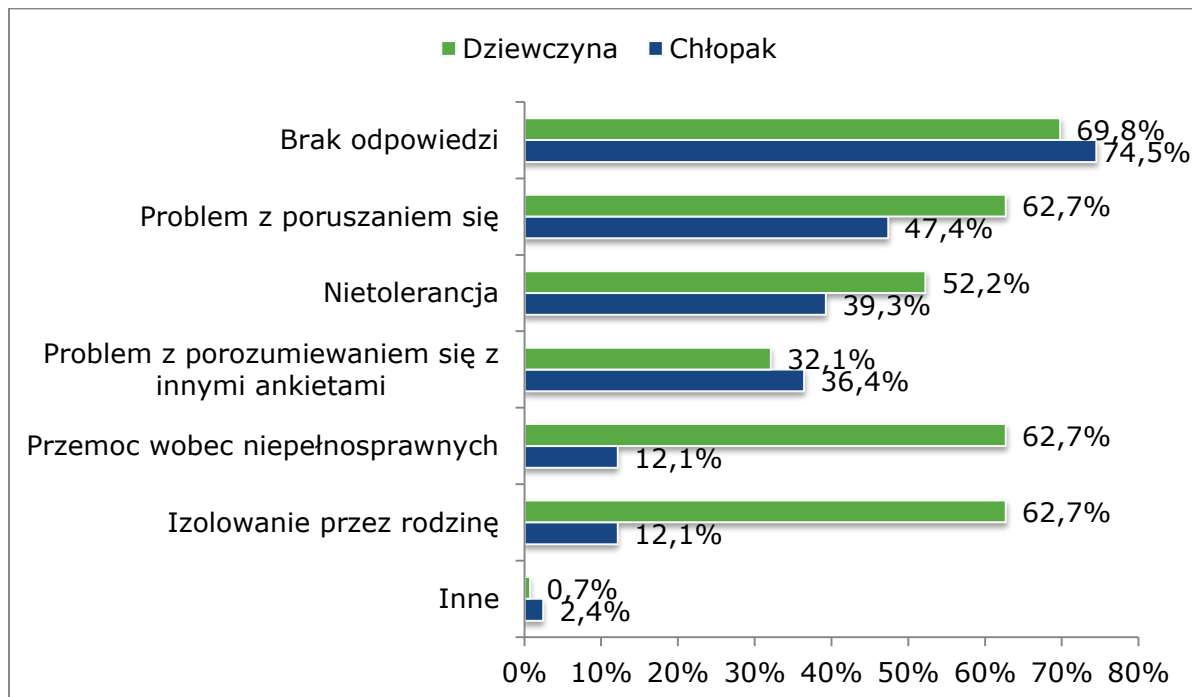
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W dekompozycji pytania na płeć widać było, że zdecydowana większość dziewczyn wskazywała na takie problemy osób niepełnosprawnych jak izolowanie przez rodzinę –

62,7% w stosunku do 12,1% chłopców oraz na przemoc wobec tych osób – również o takiej samej różnicy procentowej.

Wykres 57. Największe problemy osób niepełnosprawnych według badanych w dekompozycji na płeć

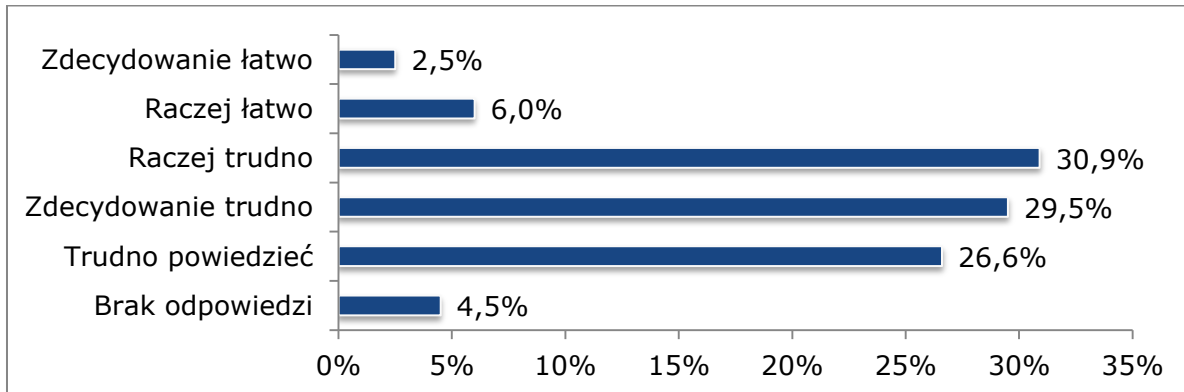

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Jak wynikało z badań osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego raczej trudno znaleźć pracę, uważało tak 30,9% badanej młodzieży. Nieco mniej – 29,5% uczniów twierdziło, że na terenie powiatu zdecydowanie trudno jest znaleźć pracę przez osoby niepełnosprawne.

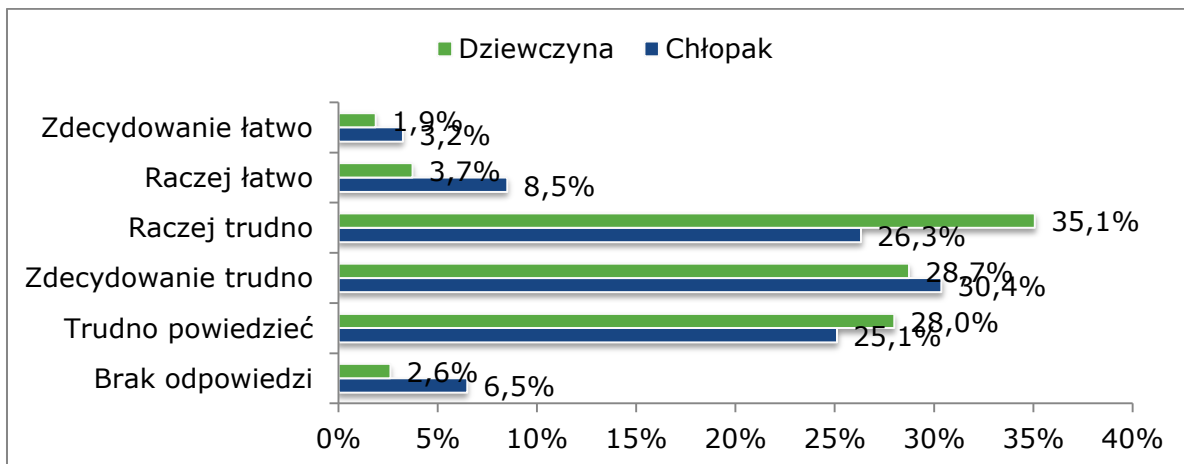
Wykres 58. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

35,1% dziewczyn i 26,3% chłopców odpowiedziało, że na terenie Powiatu Sierpeckiego osobom niepełnosprawnym raczej trudno jest znaleźć pracę.

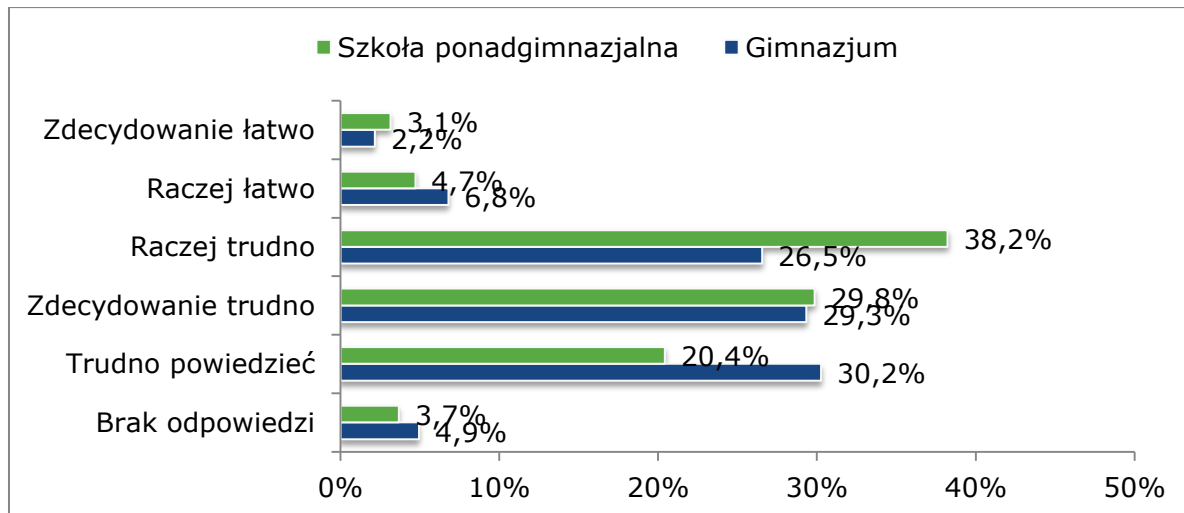
Wykres 59. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę? Pytanie w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 60. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

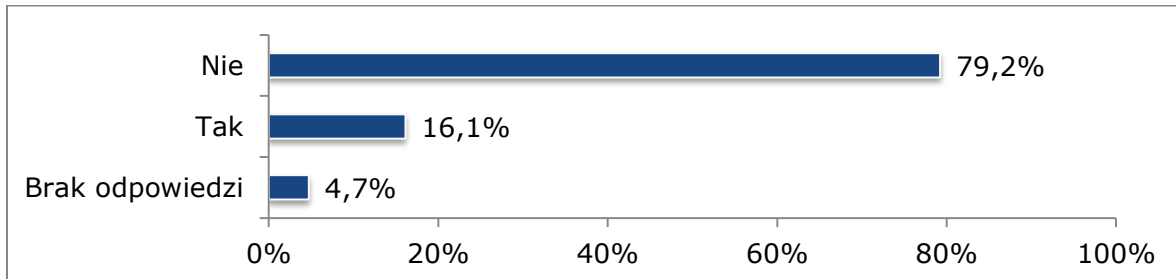
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W dekompozycji pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent widać, że na taką odpowiedź wskazywał wyższy odsetek starszych uczniów – 38,2% w stosunku do 26,5% gimnazjalistów.

Zdecydowana większość badanych odpowiedziała, że ich rodzina nie korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej. Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że nieco więcej dziewczyn deklaruje korzystanie z takiej pomocy – 19,0% w stosunku do 13,0% chłopców.

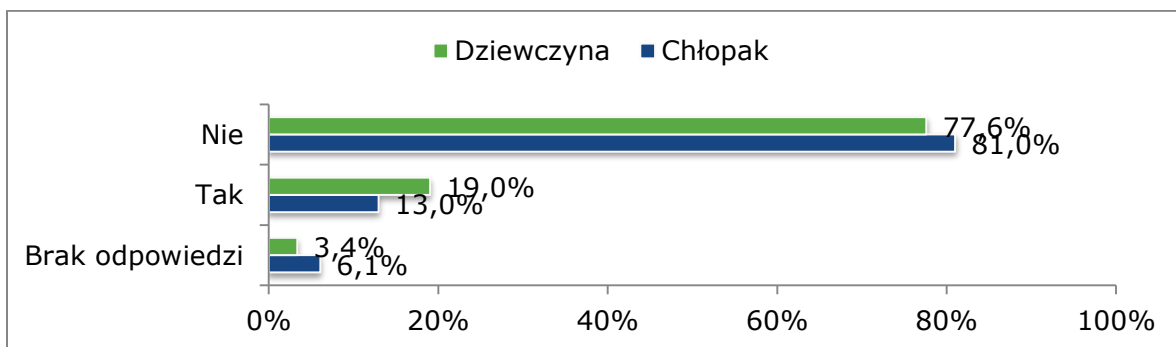

Wykres 61. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 62. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej? Pytanie w dekompozycji na płeć

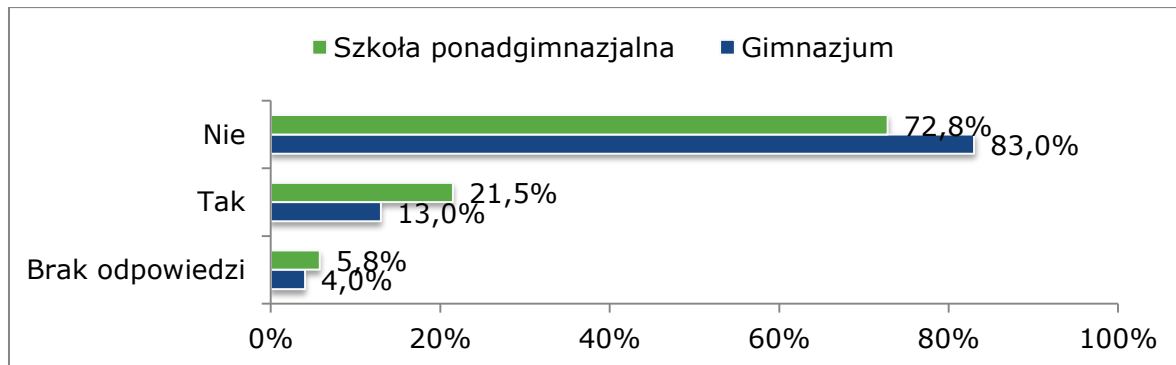

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Podział pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent pokazał, że osobami, które częściej deklarują korzystanie z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – 21,5% w porównaniu do 13,0% gimnazjalistów.

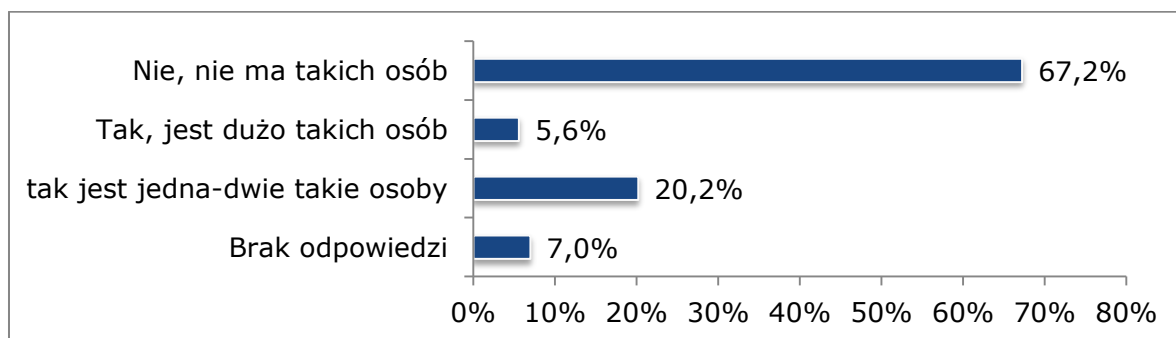
Wykres 63. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W ramach badań zapytano młodzież również o osoby z ich otoczenia, które są unikane przez rodzinę lub sąsiadów. 67,2% badanych stwierdziło, że nie ma takich osób, 20,2% ankietowanych stwierdziło, że jest jedna - dwie takie osoby, a 5,6% respondentów odpowiedziało, że w ich okolicy mieszka dużo takich osób.

Wykres 64. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Okazało się, że największym problemem wskazywanym przez badaną młodzież osób, które są unikane przez rodzinę lub sąsiadów jest alkohol – 48,0%. Na drugim miejscu badani wskazali na biedę – 31,5% respondentów.

Wykres 65. Przyczyna sytuacji osób unikanych przez rodzinę/sąsiadów

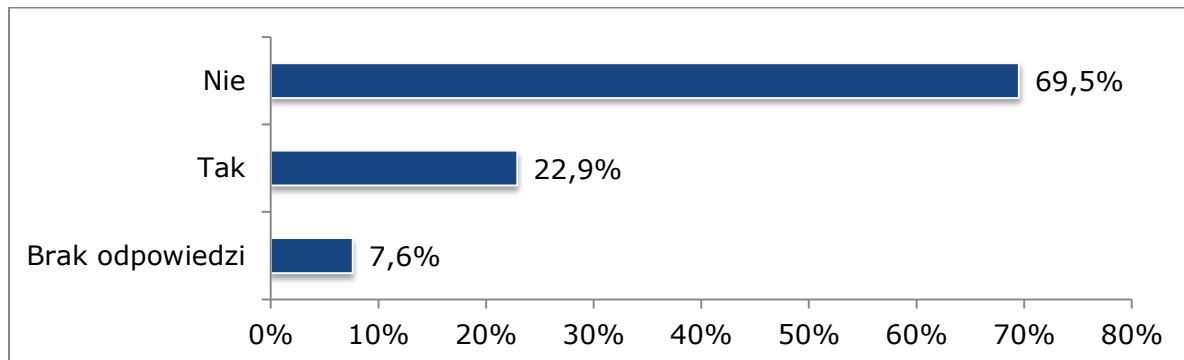

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Kolejne pytanie, które odnosiło się do otoczenia, w którym mieszkają badani dotyczyło osób nieletnich, które mają już dzieci. 22,9% badanych odpowiadało, że w ich okolicy mieszkają takie osoby.

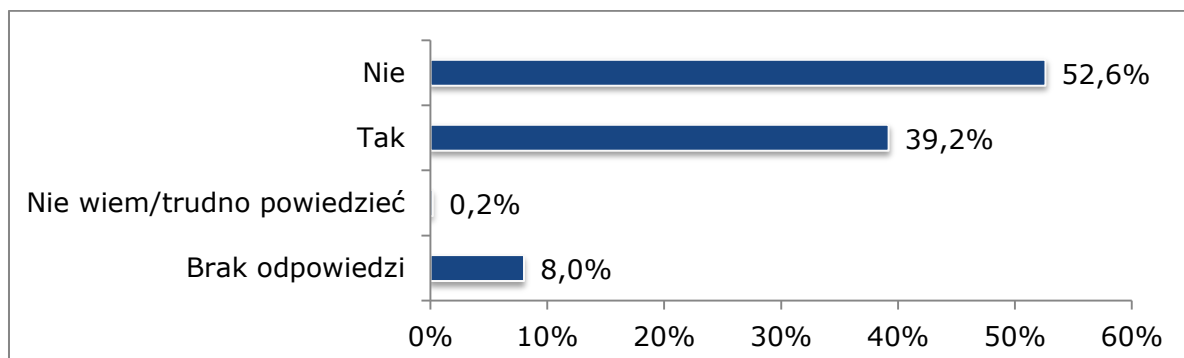
Wykres 66. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby nieletnie, które mają już dzieci?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Zdecydowanie więcej respondentów wskazuje na osoby nieletnie, mieszkające w ich otoczeniu, które mają problemy z prawem – 52,6% odpowiedzi *tak*.

Wykres 67. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby nieletnie, które miały problem z prawem?

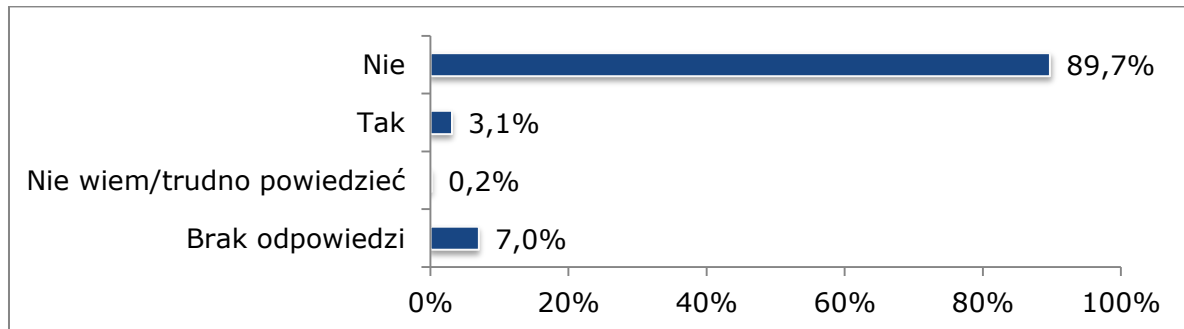
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Młodzieży w ramach pytań o otoczenie zadano również pytanie o przemoc domową. U 89,7% nie występuje. 3,1% badanych odpowiada, że w ich rodzinie występuje problem przemocy.

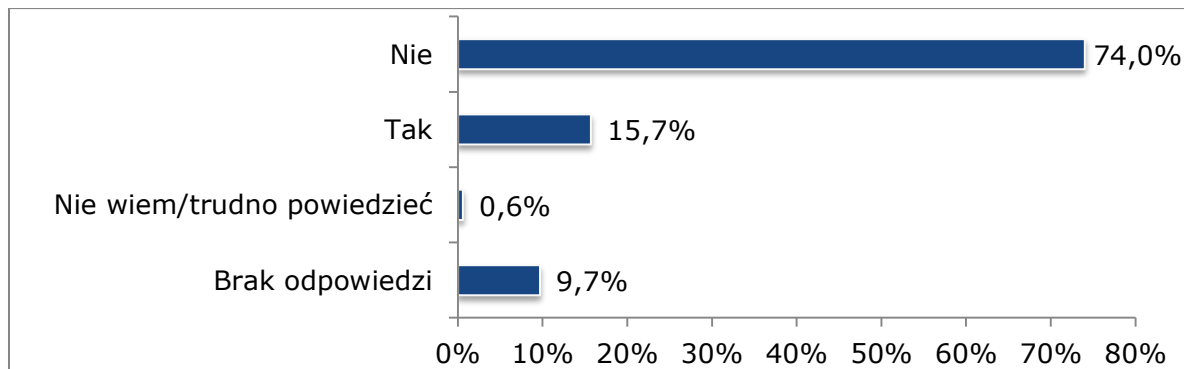
Wykres 68. Czy w rodzinie badanych występuje problem przemocy domowej?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Nieco więcej respondentów przyznaje, że w ich okolicy występuje problem przemocy domowej – 15,7% badanych.

Wykres 69. Czy w okolicy badanych występuje problem przemocy domowej?

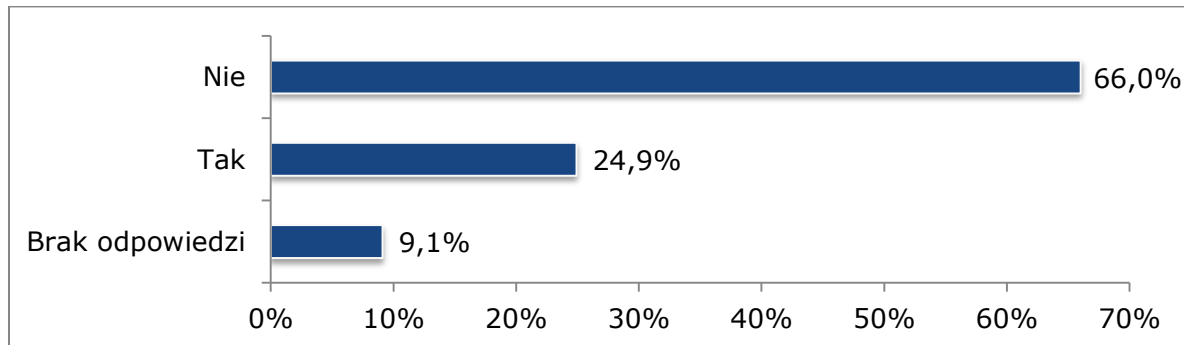
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

24,9% młodzieży szkolnej odpowiadało, że w ich okolicy mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występuje problem alkoholowy. Takie zdanie deklaruje wyższy

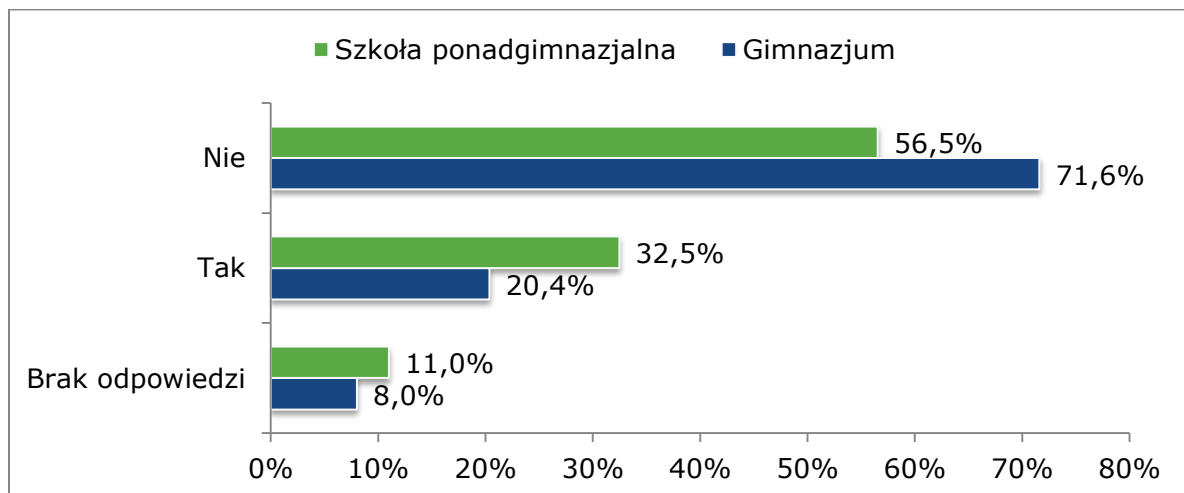
odsetek starszych uczniów - 32,5% w stosunku do 20,4% gimnazjalistów. Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała żadnych różnic w odpowiedziach.

Wykres 70. Czy w okolicy badanych mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występują problemy alkoholowe?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 71. Czy w okolicy badanych mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występują problemy alkoholowe? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent

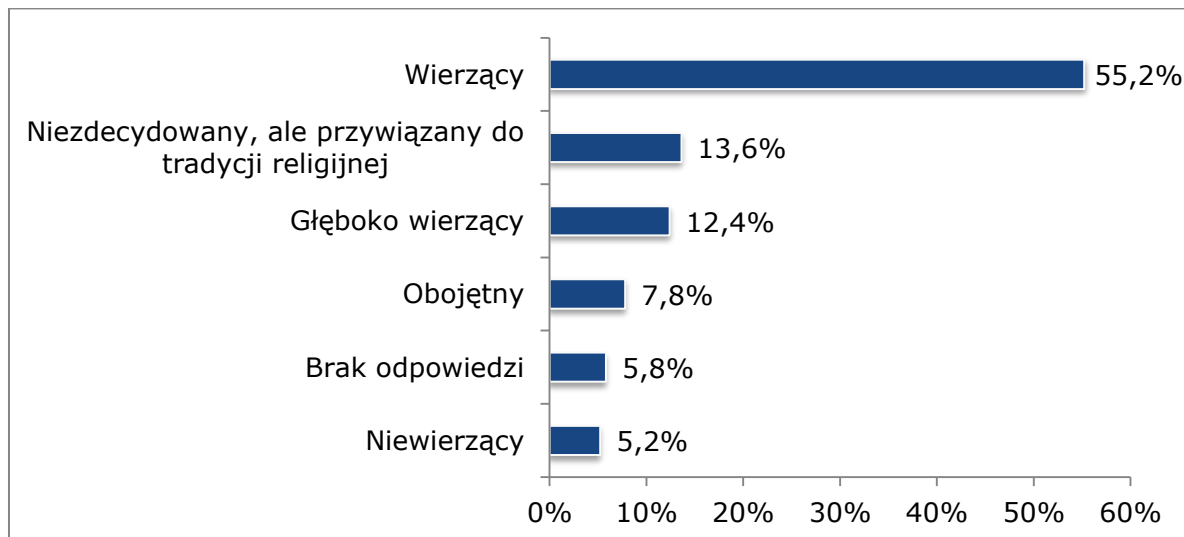

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Pytanie o stosunek do wiary respondentów pokazało, że ponad połowa badanych deklaruje, że jest wierząca. 13,6% respondentów stwierdziło, że są niezdecydowani, ale przywiązani do tradycji religijnej.

Wykres 72. Stosunek badanych do wiary

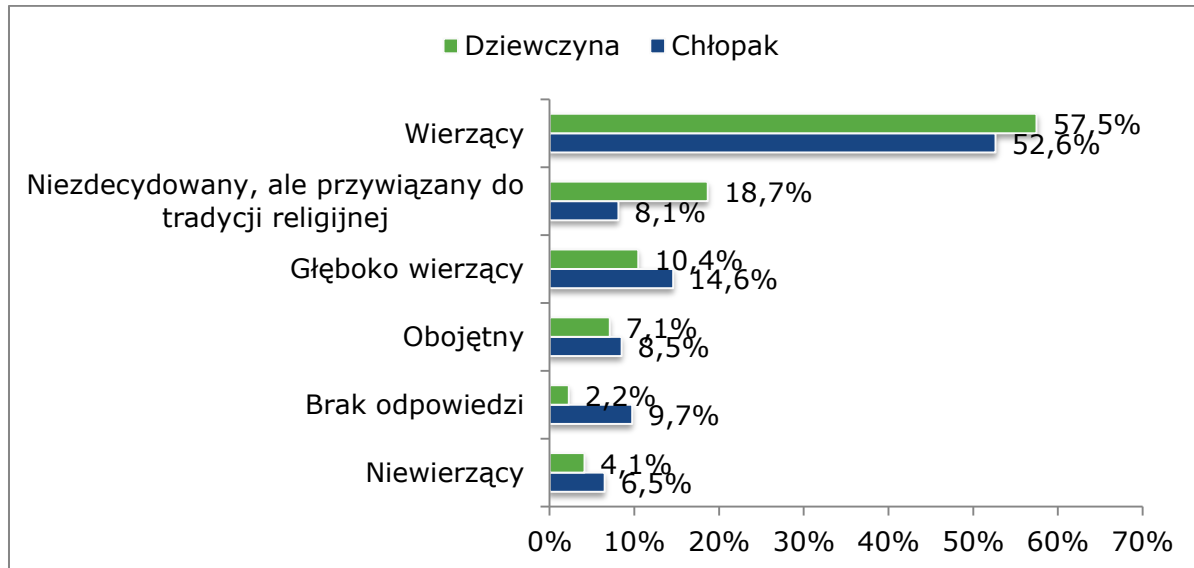

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Po podziale pytania na płeć nieco więcej dziewczyn zadeklarowało swoją postawę jako wierząca – 57,5% w stosunku do 52,6% chłopców. Wyższy odsetek dziewczyn również wskazywał na niezdecydowanie, ale przywiązanie do tradycji religijnej – 18,7% w stosunku do 8,1% chłopców.

Wykres 73. Stosunek badanych do wiary w dekompozycji na płeć

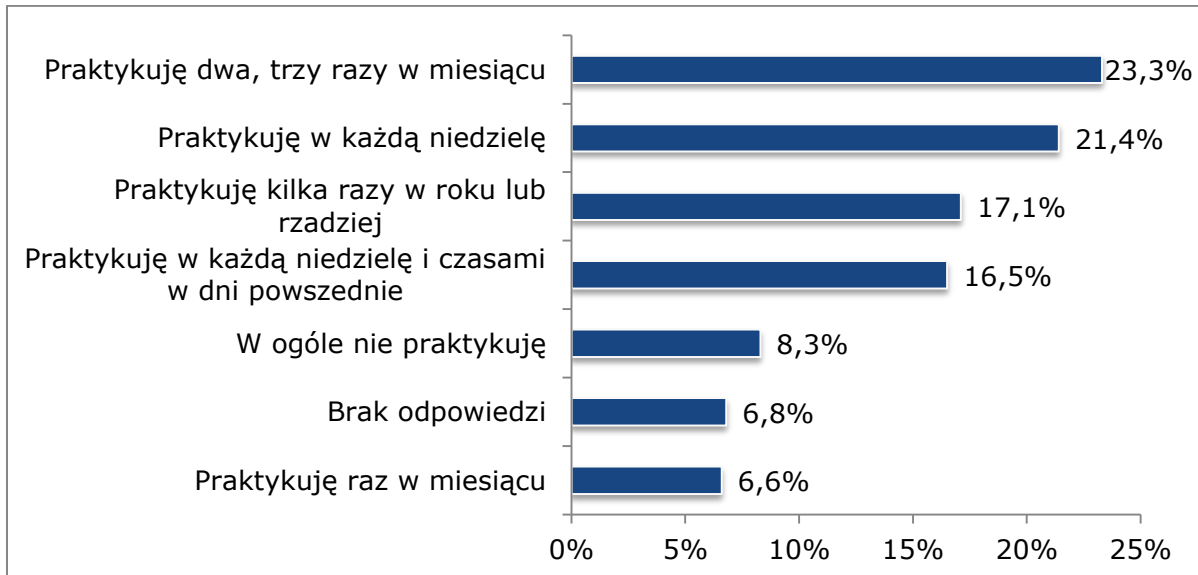

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

W ramach pytań o religię zapytano uczniów również o stosunek do praktyk religijnych. 23,3% badanych praktykuje dwa, trzy razy w miesiącu, a 21,4% respondentów praktykuje w każdą niedzielę.

Wykres 74. Stosunek badanych do praktyk religijnych

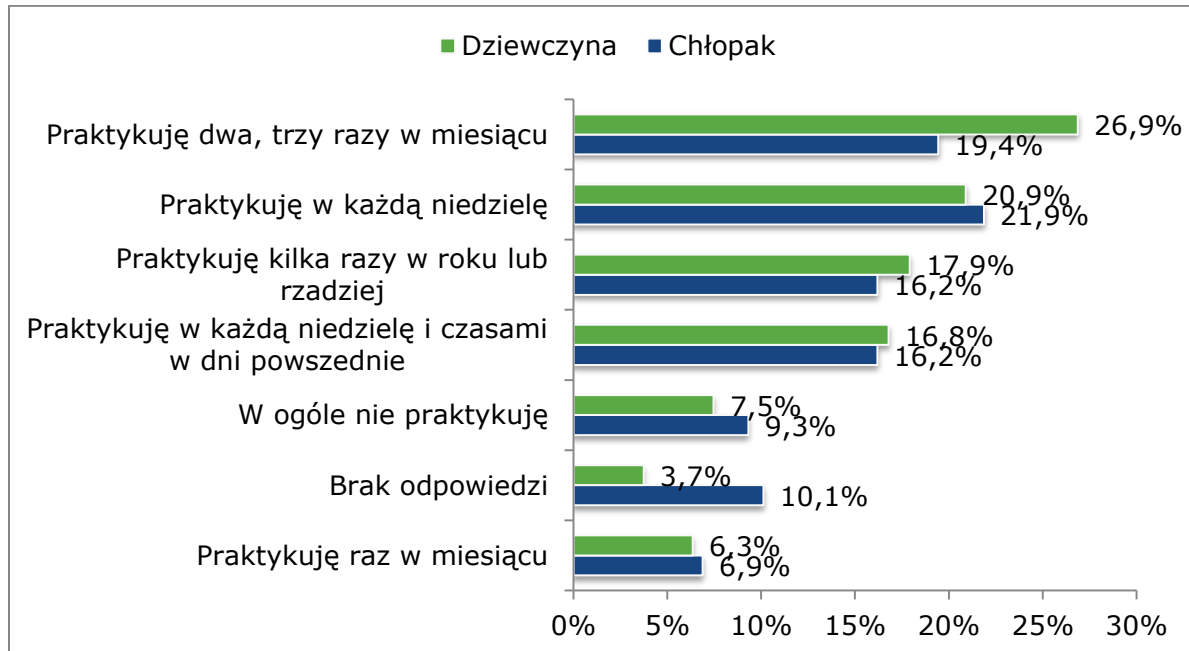

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Podział pytania o praktyki religijne na płeć pokazał, że praktykowały dwa, trzy razy w miesiącu w większości dziewczyny – 26,9% w stosunku do 19,4% chłopaków.

Wykres 75. Stosunek badanych do praktyk religijnych w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Dekompozycja pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent pokazała, że gimnazjaliści w większości charakteryzują się większą regularnością praktyk religijnych niż uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 76. Stosunek badanych do praktyk religijnych w dekompozycji na szkołę do której uczęszcza respondent

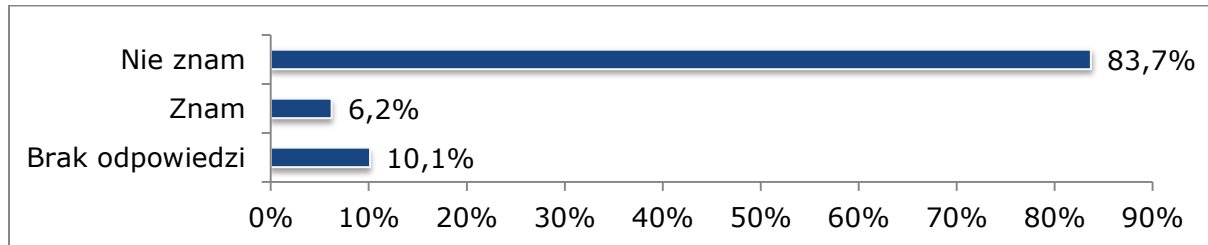

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Zdecydowana większość badanej młodzieży nie zna organizacji pozarządowych na terenie Powiatu Sierpeckiego. Podział pytania na płeć wskazał, że nieco więcej dziewczyn deklaruje ich znajomość – 8,9% w stosunku do 3,7% chłopców. Wymieniane przez młodzież organizacje to wolontariusze, a także Dom Pomocy Społecznej i Harcerze.

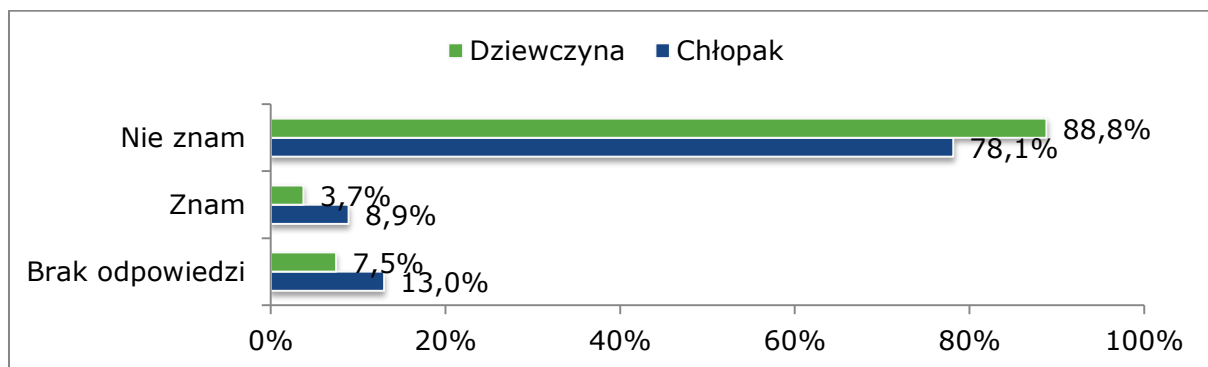

Wykres 77. Znajomość organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Sierpeckiego

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 78. Znajomość organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Sierpeckiego w dekompozycji na płeć

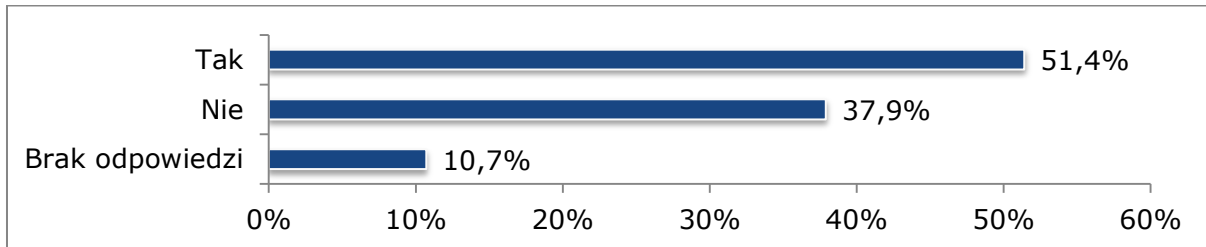
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Ponad połowa badanych chciałaby pomagać organizacjom pozarządowym działającym w ich okolicy. W zdecydowanej przewadze były to dziewczyny – 63,8% w stosunku do 38,1% chłopaków.

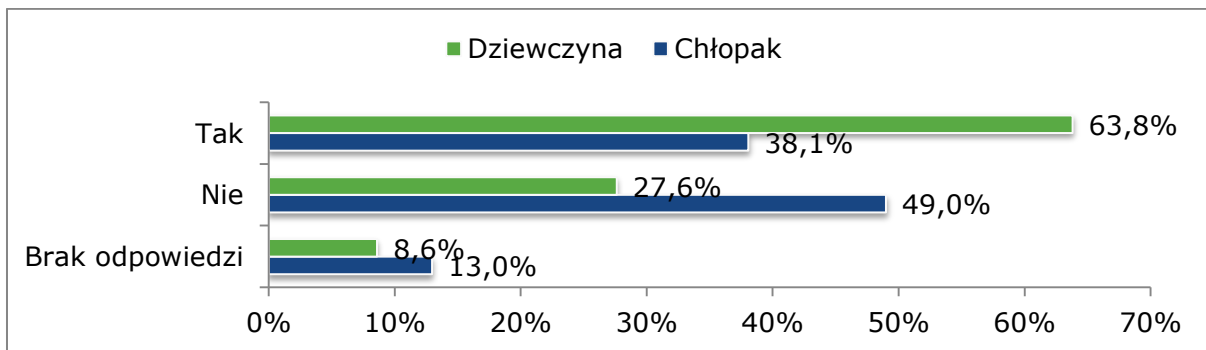

Wykres 79. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Wykres 80. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych w dekompozycji na płeć

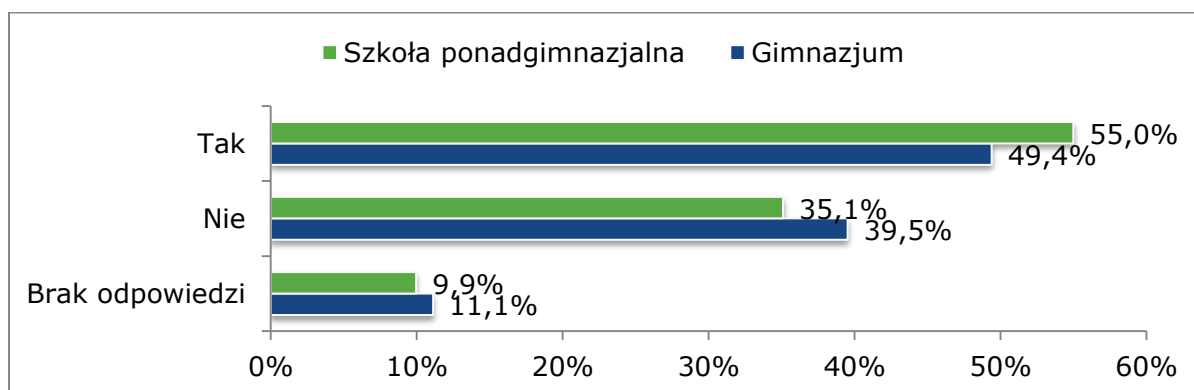

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.

Chęć pomocy organizacjom pozarządowym zadeklarował wyższy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 55,0% w stosunku do 49,4% gimnazjalistów.

Wykres 81. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych w dekompozycji na szkołę do której uczęszcza respondent

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, wrzesień 2012 rok.*

Podsumowanie

W badaniu wzięło udział 515 uczniów, uczęszczających zarówno do szkół gimnazjalnych jak i ponadgimnazjalnych. W badanej próbie odsetek dziewcząt był nieco wyższy i wynosił 52% w stosunku do 48% chłopców. W próbie znalazło się również więcej gimnazjalistów, przede wszystkim z Gminy Miejskiej Sierpc. Młodzież, która brała udział w badaniu w większości pochodziła z rodzin pełnych – 77,1%. Na drugim miejscu pojawiła się w odpowiedziach rodzina rozbita – 10,3%. Zdecydowana większość respondentów nie mieszkała z dziadkami lub innymi krewnymi.

Jako pierwsze, badanym zostało zadane pytanie w jaki sposób spędzają swój wolny czas. 61,8% badanych praktycznie codziennie korzysta z Internetu. Z tą samą częstotliwością respondenci grają w gry komputerowe.

64,5% respondentów opuściło 3-4 dni w szkole w ciągu ostatniego miesiąca z powodu choroby. Nieco mniej – 66,2% badanych po prostu „urwało się” z lekcji przez tyle dni. 12,6% młodzieży szkolnej przyznało się do „urwania się” z lekcji 1 dzień w ciągu ostatniego miesiąca. 4,7% badanych opuściło 1 dzień w ciągu ostatniego miesiąca z innych powodów, takich jak: pielgrzymka, próby, zawody, bądź egzamin na prawo jazdy. Zajęcia opuszczają w większości starsi uczniowie i są to przede wszystkim chłopcy. Zdecydowanie większy odsetek badanych miał znajomych, którzy powtarzali klasę (45,9%), niż znajomych, którzy porzucili szkołę. 38,4% respondentów nie ma takich znajomych, a 3,5% badanych twierdzi, że sami również powtarzali klasę. W zdecydowanej większości badani znają po 1 przypadku osób, z takimi problemami.

W ramach badań zapytano młodzież szkolną czy brała udział w różnych zdarzeniach. W zdecydowanej większości przypadków przeważa odpowiedź *Ani razu*: 86,7% badanych nigdy nie uprawiało seksu i następnego dnia żałowało, 80,4% nigdy nie uprawiało seksu bez zabezpieczenia, do 75,1% badanych nigdy nie wezwano karetki, lub byli oni w szpitalu – takie zdarzenie miało miejsce 1-2 razy u 15,1% badanych. 78,3% młodzieży szkolnej nigdy nie miało problemów z policją, przy czym takie problemy deklarowało od 1-2 razy 10,3% badanych. 80,3% respondentów nigdy nie było ofiarą kradzieży lub napadu. Większe zróżnicowanie odpowiedzi występowało w takich zdarzeniach jak nieprzygotowanie do lekcji – gdzie 21,4% wskazywało na częstotliwość 1-2 razy, nieporozumienia z przyjaciółmi i rodzicami, gdzie taką częstotliwość wskazywało kolejno 27,8% i 26,8% badanych, a częstotliwość od 3 do 5 razy wskazywało kolejno 14,6% i 15,3% respondentów. Wypadek lub zranienie 1-2 razy miało 28% młodzieży szkolnej, a udział w bójce z tą częstotliwością deklarowało 21,2% badanych.

Badana młodzież została zapytana o łatwość w zdobyciu papierosów. Aż 41,8% respondentów twierdziło, że byłoby to bardzo łatwe. Taką odpowiedź deklarowało więcej chłopców oraz więcej uczniów szkół ponadgimnazjalnych. 16,5% badanych jedynie spróbowało palenia tytoniu, 48,6% nigdy nie paliło, a 17,1% respondentów wypaliło 40 i więcej papierosów. Można przypuszczać, że w tym odsetku badanych znaleźli się również

ci, którzy palą nałogowo. Zdecydowana większość starszych uczniów wypaliła w życiu większą ilość papierosów. Swojego pierwszego papierosa wypaliło w wieku 14 lat 10,8% badanych, a codziennie zaczęło palić 7,8% badanych w wieku 16 lub więcej lat. Swojego pierwszego papierosa wcześniej zapaliło nieco więcej chłopców niż dziewczyn. Dziewczyny później przechodzą inicjację palenia tytoniu. Inicjacja palenia gimnazjalistów oscyluje wokół 13 roku życia – 9,6% badanych, a uczniowie szkół ponadgimnazjalnych podają wiek 14 lat – 15,2%.

Młodzież szkolną zapytano również o trudność w zdobyciu poszczególnych alkoholi. Jako najłatwiejsze w zdobyciu okazało się piwo – 43,9% respondentów odpowiedziało, że alkohol ten można zdobyć bardzo łatwo – 48,2% chłopców i 39,9% dziewczyn. Z racji starszego wieku młodzież szkół ponadgimnazjalnych określa zdobycie poszczególnych alkoholi jako zdecydowanie łatwiejsze w porównaniu z ocenami gimnazjalistów.

Zdecydowana większość dziewczyn zadeklarowała, że nigdy nie piła alkoholu – 32,5% w stosunku do 25,5% chłopaków. Wyższy odsetek chłopców zadeklarował, że pił alkohol w ciągu ostatniego tygodnia – 31,6% w porównaniu do 28,0% dziewczyn. Zdecydowana większość starszych badanych piła alkohol w ciągu ostatniego tygodnia – 49,2% w porównaniu z 18,2% gimnazjalistów. Najczęściej spożywanym alkoholem przez badaną młodzież jest piwo – 53,6% wskazań na ten alkohol. Chłopcy w większości pili piwo – 59,9% w stosunku do 47,8% dziewczyn. Dziewczyny również w nieco wyższym odsetku spożywały wino – 7,1% w porównaniu z 2,0% chłopców.

Kolejne pytania, które zostały zadane badanej młodzieży dotyczyły substancji psychoaktywnych. Młodzież szkolna miała ocenić trudność zdobycia marihuany lub haszyszu. 32,6% badanych stwierdziło, że nie potrafi określić trudności. Dla 18,8% badanych jest to niemożliwe, jednak 18,3% respondentów twierdzi, że dość łatwo zdobyć te substancje. Niepokojące wydaje się to, że 12,4% badanej młodzieży uważa zdobycie tych substancji za bardzo łatwe. Zdecydowana większość badanej młodzieży nigdy nie paliła marihuany lub haszyszu. Kiedykolwiek w życiu od 1 do 2 razy spróbowało tego

narkotyku 7,8% młodzieży, a od 3 do 5 razy 5,0% badanych. Kiedykolwiek w życiu od 1-2 razy spożyło te substancje 14,1% starszych uczniów i 4,0% gimnazjalistów. Odsetek palenia marihuany lub haszyszu w ostatnim roku był wyższy również dla tych uczniów – 12,0% w stosunku do 2,2% gimnazjalistów. W ostatnich 30 dniach od 1 do 2 razy spożyło te substancje 4,7% starszych uczniów i 1,9% młodszych. 9,1% badanych zrobiło to z ciekawości.

Bardzo ważny jest również wpływ najbliższego środowiska badanych na zachowania, dlatego zapytano młodzież szkolną o liczbę znajomych, którzy zażywają substancje psychoaktywne. 36,9% respondentów odpowiedziało że do 10 osób wśród znajomych pali papierosy, 28,0% wskazało na picie alkoholu przez taką liczbę znajomych, przy czym 29,9% stwierdziło że do 10 ich znajomych się upija. Aż 32,2% respondentów stwierdziło, że do 10 ich znajomych pali marihuanę lub haszysz. Wśród rodzeństwa badanych zdecydowana większość zróżnicowanych odpowiedzi występowała w przypadku picia alkoholu i palenia papierosów, gdzie kolejno 29,4% i 19,0% badanej młodzieży odpowiedziało *tak*.

Podczas badania ankietą audytoryjną poproszono młodzież o udzielenie odpowiedzi dotyczącej zamożności ich rodzin. 66,2% badanych odpowiedziało, że ich rodzina żyje na podobnym poziomie jak inne rodziny. 16,7% twierdzi, że jest raczej bogatsza, 8,4% respondentów odpowiedziało, iż ich rodzina na tle innych jest raczej biedniejsza. Zdecydowana większość gimnazjalistów twierdziła, że ich rodzina jest raczej bogatsza od innych – 21,0% w porównaniu do 9,4% starszych uczniów.

Młodzież szkolną zapytano również jako oceniają oni w skali szkolnej swoje kontakty z najbliższymi. Okazało się, że najwyższą ocenę – 6 badani przypisali dla kontaktów z matką oraz z przyjaciółmi, kolejno 56,5% i 55,7%. Po dekompozycji tego pytania na płeć okazało się, że chłopcy wyżej oceniają kontakty z poszczególnymi osobami z rodziny, a dziewczyny wyżej oceniają kontakty z przyjaciółmi.

Kolejne pytania dotyczyły sytuacji i zdarzeń patologicznych. Badanym zadano pytania o pobicia, drobne kradzieże, wykroczenia, a także próby autodestrukcji. Są to niezwykle delikatne tematy, dla badanej młodzieży. W zdecydowanej większości sytuacji, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy, badani udzielają odpowiedzi *nigdy*. 13,2% badanych brało udział w bójce 1 raz, a 5% 5 razy i więcej. 5% respondentów zadeklarowało, że zraniło kogoś tak, że wymagał pomocy lekarza lub pielęgniarki. 6,6% młodzieży w wieku szkolnym przyznało, że zabrało 1 raz coś, co należało do innej osoby, przy czym 4,3% badanym zdarzyło się to 5 razy i więcej. 6,2% respondentów 1 raz wyniosło coś ze sklepu, 3,5% badanych z tą samą częstotliwością zadeklarowało podpalenie czegoś należącego do innej osoby. Nieco więcej – 6,0% młodzieży zadeklarowało, że 1 raz zniszczyło mienie szkoły, 6,2% miało problemy z policją.

Kolejne pytanie dotyczyło zachowań autodestrukcyjnych oraz próby ucieczki z domu. W większości badana młodzież odpowiadała *nigdy*. Najwyższy odsetek tej odpowiedzi występował dla pytania o ucieczkę z domu – 90,7%. Niepokojącym wydaje się wynik odpowiedzi dla myśli samobójczych oraz prób samookaleczenia się, gdzie częstotliwość 1 raz wskazało kolejno 11,6% oraz 8,2% badanej młodzieży. 6,4% respondentów zadeklarowało próby samookaleczenia się o częstotliwości 5 lub więcej razy, a 7,8% badanych wskazało również na 5 lub więcej przypadków myśli samobójczych. Dziewczeta w nieco większym stopniu deklarowały myśli samobójcze oraz próby samookaleczania się. Jednak przy odpowiedziach o myślach samobójczych chłopcy w nieco wyższym odsetku zadeklarowali największą częstotliwość 5 razy i więcej – 8,5% w stosunku do 7,1% odpowiedzi dziewczyn. Chłopcy nieco częściej uciekali z domu na dłużej niż jeden dzień.

W ramach badań zapytano młodzież o pracę ich rodziców. 60,5% badanych stwierdziło, że ich rodzice pracowali i pracują i byli to w większości gimnazjaliści. 16,1% respondentów stwierdziło, że jeden rodzic pracuje, a drugi nie – byli to w większości starsi uczniowie. Respondenci stwierdzili, że było to wynikiem braku odpowiednich ofert na rynku pracy, a 6,3% z badanych odpowiedziało, że przyczyną był kryzys gospodarczy.

Uczniom zadano pytanie, w jaki sposób powinno się pomagać osobom, które nie mogą przez dłuższy czas znaleźć pracy. 14,9% badanych twierdzi, że powinno się organizować prace interwencyjne przez Miasto/Gminę, a 10,9% odpowiada, że powinno się takim osobom pomagać w poszukiwaniu stażu.

W okolicy 85,3% badanych uczniów mieszkają osoby starsze. Według zdecydowanej większości respondentów największym problemem starszych osób jest zdrowie – 72,9% wskazań. 50,3% uczniów wskazuje na brak pieniędzy, a 46,9% na samotność. 61,0% uczniów nie wie czy w okolicy również mieszkają osoby niepełnosprawne. 31,2% twierdziło, że tak. 18,8% ankietowanych stwierdziło, że takie osoby mają problem z poruszaniem się, a 15,4% odpowiedziało, że największym problemem osób niepełnosprawnych jest nietolerancja.

Jak wynikało z badań osobom niepełnoprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego raczej trudno znaleźć pracę, uważało tak 30,9% badanej młodzieży. Nieco mniej – 29,5% uczniów stwierdziło, że na terenie powiatu zdecydowanie trudno jest znaleźć pracę przez osoby niepełnosprawne.

W ramach badań zapytano młodzież również o osoby z ich otoczenia, które są unikane przez rodzinę lub sąsiadów. 67,2% badanych stwierdziło, że nie ma takich osób, 20,2% ankietowanych stwierdziło, że jest jedna - dwie takie osoby, a 5,6% respondentów odpowiedziało, że w ich okolicy mieszka dużo takich osób. Okazało się, że największym problemem tych osób jest alkohol – 48,0%. Na drugim miejscu badani wskazali na biedę – 31,5% respondentów. Kolejne pytanie, które odnosiło się do otoczenia, w którym mieszkają badani dotyczyło osób nieletnich, które mają już dzieci. 22,9% badanych odpowiada, że w ich okolicy mieszkają takie osoby. Zdecydowanie więcej respondentów wskazuje na osoby nieletnie, mieszkające w ich otoczeniu, które mają problemy z prawem – 52,6% odpowiedzi *tak*. U 89,7% rodzin badanych nie występuje problem przemocy w rodzinie. 3,1% respondentów odpowiadało, że w ich rodzinie występuje problem przemocy. Nieco więcej respondentów przyznaje, że w ich okolicy występuje

problem przemocy domowej – 15,7% badanych. 24,9% młodzieży szkolnej odpowiadało, że w ich okolicy mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występuje problem alkoholowy. Takie zdanie deklaruje wyższy odsetek starszych uczniów - 32,5% w stosunku do 20,4% gimnazjalistów.

Pytanie o stosunek do wiary respondentów pokazało, że ponad połowa badanych deklaruje, że jest wierząca. 13,6% respondentów stwierdziło, że są niezdecydowani, ale przywiązani do tradycji religijnej. W ramach pytań o religię zapytano uczniów również o stosunek do praktyk religijnych. 23,3% badanych praktykuje dwa, trzy razy w miesiącu, a 21,4% respondentów praktykuje w każdą niedzielę. Podział pytania o praktyki religijne na płeć pokazał, że praktykowały dwa, trzy razy w miesiącu w większości dziewczyny – 26,9% w stosunku do 19,4% chłopaków. Gimnazjaliści w większości charakteryzują się większą regularnością praktyk religijnych niż uczniowie szkół ponadgimnazjalnych

Zdecydowana większość badanej młodzieży nie zna organizacji pozarządowych na terenie Powiatu Sierpeckiego. Podział pytania na płeć wskazał, że nieco więcej dziewczyn deklaruje ich znajomość – 8,9% w stosunku do 3,7% chłopców. Wymieniane przez młodzież organizacje to wolontariusze, a także Dom Pomocy Społecznej i Harcerze. Ponad połowa badanych chciałaby pomagać organizacjom pozarządowym działającym w ich okolicy. W zdecydowanej przewadze były to dziewczyny – 63,8% w stosunku do 38,1% chłopaków. Chęć pomocy organizacjom pozarządowym zadeklarował wyższy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 55,0% w stosunku do 49,4% gimnazjalistów.

Kierunki, w jakim powinny iść działania zmierzające do spadku liczby przestępstw fizycznego lub psychicznego znęcania się nad osobami najbliższymi lub innymi pozostającymi w zależności (przestępstwo z art. 207 „Kodeksu Karnego”), powinny stać się przedmiotem opracowywanej „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Sierpeckiego”. Sygnały ze strony młodych ludzi, którzy często są skłonni „powiedzieć coś więcej” (15,7% respondentów wskazało istnienie przemocy domowej w

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ich otoczeniu) skłaniać musi do głębokiej refleksji. Jednym z podstawowych pytań, które nam się zawsze nasuwa to „jaki jest faktyczny rozmiar tego problemu, który najczęściej jest głęboko ukrywany”. Pytanie to stawiamy gdyż udaje nam się często zaobserwować to zjawisko empatii, a więc współczucia wobec osób, które doznają przemocy, często połączone ze źle pojętą asertywnością. Najczęściej ludzie mówią: „zostaw, oni mają swoje problemy, nie zastanawiajmy się jak im pomóc”.

Jednym z czołowych działań, które czeka strategię jest właśnie zmiana systemu myślenia tych osób. Należy przełamać tabu, które polega na tym, że nie mówimy o tym co się dzieje za ścianą u rodziny obok. Wręcz przeciwnie: właśnie należy o tym bardzo głośno mówić, ponieważ to jest jeden z podstawowych problemów.

Wyniki badania ilościowego techniką CATI

Jedną z metod badania służącego analizie i postawieniu diagnozy problemów mieszkańców powiatu sierpeckiego był badanie opinii mieszkańców za pomocą wywiadu telefonicznego CATI.

- COMPUTER ASSISTED TELEPHONE INTERVIEW, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny.
- Metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach społecznych. W badaniach realizowanych metodą CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego.
- Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza - np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi.
- Respondenci w badaniach CATI są zwykle dobierani poprzez losowe tworzenie numerów telefonów

Badanie zostało zrealizowane zgodnie z założeniami na próbie 603 respondentów (błąd statystyczny na poziomie 4%). Wywiady zostały zweryfikowane i sprawdzone zgodnie z założeniami kontroli pracy ankieterskiej.

Opis próby badanej

Analizę wyników badania rozpoczną dane z zakresu profilu społeczno-demograficznego mieszkańców. Próba była próbą losową. To oznacza, że z populacji generalnej, którą stanowią dorośli mieszkańcy powiatu sierpeckiego wylosowano 603 respondentów, a profil społeczno-demograficzny w dużej mierze odzwierciedla profil badanej populacji. To stanowi o reprezentatywności badanej próby i wiarygodności uzyskanych wyników.

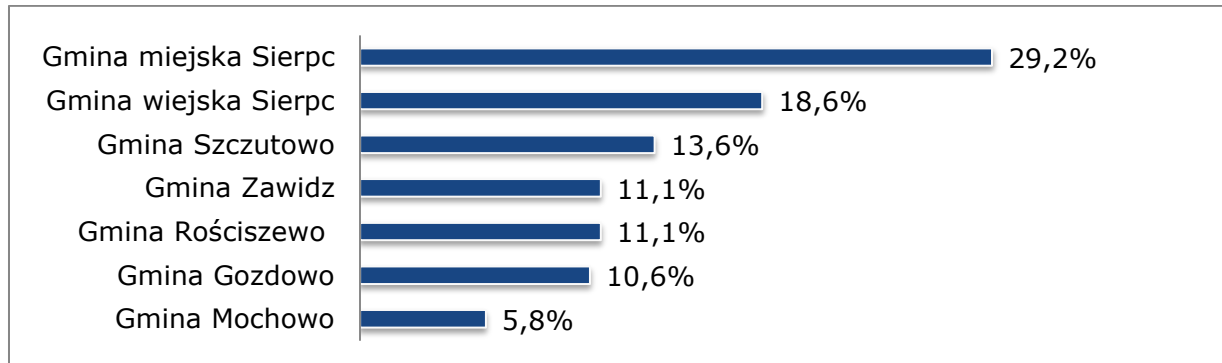
Pierwszą z analizowanych zmiennych metryczkowych będzie gmina pochodzenia respondenta. Jak widać na poniższym wykresie w próbie znalazło się najwięcej mieszkańców gminy miejskiej miasta Sierpc, a najmniej gminy Mochowa. Taki wynik ma związek zarówno z wielkością zamieszkania jak również poziomu dostępu do telefonów stacjonarnych.

Tabela 41. Dobór próby badawczej – dorośli mieszkańcy Powiatu Sierpeckiego

badanie ilościowe - badanie z wykorzystaniem techniki CATI	Mężczyźni (ilość wg. GUS)	kobiety (ilość wg. GUS)	suma dla poszczególnych kategorii wiekowych	ilość mężczyzn z danej kategorii wiekowej do przebadania	ilość kobiet z danej kategorii wiekowej do przebadania	całkowita próba badawcza
od 18 do 24	2981	2942	5923	43	43	
od 25 do 34	4102	3668	7770	60	53	
od 35 do 44	3341	3327	6668	49	48	
od 45 do 54	3890	3698	7588	57	54	
od 55 do 64	3058	3364	6422	44	49	
od 65 lat	2562	4574	7136	37	66	
razem	19 934	21 573	41 507	290	313	603
procent populacji	48,03	51,97				
ilość osób do przebadania	290	313				

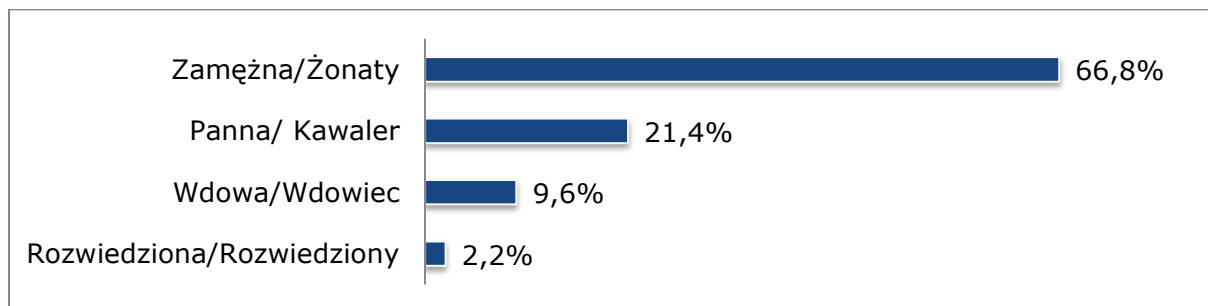
Rysunek 11 Udział w próbie według gmin

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Próba jest również reprezentatywna względem populacji również względem płci. Udział kobiet stanowi 52% a mężczyzn 48%. Większość badanych, czyli 66,8% to osoby pozostające w związku małżeńskim.

Rysunek 12 Stan cywilny

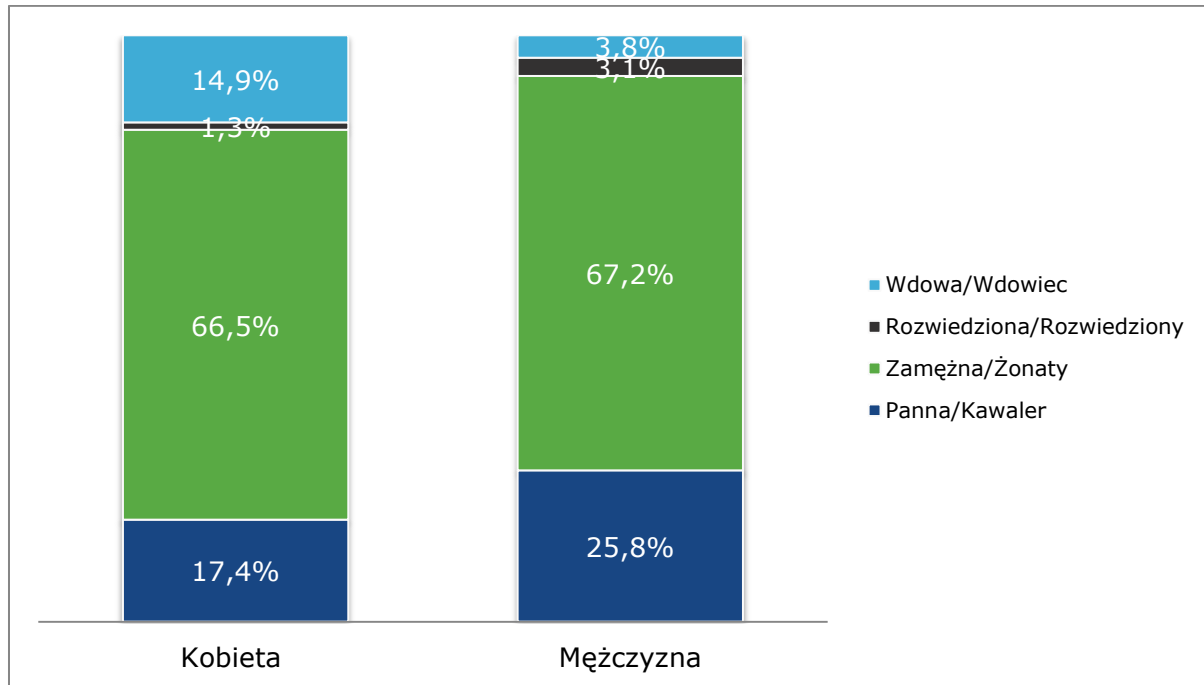

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Ze względu na niższą średnią długości życia wśród mężczyzn, więcej kobiet w próbie było wdowami. Wśród mężczyzn więcej było osób stanu wolnego, – o 8,4%, ale również więcej z nich było osobami rozwiedzionymi.

Rysunek 13 Stan cywilny a płeć

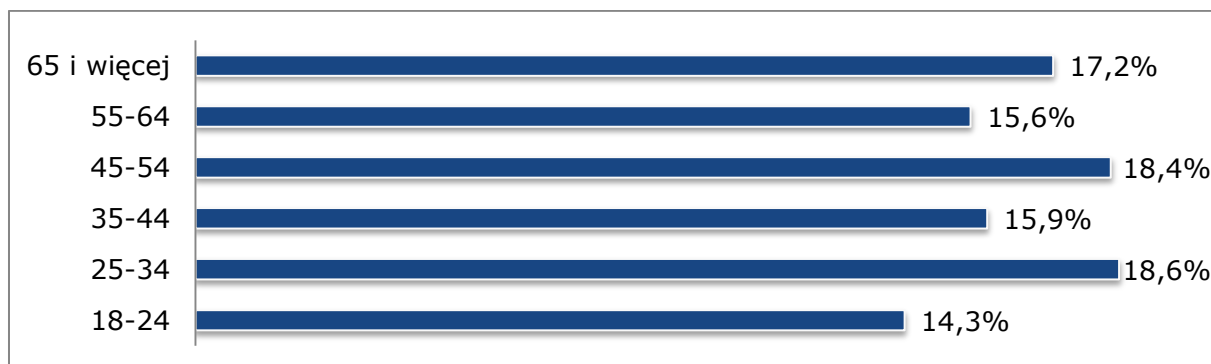

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W przypadku wieku w próbie znalazły się reprezentacje wszystkich założonych kategorii wiekowych. Dzięki temu, że różnice udziału nie przewyższają 5% możliwe będzie w dalszej części analiz rzetelne porównanie tych kategorii wiekowych.

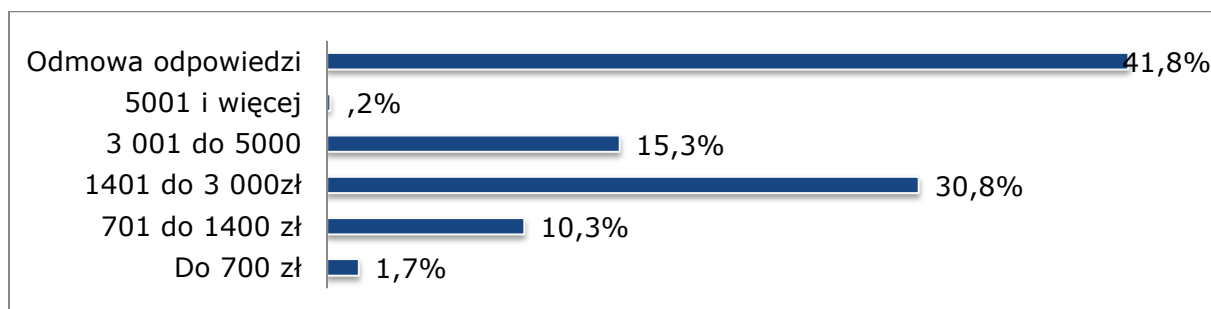
Rysunek 14 Udział procentowy wieku w próbie

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Pytanie o dochody łączne gospodarstwa domowego netto należy do pytań drażliwych, z tego wynika wysoki odsetek odmów podania przedziału dochodów. Dzieje się tak, pomimo poufności badania i starań ankietera. Z tej przyczyny w raporcie nie będą przedstawiane analizy poszczególnych zmiennych ze względu na poziom dochodów. Wśród 58,2% odpowiedzi najczęściej osób zaklasyfikowało swoje dochody na poziomie od 1401 zł do 3000 zł (netto).

Rysunek 15 Dochody mieszkańców powiatu sierpeckiego

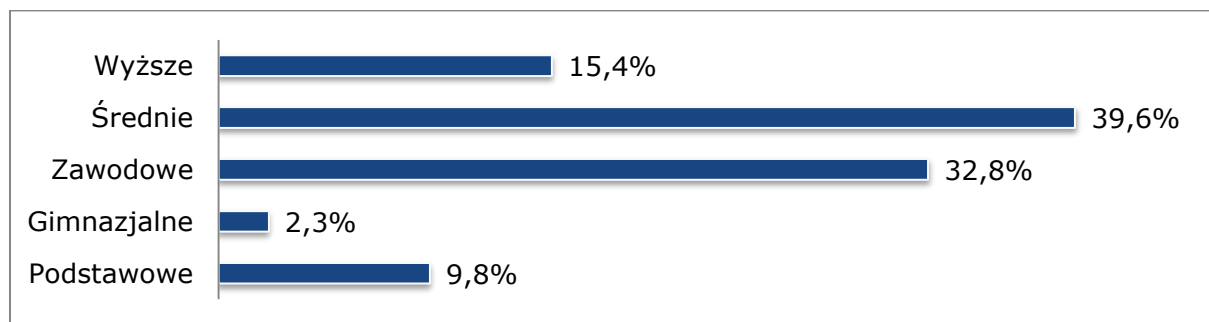

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Najczęściej wskazywanym poziomem wykształcenia jest wykształcenie średnie – 39,6%, a na drugim miejscu wykształcenie na poziomie zawodowym. Aż 15,4% mieszkańców powiatu sierpeckiego posiada wykształcenie wyższe.

Rysunek 16 Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego

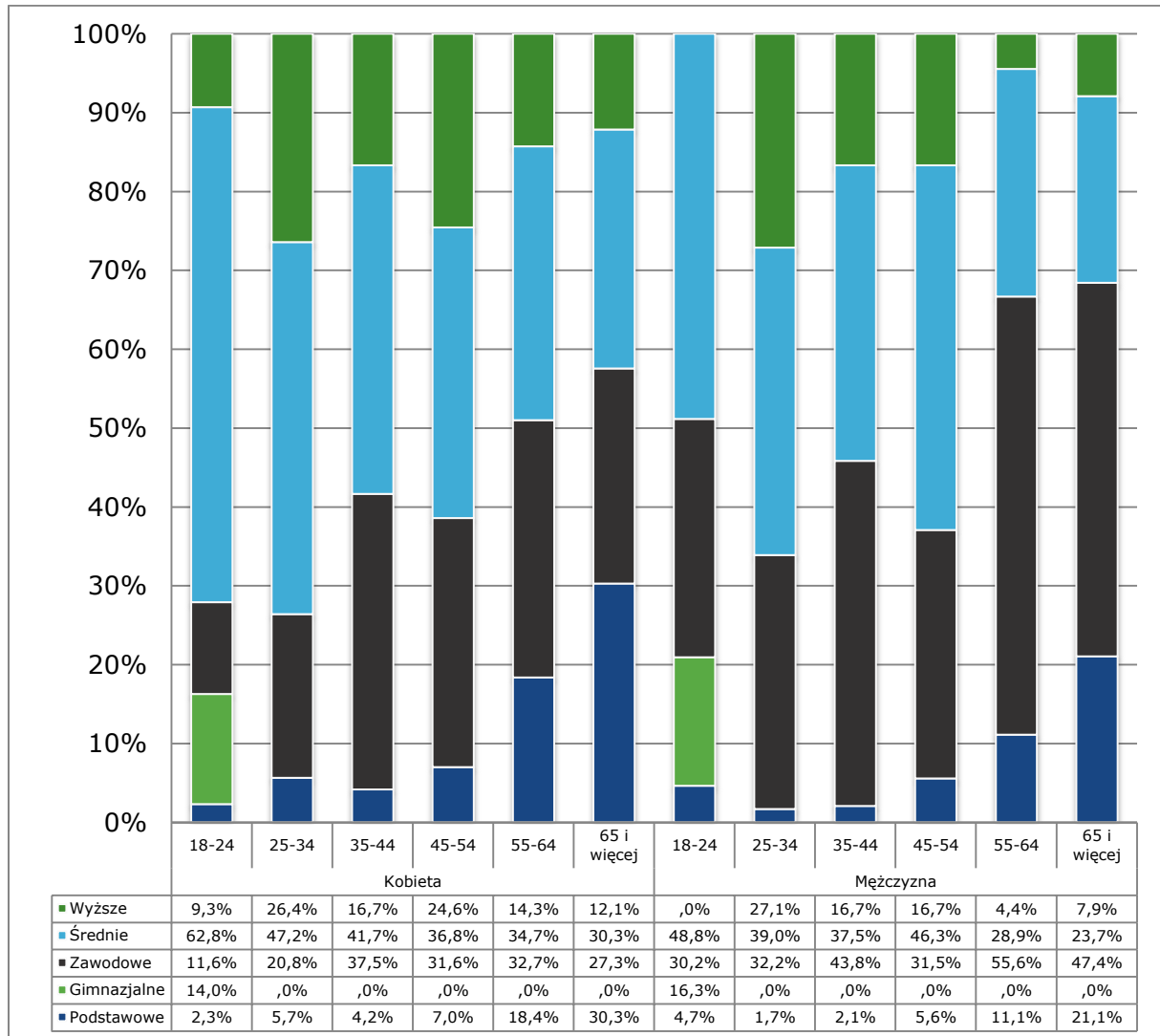

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Poziom wykształcenia różni się zarówno względem wieku jak i płci. Na poniższym wykresie słupkowym przedstawiono zbiorcze porównanie osiągniętego poziomu wykształcenia. W starszych kategoriach wiekowych zarówno w przypadku kobiet jak i mężczyzn rzadsze jest wykształcenie wyższe. Mężczyźni częściej niż kobiety pozostają na poziomie wykształcenia zawodowego, kobiety natomiast częściej kształcą się na wyższym poziomie.

Rysunek 17 Dekompozycja poziomu wykształcenia na wiek i płeć

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

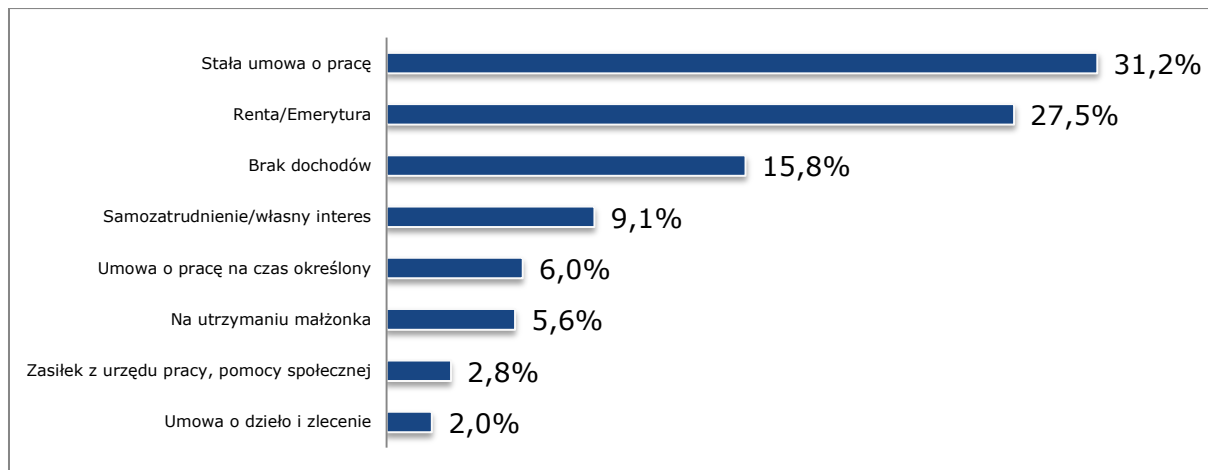
Tylko co trzeci badany z powiatu sierpeckiego posiada umowę o pracę na czas nieokreślony (31,2%). Umowy cywilno-prawne tzw. *śmieciovne* dotyczą jedynie 2%

badanych. Niepokojącym jest fakt, że aż 15,8% nie posiada dochodów w ogóle, a ponadto 5,6% jest na utrzymaniu współmałżonka. Do pobierania zasiłku z Urzędu Pracy, bądź pomocy społecznej przyznało się 2,8% badanych, a samozatrudnienie dotyczy 9,1% badanych.

Rysunek 18 Sytuacja ekonomiczna badanych

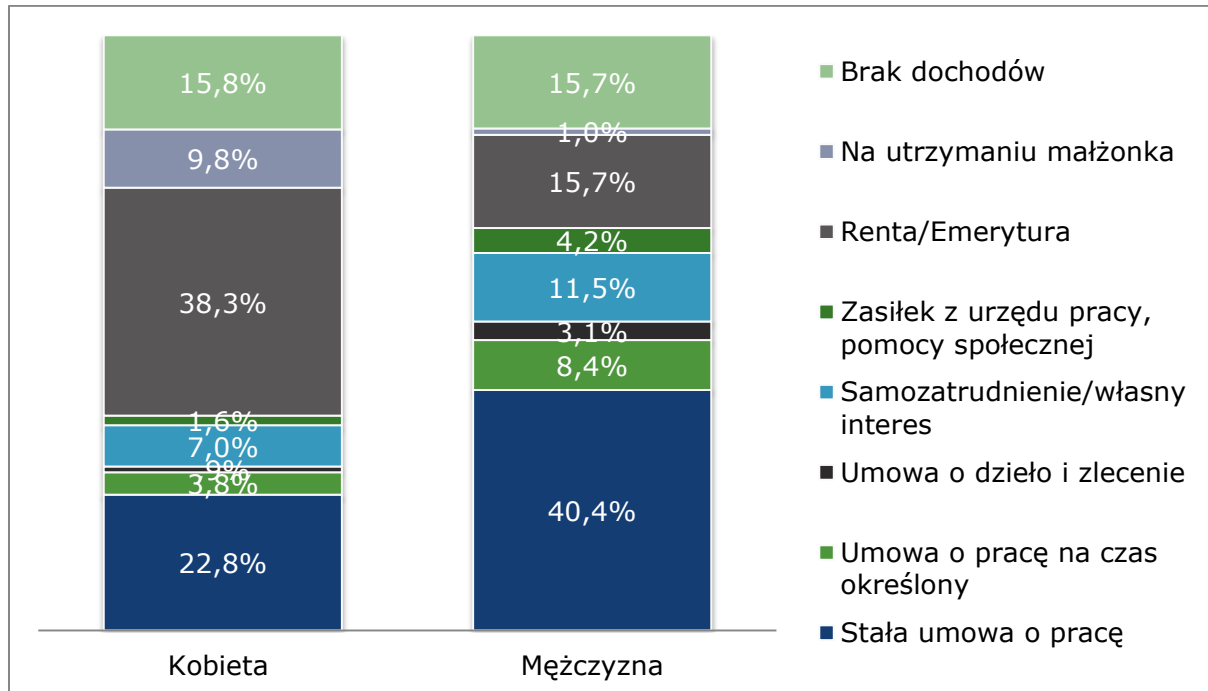

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Na poniższych wykresach słupkowych widzimy, że próbie znalazła się duża reprezentacja kobiet będących na rencie/emeryturze. Stała umowa o pracę dotyczy a w znacznie większej mierze mężczyzn, tak samo jak samozatrudnienie (8,4% przypadków), a 9,8% kobiet natomiast pozostaje na utrzymaniu współmałżonka.

Rysunek 19 Sytuacja ekonomiczna - dekompozycja na płeć

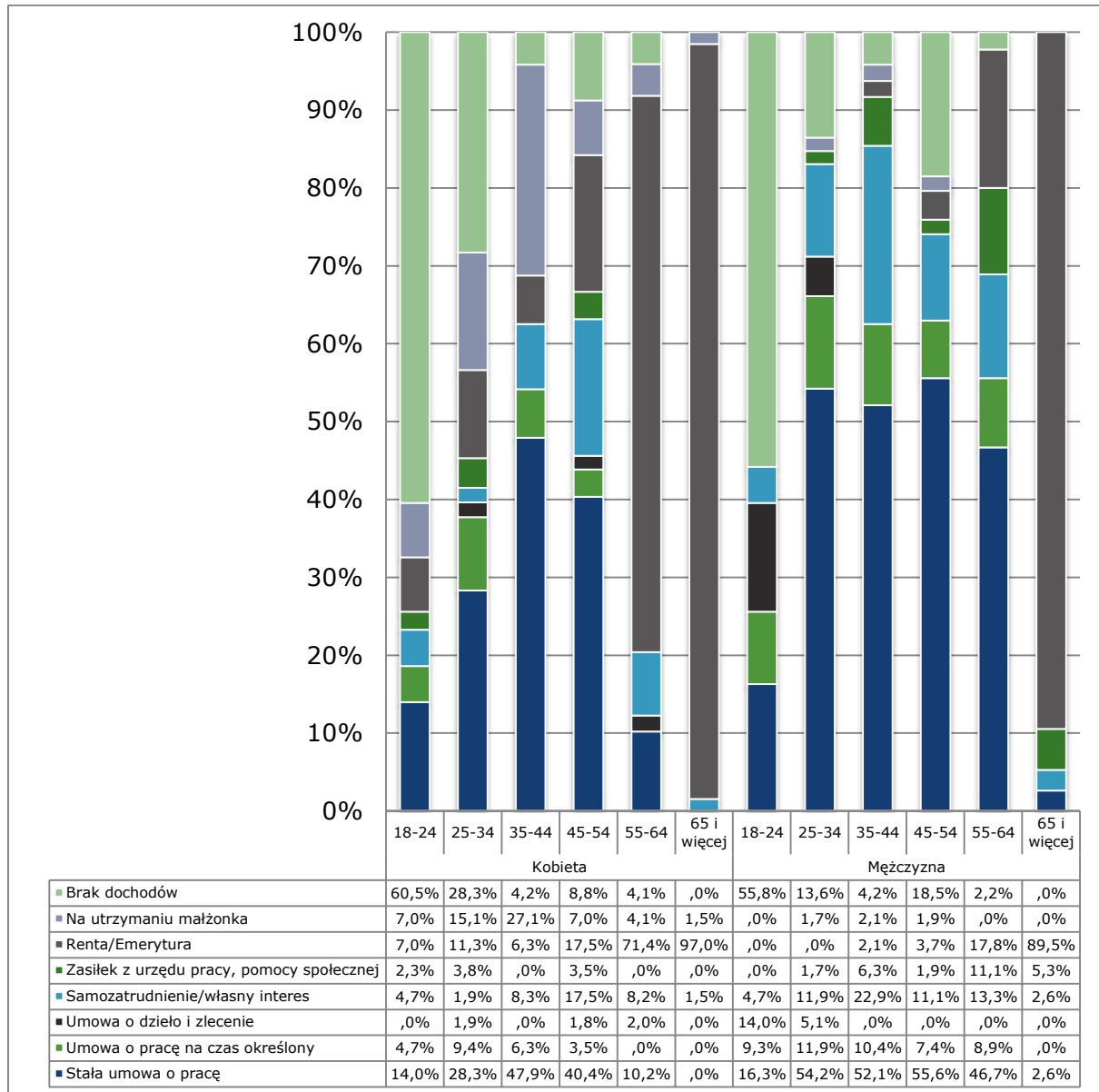

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W przypadku sytuacji ekonomicznej to w podziale na dwie grupy wiekowe względem płci widać wyraźnie, że brak dochodów dotyczy głównie ludzi młodych, w przedziale od 18-24 roku życia. Kobiety wcześniej są na rencie bądź emeryturze niż mężczyźni. Mężczyźni z powiatu sierpeckiego również w większej mierze niż kobiety są zatrudnieni na stałą umowę o pracę w ciągu całego wieku produkcyjnego.

Rysunek 20 Sytuacja ekonomiczna dekompozycja na płeć i wiek

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejną zaprezentowaną zmienną jest status zawodowy. Najmniej w próbie znalazło się menadżerów wyższego szczebla 0,8%. Tłumaczy się to ich stosunkowo niewielkim odsetkiem w populacji generalnej i małą skłonnością do udziału w badaniu. Taka otwartość na rozmowę z ankierem zdecydowanie bardziej widoczna jest u osób posiadających większą ilość wolnego czasu – czyli emerytów i rencistów – 27,5% reprezentacji w próbie, osób bezrobotnych – 11,9%. Prawie co czwarty badany z powiatu sierpeckiego (24,9%) był robotnikiem, pracownikiem fizycznym.

Rysunek 21 Status zawodowy

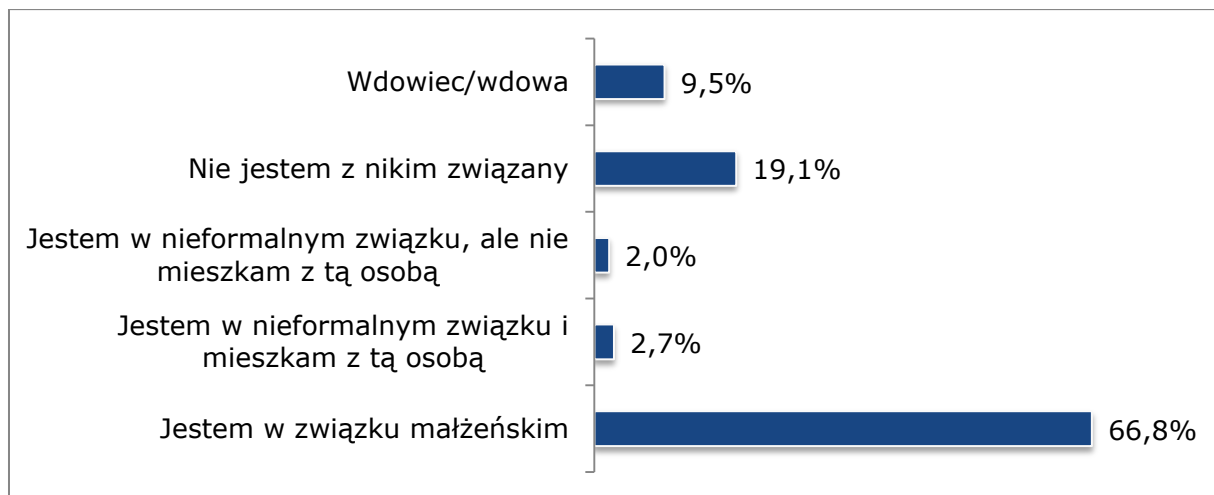
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Sytuacja rodzinna

Wśród badanych przedstawicieli powiatu sierpeckiego aż 66,8% pozostaje w związku małżeńskim, a 2,7% pozostaje w związku nieformalnym. Tylko 19,1% badanych nie jest z nikim związaną. Niestety aż 9,5% doświadczyło śmierci współmałżonka (ten wysoki odsetek tłumaczy się dużą obecnością osób starszych w próbie). Sytuacja rodzin sierpeckich nie odbiega w dużej mierze od ogólnej sytuacji Polaków. Widoczny jest duży udział rodzin w próbie.

Rysunek 22 Deklaracje o sytuacji rodzinnej

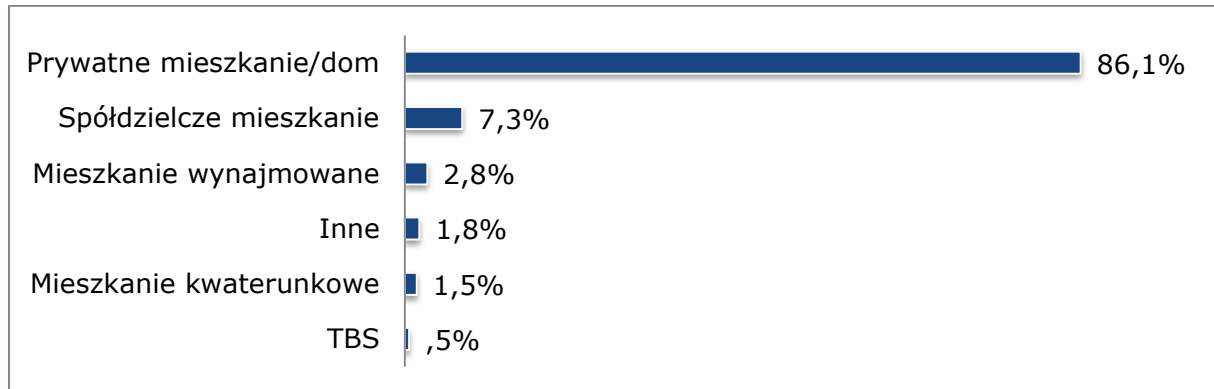

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Mieszkańcy powiatu sierpeckiego najczęściej mieszkają w prywatnym mieszkaniu/domu, a dotyczy to aż 86,1% badanych, na drugim miejscu jest spółdzielcze mieszkanie – 7,3%, a na trzecim mieszkanie wynajmowane – 2,8%. Wśród odpowiedzi *inne* pojawiły się takie jak mieszkanie u członka rodziny, co często objawia się brakiem wiedzy na temat statusu mieszkania.

Rysunek 23 Status zamieszkania

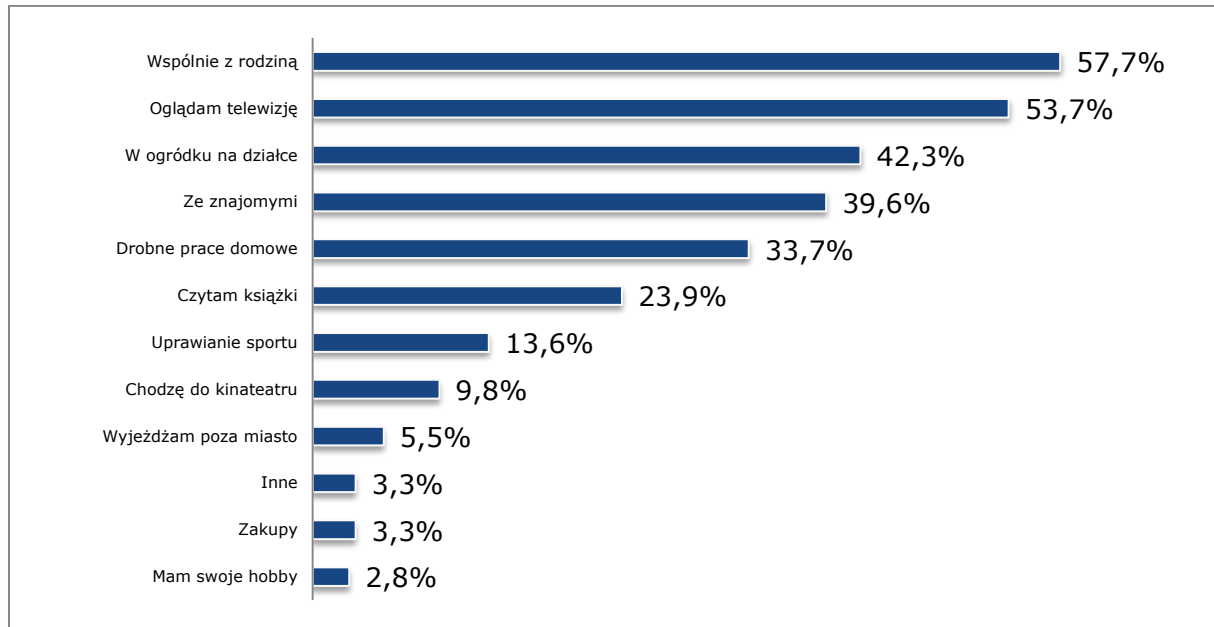

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Na sytuację rodziny składają się również możliwości finansowe, co za tym idzie preferencje dotyczące spędzania wolnego czasu. Każda z odpowiedzi respondentów były zaklasyfikowane do ujętych w kafeterii wariantów przez ankietera. Badani wymieniali zazwyczaj kilka preferencji, dlatego poniższy wykres słupkowy nie sumuje się do 100% tylko obrazuje sumę odpowiedzi. Wolny czas najczęściej spędzany jest z rodziną lub przed telewizorem – w obu przypadkach ponad połowa badanych to potwierdziła. Aż 23,9% badanych potwierdza czytanie książek, a tylko 13,6% uprawia sport. Niestety jest to bardzo słaby wynik. Znalazło się 2,8% respondentów, którzy poświęcają czas wolny hobby. Pośród wskazań hobby pojawiły się takie formy jak: *gry komputerowe, wędkowanie, majsterkowanie, jazda na rowerze*. Wśród odpowiedzi inne pojawiły się takie pozycje: *spacery, spędzenie czasu przy komputerze, dyskoteki, czytanie prasy, krzyżówki* etc.

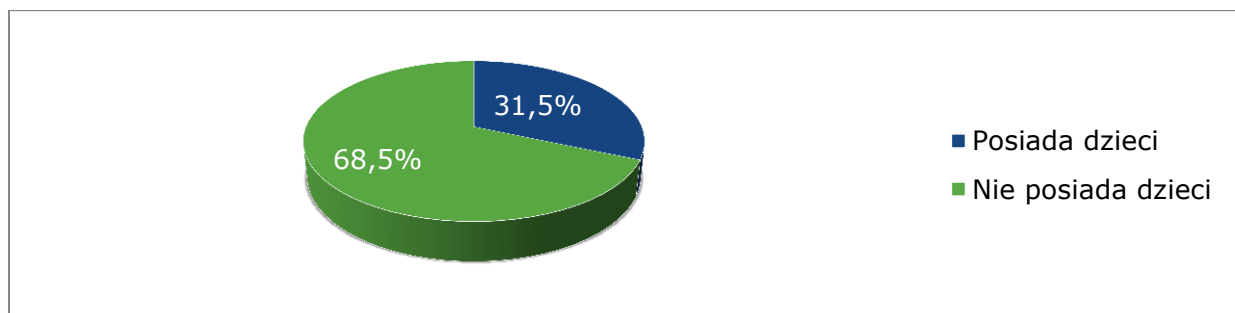
Rysunek 24 Preferencje dotyczące spędzania wolnego czasu

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Dalsza część badania dotyczyła kwestii związanych z wychowaniem dzieci w wieku szkolnym. Takich osób w powiecie sierpeckim jest 31,5%.

Rysunek 25 Deklaracje o posiadaniu dzieci w wieku szkolnym

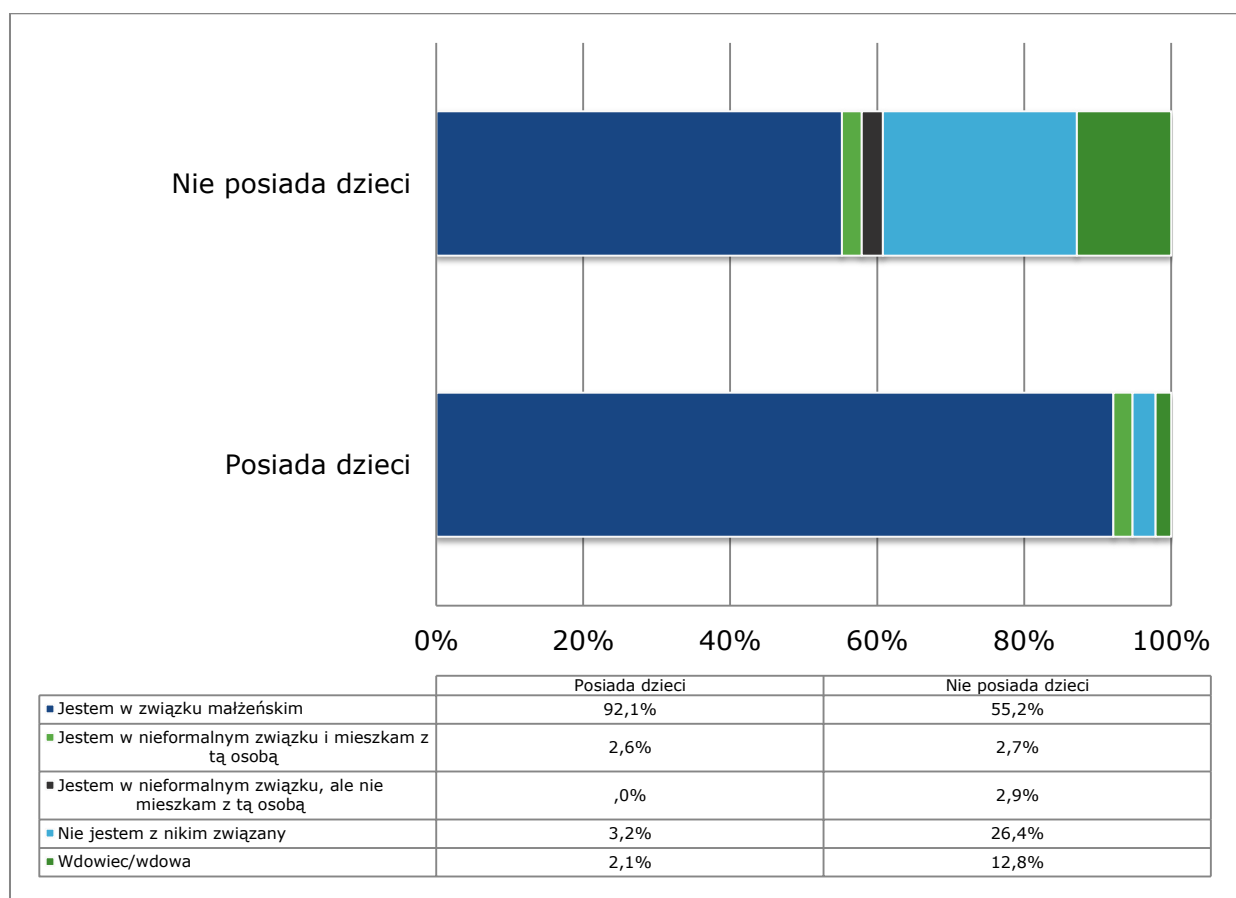

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Poniższe zestawienie prezentują status rodzin z dziećmi w wieku szkolnym i pozostałych respondentów. Widać, że w powiecie sierpeckim 92,1% dzieci w wieku szkolnym ma rodziców pozostających w związku małżeńskim. Tylko 2,6% rodziców dzieci w wieku szkolnym obecnie nie są z nikim związani. Stosunkowo wysoki odsetek osób, bez dzieci w wieku szkolnym obecnie jest wdowcem albo wdową -12,8% badanych. Wynika on z dużego udziału osób starszych w próbie badawczej.

Rysunek 26 Posiadanie dzieci w dekompozycji na sytuację rodziny

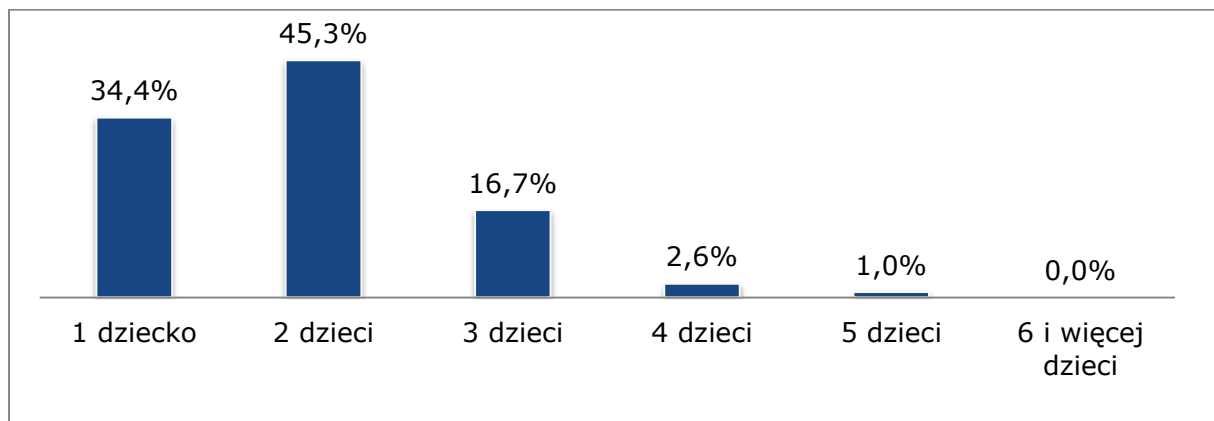
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Badane rodziny z dziećmi w wieku szkolnym (n=192) najczęściej posiadają dwoje dzieci - 45,3% badanych lub jedno dziecko - 34,4%. Oznacza, to, że w populacji osób z dwójką dzieci jest 14,4%, a jednym 10,9% - oczywiście dzieci w wieku szkolnym. Rodziny wielodzietne są rzadkością. W populacji nie znalazł się żaden respondent, który posiadałby sześcioro lub więcej dzieci w wieku szkolnym.

Rysunek 27 Liczba posiadanych dzieci

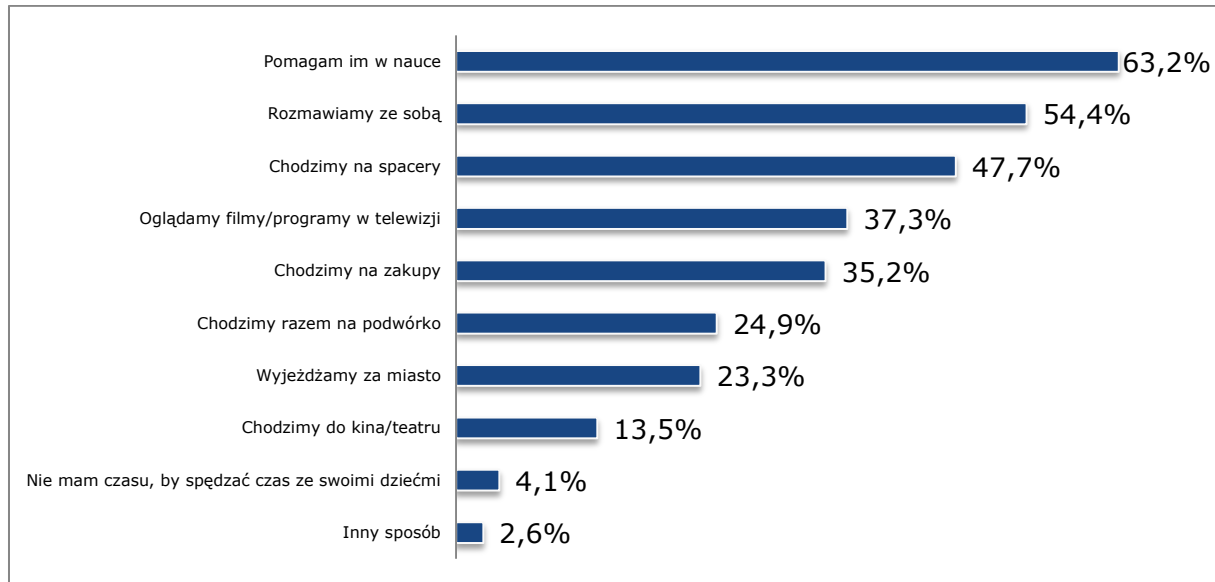

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejne zagadnienie dotyczy dominujących form spędzania wolnego czasu z dziećmi w wieku szkolnym. W tym wypadku również respondenci znów mogli wymienić więcej niż jedną czynność, stąd prezentacja wyniku (każda czynność oznacza udział % na 100% przypadków). Wśród dominujących wspólnych aktywności 63,2% pomaga dzieciom w nauce, 54,4% rozmawia z nimi, 47,7% chodzi na spacer, 37,3% ogląda filmy i programy w telewizji.

Rysunek 28 Dominujące formy spędzania wolnego czasu z dziećmi

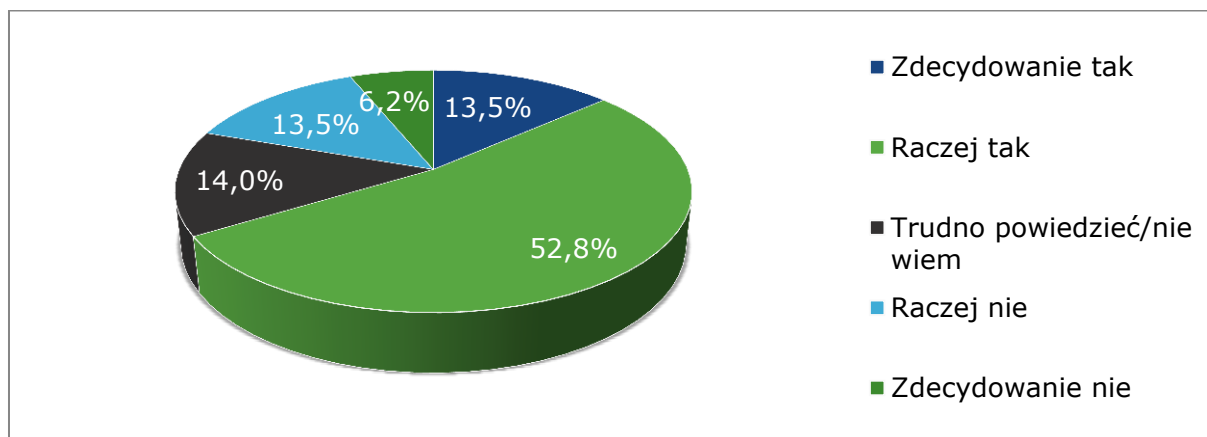

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Sierpeccy rodzice dzieci w wieku szkolnym spędzają dużo czasu z dziećmi. *Zdecydowanie tak* – odpowiedziało 13,5% badanych, a *raczej tak* 52,8%, 6,2% przyznało się do tego, że *zdecydowanie nie spędzają dużo czasu z dziećmi*.

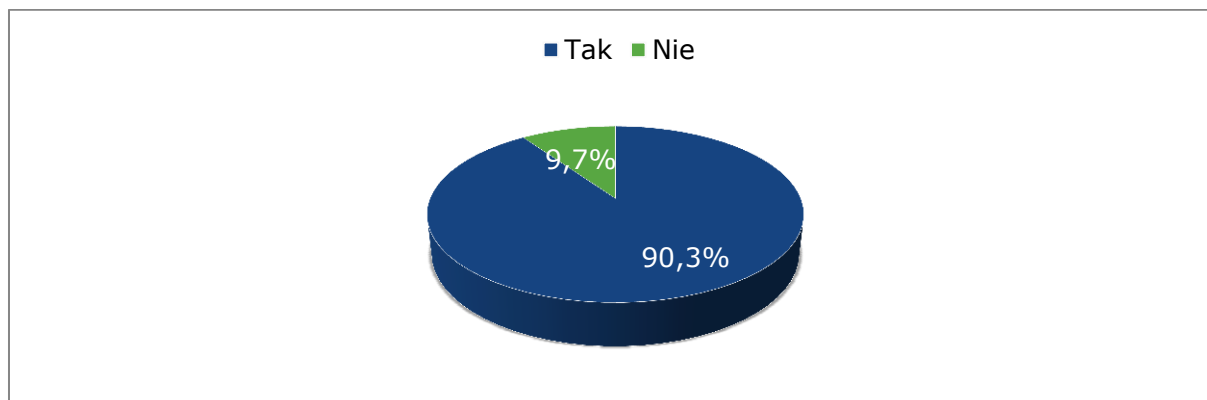
Rysunek 29 Deklaracje respondentów o spędzaniu z dziećmi wystarczająco dużo czasu

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Aż 90,3% rodziców dba na to, aby ich dzieci rozwijały swoje pasje i zainteresowania.

Rysunek 30 Dbalność o rozwijanie pasji i zainteresowań dzieci

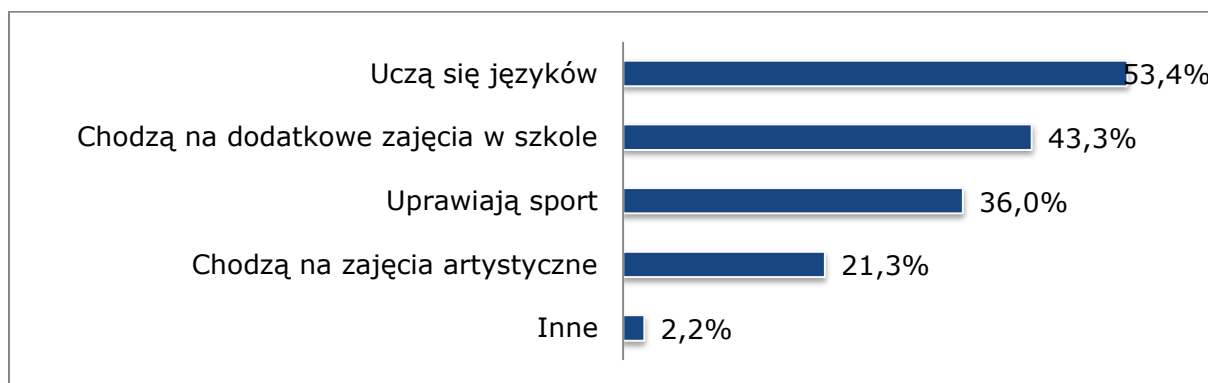

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Wśród preferowanych przez rodziców form rozwijania pasji i zainteresowań przeważają języki obce. W tym pytaniu również rodzice mieli odnieść się do kilku wymienionych. Uprawianie sportu przez dzieci uzyskało więcej wskazań niż zajęcia artystyczne. Widać, że wielu rodziców – 43,3% popiera uczestnictwo w zajęciach dodatkowych swoich pociech.

Rysunek 31 Preferowane formy rozwijania pasji i zainteresowań dzieci

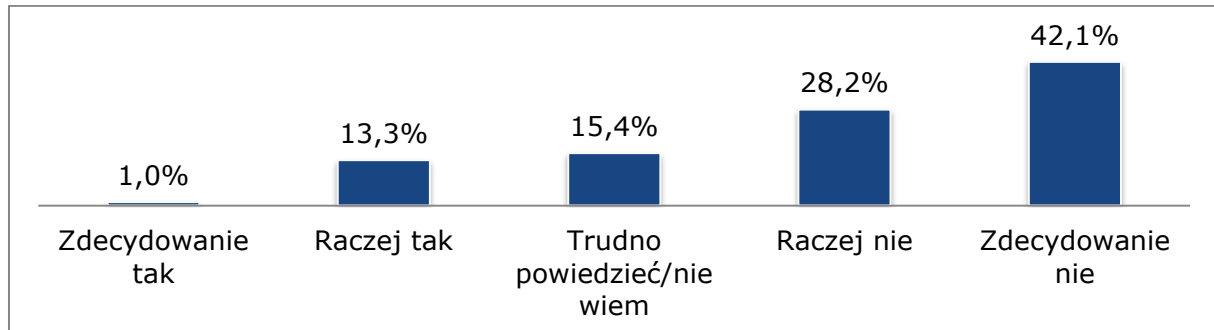

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Rodzice sierpeccy zdecydowanie nie tolerują stosowania kar cielesnych swoich dzieci - 42,1% wskazań, a 28,2% nie raczej nie popiera. Suma wskazań negatywnych to aż 70,3% wskazań, co oznacza, że 7 na 10 rodziców nie toleruje tej metody wychowawczej.

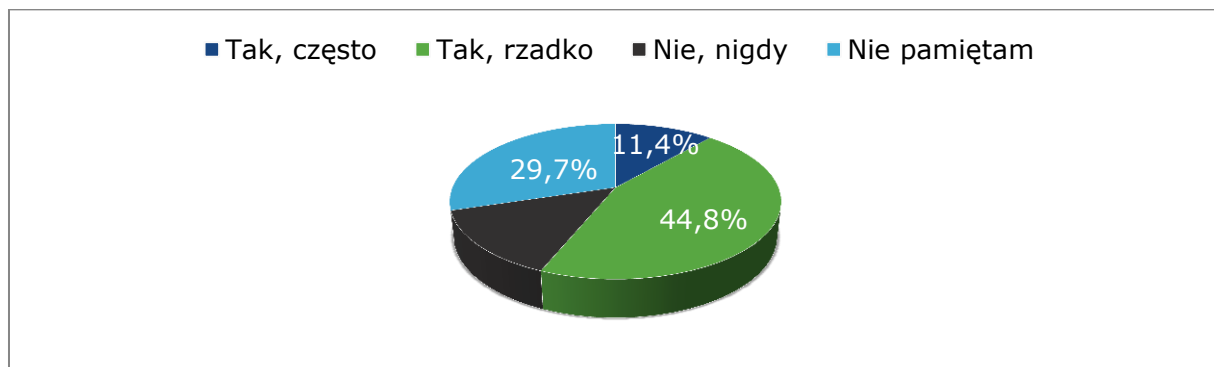
Rysunek 32 Tolerancja kar cielesnych wobec dzieci

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Poproszono również o to, aby rodzice przyznali się do tego, czy zdarza im się je stosować. Często stosuje je 11,4%, a aż 44,8% czasami. Oznacza to, że pomimo nie tolerancji tej formy z jakąś częstotliwością stosuje ją aż 56,2% sierpeckich rodziców.

Rysunek 33 Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci

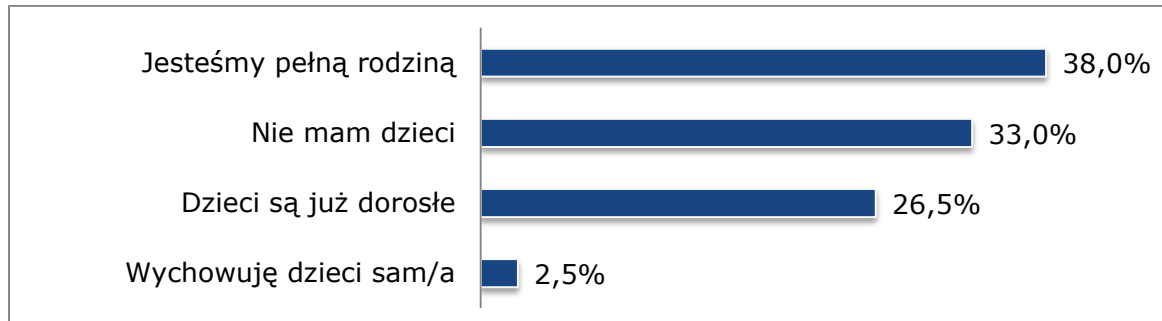

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Według deklaracji 2,5% mieszkańców powiatu sierpeckiego wychowuje samotnie dzieci, a 38% wychowuje dzieci w pełnej rodzinie.

Rysunek 34 Wychowanie dzieci

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Tylko 10,8% (65 przypadków w próbie) rodziców przyznaje się do tego, że mają problemy wychowawcze ze swoimi dziećmi. Głównym problemem wychowawczym okazuje się palenie przez nie papierosów. Wśród problemów na drugim miejscu jest to, że się źle uczą a na trzecim spożywanie przez nie alkoholu. Wśród wskazań rodziców marginalnie pojawiły się też takie problemy jak niechodzenie do szkoły, problemy z prawem czy sięganie po narkotyki – 3,9%.

Rysunek 35 Główne problemy wychowawcze

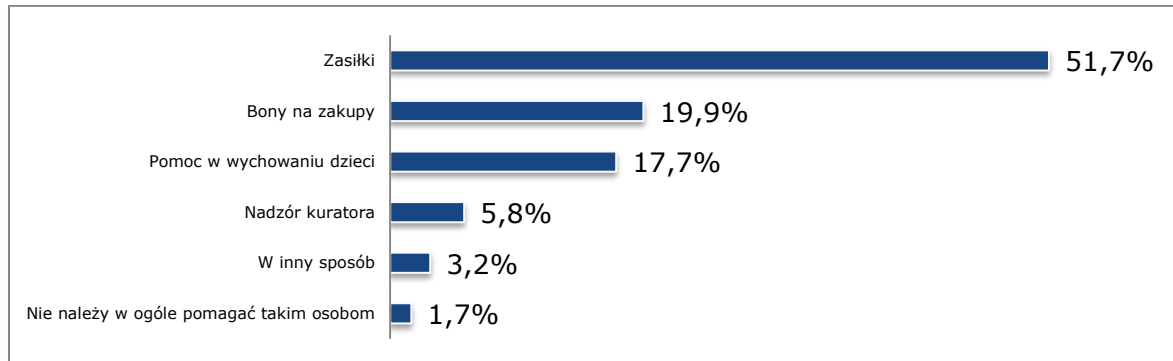

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejnym zagadnieniem były preferowanie sposoby pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci. Pomoc finansowa – zasiłki – to najbardziej preferowana forma pomocy – 51,7%.

Rysunek 36 Preferowane formy pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci

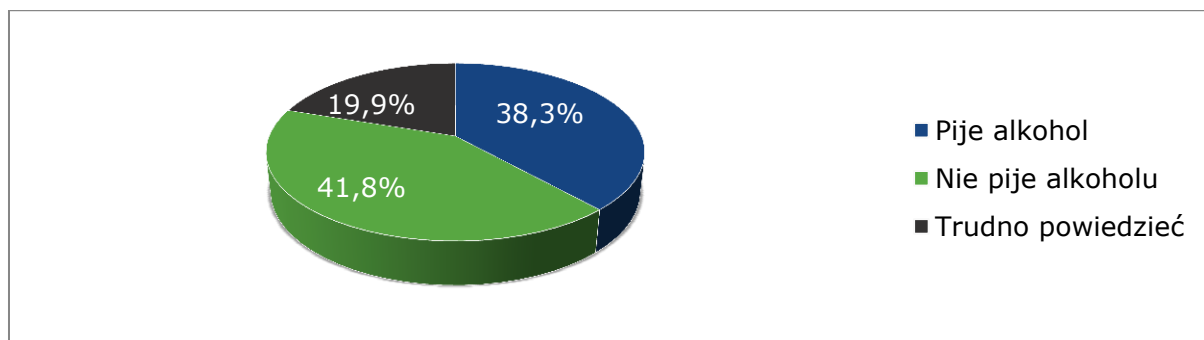

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Stosunek do używek oraz inne problemy społeczne

W tym podrozdziale przedstawione zostaną wyniki dotyczące stosunku dorosłych do używek. Dorośli przyznają się do spożywania alkoholu – 38,3% badanych.

Rysunek 37 Stosunek do alkoholu respondenta

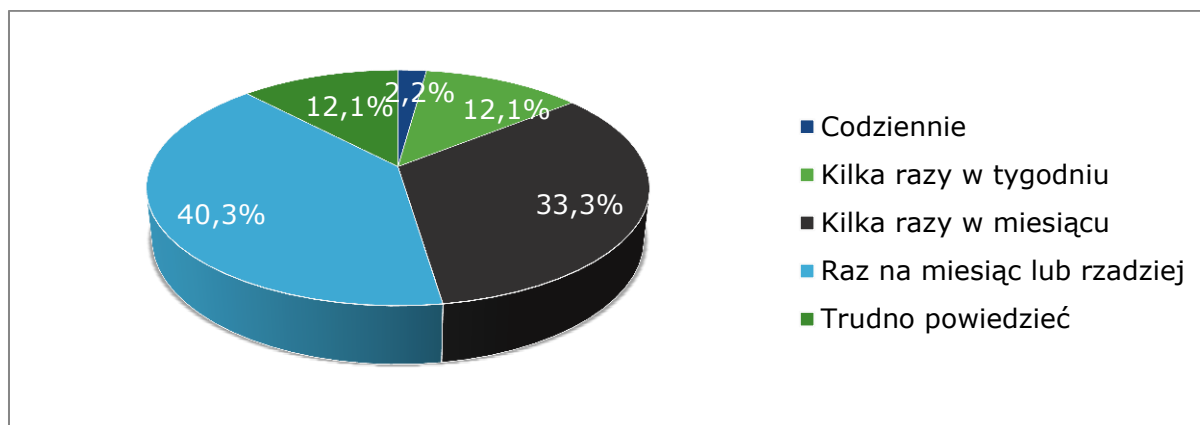
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W tym wypadku dominuje częstotliwość na poziomie raz na miesiąc lub rzadziej 40,3%.

Rysunek 38 Częstotliwość spożywania alkoholu

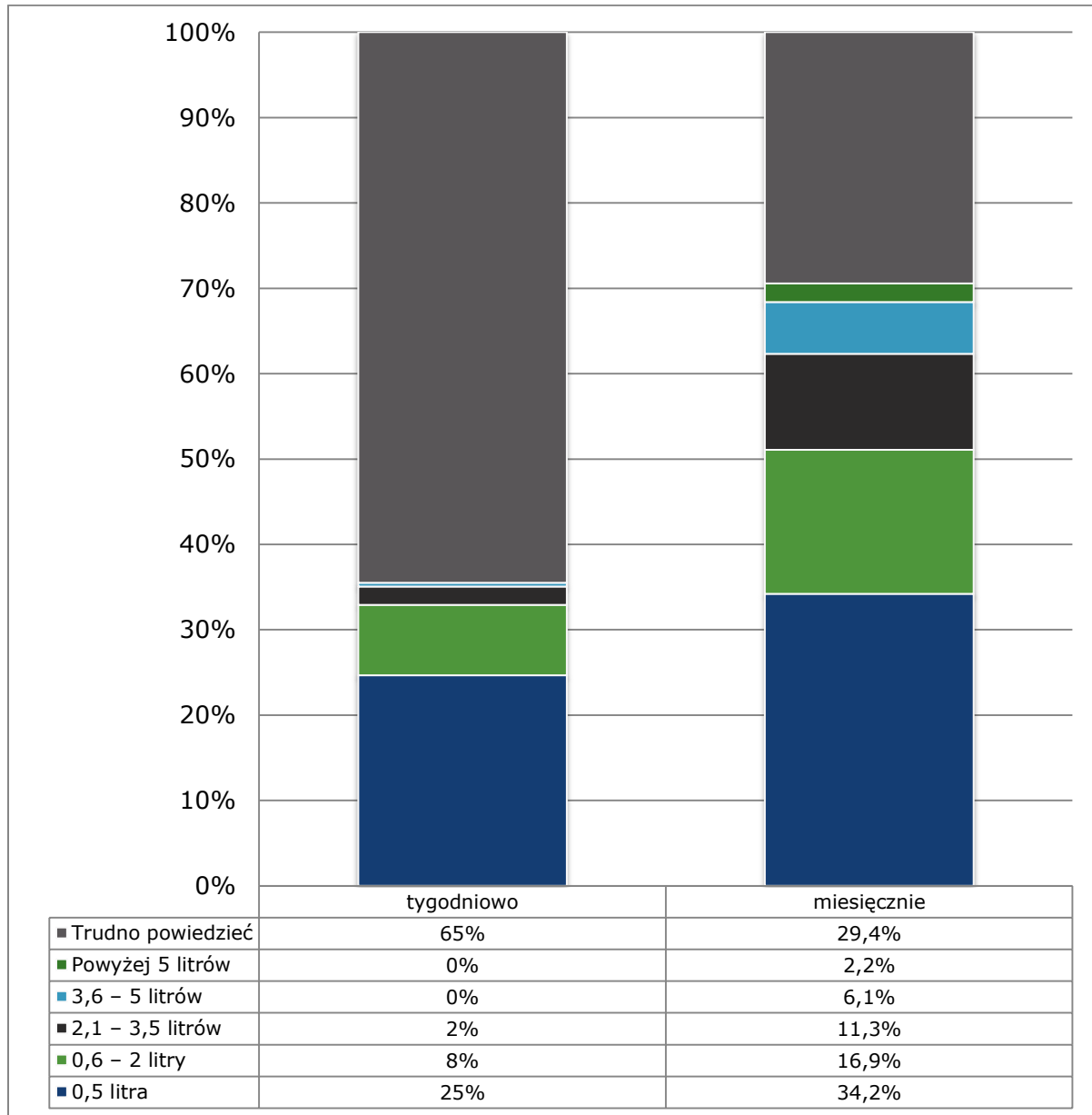

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Wielu badanych miało problem z określeniem ilości spożywanego alkoholu, w szczególności w ciągu tygodnia – 64,5% badanych. Pośród wskazań w obu przypadkach dominują małe ilości alkoholu do 0,5 litra – tygodniowo 24,7% wskazań respondentów a miesięcznie 34,2% respondentów.

Rysunek 39 Ilość spożywanego alkoholu tygodniowo i miesięcznie

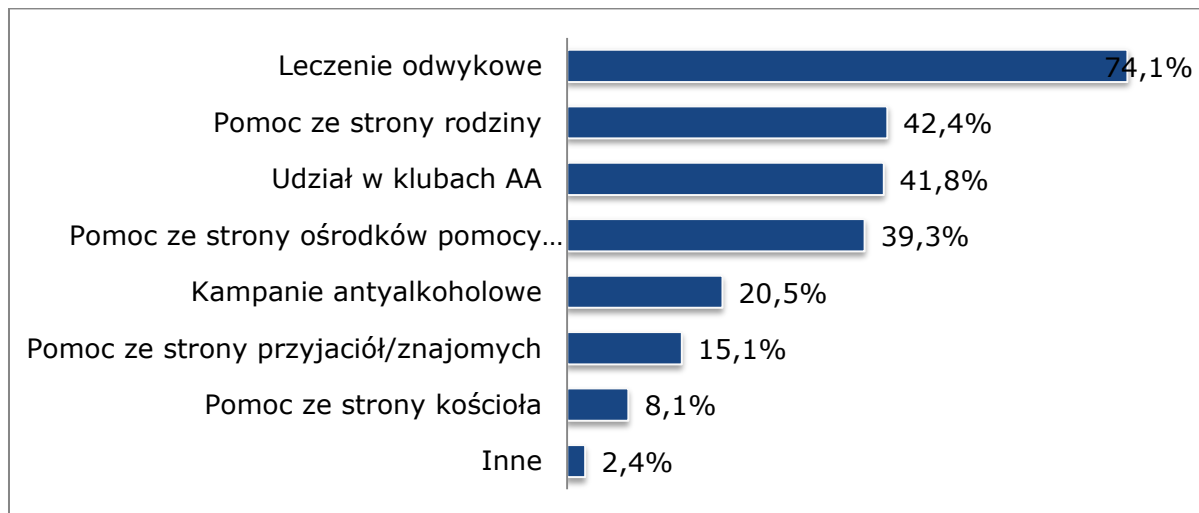

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Stosunek badanych do działań w przypadku choroby alkoholowej jest taki, że 74,1% zgodziło się z leczeniem odwykowym, 42,4% z pomocą ze strony rodziny a 41,8% udziałem w klubie Anonimowych Alkoholików.

Rysunek 40 Preferowane sposoby leczenia choroby alkoholowej

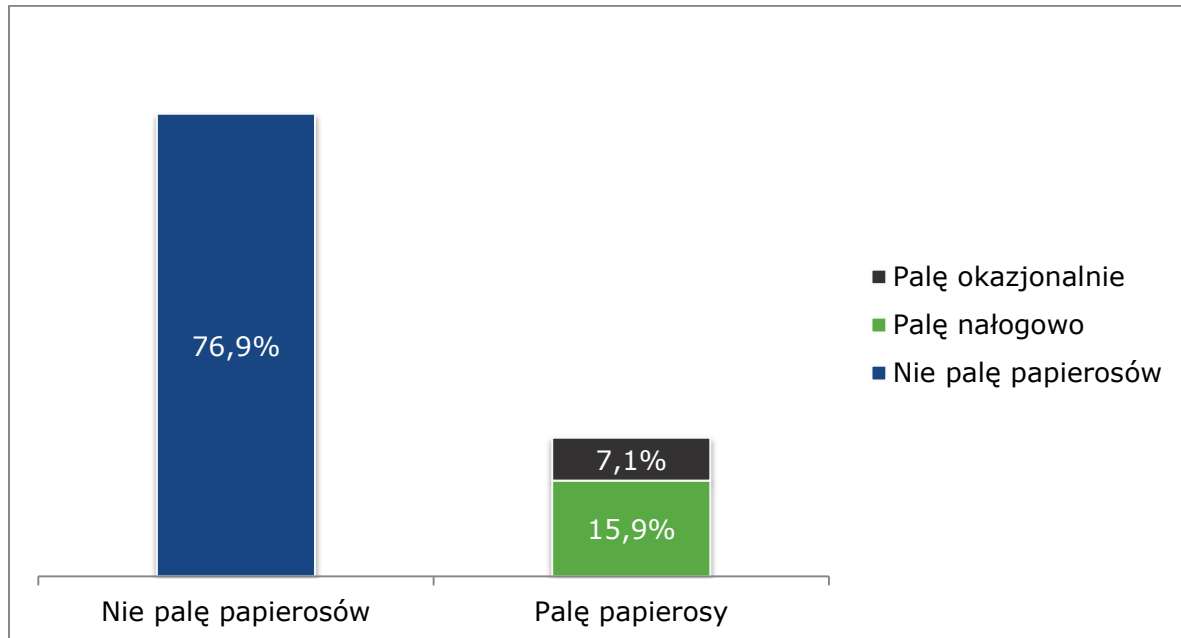

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejnym pytaniem było, pytanie o palenie papierosów. 76,9% badanych nie sięga po nie, jest to używka jedynie, co trzeciego badanego - 33,1%. Do nałogowego palenia papierosów przyznało się 15,9% badanych, a 7,1% pali jedynie okazjonalnie.

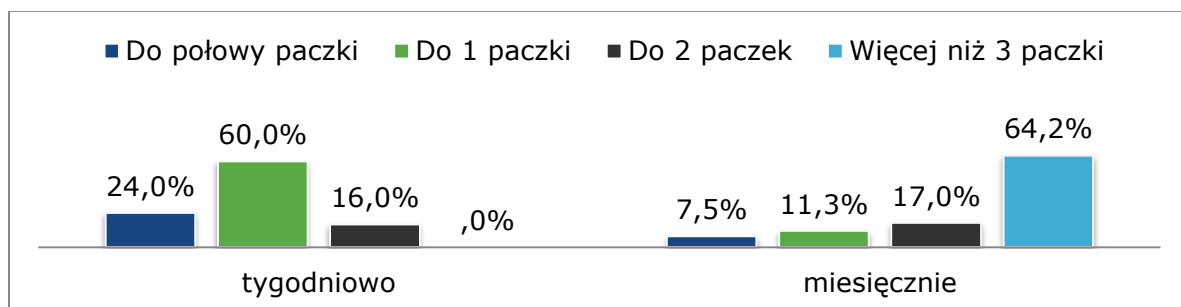
Rysunek 41 Palenie papierosów dorosłych mieszkańców powiatu sierpeckiego

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Najczęstsza ilość tygodniowa to do jednej paczki a miesięczna to więcej niż trzy paczki.

Rysunek 42 Ilość palonych papierosów

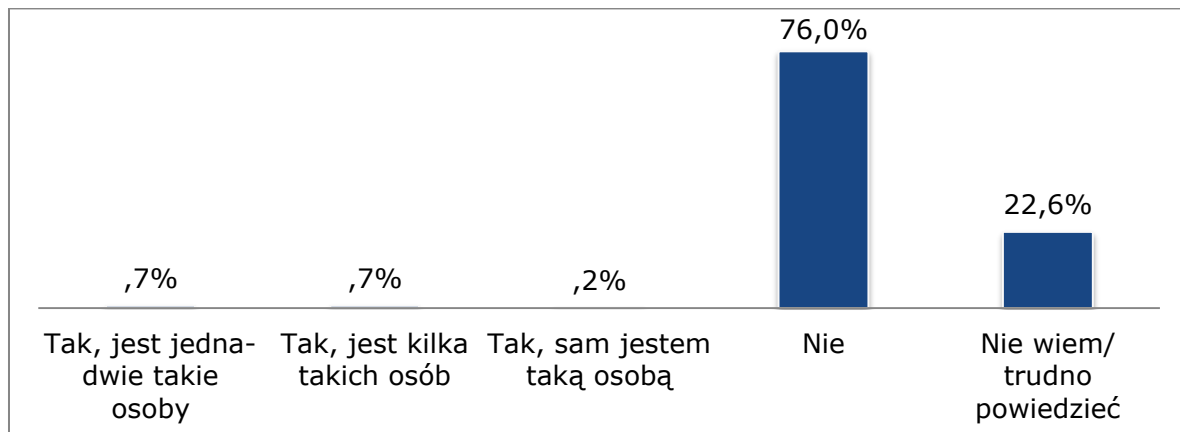

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejnym pytaniem było pytanie: *Czy w Pana najbliższym otoczeniu są osoby, które są nosicielami HIV/AIDS*. Niestety 0,2% jest nosicielami HIV/AIDS. Jednak większość badanych nie zna takich osób, lub o ich chorobie po prostu nie wie.

Rysunek 43 Nosicielstwo wirusa HIV/AIDS, bądź znajomość osób z tą chorobą

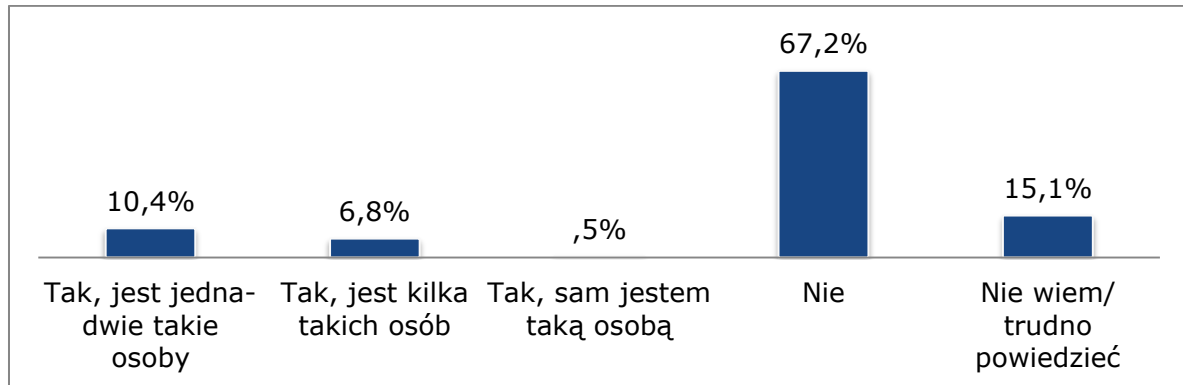

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Statystyki w przypadku osób karanych są inne. Jak widać w próbie znalazło się 0,5% takich osób, a większość badanych w ogóle takich nie zna – 67,2%.

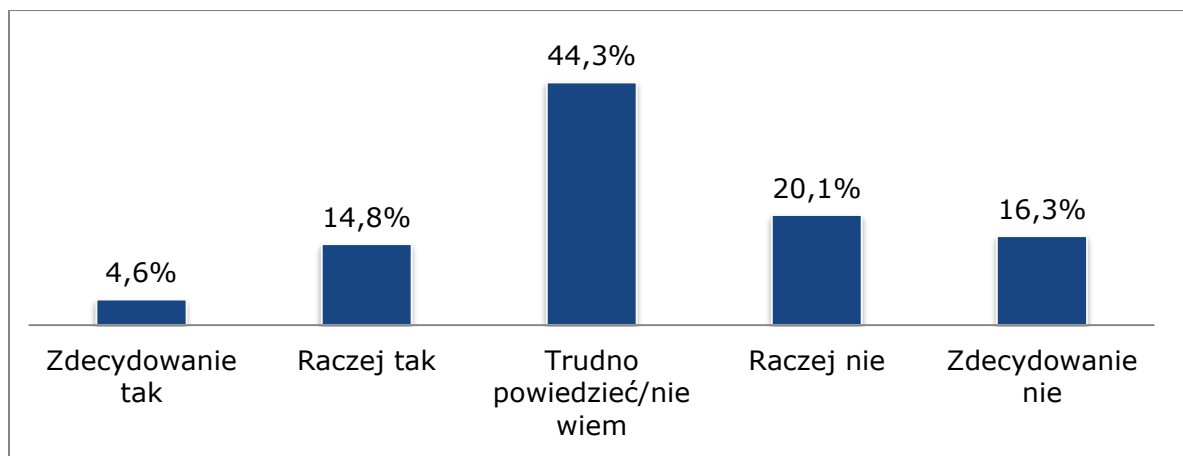
Rysunek 44 Obecność osób karanych

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W sumie 19,4% uznało, że należy pomóc osobom karanim. Wśród form pomocy znalazły się takie jak pomoc w znalezieniu pracy, lub po prostu umożliwienie pracy, nadzór bezpośrednio po wyjściu z więzienia oraz leczenie w przypadku choroby alkoholowej.

Rysunek 45 Stosunek do pomocy osobom karanim

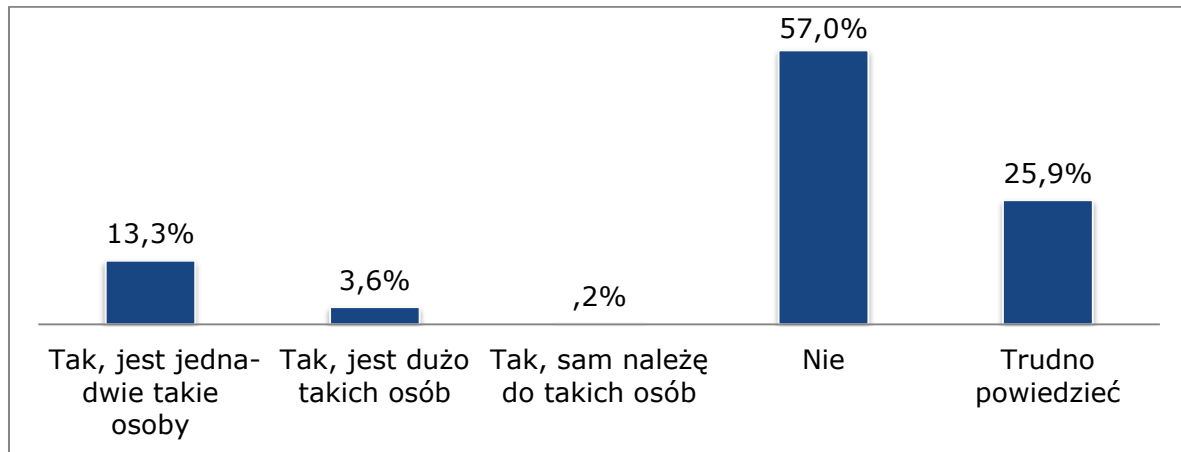

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Tylko 3,6% mieszka w otoczeniu gdzie jest dużo osób unikanych, a 13,3% mieszka tam gdzie jest ich jedna bądź dwie. Większość - 57% nie dostrzegło takich osób w otoczeniu.

Rysunek 46 Obecność osób unikanych w otoczeniu

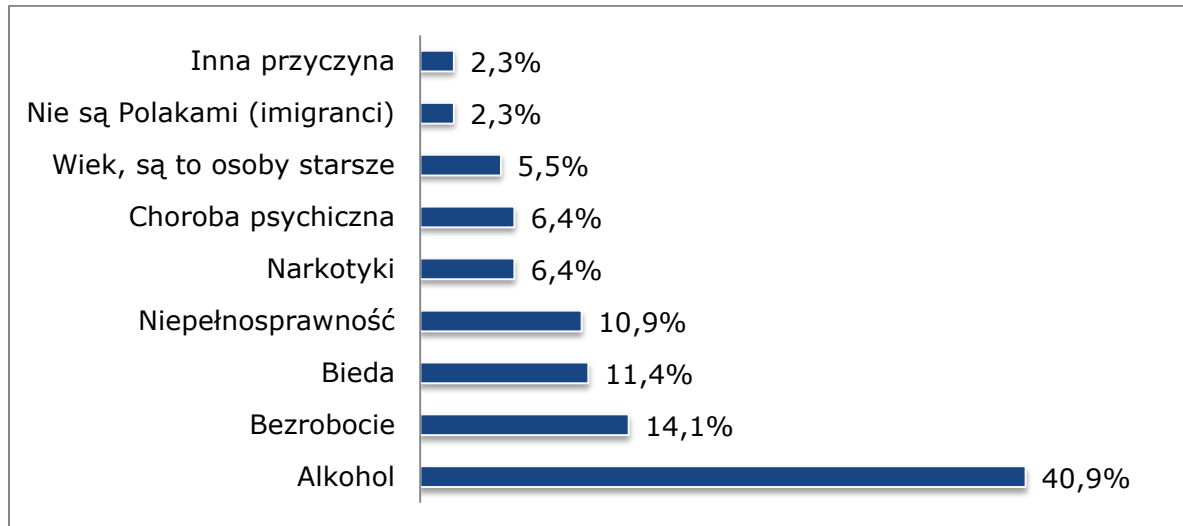
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Respondenci, którzy mieszkają w otoczeniu takich osób wskazali problemy osób unikanych. Najczęstszym okazał się być alkohol – 40,9% wskazań. Wśród preferowanych form pomocy najczęściej wymieniane były:

- Leczenie (najczęściej choroby alkoholowej)
- Pomoc w zintegrowaniu się
- Pomoc w znalezieniu pracy
- Wsparcie i indywidualne podejście do ich problemów

Rysunek 47 Problemy osób unikanych

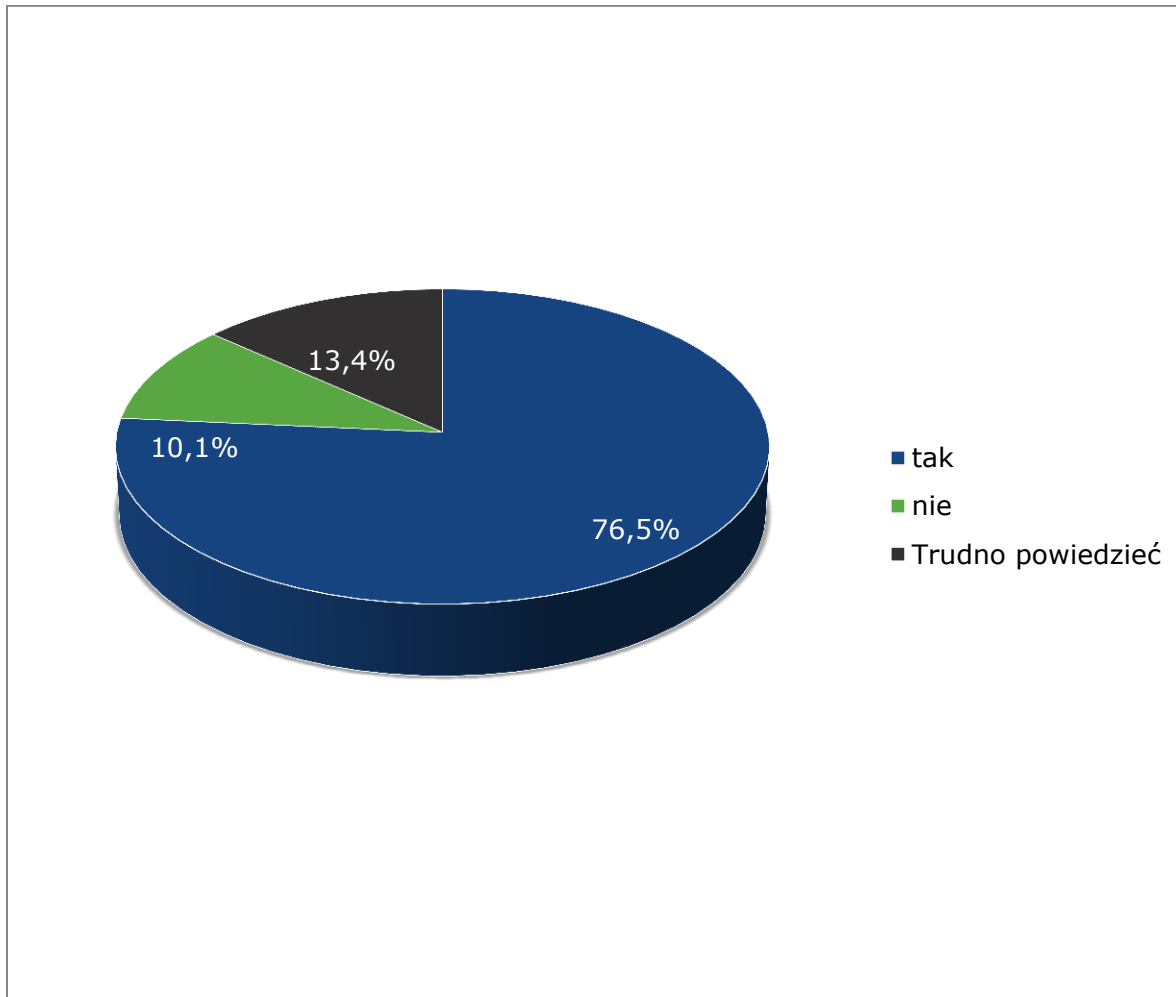
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Z problemem braku pracy spotkało się aż 76,5% badanych. A odpowiedzialnością za ten stan badani obarczają głównie kryzys gospodarczy – 64,5% wskazań, a na drugim miejscu brak odpowiednich ofert pracy na rynku pracy. W tym pytaniu badani mogli wskazać więcej niż jedną przyczynę, – dlatego odpowiedzi przedstawione są na zasadzie procentu wskazań każdej kolejnej (ile procent wskazało odpowiedź) i nie sumują się do 100%.

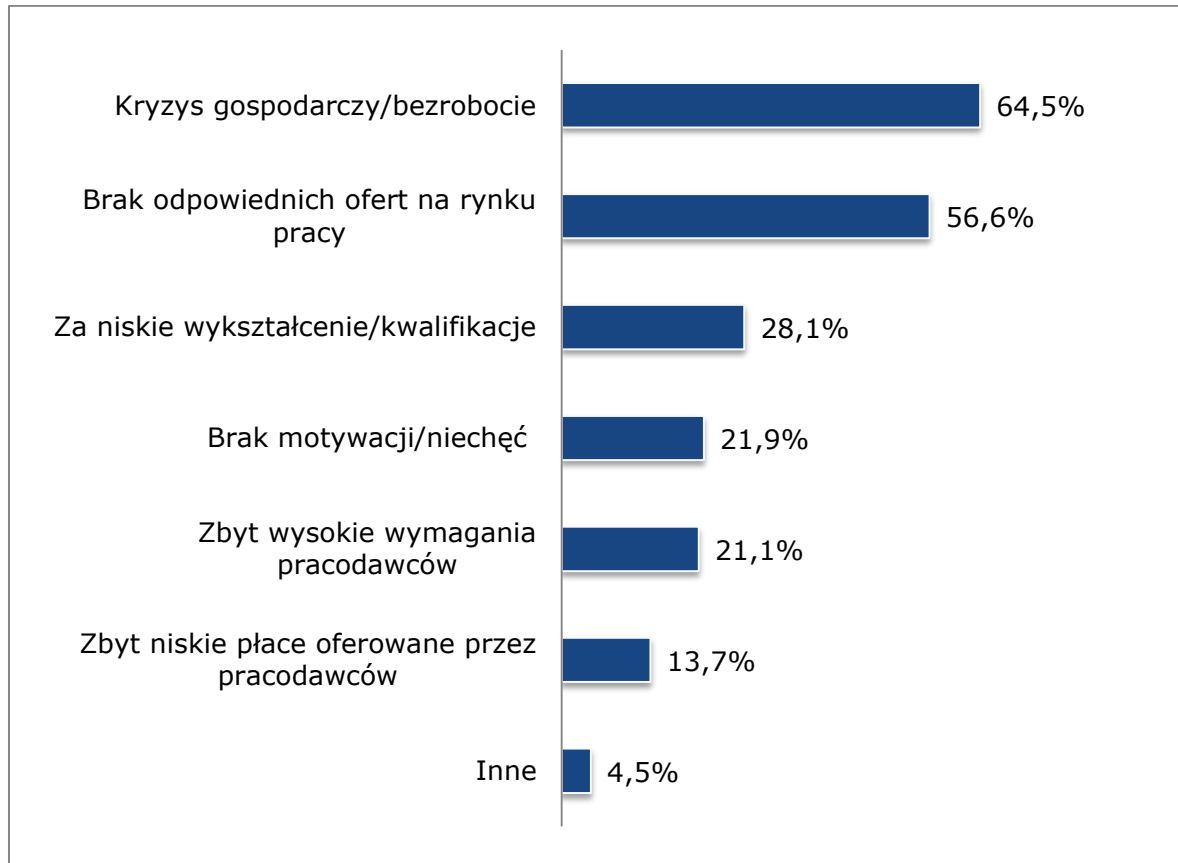
Rysunek 48 Obecność osób bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Rysunek 49 Przyczyny braku pracy

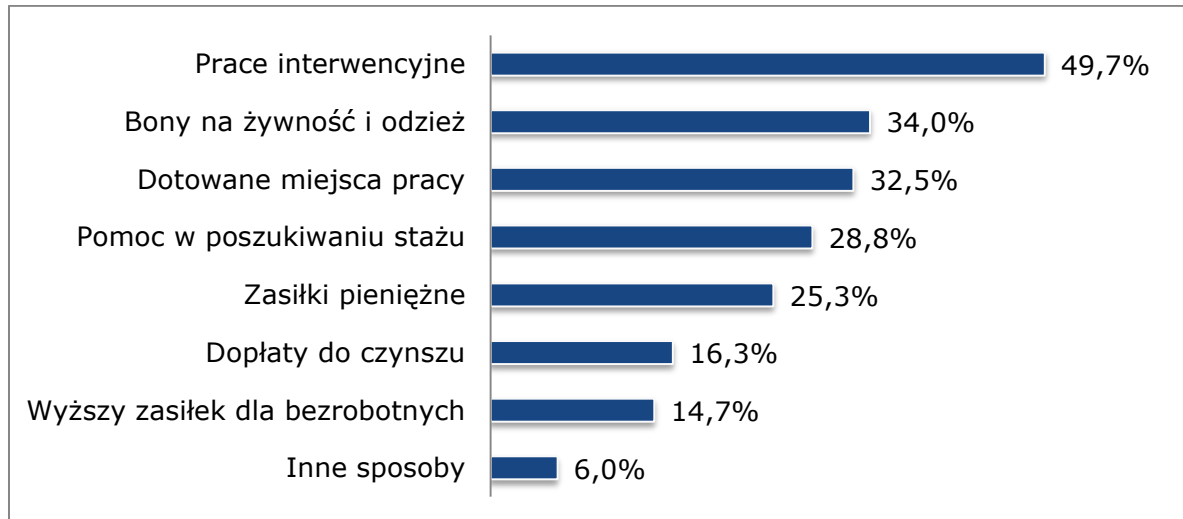

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Główną formą pomocy osobom bezrobotnym jest według badanych zaangażowanie ich w prace interwencyjne. Na drugim miejscu natomiast jest wsparcie materialne, czyli ofiarowanie bonów żywnościowych oraz odzieży 34% wskazań.

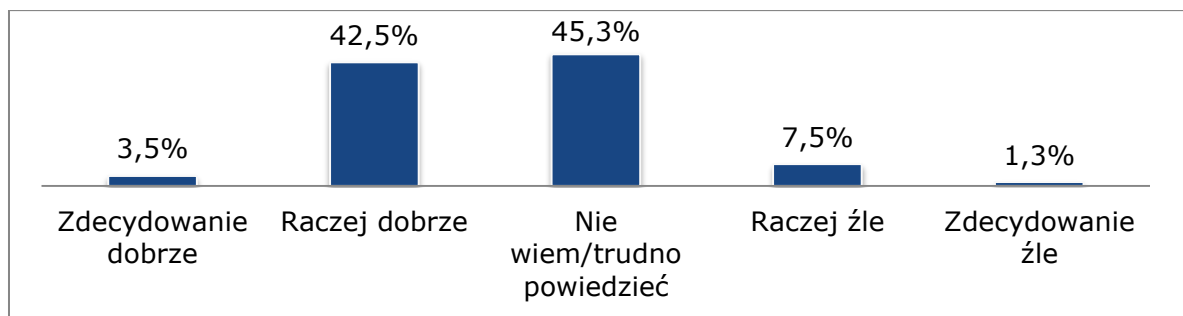
Rysunek 50 Preferowane sposoby pomocy osobom bezrobotnym

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Aż 45,3% badanych nie potrafiło ocenić działań Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu. Natomiast ci, którzy ocenili działania pozytywnie pozostają w zdecydowanej większości względem tych, którzy ocenili te działania negatywnie.

Rysunek 51 Ocena działań Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu

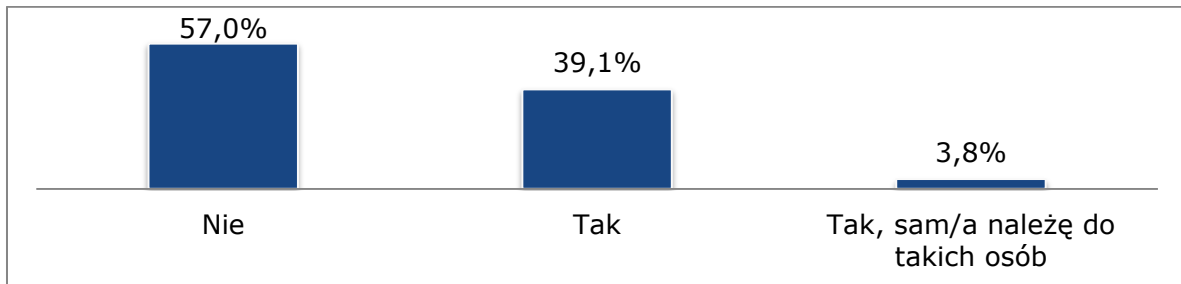

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W otoczeniu 39,1% badanych znajdują się osoby niepełnosprawne lub długotrwale chorujące. W próbie znalazło się 3,8% takich osób.

Rysunek 52 Osoby, które są niepełnosprawne lub długotrwale chorują

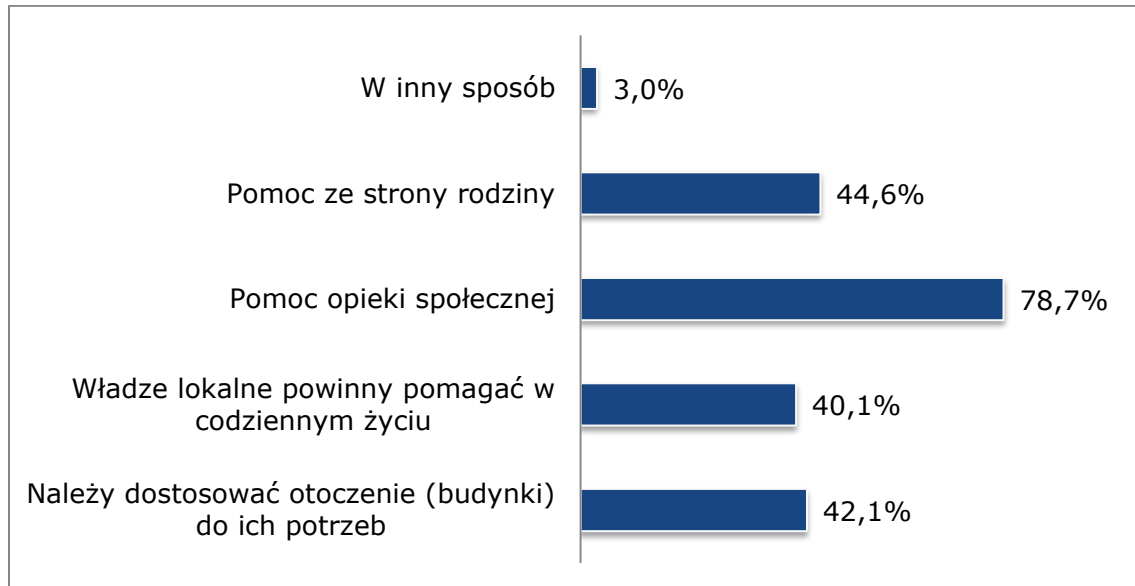

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W przypadku pytania o formy pomocy osobom niepełnosprawnym badani mogli wskazać więcej niż jedną formę. Najczęściej potwierdzaną formą pomocy jest pomoc Opieki Społecznej – 78,7% wskazań.

Rysunek 53 Formy pomocy osobom niepełnosprawnym

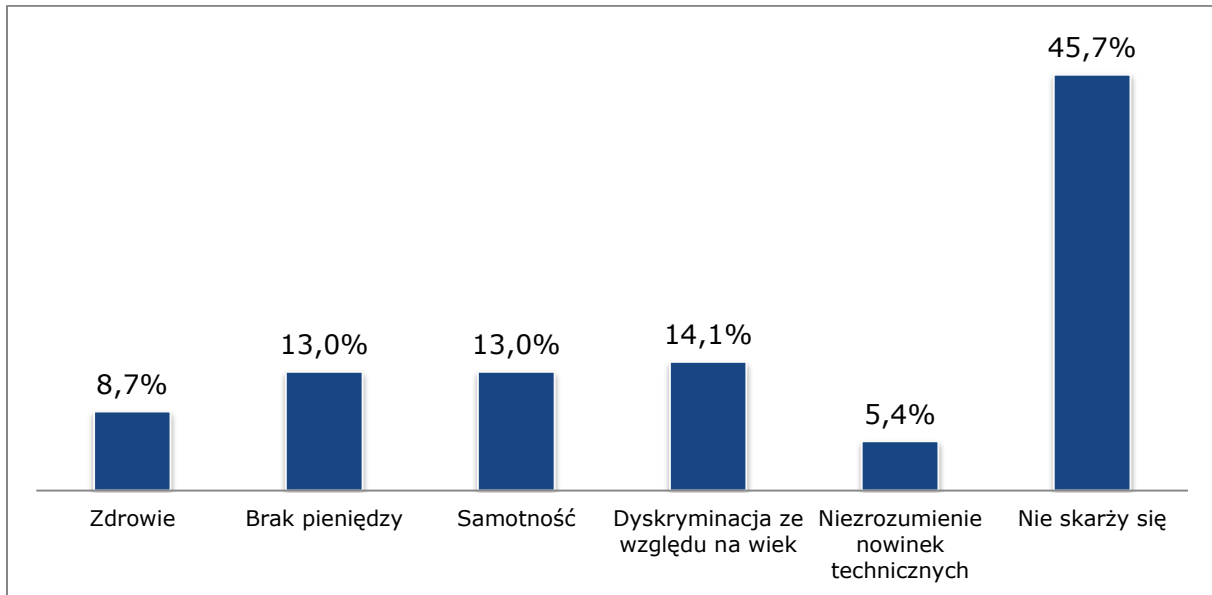

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Kolejne zagadnienia dotyczą osób mających 65 lat i starszych niż 65 lat, którzy stanowią 15,3% próby (n=92). Starsi mieszkańcy powiatu sierpeckiego nie skarżą się w 45,7%, a pozostali wymienili głównie dyskryminację ze względu na wiek, samotność oraz brak pieniędzy. Brak środków finansowych jest wyjątkowo uciążliwy dla osób, które zmagają się z różnego rodzaju chorobami. Wielu z nich otwartych jest na każdą pomoc.

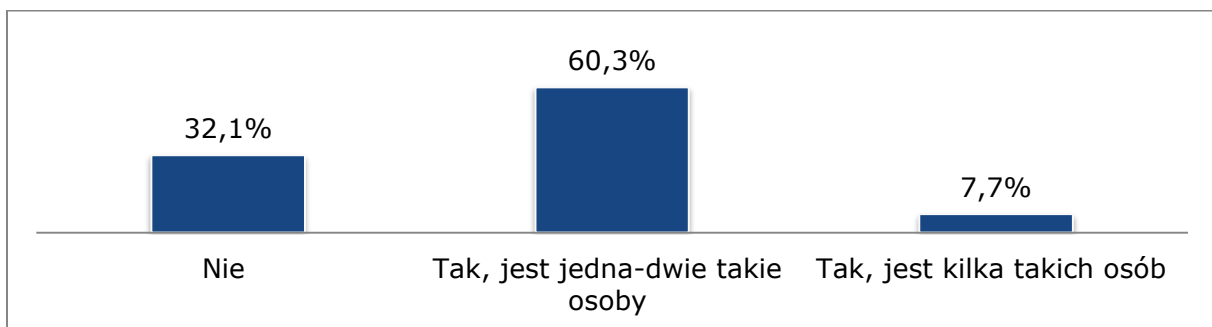
Rysunek 54 Problemy osób starszych

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W otoczeniu aż 60,3% badanych znajduje się jedna bądź dwie rodziny wielodzietne. Są to takie, które mają troje lub więcej dzieci.

Rysunek 55 Obecność rodzin wielodzietnych w otoczeniu respondenta

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Zapytano jakie według respondenta mogą mieć problemy te rodziny. odnoszono się do każdego z przedstawionych możliwych problemów. Okazuje się, że głównymi problemami są niedostatki na poziomie materialnym – brak pieniędzy na odzież i obuwie 53,5% wskazań oraz wyżywienie – 51,5% wskazań.

Rysunek 56 Problemy rodzin wielodzietnych

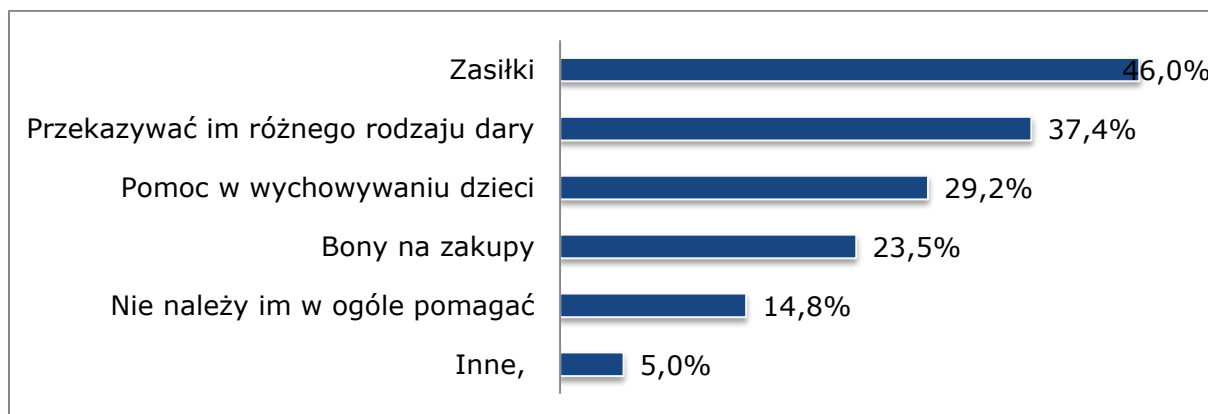

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Najczęstszymi preferowanymi formami pomocy tym rodzinom były zasiłki oraz różnego rodzaju dary.

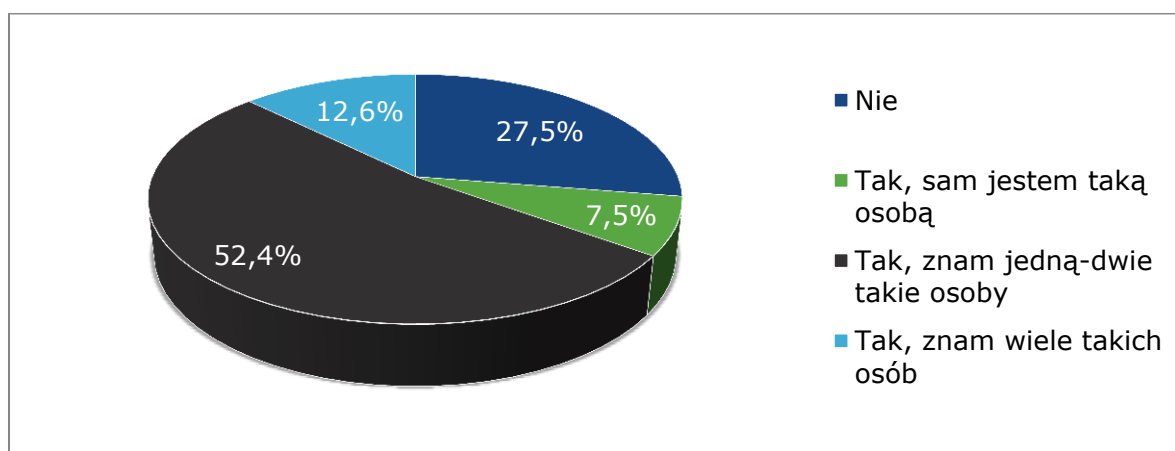
Rysunek 57 Formy pomocy rodzinom wielodzietnym

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Aż 52,4% badanych zna 1 lub dwie osoby ubogie, a 7,5% określiło siebie, jako taką osobę.

Rysunek 58 Obecność osób ubogich

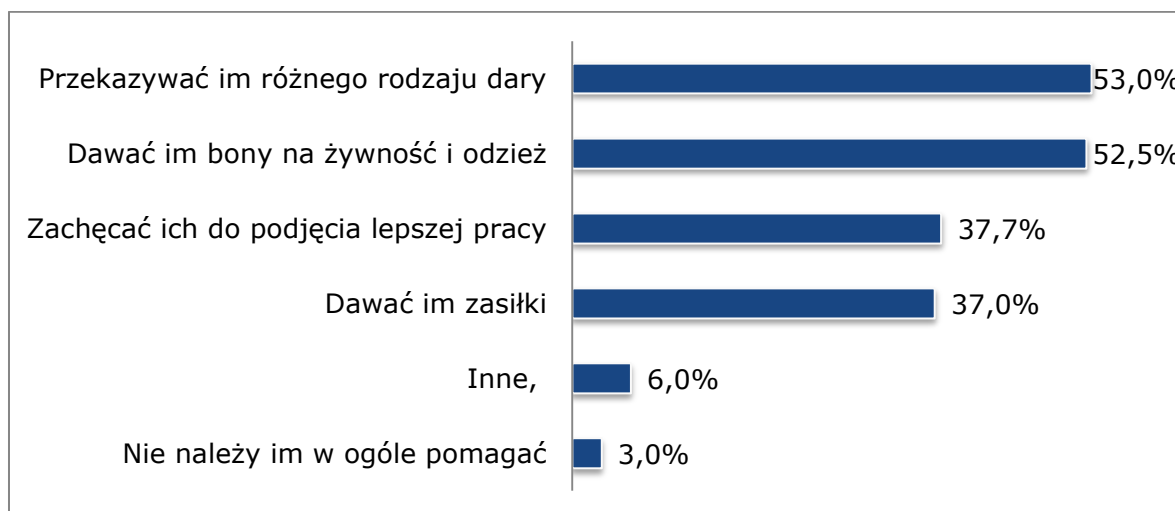
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Najbardziej preferowanymi formami pomocy osobom ubogim była możliwość przekazania im różnego rodzaju darów.

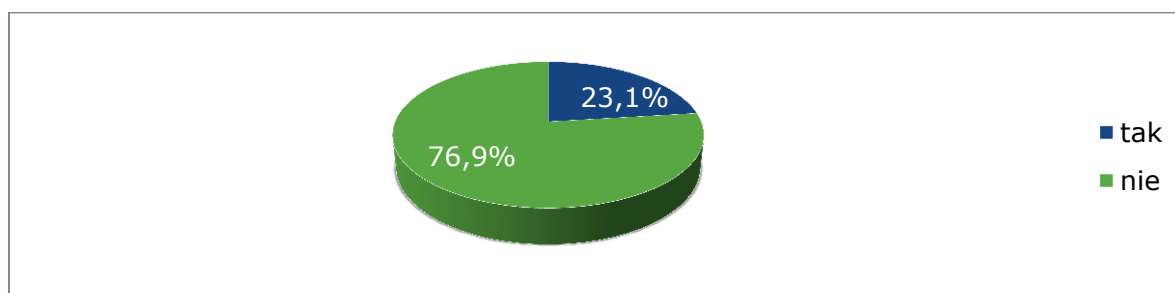
Rysunek 59 Preferowane formy pomocy osobom ubogim

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Aż 76,9% badanych spotkało się ze zjawiskiem nietolerancji w swoim otoczeniu. Najczęściej nietolerowane są osoby ubogie, starsze i mniejszości seksualne.

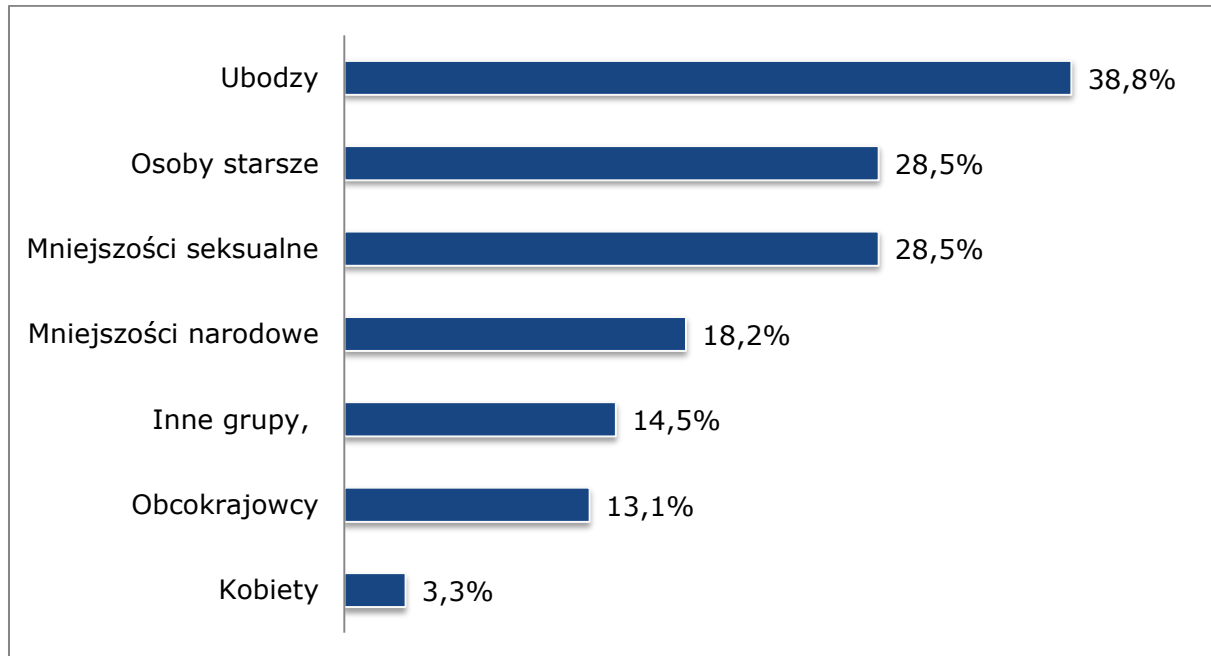
Rysunek 60 Zjawisko nietolerancji

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Rysunek 61 Osoby nietolerowane

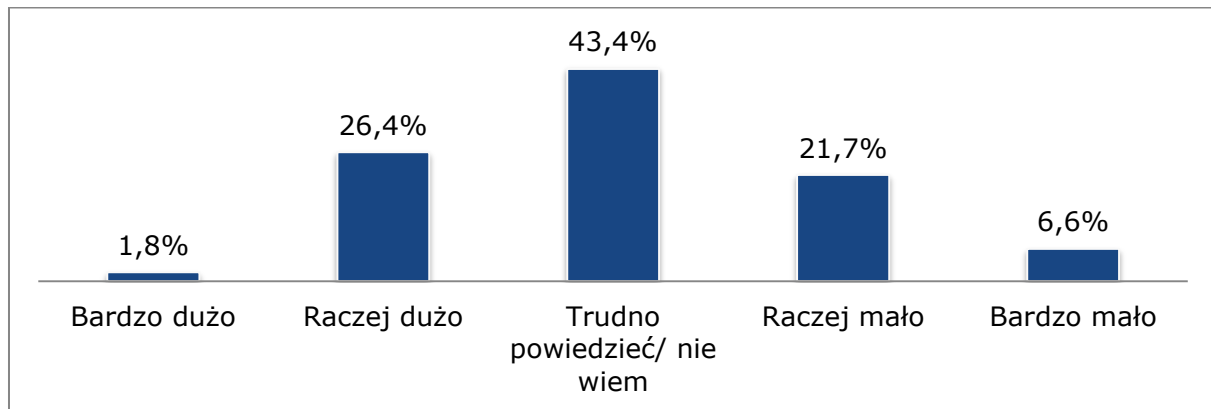

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Większość badanych miało problem z odniesieniem się do pytania o ilość osób bezdomnych w powiecie sierpeckim. Tylko 26,4% uznało, że jest ich dużo.

Rysunek 62 Subiektywna ocena, co do ilości osób bezdomnych w powiecie sierpeckim

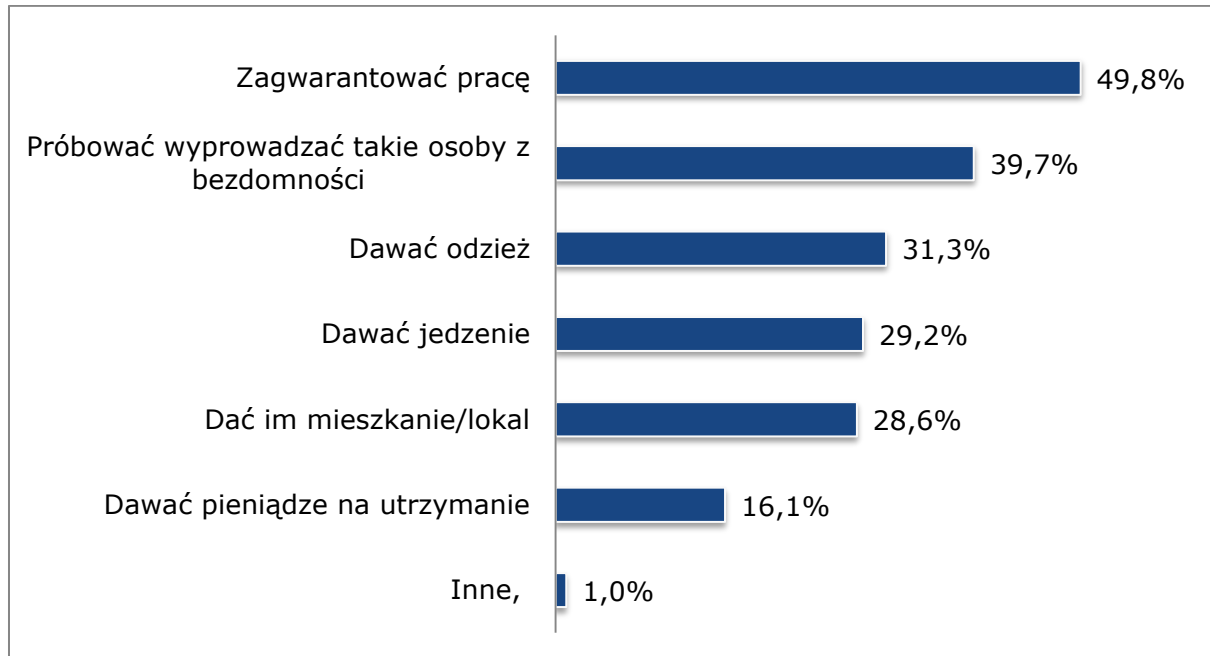

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Wśród form pomocy, które można zaoferować takim osobom dominują takie jak gwarancja pracy, pomoc dla wyjścia z bezdomności.

Rysunek 63 Formy pomocy bezdomnym

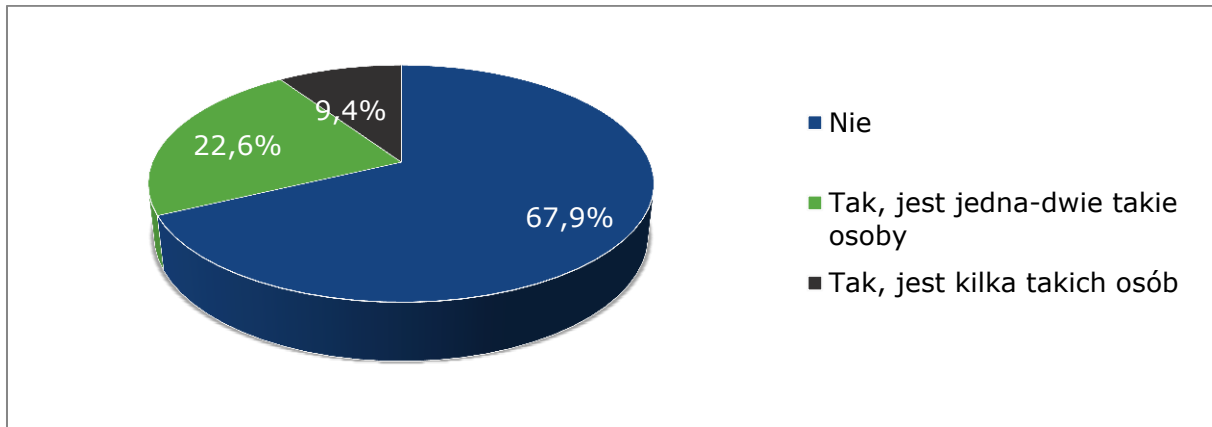

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W sumie 32,1% badanych zna przypadki w swoim otoczeniu osób chorych psychicznie. A głównymi problemami osób chorych psychicznie są – brak akceptacji społeczeństwa, brak pracy i brak pieniędzy.

Rysunek 64 Obecność osób chorych psychicznie

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Rysunek 65 Problemy osób chorych psychicznie

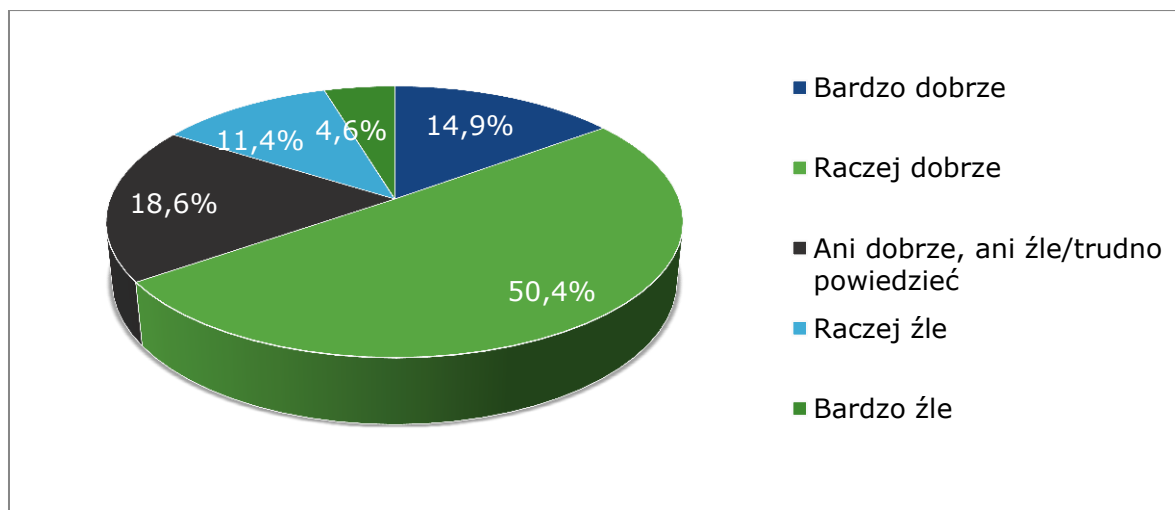

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

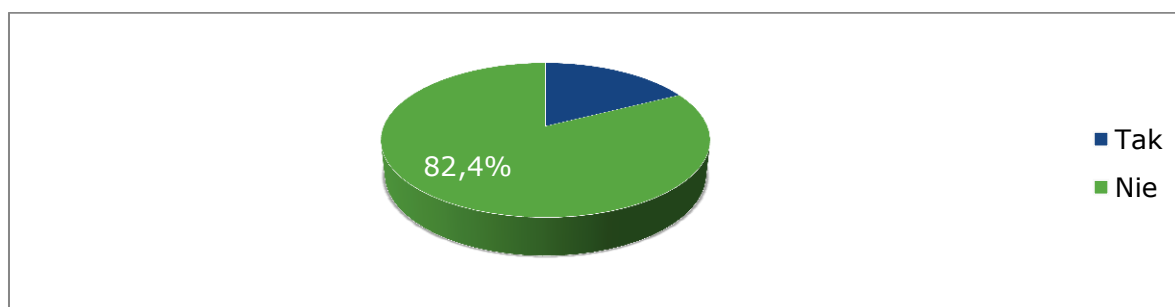
Większość badanych czuje się raczej dobrze. Bardzo źle czuje się tylko 4,6% badanych. Jednak 17,6% z nich leczy się na choroby przewlekłe. Tylko 0,7% badanych nie jest ubezpieczonych w ramach NFZ. Tylko 2,1% w przypadku potrzeby uzyskania pomocy medycznej leczy się sama, a pozostałe 97,6% korzysta z pomocy lekarskiej.

Rysunek 66 Ocena stanu zdrowia respondenta

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

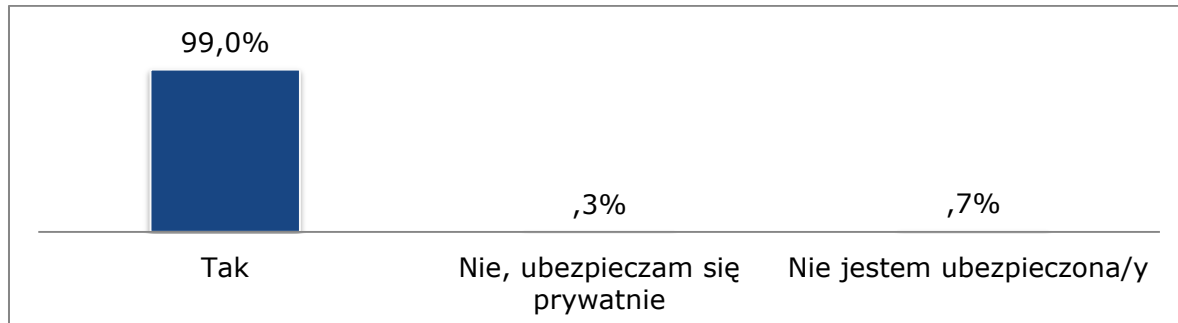
Rysunek 67 Choroby przewlekłe wśród respondentów

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

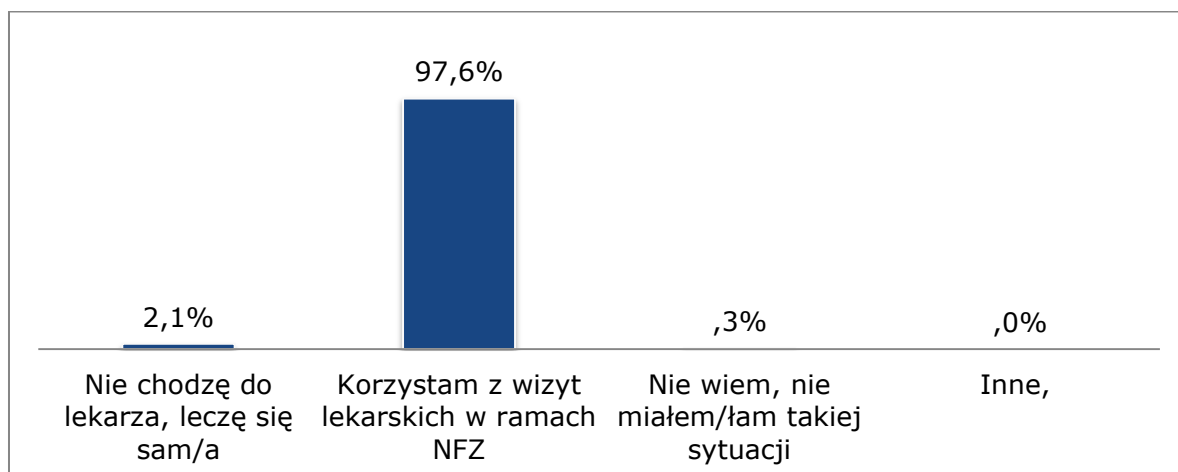

Rysunek 68 Ubezpieczenie zdrowotne w ramach NFZ

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Rysunek 69 Działania w razie potrzeby uzyskania pomocy medycznej

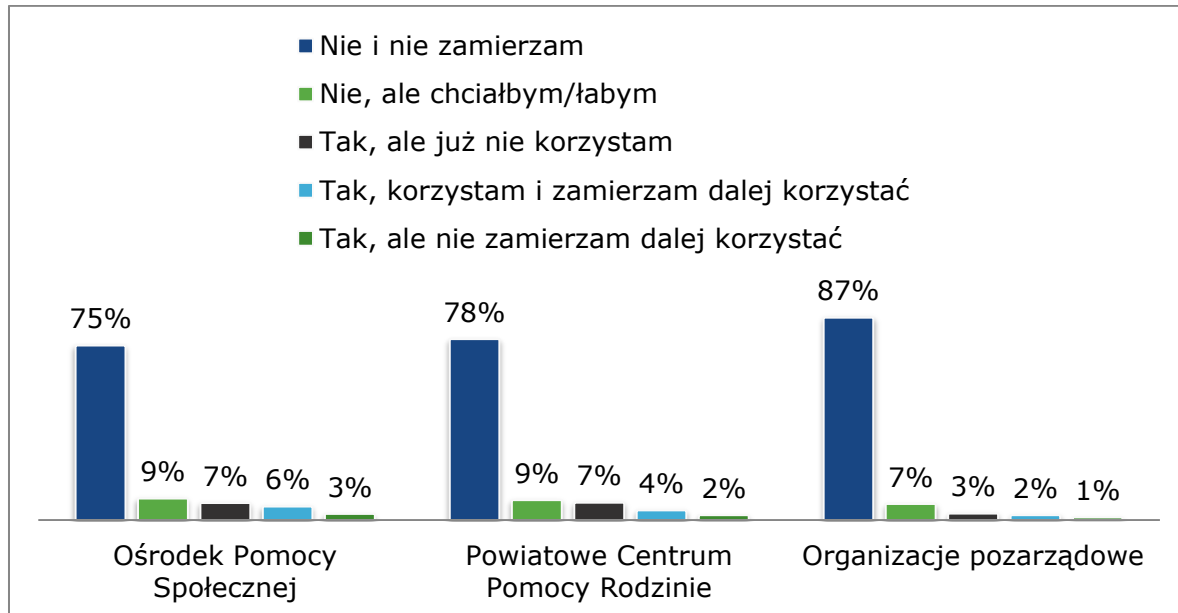

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Większość badanych nie zamierza korzystać z jednostek przedstawionych na poniższych wykresach słupkowych. Najmniejszym zainteresowaniem cieszą się organizacje pozarządowe.

Rysunek 70 Korzystanie z jednostek pomocy

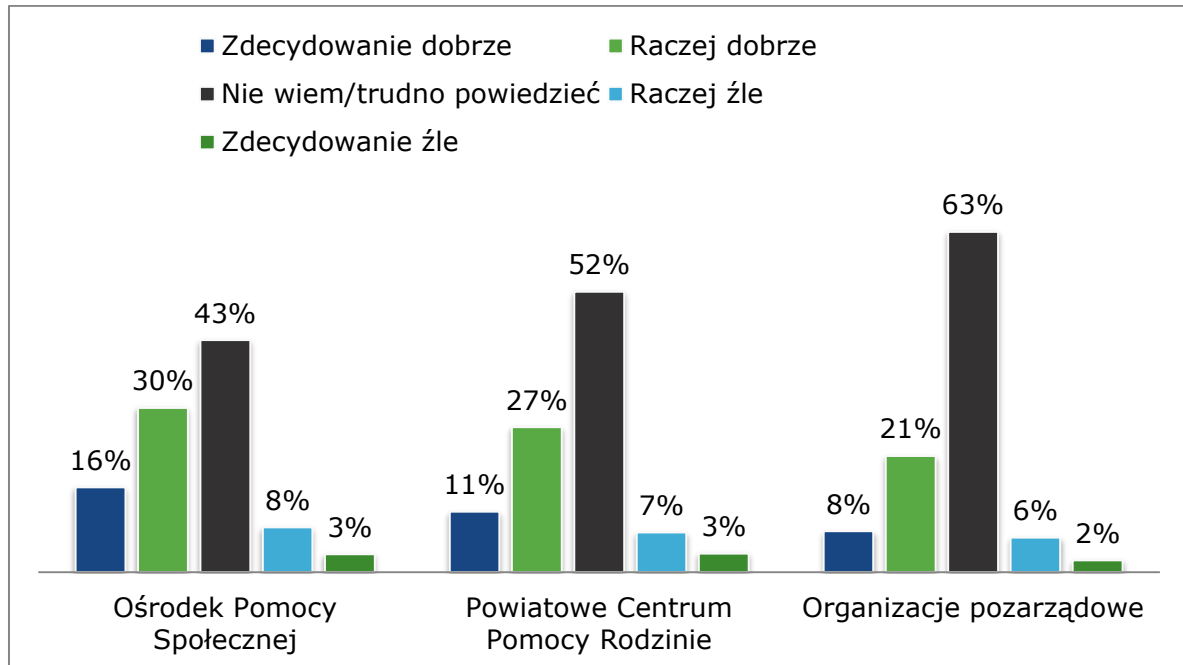
Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

W przypadku ocen wskazanym respondentom jednostek większość badanych we wszystkich trzech przypadkach miała problem z oceną. Najlepszą ocenę uzyskał Ośrodek Pomocy Społecznej.

Rysunek 71 Ocena badanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne, Instytut Badawczy IPC, 2012 rok.

Podsumowanie

Podsumowując badanie z dorosłymi mieszkańcami powiatu sierpeckiego należy zwrócić uwagę na to, że chętnie rozmawiali z ankieterem i brali udział w badaniu. Ich zaangażowanie świadczy, że są uważnymi obserwatorami życia społecznego swojego powiatu i dostrzegają problemy społeczne.

Dlatego w podsumowaniu zacytowane zostanie kilka opinii, które uzyskano w pytaniu ostatnim - *czego według Pana/i na terenie Powiatu Sierpeckiego brakuje w zakresie*

pomocy osobom z problemami społecznymi, co powinno być poprawione, jakimi problemami szczególnie władze powinny się zająć? Wskazywane problemy są zbliżone do tych, które istnieją w całej Polsce. Badani dostrzegają problemy alkoholizmu, bezrobocia, braku wsparcia. Wiedzą, że należy "Dawać wędkę a nie rybę" – jak powiedział jeden z respondentów, ale też wspomóc finansowo dłużej bezrobotnych, gdy nie mogą znaleźć pracy. Co ciekawe wskazywano potrzebę dbania o rozwój kultury. Mieszkańcy mają też takie potrzeby zwykłe potrzeby, jak poprawa oświetlenia na ulicach, chodników i jakości dróg oraz postawienie śmietników.

Według nich potrzebny jest w większej mierze wolontariat i aktywizacja lokalnej społeczności. Poniżej zacytowano najciekawsze opinie, komentarze respondentów.

- Brakuje na pewno kursów dla osób starszych, które nie mają pracy i lub wykształcenia, zbyt dużo daje się pieniędzy a nie pomaga skutecznie szukać pracy, nie motywuje się do działania.*
- Brakuje wsparcia w poszukiwaniu pracy, oraz mało jest kursów przekwalifikujących, po których można znaleźć prace. Skupić się na pomocy w znalezieniu pracy, czy w leczeniu nałogów, a nie dawać zasiłki i lokale żeby rozleniwiać ludzi.*
- Chcąc uzyskać jakąkolwiek pomoc MOPS wypytuje się o sytuację dorosłych dzieci jak to one by musiały najpierw pomóc zamiast państwo, to jest skandal i obłuda! Zmiana przepisów w MOPSie jest konieczna, bo obecnie najczęściej pomoc uzyskują alkoholicy.*
- Dokładniej badać warunki bytowe ludzi, którzy starają się o zapomogi, przeciwdziałać alkoholizmowi przez wstrzymywanie zasiłków dla odmawiających leczenia, zamiana w większości wypadków zasiłków na bony czy dary.*
- Dokładniejsze weryfikowanie faktycznego stanu bytowego osób ubiegających się o zasiłki i zapomogi.*
- Gmina podczas planowania budżetu powinna uwzględnić potrzeby wszystkich mieszkańców.*

- *Brakuje instytucji zajmujące się rehabilitacją po wypadkach.*
- *Miasto powinno być bardziej otwarte na starszych.*
- *Organizować grupy wsparcia, szczególnie badać przypadki osób zgłaszających się po zapomogę, i motywować oraz zachęcać do szukania pracy, przez np. pomoc na początku w formach bonów, dopłat do dojazdów do pracy.*
- *Pomagać osobom niepełnosprawnym i najuboższym*
- *Pomagać starszym samotnym osobom.*
- *Pomoc osobom niepełnosprawnym w rozpoczęciu aktywności zawodowej, większa kontrola, komu wypłacane są świadczenia, większy nadzór instytucji nad podopiecznymi i bardziej surowe zasady przyznawania zasiłków dla pewnych "grup" społecznych.*
- *Programy jak wychodzić z biedy, kursy dla ubogich żeby mieli lepszą pracę, więcej pomocy w znajdowaniu pracy niż dawanie pieniędzy...Przystosowywanie ich do społeczeństwa.*
- *Przemocą wśród młodzieży z wykorzystaniem czasu wolnego, problemem narkomani wśród młodzieży z wykorzystaniem także czasu wolnego, przemocą rodzinną.*
- *Ścieżki rowerowe, boiska dla dzieciaków żeby młodzież miała zajęcie i problemem jest zanieczyszczanie odchodami psimi piaskownic dla dzieci.*
- *Więcej informacji dla ludzi starszych gdzie i dokąd mają iść w celu otrzymania jakiegokolwiek pomocy.*
- *Zwiększenie ilości kursów zawodowych, po których będzie największe prawdopodobieństwo pracy, nawiązywanie współpracy z zakładami pracy w celu odbycia praktyk, staży, pomoc samotnym matkom w opiece nad dziećmi, zwiększenie świadomości lokalnej ludności.*
- *Zwiększenie współpracy ośrodków pomocy społecznej z powiatowym centrum pomocy rodzinie, wsparcie samotnie wychowujących dzieci, oraz osób starszych czy niepełnosprawnych.*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- *Żeby tacy chorzy jak ja mieli większą pomoc finansową przede wszystkim, bo jestem po wypadku i na leki nawet nie starcza.*

Dorośli mieszkańcy powiatu sierpeckiego nie wyróżniają się istotnie w żadnym z diagnozowanych problemów. W świetle wyników badań widać, że działania jednostek wojewódzkich powinny skoncentrować się na pomocy osobom zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz promować rozwój kultury i wolontariat.

Badanie jakościowe – IDI

Wstęp

We wrześniu Instytut Badawczy IPC przeprowadził indywidualne wywiady pogłębione (IDI) wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, terenie działających na terenie Powiatu Sierpeckiego instytucji zajmujących się szeroko pojętą pomocą społeczną (PCPR/MOPS/GOPS) z zachowaniem wszelkich zasad dotyczących anonimowości respondentów.

Metodologia

Badanie zostało przeprowadzone za pomocą metody jakościowej. Badania jakościowe stosowane są w sytuacji gdy badaczka interesuje pogłębiona wiedza na jakiś temat i dotarcie do sedna problemu, kiedy niekonieczna jest reprezentatywność wyników, lecz raczej poznanie istoty zjawiska. Badanie zostało przeprowadzone za pomocą indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI). IDI Pozwalają na dotarcie do emocjonalnych i motywacyjnych wzorców zachowań Stosowane są także w sytuacji, gdy temat badań jest drażliwy, a także, gdy przeprowadzenie wywiadu grupowego z daną kategorią badanych jest niemożliwe lub szczególnie utrudnione.

Wyniki badania jakościowego

W badaniu wzięły głównie udział kobiety – 25 przebadano i 7 mężczyzn, badani to przede wszystkim osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: niepracujący, o bardzo niskich przychodach, ciężkiej sytuacji finansowej i mieszkaniowej, często posiadające niepełne rodziny jak i osoby samotne, osoby o niskich kwalifikacjach i wykształceniu, korzystające z pomocy opieki społecznej.

Respondentki w większości przypadków zajmują się opieką nad domem i wychowywaniem dzieci, domowe obowiązki sprawiają, że brakuje im już czasu i chęci na dodatkowe zainteresowania. Jak to uzasadniła jedna z badanych- *„Nie zajmuję się niczym szczególnym w wolnym czasie, tak jak wszyscy, domem i rodziną, na nic innego nie starcza czasu”*

Kobiety które najczęściej wymieniały pasje oraz różne formy spędzania czasu, to badane, które odchowwały już dzieci i mają dla siebie więcej wolnego czasu lub młode kobiety żyjące jeszcze na utrzymaniu rodziny. Przebadani mężczyźni niezależnie od sytuacji rodzinnej w każdym z przypadków wymienili swoje zainteresowania.

Do wymienianych zainteresowań i sposobów spędzania wolnego czasu należą:

- Spędzanie czasu wolnego z rodziną
- Opieka nad dziećmi
- Opieka nad zwierzętami
- Spotkania ze znajomymi i przyjaciółmi
- Uprawianie sportów
- Praca w ogrodzie
- Film, muzyka, telewizja i literatura
- Studia wyższe i kursy

Jedna z badanych do swój sposób spędzania wolnego czasu powiązała m.in. z przyszłością zawodową, a co za tym idzie poprawieniem swoich warunków socjalnych i bytowych: *"Obecnie chodzę na kursy, interesuję się sportem, pływaniem, jazdą na rowerze. Uprawiam dużo sportu. Uczestniczę w kursie na kasę fiskalną, planuję dalej rozwijać się w tym kierunku, ponieważ zainteresowało to mnie, chciałabym pracować w sklepie, kurs jest z Unii Europejskiej."*

Pierwszym z pytań jakie zadano badanym, było pytanie: W jakim celu odwiedził Pani/Pan instytucję zajmująca się pomocą społeczną – badani najczęściej wymieniali tu w kolejności:

- Zaświadczenie o ubezpieczeniu
- Podpis
- Zaprzestanie pracy i poszukiwanie pracy za pośrednictwem instytucji pomocy społecznej
- Skierowanie na staż

Kolejnym z pytań było: Czy uzyskiwana pomoc od tej placówki jest wystarczająca - większość badanych nie potrafiła sprecyzować czy pomoc można uznać za wystarczającą, pozostawali niezdecydowani w tej kwestii. Nieliczni respondenci, którzy zaprzeczyli aby uzyskiwana pomoc była wystarczająca uzasadniali to brakiem interesujących oraz dostosowanych do ich potrzeb i możliwości ofert pracy lub brakiem rzeczywistego zaangażowania pracowników instytucji w ich potrzeby.

Jedna z badanych uzasadniła to w następujący sposób: *"Nie wiem, jeżeli o szukanie pracy to nie jest ani dobrze, ani źle. Nie ma po prostu odpowiednich ofert pracy, najwięcej to jest dla mężczyzn jak dla kobiet to zazwyczaj kucharka lub kelnerka, a przecież kobieta może robić jeszcze inne rzeczy"*.

Badani, którzy pozytywnie wypowiedzieli się na temat uzyskanej pomocy argumentowali swoją ocenę niskimi wymaganiami, które mają wobec wspomnianych instytucji.

Badanych zapytano również czy oczekują od odwiedzanej przez siebie placówki dodatkowej pomocy – większość badanych nie deklaruje potrzeby dodatkowej pomocy ze strony instytucji zajmujących się szeroko pojętą pomocą społeczną lub uważa, że na ten moment dodatkowa pomoc nie jest im potrzebna. Do wymienionej ewentualnie dodatkowej pomocy należały:

- Większej ilości ofert pracy w placówkach
- Oferty staży
- Wsparcia finansowego

Badani w codziennym życiu radzą sobie raczej dobrze, jednak podkreślają, że brak ofert pracy i odpowiedniego wsparcia ze strony Instytucji Społecznych może spowodować, że ich sytuacja znacznie się pogorszy.

Połowa badanych nie zauważyła aby w ich sąsiedztwie zamieszkiwały osoby ubogie, ewentualnie dostrzega osoby w tak trudnej sytuacji życiowej poza swoim sąsiedztwem.

Respondenci, którzy dostrzegli problem ubóstwa w swoim sąsiedztwie nie deklarują aby takie osoby znali osobiście a ich sytuację określają zazwyczaj jako bardzo złą zarówno pod względem materialnym, zdrowotnym jak i osobistym. Na pytanie co mogłoby poprawić ich sytuację odpowiadali, że mogłoby to być:

- Szeroko rozumiana pomoc ze strony państwa
- Zasiłki lub zapomogi
- Oferty pracy
- Wsparcie Miejskich I Gminnych Ośrodków Pomocy społecznej
- Wsparcie rodziny, przyjaciół i znajomych
- Wsparcie instytucji charytatywnych

- Pomoc ze stron Ośrodków leczących z uzależnień

Wielu z badanych podkreślało jednak swoje wątpliwości do tego czy osoby ubogie, chcą aby im pomóc zarówno pod względem zaoferowania pracy czy pomocy w wyjściu z ewentualnego nałogu, jak stwierdził jeden z badanych: *"Jakby nie pili i wzięli się do pracy to na pewno by im się poprawiło, uważam, że takie osoby nie chcą podjąć pracy"*

Respondentów poproszono o ocenę swojej sytuacji materialnej, co trzeci badany określa swoją sytuację materialną jako wystarczającą aby przetrwać na średnim poziomie życia, niewiele osób oceniło ją jako bardzo dobrą, a średnio co trzeci ocenił ją jako złą lub bardzo złą.

Badani zapytani o to czy ich samych dotknąć może problem ubóstwa odpowiadali zazwyczaj, że na ten moment taka sytuacja im nie grozi, ponieważ współmałżonek lub współmałżonka posiada pracę, żyją na utrzymaniu rodziny lub ewentualnie korzystają z oszczędności. Im młodszy badany tym częściej oddala od siebie wizję ubóstwa argumentując zapobieganie tego zjawiska możliwościami, które stwarza mu jego wiek, tak pożądanym zdaniem respondentów na rynku pracy. Dla starszych badanych ich wiek jest postrzegany za jedną z podstawowych przyczyn ryzyka życia w ubóstwie, ponieważ są przekonani, że dla „osób w ich wieku” nie ma już miejsca na rynku pracy. Respondenci uzależniają ryzyko życia w ubóstwie również od przekonania, że pomoc z opieki społecznej nie jest długotrwała i w końcu będą musieli poradzić sobie bez dodatkowych środków otrzymywanych od różnych instytucji tego rodzaju. Badani niepracujący podkreślają jednak, że przedłużenie się bezrobocia w ich przypadku grozić może ubóstwem lub uzasadniają takie ryzyko niskimi zarobkami i coraz wyższymi cenami m.in. mediów i jedzenia.

Większość badanych nie pracuje, z powodu zwolnienia i brak ofert na rynku pracy, jak również w wyborze podyktowanego zajmowaniem się domem i dziećmi. Osoby

pracujące podkreślają, że ich praca ma charakter dorywczy lub jest nisko opłacana. Najczęściej badani pozostają bez pracy średnio od 2 lat i 4 lat.

Respondentów zapytano czy chcieliby powrócić na rynek pracy, co zmotywowałoby ich do powrotu do pracy bądź podjęcia pracy po raz pierwszy? Jak i jakie są bariery w powrocie na rynek pracy - im młodszy badany tym częściej deklaruje potrzebę powrotu na rynek pracy, im starszy badany tym z mniejszą częstotliwością deklaruje potrzebę zatrudnienia, argumentując to złym stanem zdrowia i brakiem pracy dla ludzi w jego kategorii wiekowej. Zdecydowana większość badanych jednak chciałaby powrócić na rynek pracy, jednak co drugi z nich termin powrotu na rynek pracy odwleka na niedaleką przyszłość z powodu: sytuacji rodzinnej, osobistej jak i przeświadczeniu o braku odpowiedniego przygotowania do podjęcia pracy.

Badanych motywuje przede wszystkim chęć podwyższenia swojego statusu materialnego, ogólnej sytuacji życiowej, zapewnienia sobie emerytury, podniesienia kwalifikacji, kontaktu z ludźmi oraz podniesienia statusu społecznego.

Badanych zapytano również o przyczynę pozostawania bez pracy do najczęściej wymienianych należały:

- brak ofert pracy
- rozwiązanie umowy o pracę
- Likwidacja stanowiska
- bankructwo pracodawcy
- Likwidacja zakładu pracy
- brak ofert pracy stosownych do wykształcenia
- choroba, zły stan zdrowia
- brak kwalifikacji
- brak odpowiedniego wykształcenia
- oferowanie „umów śmieciowych” zamiast stałej pracy

- brak odpowiednich znajomości
- bezrobocie na terenie zamieszkania
- opieka nad dzieckiem lub osobą starszą
- obawa przed utratą otrzymywanych świadczeń

Bariery na rynku pracy jakie wskazują badani są bardzo podobne do przyczyn pozostawania bez pracy. Jest to przede wszystkim:

- brak ofert pracy
- zły stan zdrowia
- nieodpowiedni dla pracodawcy wiek respondenta
- bezrobocie na terenie zamieszkania
- opieka nad dzieckiem
- obawa przed utratą otrzymywanych świadczeń
- brak ofert pracy w zawodzie jaki wykonywali lub posiadają z wykształcenia badani

Następnym pytaniem, jakie skierowano do ankietowanych było pytanie- W jaki sposób najczęściej respondenci poszukują pracy, z jakich możliwości korzystają (czy jest to: PUP, agencje zatrudnienia, ogłoszenie w mediach, Internet znajomi) oraz które z wymienionych są ich zdaniem najbardziej skuteczne? Jak się okazuje respondenci najczęściej szukają pracy za pomocą Internetu oraz oczekują pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy lub tam kierują swoje zapytania w tej sprawie, w dalszej kolejności poszukują pracy bezpośrednio u pracodawcy lub za pośrednictwem znajomych czy bliskich. Ankietowani są jednak przekonani, że najlepszą metodą poszukiwania nowego stanowiska pracy są odpowiednie znajomości oraz przeglądanie i odpowiadanie na oferty pracodawców zamieszczane w Internecie i prasie, nie uważają aby oferty pracy, które dostępne są w instytucjach pomocy społecznej były efektywne, patrzą na nie „przy okazji” wizyty w takiej instytucji w zupełnie innym celu.

Respondenci zostali zapytani również czy rozważają możliwość założenia własnej działalności gospodarczej. Większość z nich nie jest przekonana do takiej możliwości zarobkowania, uzasadniają to w następujący sposób:

- Brak wiary we własne możliwości
- Brak cierpliwości i odwagi do takiej formy zarobkowania
- Brak funduszy na prowadzenie działalności
- Ryzyko finansowe i rynkowe utrzymania działalności gospodarczej

Cytując jedną z badanych: *„Nie jestem zainteresowana tym, ponieważ opłacenie własnej działalności przekracza moje możliwości, to zbyt duże ryzyko”*

Istotną wydają się tu kampania informacyjna, w której zwrócono by uwagę na zalety działalności gospodarczej oraz samo zatrudnienia, ulgi z tym związane i dotacje o które można starać się w ramach założenie własnej działalności. Badani nie posiadają dostatecznej wiedzy w tym zakresie i zakładają z góry, że działalności takiej nie mogą się podjąć ze względów finansowych i technicznych.

Badanych zapytano również o wiedzę na temat spółdzielni socjalnej, większość z nich nie słyszała wcześniej o spółdzielni socjalnej, wiedzę na temat tego pojęcia posiadają nieliczni badani.

Respondentów poproszono o określenie gotowości do podjęcia pracy za granicą. Ankietowane osoby, nie są do końca przekonane czy podjęłyby się pracy za granicą, zaledwie kilka z nich deklaruje że nie wyklucza takiej możliwości. Jednak jest kilka czynników, które wstrzymuje ankietowanych od pracy poza granicami kraju.

Jest to przede wszystkim:

- brak wcześniejszego rozważania takiej możliwości

- przywiązanie do miejsca zamieszkania
- przywiązanie do rodziny
- opieka nad dzieckiem,
- bariera językowa
- bariera wieku
- problemy zdrowotne

Nieliczni z ankietowanych, a zazwyczaj są to ci najmłodszy badani w momencie otrzymania propozycji pracy za granicą rozważali by możliwość wyjazdu, traktując to jako możliwość zdobycia nowych doświadczeń oraz znacznego poprawienia sytuacji materialnej i społecznej.

Respondentów zapytano o to, czy chcieliby podnieść swoje kwalifikacje, średnio co trzeci badany jest przekonany o potrzebie stałego podnoszenia swojego doświadczenia przede wszystkim za pomocą kursów zawodowych (jak kurs obsługi kasy fiskalnej), językowych, hobbyistycznych, uzupełniających wykształcenie i dostosowanych odpowiednio do wieku badanych. Wielu badanych nie posiada wiedzy gdzie mogliby skierować się po pomoc w podnoszeniu swoich kwalifikacji.

Wśród osób zdecydowanych na dodatkowe kształcenie, znajdują się również tacy, którzy są w trakcie podnoszenia swoich kwalifikacji, jednak zdecydowana większość z nich, uważa, że jest to w ich przypadku zbędne działanie, ponieważ nie gwarantuje zatrudnienia i w gruncie rzeczy nie zwiększa w znaczący sposób ich pozycji na rynku pracy. Pozytywne nastawienie do podnoszenia swoich kwalifikacji posiadają ci respondenci, którzy we własnym zakresie starają się przekwalifikować, np. poprzez kursy prawa jazdy czy dopełnienie swojej edukacji są to jednak nieliczne wyjątki.

Niewielu badanych dostrzega w swoim otoczeniu osoby niepełnosprawne, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, w nielicznych przypadkach są

to sąsiedzi badanych ich rodzina czy znajomi. Opinie na temat źródła utrzymania się osób niepełnosprawnych są bardzo zbliżone do siebie, są to zdaniem badanych: renta i zapomogi z opieki społecznej. Większość respondentów nie orientuje się jednak w formach wsparcia dla tej grupy ludzi czy ich sytuacji materialnej i osobistej. Zaledwie kilku badanych wskazało tu na wsparcie rodziny i instytucji pomocy społecznej.

Kolejnym pytaniem jakie zadano ankietowanym było pytanie - Czy w Pana/i rodzinie/sąsiedztwie były przypadki rozwodów? Badani rzadko deklarują, że w ich środowisku rozwody są powszechnym zjawiskiem, ale głównie wśród znajomych i sąsiadów, nieliczni przyznają się do tego, że w ich rodzinie miała miejsce taka sytuacja lub sami znaleźli się w takiej sytuacji życiowej. Zdaniem badanych osoby takie nie oczekują jawnie pomocy a reakcje ich najbliższych bywały różne, zazwyczaj jednak wspierające. Jak podkreślił jeden z badanych: *"Tak znam takich, ale nie szukają pomocy, bo dobrze im się wiedzie i nie narzekają na brak czegokolwiek"*

W środowisku badanych osoby samotnie wychowujące dzieci są równie rzadko wskazywanym zjawiskiem, Respondenci są przekonani, że takie osoby utrzymują się głównie z alimentów, dorywczej pracy lub zasiłku, rzadko wykonują pracę w pełnym wymiarze godzin, posiadając stałe zatrudnienie. Ankietowani uważają, że osoby w takiej sytuacji życiowej zazwyczaj posiadają ubezpieczenie społeczne i stałą opiekę medyczną, jakość i prawidłowy przebieg tej opieki medycznej zostają poddane krytyce jako nieregularne i mało efektywne. Zdaniem respondentów osoby wychowujące samotne dziecko mogą liczyć zazwyczaj na pomoc rodziny i przyjaciół, zdaniem jednej z ankietowanych: *"Moja siostra, ma ciężko ale lepiej jej bez tego faceta"*.

Następnym pytaniem jakie zadano respondentom było - Czy w Pana/i rodzinie/sąsiedztwie były sytuacje przerwania edukacji na poziomie obowiązkowym bądź opuszczenia się w nauce przez dziecko-ankietowani rzadko posiadają taką wiedzę na temat swojego sąsiedztwa, przypadki takie są marginalne i zazwyczaj dotyczą ich najbliższych.

Zjawiska: wykroczeń/przestępstw/spożywania alkoholu i zażywania narkotyków przez młodych ludzi ankietowani w swoim środowisku obserwują bardzo rzadko, nieliczni badani wskazali tu na marginalne przypadki takich wydarzeń, badani ogólnie oceniają to zjawisko jako poważny problem, al. nie są w stanie podać tu szczególnych przykładów ze swojej rodziny czy sąsiedztwa. Niewielu badanych wskazało tu również na zjawisko ucieczek młodych ludzi z domu

Respondentów zapytano - czy znają osoby o których wiedzą, że nie dają sobie rady w życiu tj.

- osoby zagrożone eksmisją
- starsze
- samotne
- imigranci
- opuszczający zakłady karne
- Romowie
- Bezdomni
- osoby długookresowo bezrobotne
- pracownicy byłych PGR
- osoby uzależnione od alkoholu czy narkotyków

Większość badanych deklaruje iż znane są im takie osoby.

Do najbardziej charakterystycznych wypowiedzi należały:

- *„Są i to sporo bo czasy takie jakie są, osoby samotne mają niskie dochody a bezdomni nie mogą podjąć pracy bo wiadomo... wszystkim jest ciężko, nawet tym co pracują bo życie jest strasznie drogie”*

- *„Starsze, samotne osoby, to słabo sobie radzą, bo nie mogą same wiele rzeczy zrobić, a i pieniędzy za dużo nie mają, wszystko jest drogie, leki również, nie kupują leków bo są drogie..”*
- *„ Jest ciężko takim osobom bo ani państwo ani społeczność takim ludziom nie chce pomagać”*

Badani podkreślają, że często zabiegani w codziennym życiu nie mają czasu na zauważenie osób z wymienionymi problemami, nie radzącymi sobie w życiu.

Respondentów zapytano również czy uczestniczą w jakichś formach aktywności społecznej? (fundacje, zrzeszenia, stowarzyszenia, instytucje pozarządowe)? Zaledwie dwie osoby odpowiedziały pozytywnie za przyczynę podając przede wszystkim własną sytuację osobistą i materialną.

Na pytanie czego oczekiwaliby Pan/i od instytucji zajmujących się pomocą społeczną na terenie powiatu badani zazwyczaj nie byli w stanie zadeklarować jakiej pomocy oczekują.

Jak stwierdził jeden z badanych - *“Ja się nie znam, ale chyba powinni bardziej do ludzi wyjść a nie zastanawiać się nad przepisami i papierami”*. Do ewentualnej pomocy należała głównie pomoc finansowa i poszukiwanie ofert pracy oraz *“Pomoc naprawdę potrzebującym”*. Zdaniem badanych jednostki takie powinny kontaktować się z nimi telefonicznie lub listownie, jednak duża liczba respondentów nie wyraża potrzeby komunikacji z tymi instytucjami, co jak stwierdził jeden z badanych *„to wstyd”*. Ankietowani nie byli w stanie odpowiedzieć czy materiały, które otrzymują od instytucji zajmujących się pomocą społeczną są czytelne i jasne.

Badani skorzystaliby w pierwszej kolejności z pomocy finansowej/rzeczowej oferowanej przez instytucje pomocy społecznej, pośrednictwa pracy, doradztwa

zawodowego w przypadku zaistniałej potrzeby również i pomocy terapeutycznej i psychologicznej a najrzadziej z pomocy prawnej. Większość badanych zainteresowana jest również pomocą lekarską jak i doradztwem ekonomicznym i zawodowym.

Podsumowanie badań jakościowych

W badaniu przebadano 25 osób. Badani to przede wszystkim osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: niepracujący, o bardzo niskich przychodach, ciężkiej sytuacji finansowej i mieszkaniowej, często posiadające niepełne rodziny jak i osoby samotne, osoby o niskich kwalifikacjach i wykształceniu, korzystające z pomocy opieki społecznej.

Kobiety które najczęściej wymieniały pasje oraz różne formy spędzania czasu, to badane, które odchowwały już dzieci i mają dla siebie więcej wolnego czasu lub młode kobiety żyjące jeszcze na utrzymaniu rodziny. Przebadani mężczyźni niezależnie od sytuacji rodzinnej w każdym z przypadków wymienili swoje zainteresowania.

Pierwszym z pytań jakie zadano badanym, było pytanie: W jakim celu odwiedził Pani/Pan instytucję zajmująca się pomocą społeczną – badani najczęściej wymieniali tu w kolejności:

- Zaświadczenie o ubezpieczeniu
- Podpis
- Zaprzestanie pracy i poszukiwanie pracy za pośrednictwem instytucji pomocy społecznej
- Skierowanie na staż

Większość badanych nie potrafiła sprecyzować czy pomoc można uznać za wystarczającą, pozostawali niezdecydowani w tej kwestii.

Badanych zapytano również czy oczekują od odwiedzanej przez siebie placówki dodatkowej pomocy – większość badanych nie deklaruje potrzeby dodatkowej pomocy ze strony instytucji zajmujących się szeroko pojętą pomocą społeczną lub uważa, że na ten moment dodatkowa pomoc nie jest im potrzebna. Do wymienionej ewentualnie dodatkowej pomocy należały:

- Większej ilości ofert pracy w placówkach
- Oferty staży
- Wsparcia finansowego

Badani zapytani o to czy ich samych dotknąć może problem ubóstwa odpowiadali zazwyczaj, że na ten moment taka sytuacja im nie grozi, ponieważ współmałżonek lub współmałżonka posiada pracę, żyją na utrzymaniu rodziny lub ewentualnie korzystają z oszczędności. Im młodszy badany tym częściej oddala od siebie wizję ubóstwa argumentując zapobieganie tego zjawiska możliwościami, które stwarza mu jego wiek, tak pożądanym zdaniem respondentów na rynku pracy. Dla starszych badanych ich wiek jest postrzegany za jedną z podstawowych przyczyn ryzyka życia w ubóstwie, ponieważ są przekonani, że dla „osób w ich wieku” nie ma już miejsca na rynku pracy. Respondenci uzależniają ryzyko życia w ubóstwie również od przekonania, że pomoc z opieki społecznej nie jest długotrwała i w końcu będą musieli poradzić sobie bez dodatkowych środków otrzymywanych od różnych instytucji tego rodzaju. Badani niepracujący podkreślają jednak, że przedłużenie się bezrobocia w ich przypadku grozić może ubóstwem lub uzasadniają takie ryzyko niskimi zarobkami i coraz wyższymi cenami m.in. mediów i jedzenia.

Zdecydowana większość badanych jednak chciałaby powrócić na rynek pracy, jednak co drugi z nich termin powrotu na rynek pracy odwleka na niedaleką przyszłość z powodu: sytuacji rodzinnej, osobistej jak i przeświadczeniu o braku odpowiedniego przygotowania do podjęcia pracy.

Badanych motywuje przede wszystkim chęć podwyższenia swojego statusu materialnego, ogólnej sytuacji życiowej, zapewnienia sobie emerytury, podniesienia kwalifikacji, kontaktu z ludźmi oraz podniesienia statusu społecznego.

Jak się okazuje respondenci najczęściej szukają pracy za pomocą Internetu oraz oczekują pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy lub tam kierują swoje zapytania w tej sprawie, w dalszej kolejności poszukują pracy bezpośrednio u pracodawcy lub za pośrednictwem znajomych czy bliskich.

Badanych zapytano również o przyczynę pozostawania bez pracy do najczęściej wymienianych należały:

- brak ofert pracy
- rozwiązanie umowy o pracę
- Likwidacja stanowiska
- bankructwo pracodawcy
- Likwidacja zakładu pracy
- brak ofert pracy stosownych do wykształcenia
- choroba, zły stan zdrowia
- brak kwalifikacji
- brak odpowiedniego wykształcenia
- oferowanie „umów śmieciowych” zamiast stałej pracy
- brak odpowiednich znajomości
- bezrobocie na terenie zamieszkania
- opieka nad dzieckiem lub osobą starszą
- obawa przed utratą otrzymywanych świadczeń

Institucje pomocy społecznej powinny więc przede wszystkim skupić się na aktywizacji zawodowej osób zgłaszających się do nich po pomoc, wsparcia poprzez ofertę podnoszenia kwalifikacji, kampanii na rzecz konieczności uzupełniania wiedzy,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

wykształcenia i pogłębianiu umiejętności. Informowanie o zaletach prowadzenia działalności gospodarczej i idących za tym ulgami oraz możliwym wsparciem, oraz charakterem spółdzielni socjalnej, jest istotnym aspektem, na którym warto się skupić, badanym często brak wiary we własne możliwości z powodu trudnej sytuacji i odpowiednia motywacja jest w stanie uchronić ich przed ewentualnym lub dalszym wykluczeniem społecznym. Doraźna pomoc nie powinna być tu sposobem na rozwiązywanie problemów badanych, ponieważ sami często podkreślają, że woleliby pracować, a nie być zmuszonym korzystać z pomocy takich instytucji.

Spis tabel, wykresów, map i rysunków

Tabela 1. Dzietność i trwanie życia do 2030 r.	10
Tabela 2. Liczba kobiet i mężczyzn w powiecie sierpeckim od 2009 do 2012 roku.	13
Tabela 3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sierpeckim.....	19
Tabela 4. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009 - 2011.	21
Tabela 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.	21
Tabela 6. Liczba nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.	29
Tabela 7. Liczba kobiet nowo zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.....	34
Tabela 8. Liczba bezrobotnych w powiecie Sierpeckim z prawem do zasiłku lata 2009-2012 – podział na miesiące.....	36
Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy W Sierpcu w latach 2009-2011 – kategorie wiekowe.....	37
Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009- 2011 – podział na wykształcenie.	38
Tabela 11. Liczba bezrobotnych w powiecie sierpeckim a stopa bezrobocia w latach 2009-2011.	39
Tabela 12. Poziom wykształcenia ludności.....	44
Tabela 13. Struktura zawodowa absolwentów szkół powiatu sierpeckiego według poziomu wykształcenia i zawodów w latach 2011 i 2012.....	47
Tabela 14. Liczba absolwentów szkół w powiecie sierpeckim, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości.	57
Tabela 15. Liczba i typ szkół w powiecie sierpeckim - 2010 rok.	58
Tabela 16. Infrastruktura społeczna w powiecie sierpeckim w 2011 roku pod względem liczby wymienionych obiektów	59
Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.....	60
Tabela 18. Liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim, liczba miejsc w przedszkolach a liczba dzieci w przedszkolach.	61

Tabela 19. Liczba punktów przedszkolnych w powiecie sierpeckim, liczba miejsc w punktach przedszkolnych a liczba dzieci w punktach przedszkolnych.....	62
Tabela 21. Powiat sierpecki i ogólna ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2011/1012.	69
Tabela 22. Świadczenia z pomocy w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.....	71
Tabela 23. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2011.	72
Tabela 24. Świadczenia przeznaczone na usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków	72
Tabela 25. Liczba rodzin zastępczych w powiecie sierpeckim, którym przyznano świadczenia w latach 2009-2011.....	73
Tabela 26. Rodziny spokrewnione z dzieckiem a liczba świadczeń.	73
Tabela 27. Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w latach 2009-2011.....	74
Tabela 28. Praca socjalna a liczba korzystających rodzin w latach 2009-2010.....	74
Tabela 29. Kontrakt socjalny prowadzony przez PCPR w latach 2009-2011	75
Tabela 30. Programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2009-2011	75
Tabela 31. Powody i liczba dni opuszczonych w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na płeć.....	84
Tabela 32. Powody i liczba dni opuszczonych w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na szkołę, do której uczęszcza respondent	85
Tabela 33. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie w dekompozycji na płeć	99
Tabela 34. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	100
Tabela 35. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi w dekompozycji na płeć.....	102
Tabela 36. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	103
Tabela 37. Częstotliwość palenia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	115
Tabela 38. Ile razy w życiu zdarzyło ci się zażyć następujące substancje?.....	118
Tabela 39. Liczba znajomych, którzy zażywają następujące substancje	119
Tabela 40. Ocena zadowolenia z kontaktów z poszczególnymi członkami rodziny w dekompozycji na płeć.....	124

Tabela 41. Liczba przypadków, kiedy respondent miał do czynienia z następującymi sytuacjami w dekompozycji na płeć.....	129
Tabela 42. Dobór próby badawczej – dorośli mieszkańcy Powiatu Sierpeckiego	163
Wykres 1. Urodzenia i zgony w latach 1989-2003 oraz prognoza dla Polski do 2030 r.	11
Wykres 2. Zagrożenie ubóstwem w Polsce w latach 2000 – 2011 (według przyjętych w danym roku granic ubóstwa)	64
Wykres 3. Struktura próby w podziale na płeć	76
Wykres 4. Struktura próby w podziale na szkołę do której uczęszcza respondent	77
Wykres 5. Struktura próby w podziale na wiek	78
Wykres 6. Struktura próby w podziale na miejsce zamieszkania	78
Wykres 7. Struktura rodzin badanych.....	79
Wykres 8. Struktura próby w podziale na liczbę braci	79
Wykres 9. Struktura próby w podziale na liczbę siostr	80
Wykres 10. Struktura próby w podziale na zamieszkiwanie z dziadkami/innymi członkami dalszej rodziny	80
Wykres 11. Sposób, w jaki młodzież spędza czas wolny.....	81
Wykres 12. Powody opuszczenia zajęć w szkole w ciągu ostatniego miesiąca w podziane na liczbę dni	83
Wykres 13. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę?	86
Wykres 14. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę? Pytanie w dekompozycji na płeć	87
Wykres 15. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek porzucił/ła szkołę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	87
Wykres 16. Liczba przypadków znajomych respondentów, którzy w okresie 2009-2012 porzucili szkołę.....	88
Wykres 17. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę?	89
Wykres 18. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę? Pytanie w dekompozycji na płeć.....	89

Wykres 19. Czy w okresie 2009-2012 zdarzyło się, że któryś/aś z Twoich kolegów/koleżanek powtarzał/ła klasę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent.....	90
Wykres 20. Liczba przypadków znajomych respondentów, którzy w okresie 2009-2012 powtarzali klasę	91
Wykres 21. Zdarzenia, w których badali udział badani w ciągu ostatnich 12 miesięcy	92
Wykres 22. Ocena łatwości zdobycia papierosów	93
Wykres 23. Ocena łatwości zdobycia papierosów w dekompozycji na płeć	94
Wykres 24. Ocena łatwości zdobycia papierosów w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent ..	95
Wykres 25. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w ciągu swojego życia?.....	96
Wykres 26. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w ciągu swojego życia? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent.....	97
Wykres 27. Wiek inicjacji tytoniowej oraz wiek, w którym respondent zaczął palić codziennie.....	98
Wykres 28. Ocena trudności zdobycia poszczególnych alkoholi	101
Wykres 29. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol?.....	105
Wykres 30. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol? Pytanie w dekompozycji na płeć	106
Wykres 31. Kiedy ostatni raz zdarzyło ci się pić alkohol? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	107
Wykres 32. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną	108
Wykres 33. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną w dekompozycji na płeć	109
Wykres 34. Alkohol, najczęściej spożywany przez młodzież szkolną w dekompozycji na szkołę , do której uczęszcza respondent	110
Wykres 35. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu.....	111
Wykres 36. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na płeć	112
Wykres 37. Ocena trudności zdobycia marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	113
Wykres 38. Częstotliwość palenia marihuany lub haszyszu.....	114
Wykres 39. Powody, z jakich respondent zażył narkotyki	116
Wykres 40. Powody, z jakich respondent zażył narkotyki w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	117

Wykres 41. Czy ktoś z twojego rodzeństwa zażywa następujące substancje?.....	120
Wykres 42. Ocena zamożności rodzin badanych na tle innych rodzin	121
Wykres 43. Ocena zamożności rodzin badanych w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent .	122
Wykres 44. Ocena zadowolenia z kontaktów z poszczególnymi członkami rodziny	123
Wykres 45. Ilość zdarzeń, z którymi respondent miał do czynienia w ciągu ostatniego roku	126
Wykres 46. Liczba przypadków, kiedy respondent miał do czynienia z następującymi sytuacjami.....	128
Wykres 47. Czy w okresie 2009-2012 któryś z twoich rodziców nie pracował, bądź nie pracuje nadal?.....	130
Wykres 48. Czy w okresie 2009-2012 któryś z twoich rodziców nie pracował, bądź nie pracuje nadal? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	131
Wykres 49. Powody nie znalezienia pracy przez rodziców badanych	132
Wykres 50. Sposoby pomocy dla osób, które przez długi czas nie mogą znaleźć pracy.....	133
Wykres 51. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby starsze?	134
Wykres 52. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby starsze? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	134
Wykres 53. Największe problemy osób starszych według badanych.....	135
Wykres 54. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby niepełnosprawne?.....	136
Wykres 55. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby niepełnosprawne? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	136
Wykres 56. Największe problemy osób niepełnosprawnych według badanych	137
Wykres 57. Największe problemy osób niepełnosprawnych według badanych w dekompozycji na płeć.....	138
Wykres 58. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę?	139
Wykres 59. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę? Pytanie w dekompozycji na płeć.....	139
Wykres 60. Czy osobom niepełnosprawnym na terenie Powiatu Sierpeckiego łatwo znaleźć pracę? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent.....	140
Wykres 61. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej?	141
Wykres 62. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej? Pytanie w dekompozycji na płeć.....	141

Wykres 63. Czy rodzina badanych korzysta z pomocy miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent.....	142
Wykres 64. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów?.....	142
Wykres 65. Przyczyna sytuacji osób unikanych przez rodzinę/sąsiadów	143
Wykres 66. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby nieletnie, które mają już dzieci?	144
Wykres 67. Czy w okolicy badanych mieszkają osoby nieletnie, które miały problem z prawem?.....	144
Wykres 68. Czy w rodzinie badanych występuje problem przemocy domowej?	145
Wykres 69. Czy w okolicy badanych występuje problem przemocy domowej?.....	145
Wykres 70. Czy w okolicy badanych mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występują problemy alkoholowe?	146
Wykres 71. Czy w okolicy badanych mieszkają rodziny z małoletnimi dziećmi, u których występują problemy alkoholowe? Pytanie w dekompozycji na szkołę, do której uczęszcza respondent	146
Wykres 72. Stosunek badanych do wiary	147
Wykres 73. Stosunek badanych do wiary w dekompozycji na płeć.....	148
Wykres 74. Stosunek badanych do praktyk religijnych	149
Wykres 75. Stosunek badanych do praktyk religijnych w dekompozycji na płeć	150
Wykres 76. Stosunek badanych do praktyk religijnych w dekompozycji na szkołę do której uczęszcza respondent	151
Wykres 77. Znajomość organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Sierpeckiego	152
Wykres 78. Znajomość organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Sierpeckiego w dekompozycji na płeć... ..	152
Wykres 79. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych	153
Wykres 80. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych w dekompozycji na płeć.....	153
Wykres 81. Chęć aktywnego wsparcia organizacji pozarządowych działających w okolicy badanych w dekompozycji na szkołę do której uczęszcza respondent.....	154

Mapa 1. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w 2011 r., wg województw (procent osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granic ubóstwa).....	65
Mapa 2. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w 2011 r., wg regionów	66
Mapa 3. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2011 r., wg regionów	67
Rysunek 1. Procent mężczyzn i kobiet w powiecie sierpeckim w latach 2009 - 2012	12
Rysunek 2. Szacunkowa liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego od 2002 do 2020 roku.	15
Rysunek 3. Procent ludności powiatu sierpeckiego zamieszkałych na wsi i w miastach - stan na 2011 rok.....	18
Rysunek 4. Procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej/ powiat sierpecki na lata 2009- 2011.....	18
Rysunek 5. Procentowy rozkład mężczyzn i kobiet w wieku produkcyjnym w powiecie sierpeckim w latach 2009-2011.....	20
Rysunek 6. Liczba nowo zarejestrowanych mieszkańców powiatu sierpeckiego w Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.	28
Rysunek 7. Liczba kobiet nowo zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu w latach 2009-2012 – podział na miesiące.....	33
Rysunek 8. Liczba bezrobotnych w powiecie Sierpeckim z prawie do zasiłku lata 2009-2012 – podział na miesiące.....	35
Rysunek 9. Współczynnik skolaryzacji brutto w powiecie sierpeckim w latach 2009-2012 – gimnazja i szkoły podstawowe.....	56
Rysunek 10. Współczynnik skolaryzacji netto.	57
Rysunek 11 Udział w próbie według gmin	164
Rysunek 12 Stan cywilny	164
Rysunek 13 Stan cywilny a płeć.....	165
Rysunek 14 Udział procentowy wieku w próbie	166

Rysunek 15 Dochody mieszkańców powiatu sierpeckiego.....	166
Rysunek 16 Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego.....	167
Rysunek 17 Dekompozycja poziomu wykształcenia na wiek i płeć.....	168
Rysunek 18 Sytuacja ekonomiczna badanych.....	169
Rysunek 19 Sytuacja ekonomiczna - dekompozycja na płeć.....	170
Rysunek 20 Sytuacja ekonomiczna dekompozycja na płeć i wiek.....	171
Rysunek 21 Status zawodowy.....	172
Rysunek 22 Deklaracje o sytuacji rodzinnej.....	173
Rysunek 23 Status zamieszkania.....	174
Rysunek 24 Preferencje dotyczące spędzania wolnego czasu.....	175
Rysunek 25 Deklaracje o posiadaniu dzieci w wieku szkolnym.....	175
Rysunek 26 Posiadanie dzieci w dekompozycji na sytuacje rodziny.....	176
Rysunek 27 Liczba posiadanych dzieci.....	177
Rysunek 28 Dominujące formy spędzania wolnego czasu z dziećmi.....	178
Rysunek 29 Deklaracje respondentów o spędzaniu z dziećmi wystarczająco dużo czasu.....	179
Rysunek 30 Dbalność o rozwijanie pasji i zainteresowań dzieci.....	179
Rysunek 31 Preferowane formy rozwijania pasji i zainteresowań dzieci.....	180
Rysunek 32 Tolerancja kar cielesnych wobec dzieci.....	181
Rysunek 33 Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci.....	181
Rysunek 34 Wychowanie dzieci.....	182
Rysunek 35 Główne problemy wychowawcze.....	183
Rysunek 36 Preferowane formy pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci.....	184
Rysunek 37 Stosunek do alkoholu respondenta.....	184
Rysunek 38 Częstotliwość spożywania alkoholu.....	185
Rysunek 39 Ilość spożywanego alkoholu tygodniowo i miesięcznie.....	186

Rysunek 40 Preferowane sposoby leczenia choroby alkoholowej	187
Rysunek 41 Palenie papierosów dorosłych mieszkańców powiatu sierpeckiego	188
Rysunek 42 Ilość palonych papierosów	188
Rysunek 43 Nosicielstwo wirusa HIV/AIDS, bądź znajomość osób z tą chorobą	189
Rysunek 44 Obecność osób karanych	190
Rysunek 45 Stosunek do pomocy osobom karanym	190
Rysunek 46 Obecność osób unikanych w otoczeniu	191
Rysunek 47 Problemy osób unikanych	192
Rysunek 48 Obecność osób bezrobotnych	193
Rysunek 49 Przyczyny braku pracy	194
Rysunek 50 Preferowane sposoby pomocy osobom bezrobotnym	195
Rysunek 51 Ocena działań Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu	195
Rysunek 52 Osoby, które są niepełnosprawne lub długotrwale chorują	196
Rysunek 53 Formy pomocy osobom niepełnosprawnym	197
Rysunek 54 Problemy osób starszych	198
Rysunek 55 Obecność rodzin wielodzietnych w otoczeniu respondenta	198
Rysunek 56 Problemy rodzin wielodzietnych	199
Rysunek 57 Formy pomocy rodzinom wielodzietnym	200
Rysunek 58 Obecność osób ubogich	200
Rysunek 59 Preferowane formy pomocy osobom ubogim	201
Rysunek 60 Zjawisko nietolerancji	201
Rysunek 61 Osoby nietolerowane	202
Rysunek 62 Subiektywna ocena, co do ilości osób bezdomnych w powiecie sierpeckim	203
Rysunek 63 Formy pomocy bezdomnym	204
Rysunek 64 Obecność osób chorych psychicznie	205

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rysunek 65 Problemy osób chorych psychicznie	205
Rysunek 66 Ocena stanu zdrowia respondenta	206
Rysunek 67 Choroby przewlekłe wśród respondentów	206
Rysunek 68 Ubezpieczenie zdrowotne w ramach NFZ	207
Rysunek 69 Działania w razie potrzeby uzyskania pomocy medycznej	207
Rysunek 70 Korzystanie z jednostek pomocy	208
Rysunek 71 Ocena badanych jednostek	209